

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE - 2015

Regionální statistiky

Brno, 31. 8. 2016

Kód publikace: 330128-16

Č. j.: 404/2016 – 8201

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Brně

Ředitel odboru: Helena Kratochvílová

Kontaktní osoba: Karel Adam, e-mail: karel.adam@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků.....	5
1. Demografický vývoj.....	9
2. Sociální vývoj.....	22
3. Ekonomický vývoj.....	43
4. Životní prostředí.....	62
5. Mezikrajské srovnání.....	69

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	78
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj.....	79
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj.....	80
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí.....	81
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2000–2015.....	82
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj.....	84
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj.....	85
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj.....	88
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí.....	90
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2010 a 2015.....	91

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Jihomoravského kraje v roce 2015, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2010). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2015. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika) zpracovat hodnocení pouze do roku 2014, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2015 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Nově je v ní zařazen dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz> nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.brno.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Jihomoravského kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Jihomoravského kraje, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit. Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2016. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- na území Jihomoravského kraje na konci roku 2015 žilo 1,18 mil. obyvatel, během roku se počet obyvatel zvýšil o 2 172 osob, pokles počtu obyvatel byl zaznamenán ve 2 okresech kraje - v okrese Hodonín o 558 osob a v Brně o 412 osob; počet obyvatel Brna-města klesal 6. rok v řadě, v okrese Hodonín byl přírůstek počtu obyvatel naposledy zaznamenán v roce 1994
- téměř třetina obyvatel kraje žila v krajském městě (32,1 %), podíl městského obyvatelstva poklesl o 0,2 bodu na 61,7 %; ve velikostní skupině obcí s počtem obyvatel nad 10 tisíc se v roce 2015 počet obyvatel snížil především zásluhou stěhování
- na přírůstku počtu obyvatel se v roce 2015 dvěma třetinami podílelo stěhování (přírůstek počtu obyvatel stěhování trvá od roku 2003), v letech 2011 až 2015 bylo kladné saldo zahraničního i vnitřního stěhování; zvyšování počtu obyvatel kraje zásluhou přirozeného přírůstku obyvatel trvá od roku 2007; nejvyšší přírůstky počtu obyvatel v letech 2010 až 2015 byly ve správních obvodech v nejbližším okolí krajského města (SO ORP Šlapanice, Židlochovice, Slavkov u Brna, Pohořelice a Kuřim)
- sedmý rok v řadě rostl podíl dětské složky populace (v roce 2015 činil 15,2 %), již v roce 2005 podíl osob ve věku 65 let a více velikostí přesáhl podíl dětské složky a každoročně se zvyšuje (na konci roku 2015 dosáhl 18,6 %); průměrný věk obyvatel v kraji dosáhl 42,0 roku a od roku 1991 se zvýšil o 5,3 roku
- v roce 2015 bylo v kraji uzavřeno 5 414 sňatků, jejich počet se zvyšuje od roku 2012; rozvedeno bylo 2 770 manželství, což byl nejnižší počet od roku 1999; zvyšoval se nejen průměrný věk obyvatel celkem, ale i průměrný věk ženicha a nevěsty při uzavření sňatku či průměrný věk manželů při rozvodu
- živě se narodilo 12 771 dětí (meziročně o 31 méně), hrubá míra porodnosti (10,9 ‰) byla mezi kraji 3. nejvyšší; mimo manželství se v roce 2015 narodilo 5 501 dětí, což byl nejvyšší počet v novodobé historii kraje a tvořil 43,1 % z počtu živě narozených dětí
- v roce 2015 v kraji zemřelo 12 106 osob (o 707 osob více než v předcházejícím roce), hranice 12 tisíc zemřelých byla naposled překročena v roce 2005, kdy zemřelo 12 059 osob; hrubá míra úmrtnosti (10,32 ‰) byla 4. nejnižší mezi kraji; příčinou úmrtí u tří čtvrtin zemřelých jsou dlouhodobě nemoci oběhové soustavy (47,0 % z celkového počtu zemřelých) nebo nádorová onemocnění (24,1 % z počtu zemřelých)
- od roku 1996 vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 5,37 roku na 76,32 roku (5. nejvyšší mezi kraji) a u žen o 4,41 roku na 82,22 let (3. nejvyšší)

Sociální vývoj

- pracovní sílu v Jihomoravském kraji v roce 2015 tvořilo 598,9 tisíc osob (569,1 tisíc zaměstnaných a 29,8 tisíc nezaměstnaných), meziročně se objem pracovní síly zvýšil o 5,2 tisíc osob (počet zaměstnaných vzrostl o 11,6 tisíc osob a počet nezaměstnaných poklesl o 6,4 tisíc osob)
- míra ekonomické aktivity meziročně vzrostla o 0,5 bodu na 60,1 % (5. nejvyšší mezi kraji), uvedená míra ekonomické aktivity byla nejvyšší od roku 1999 (60,3 %)
- v pohledu na vývoj struktury pracovní síly je patrný nárůst vzdělanosti pracovní síly v kraji - v roce 2015 zde bylo téměř 28 % vysokoškolsky vzdělaných (v roce 1995 13,8 %), zvyšuje se i podíl osob vyšších věkových kategorií – 45letí a starší v roce 1995 tvořili 33 % pracovní síly, v roce 2015 již téměř 40 %
- podíl nezaměstnaných osob (podle MPSV) k 31. 12. 2015 činil 7,01 % (4. nejvyšší mezi kraji), oproti konci roku 2014 se snížil o 1,23 bodu; na úřadech práce bylo evidováno 56 032 uchazečů o zaměstnání (meziročně o 10 171 méně); k dispozici bylo 8 097 volných pracovních míst (nárůst o 3 574 míst); 6,9 uchazečů na jedno volné místo byl 3. nejvyšší počet mezi kraji
- přetrvává problém dlouhodobé nezaměstnanosti, k 31. 12. 2015 mezi uchazeči o zaměstnání bylo 16 148 uchazečů, kteří byli v evidenci ÚP déle než 2 roky, jejich počet se sice meziročně o 1 904 snížil, podíl 28,8 % však byl nejvyšší v posledních 5 letech

- průměrná hrubá měsíční mzda v kraji činila 25 718 Kč (předběžné výsledky) a vzrostla o 3,6 %, mezi kraji byla průměrná mzda 3. nejvyšší; medián mezd (podle výsledků strukturálního šetření) činil 23 328 Kč (zvýšení o 4,2 %)
- počet dětí v mateřských školách se od roku 2010 zvýšil o 5,1 tisíc, počet žáků v základních školách vzrostl o 10,7 tisíc, naproti tomu počet studentů středních škol poklesl o 12,2 tisíc a počet studentů vysokých škol (s bydlištěm v kraji) se snížil o 8,9 tisíc
- hodnota průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti se zvýšila z 3,723 % v roce 2014 na 4,051 % v roce 2015 (mezi kraji 3. nejnižší); průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti se v kraji v roce 2015 snížila o 3,0 dne na 44,1 dne (5. nejvyšší mezi kraji)
- na dávkách nemocenského pojištění byla v roce 2015 v kraji vyplacena částka 2,62 mld. Kč (meziročně o 200 mil. Kč více); největší část, a to 1,64 mld. Kč, byla určena na nemocenské (o 146 mil. Kč více)
- v zařízeních poskytujících sociální služby bylo k dispozici celkem 8 538 míst, z tohoto počtu bylo 2 946 míst v domovech pro seniory (proti roku 2008 o 71 méně), 2 938 míst v domovech se zvláštním režimem (o 1 075 více) a 1 239 míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením (o 233 méně)
- průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v kraji na konci roku 2015 činil 11 218 Kč, pobíralo ho 195,8 tisíc osob (o 12,7 tisíc víc než v roce 2010)
- v roce 2015 došlo v kraji k dalšímu poklesu počtu zjištěných trestných činů; z 23,8 tisíc zjištěných trestných činů (meziroční poklesl o 3,3 tisíc) tvořily téměř polovinu krádeže prosté a krádeže vloupáním
- na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2015 k 7 056 dopravním nehodám (o 106 více než v roce 2014), o život při nich přišlo 81 osob (o 15 více), 293 osob bylo těžce (o 22 méně) a 2 726 osob lehce zraněno (o 304 více), hmotná škoda dosáhla částky téměř 450 mil. Kč (o 35 mil. Kč více)
- pro vývoj makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji významné roky 2008 až 2011; rok 2008 byl ještě rokem růstovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně
- v roce 2014 se regionální HDP zvýšil o 1,2 %, což byl sice až 9. nejvyšší nárůst mezi kraji, ovšem pouze v Jihomoravském kraji byl zaznamenán nárůst HDP pět po sobě následujících let (2010 až 2014)
- v roce 2014 opět posílila úloha Jihomoravského kraje v oblasti výzkumu a vývoje (VaV), výdaje ve výši 17,0 mld. Kč tvořily pětinu celkových výdajů na VaV v ČR a meziročně vzrostly o 642 mil. Kč; 22 % zdrojů financování pocházelo ze zahraničí
- finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2015 dosud nejsou k dispozici; i přes nižší objem sklizně obilovin by se celková bilance mohla přiblížit roku 2014; v roce 2014 podle předběžných výsledků dosáhl objem zemědělské produkce 12,56 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000)
- v rostlinné výrobě byl v roce 2015 na jedné straně zaznamenán nárůst výnosů a sklizně (např. u pšenice, ječmene, luskovin, hroznového vína), na druhé straně propad sklizně (kukuřice na zrno, řepka, cukrovka); v živočišné výrobě se mírně zvýšily stavy hospodářských zvířat, vzrostla výroba jatečného skotu, prasat, drůbeže a výroba mléka, poklesla snáška konzumních vajec
- Jihomoravský kraj je největším producentem dřeva listnatých stromů; vytěžený objem 352,7 tisíc m³ dřeva bez kůry v roce 2015 představoval téměř pětinu republikového celku
- tržby průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci v kraji proti roku 2014 vzrostly o 6,6 % na 216,3 mld. Kč (polovinu tvořily tržby za přímý vývoz), zvýšil se i počet zaměstnanců, největší část z nich byla zaměstnána ve zpracovatelském průmyslu
- základní stavební výroba v podnicích s 50 a více zaměstnanci meziročně vzrostla o 1,8 mld. Kč na 21,3 mld. Kč (2. nejvyšší objem mezi kraji); stavební práce provedené v kraji podniky s 20 a více zaměstnanci dosáhly objemu 36,0 mld. Kč, meziročně vzrostly o 8,2 mld. Kč, přepočtená hodnota na obyvatele ve výši 30,6 tis. Kč byla mezi kraji 3. nejvyšší

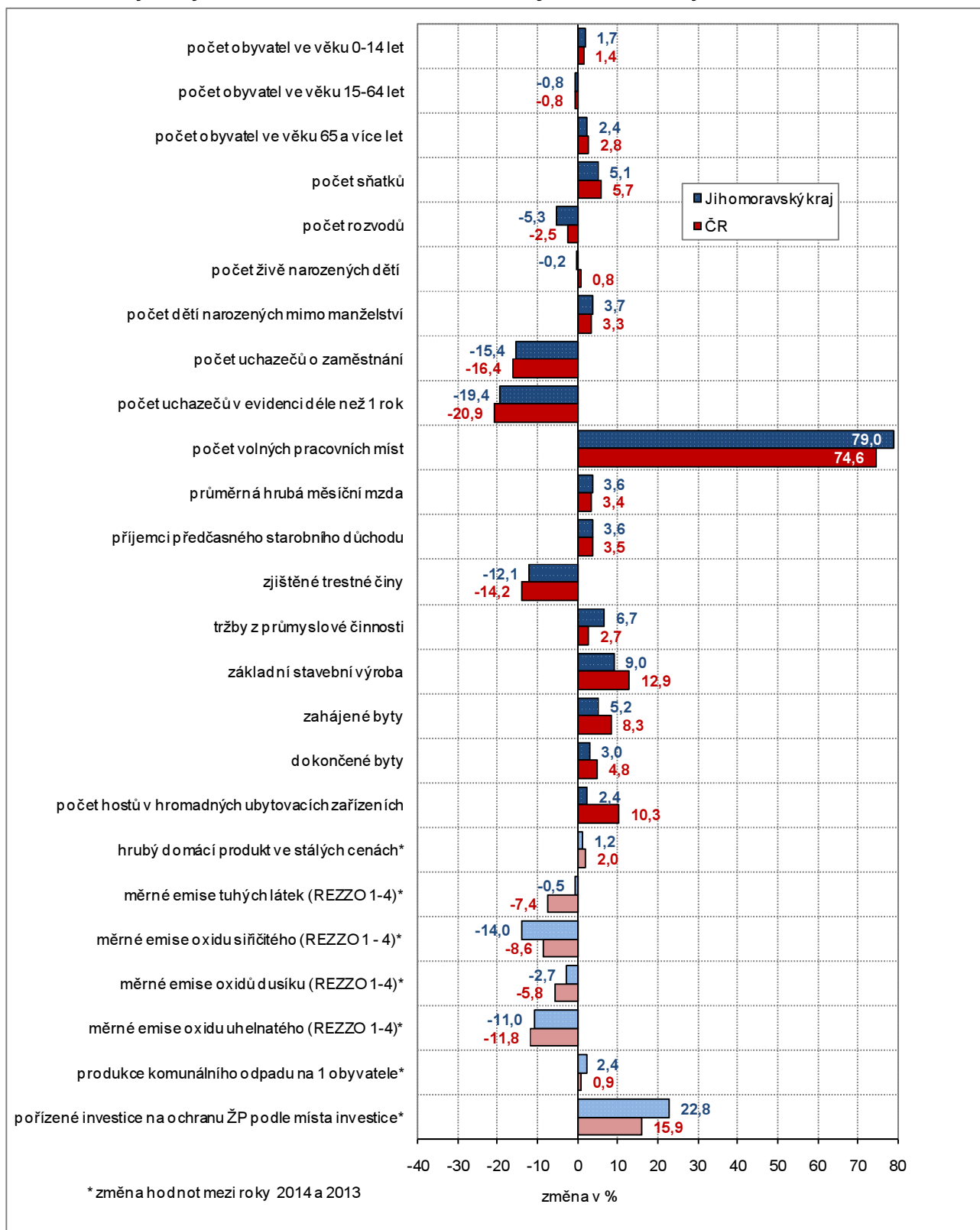
Ekonomický vývoj

Životní prostředí

- počet vydaných stavebních povolení v kraji se po předchozích 3 letech poklesu meziročně zvýšil – z 9 698 v roce 2014 na 10 877 v roce 2015; orientační hodnota staveb dosáhla částky 26,2 mld. Kč (3. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání) a vzrostla o 277 mil. Kč
- počet zahájených bytů vzrostl (z 3 650 na 3 841), počet dokončených bytů (3 338, z toho polovina v nových rodinných domech) byl proti roku 2014 o 96 bytů vyšší; počet zahájených i dokončených bytů byl mezi kraji 3. nejvyšší, intenzita bytové výstavby (2,8 dokončených bytů na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji také 3. nejvyšší
- počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji se zvyšoval třetí rok a přesáhl 1,5 mil. (1,0 mil. hostů tuzemských a 0,5 mil. hostů ze zahraničí); nejvíce zahraničních hostů přijelo ze Slovenska (90,6 tisíc), z Polska (84,6 tisíc) a z Německa (51,3 tisíc); počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí poprvé, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni vždy hosté z Polska
- výměra zemědělské půdy v roce 2015 se proti roku 2010 v kraji snížila o 2,8 tisíc hektarů, ve stejném rozsahu se snížila i výměra orné půdy, stupeň zornění (spolu se Středočeským krajem byl mezi kraji nejvyšší), poklesl z 82,9 % v roce 2010 na 82,8 % v roce 2015
- plocha ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy) se na území kraje v posledních letech nijak výrazně neměnila - v roce 2010 v součtu tvořily plochu 290,3 tisíc hektarů a v roce 2015 290,9 tisíc hektarů
- geografické podmínky v kraji jsou vhodné především pro konvenční zemědělství, ekologické zemědělství proto není nijak výrazně rozvinuto, v roce 2015 byla plocha ekologicky obhospodařované půdy meziročně vyšší o 2 tisíce hektarů a dosahovala téměř 19,5 tisíc hektarů
- v roce 2015 bylo vyrobeno 63,0 mil. m³ vody (meziroční nárůst o 1,1 %), zvýšila se ale i průměrná spotřeba vody na osobu a den (z 91,5 l na 92,4 l), o 1,70 Kč vzrostla cena vodného (32,50 Kč)
- v domech připojených na kanalizaci ústící do čistírny odpadních vod v roce 2015 žilo 86,4 % obyvatel kraje, jihomoravské čistírny odpadních vod vyčistily 75,9 milionů m³ vody celkem, z toho 47,0 % tvořily vody splaškové, cena stočného také meziročně vzrostla, a to o 1,00 Kč na 32,40 Kč
- hodnoty měrných emisních ukazatelů od roku 2007 pozvolna klesají; měrné emise oxidů dusíku byly v roce 2014 ve srovnání s ostatními kraji průměrné (8. nejnižší), měrné emise tuhých látek a měrné emise CO byly 5., resp. 4. nejnižší a měrné emise oxidu siřičitého dokonce nejnižší mezi kraji (spolu s Krajem Vysočina)
- zatímco produkce podnikových odpadů v přepočtu na obyvatele se mezi roky 2013 a 2014 snížila z 1 923 kg na 1 901 kg na obyvatele (přesto 4. nejvyšší hodnota mezi kraji), produkce komunálního odpadu vzrostla z 288 kg na 295 kg na obyvatele (naopak 4. nejnižší hodnota mezi kraji); nelichotivé postavené měl Jihomoravský kraj v podílu odděleně sbíraných složek komunálního odpadu – podíl 11,8 % byl 2. nejnižší
- na ochranu životního prostředí bylo v roce 2014 na území kraje investováno 3,12 mld. Kč, částka proti roku 2013 vzrostla o 580,0 mil. Kč, tj. o 22,8 %

Graf Změna vybraných ukazatelů v Jihomoravském kraji a ČR mezi roky 2015 a 2014

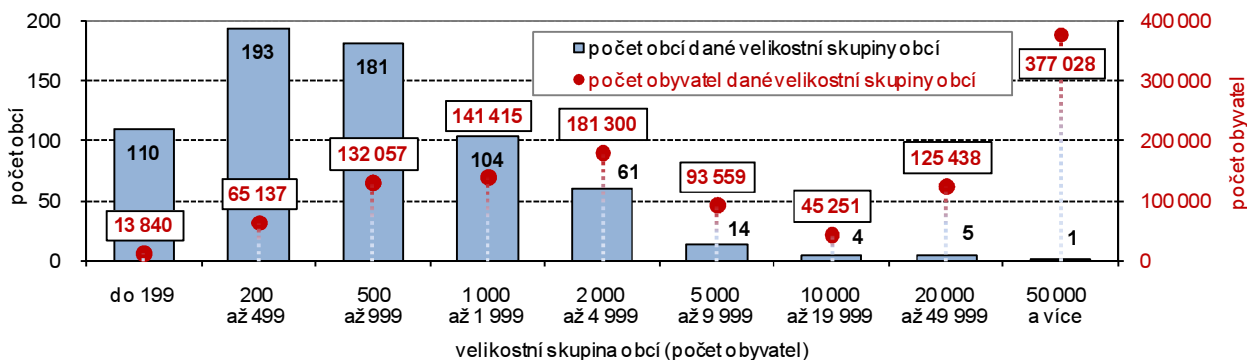
1. Demografický vývoj

Sídelní struktura

Změnou hranic vojenského újezdu Březina se rozloha kraje snížila o 722 hektarů.

Jihomoravský kraj je rozlohou čtvrtým největším krajem České republiky, stejné místo mezi kraji zaujímá i počtem 1,175 mil. obyvatel. Sídelní strukturu k 31. 12. 2015 tvořilo 49 měst, 40 městysů, 583 obcí a 1 vojenský újezd. Podle zákona č. 15/2015 se dosavadní katastrální území vojenského újezdu Březina k 1. 1. 2016 snížilo o 854 ha, z toho 722 ha přešlo z území Jihomoravského kraje do území Olomouckého kraje (do katastrálního území 5 obcí sousedících s VÚ Březina). Rozloha kraje tak k 1. 1. 2016 činila 7 187 km², na kilometr čtvereční připadlo 163 obyvatel, hustota osídlení byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji).

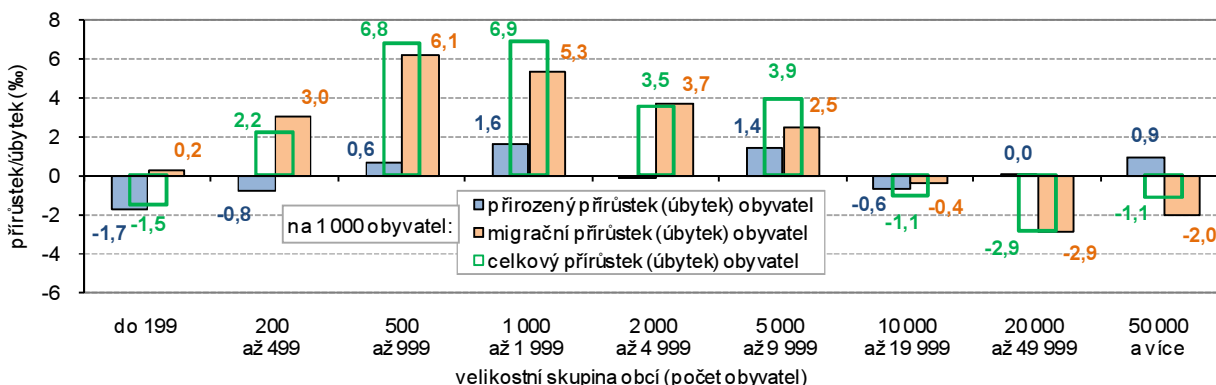
Graf 1.1 Velikostní struktura obcí Jihomoravského kraje k 31. 12. 2015

V kraji je nejvíce obcí s 200 až 500 obyvateli.

V rozdělení do velikostních skupin obcí podle počtu obyvatel na konci roku 2015 je na jedné straně Brno jako zástupce největší velikostní skupiny a 5 okresních měst ve velikostní skupině 20 až 50 tisíc obyvatel. Na druhém pólu je 110 obcí, v nichž žije v každé méně než 200 obyvatel. Největší počet obcí Jihomoravského kraje se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel. Celkem 193 obcí tvořilo 28,7 % celku, ovšem žilo zde pouze 5,6 % z počtu obyvatel kraje. V porovnání s rokem 2011, v němž do počtu obyvatel byly promítnuty výsledky SLDB 2011, poklesl počet obcí ve 3 nejmenších velikostních skupinách. Zvýšil se tak počet obcí ve 3 velikostních skupinách zahrnujících obce s 1 až 10 tisíci obyvateli. Počet obcí s 10 tisíci a více obyvateli sice zůstal stejný, počet obyvatel v nich se však snížil.

Graf 1.2 Pohyb obyvatelstva podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje k 31. 12. 2015

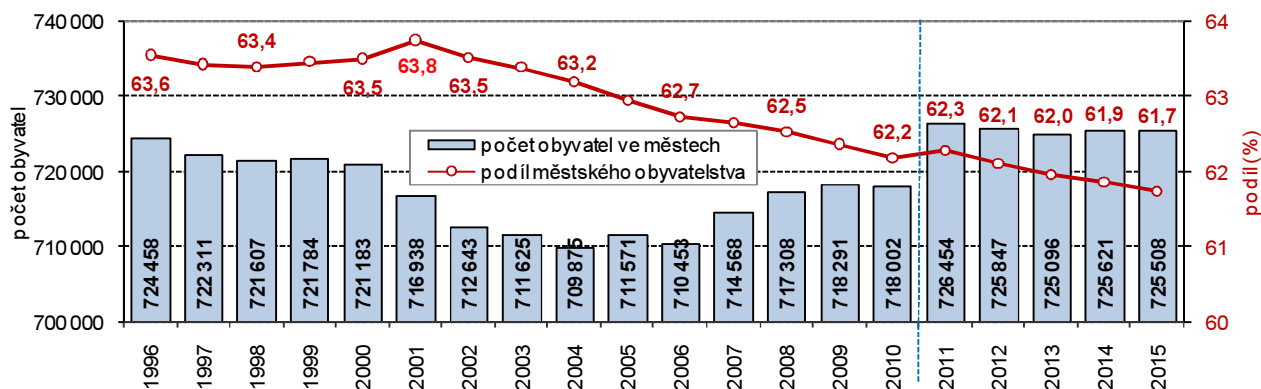

Téměř třetina obyvatel kraje žije v Brně.

V Brně žila téměř třetina obyvatel kraje (32,1 %), naproti tomu v nejmenších obcích, i když jejich počet byl třetí nejvyšší, žilo pouze 1,2 % obyvatel kraje. Společný velikostním skupinám nejmenších obcí a městům s více než 20 tisíci obyvateli byl na konci roku 2015 nejvyšší průměrný věk obyvatel - 43,4 roku v nejmenších obcích a 42,7 roku v okresních městech a v Brně. V nejmenších obcích počet obyvatel meziročně poklesl, a to zásluhou přirozeného úbytku. Počet obyvatel poklesl i v největších obcích, zde však především zásluhou migrace. Nejvyšší celkový přírůstek obyvatel v relativním vyjádření byl zjištěn v obcích s počtem 1 tisíc až 2 tisíce obyvatel (6,9 osob na 1 000 obyvatel),

nejvyšší přírůstek obyvatel migrací (6,1 osob na 1 000 obyvatel) byl v obcích s 500 až 999 obyvateli.

Graf 1.3 Počet obyvatel ve městech a podíl městského obyvatelstva v Jihomoravském kraji

Pozn.: v roce 2011 v počtu obyvatel promítnuty výsledky SLDB 2011

Podíl městského obyvatelstva poklesl, počet obyvatel velkých měst se snížil zásluhou stěhování.

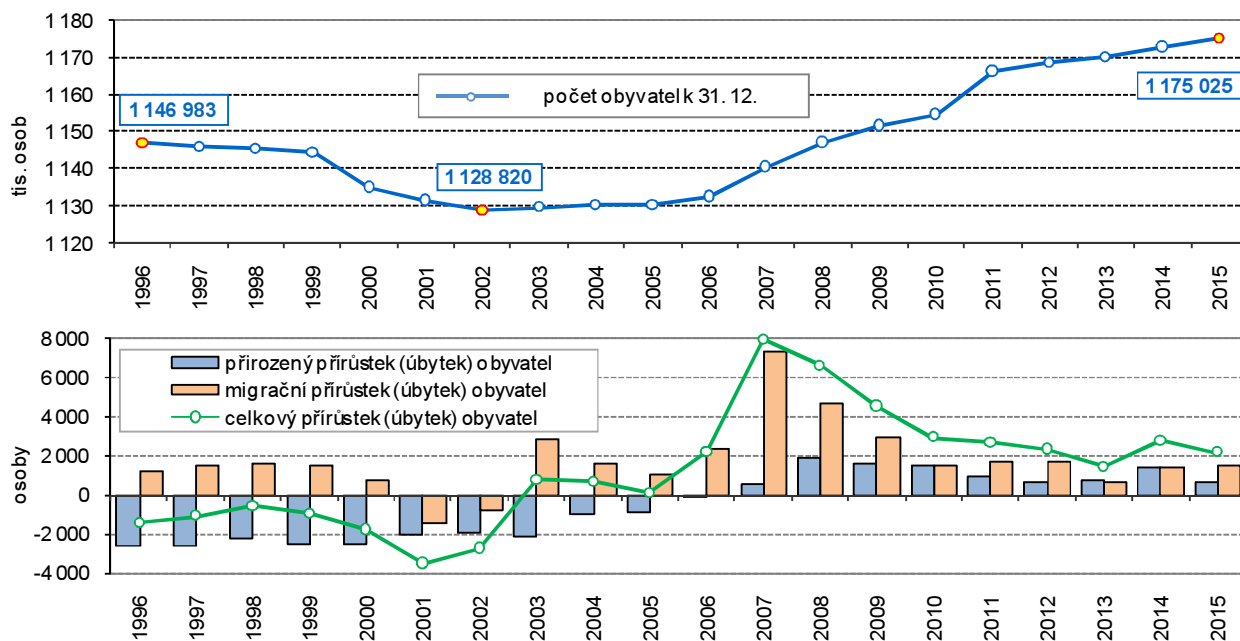
Ve 49 městech v kraji žilo na konci roku 2015 celkem 725 508 obyvatel, z toho více než polovinu tvořili obyvatelé krajského města. Počet obyvatel měst se meziročně snížil o 113 osob. Podíl městského obyvatelstva tak činil 61,7 % (5. nejnižší podíl mezi kraji, v ČR 69,2 %) a proti roku 2011, jako roku výchozímu po navázání počtu obyvatel na výsledky SLDB, se snížil o 0,6 bodu. Snížení počtu obyvatel ve městech v kraji je výsledkem stěhování, neboť přirozenou cestou obyvatel by se počet obyvatel zvýšil - ve městech se narodilo o 442 osob více, než jich zemřelo. Stěhováním obyvatel měst bylo - z měst se vystěhovalo o 555 obyvatel více, než se do nich přistěhovalo. Z pohledu velikostních skupin měst podle počtu obyvatel se zvýšení počtu obyvatel týkalo nejmenších měst (s počtem obyvatel do 10 tisíc). V Brně se počet obyvatel snižoval již 6. rok (v letech 2010 až 2015), a to vždy pouze zásluhou stěhování.

Vývoj počtu obyvatel a věková struktura

Počet obyvatel kraje se zvyšoval 13 let v řadě.

Na konci roku 2015 žilo na území Jihomoravského kraje celkem 1 175 025 obyvatel (meziroční zvýšení o 2 172 osob). Více než dvěma třetinami se na přírůstku počtu obyvatel podílelo stěhování (do kraje se přistěhovalo o 1 507 osob více, než se z kraje vystěhovalo). Počet obyvatel kraje se zvyšuje již od roku 2003, tedy 13. rok.

Graf 1.4 Počet obyvatel, celkový, přirozený a migrační přírůstek obyvatel v Jihomoravském kraji

Pozn.: v roce 2011 v počtu obyvatel promítnuty výsledky SLDB 2011

V okresech Hodonín a Brno-město se počet obyvatel snížil.

Zásluhou přirozeného přírůstku se počet obyvatel kraje zvýšil o 665 osob. Nejvyšší přírůstek počtu obyvatel celkem byl zaznamenán v roce 2007, poté se tempo růstu zpomalovalo zejména zásluhou poklesu velikosti přírůstku obyvatel stěhováním. Nárůst počtu obyvatel byl zaznamenán celkem v 6 krajích. Počet obyvatel ČR vzrostl o 15,6 tisíc osob, ovšem pouze zásluhou stěhování (počet zemřelých v ČR v roce 2015 převýšil o 409 osob počet živě narozených). Počet obyvatel se snížil ve 2 okresech Jihomoravského kraje - v okrese Hodonín o 558 osob a v Brně o 412 osob. Počet obyvatel Brna-města klesal 6. rok v řadě, v okrese Hodonín byl přírůstek počtu obyvatel naposledy zaznamenán v roce 1994.

Na zvyšování počtu obyvatel v kraji se podílí přirozený přírůstek ...

Devátým rokem v řadě se v kraji na celkovém přírůstku obyvatel kladně podílel přirozený přírůstek. Ovšem pouze v letech 2010, 2013 a 2014 přirozený přírůstek převýšil migrační přírůstek. V roce 2010 to bylo převýšení nepatrné (o 2 osoby), v roce 2013 rozdíl činil 120 osob a v roce 2014 pak 31 osob. Nejvyšší přirozený přírůstek byl zaznamenán v roce 2008, a to 1 934 osob.

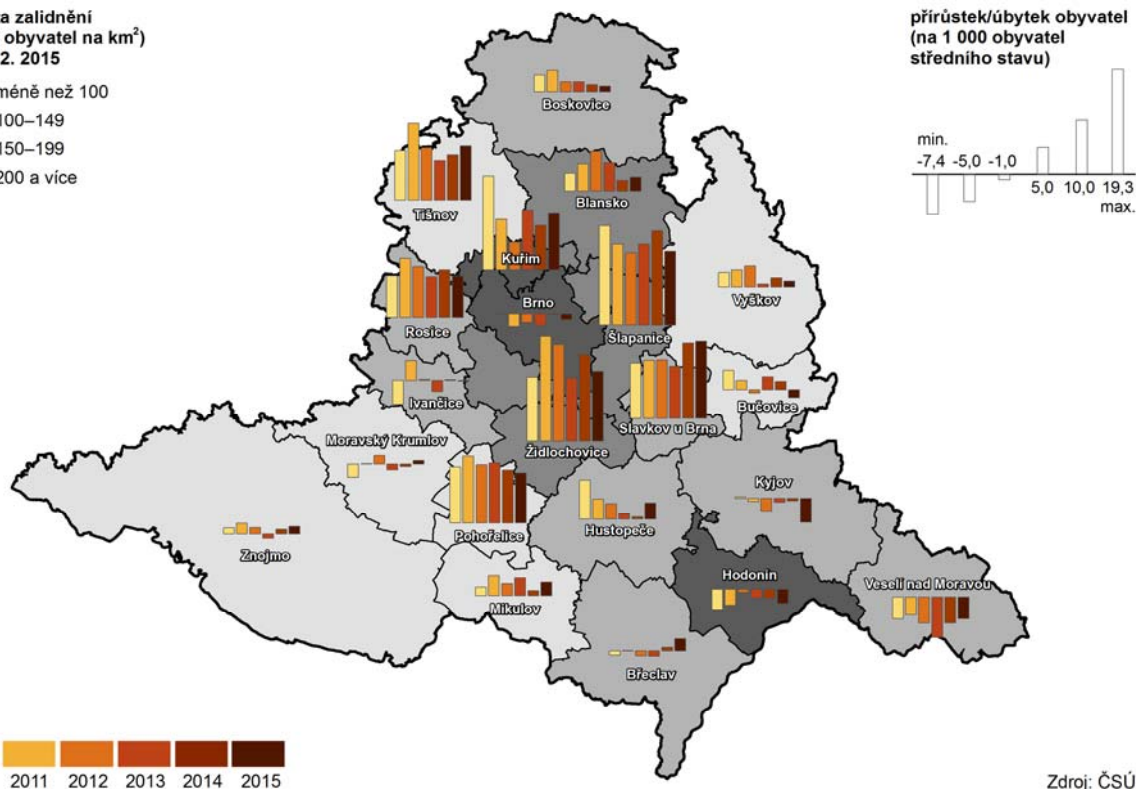
... i přírůstek počtu obyvatel stěhováním.

Migrační přírůstek obyvatel byl s výjimkou let 2001 a 2002 zaznamenán ve všech letech období uvedeného v grafu 1.4. V roce 2015 se do kraje přistěhovalo 10 537 osob a vystěhovalo se z něj 9 030 osob. Migrační přírůstek od roku 2007, kdy byl zaznamenán nejvyšší přírůstek obyvatel migrací (7 374 osob), postupně klesal až do roku 2013 především zásluhou klesajícího počtu přistěhovaných cizinců.

Pohyb obyvatel ve správních obvodech ORP Jihomoravského kraje v letech 2010 až 2015

hustota zalidnění
(počet obyvatel na km²)
k 31. 12. 2015

- méně než 100
- 100–149
- 150–199
- 200 a více

V nejbližším okolí krajského města jsou nejvyšší přírůstky počtu obyvatel.

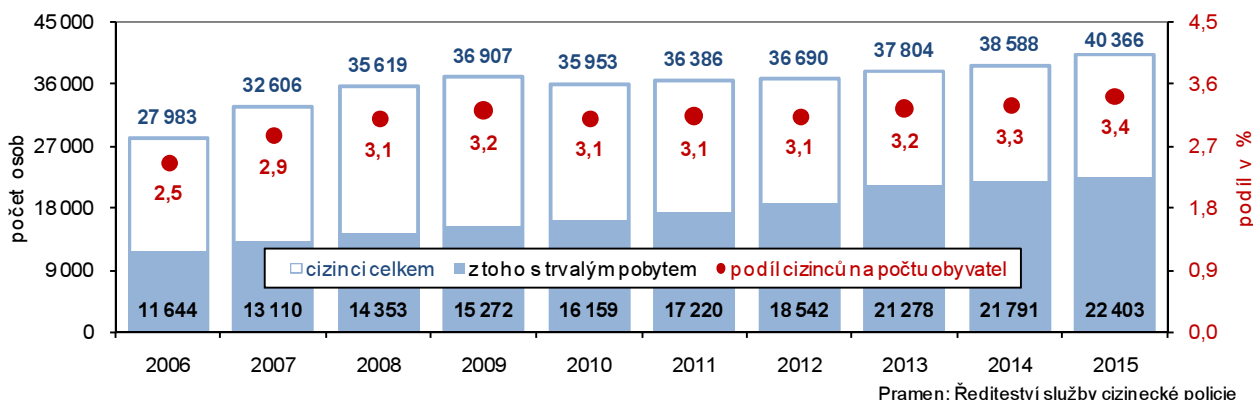
Přirozený přírůstek obyvatel v relativním vyjádření byl v roce 2015 mezi kraji 3. nejvyšší (0,6 ‰), přírůstek stěhováním (1,3 ‰) byl mezi kraji 6. nejvyšší. Jak je zřejmé z kartogramu, nejvyšší přírůstky obyvatel v letech 2010 až 2015 byly ve správních obvodech v nejbližším okolí krajského města. Pokud spočítáme průměrný relativní přírůstek za uvedených 6 let, pak nejvyšší byl v SO ORP Šlapanice (15,3 osob na tisíc obyvatel), následoval SO ORP Židlochovice (14,9), Slavkov u Brna (11,5), Pohořelice (10,6) a Kuřim (10,2).

Počet cizinců se zvyšuje.

Na konci roku 2015 žilo v Jihomoravském kraji 40,4 tisíc cizinců, jejich počet od roku 2006 vzrostl o 12,4 tisíc. Nejvyšší meziroční přírůstky počtu cizinců byly zaznamenány v letech 2006 až 2008. V roce 2010 s hospodářským

zpomalením se nárůst zastavil, i když v dalších letech nárůst nebyl tak výrazný, počet cizinců v roce 2015 dosáhl prozatímního maxima.

Graf 1.5 Počty cizinců a jejich podíl na počtu obyvatel v Jihomoravském kraji

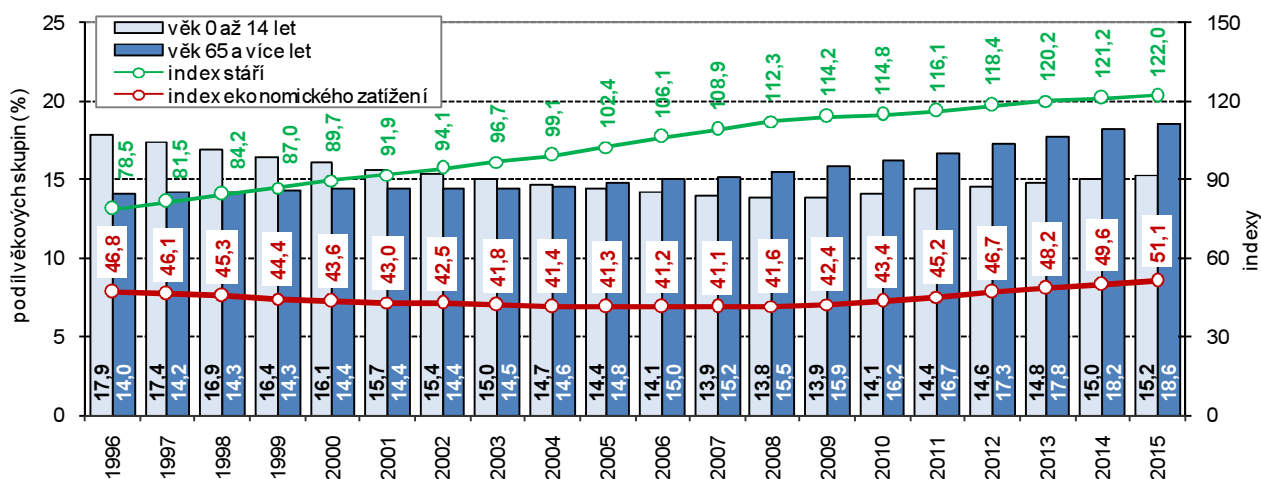
Podíl obyvatel v seniorském věku se každoročně zvyšuje, již sedmý rok roste i podíl dětské složky.

Z pohledu věkové skladby obyvatelstva největší část obyvatel kraje tvoří osoby ve věku 15 až 64 let (777,8 tisíc osob, tj. 66,2 % celku), následuje skupina obyvatel ve věku 65 a více let (218,3 tisíc, tj. 18,6 %), nejnižší podíl, a to 15,2 %, tvoří obyvatelé ve věku do 14 let (178,9 tisíc osob). Rok 2004 byl posledním rokem, ve kterém podíl dětské složky obyvatel byl vyšší, než podíl obyvatel ve věku 65 a více let (14,7 %, resp. 14,6 %). Právě podíl dětské složky obyvatel v kraji se po předchozím postupném snižování zvyšuje od roku 2009 (minimum 13,8 % v roce 2008), podíl osob v poproduktivním věku narůstá každoročně. Proti roku 2014 vzrostl počet obyvatel kraje o 2 172 osob. Počet osob ve věku 65 a více let se meziročně zvýšil o 5 043 osob, počet obyvatel v dětském věku vzrostl o 3 047 osob, poklesl počet osob ve věku 15 až 64 let, a to o 5 918.

Nepřetržitý růst indexu stáří.

Ze zastoupení tří základních věkových skupin obyvatel kraje jsou konstruovány indexy stáří, závislosti či ekonomického zatížení. Hodnota indexu stáří udává, že na 100 dětí připadlo 122,0 osob starších 65 let, v roce 1996 to bylo pouze 78,5 osob starších 65 let. Zvýšení indexu stáří je výsledkem snižování podílu dětské složky (i přes postupný nárůst v posledních letech) a zvyšování podílu osob starších 65 let. Již uvedený rok 2004 byl posledním rokem, kdy index stáří v kraji byl pod hranicí 100.

1.6 Věková struktura, index stáří a index ekonomického zatížení v Jihomoravském kraji

Index ekonomického zatížení dosáhl minima v roce 2007, ...

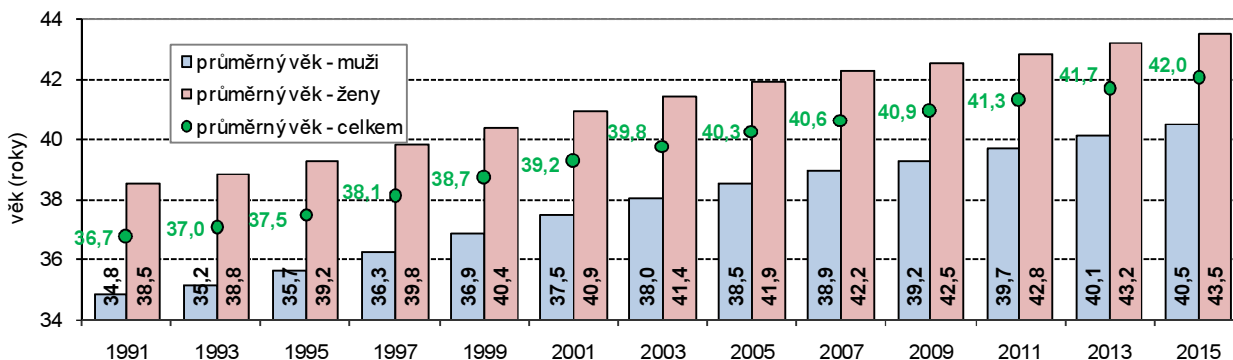
Hodnota indexu závislosti I udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 23,0 dětí, hodnota indexu závislosti II udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 28,1 osob starších 65 let. Index ekonomického zatížení, což je počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let, dosáhl v Jihomoravském kraji v roce 2015 hodnoty 51,1 (v ČR 50,8) a mezi kraji byl 6. nejvyšší (spolu s Olomouckým krajem). V roce 1996 připadalo na 100 osob v produktivním věku

... od roku 2008 se zvyšuje.

46,8 „závislých“, do roku 2007 se hodnota indexu postupně snižovala (růst podílu osob v aktivním věku a snižování podílu dětské složky v populaci). Od roku 2008 index ekonomického zatížení postupně narůstá, neboť roste podíl dětské složky obyvatel i podíl osob ve věku 65 a více let.

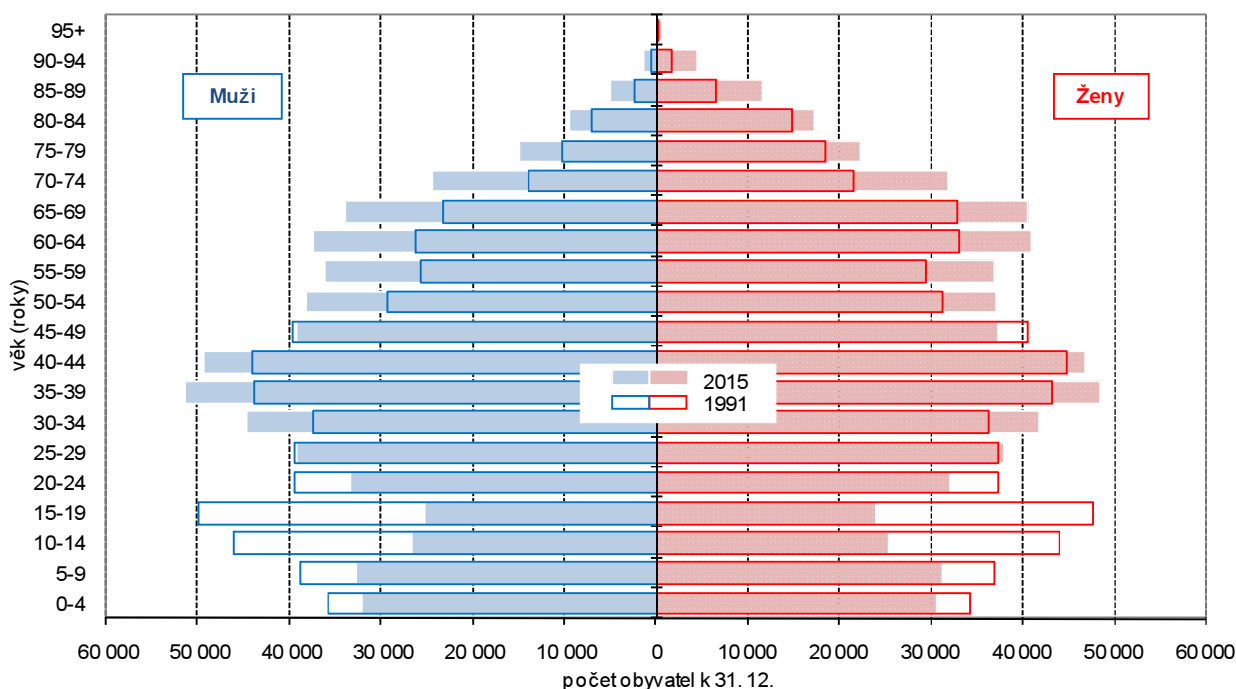
Graf 1.7 Průměrný věk obyvatelstva Jihomoravského kraje

Populace kraje stárne.

Průměrný věk obyvatel Jihomoravského kraje na konci roku 2015 dosáhl 42,0 roku, ženám bylo v průměru 43,5 roku a mužům 40,5 let. Průměrný věk obyvatel kraje se od roku 1991 zvýšil o 5,3 roku, u mužů se zvýšil o 5,7 roku a průměrný věk žen vzrostl o 5,0 roku. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že nejvyšší průměrný věk obyvatel byl v Královéhradeckém a Zlínském kraji (42,5 roku), nejnižší ve Středočeském kraji (40,8 roku), obyvatelstvo Jihomoravského kraje má spolu s obyvateli Prahy a Moravskoslezského kraje 5. nejnižší průměrný věk.

Graf 1.8 Věkové složení obyvatelstva Jihomoravského kraje

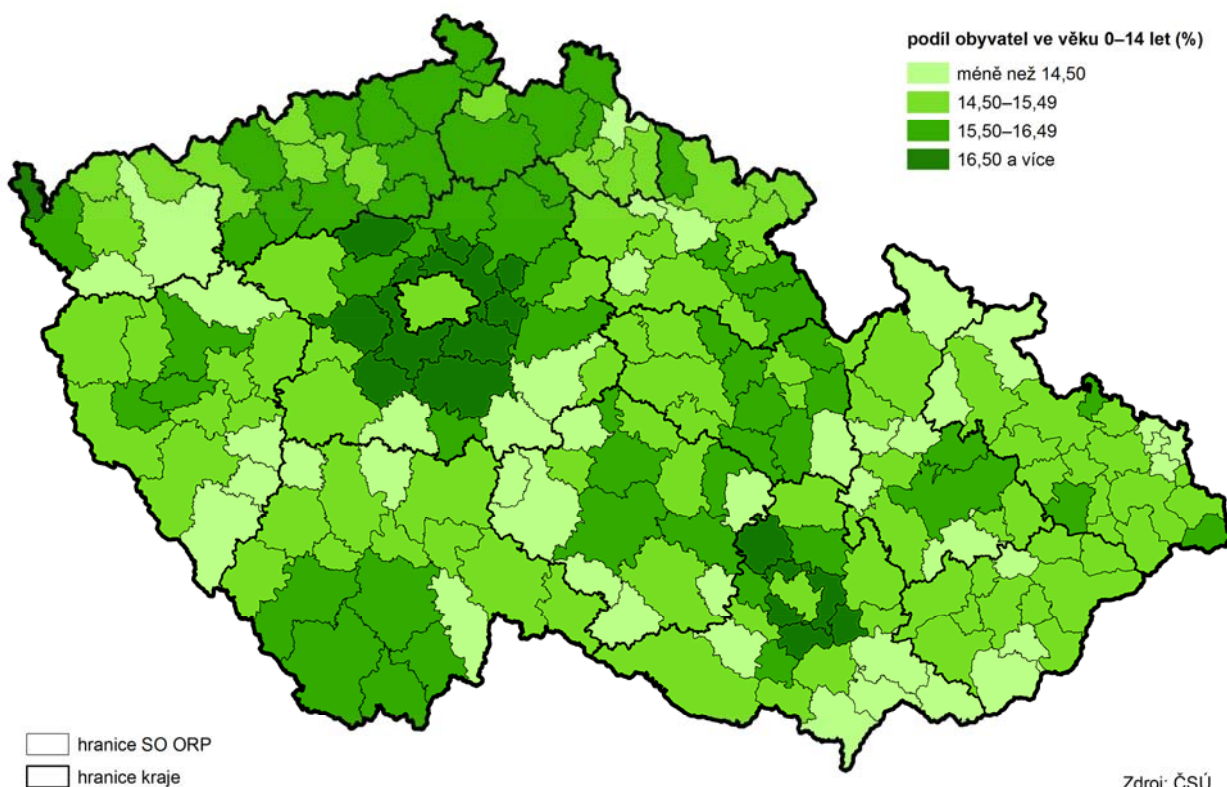

Nejnižší průměrný věk mají obyvatelé v okrese Brno-venkov.

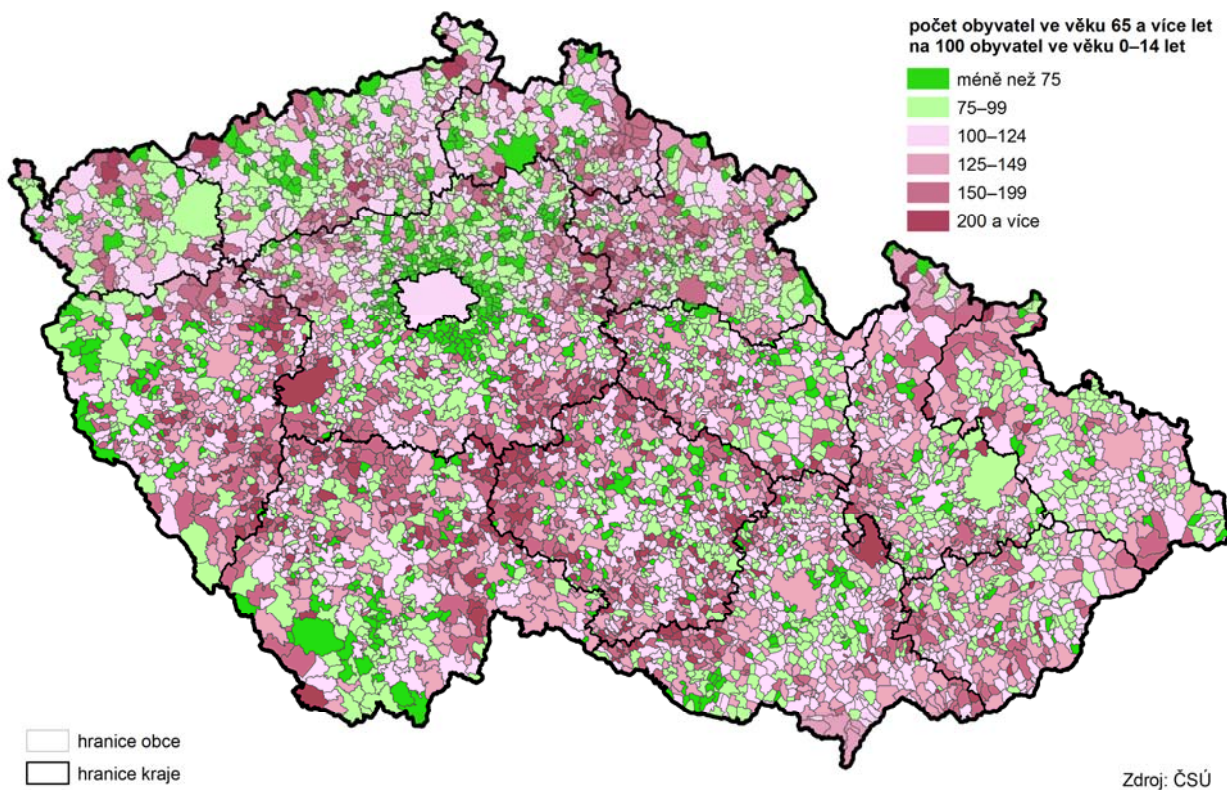
V průměru nejmladší obyvatelstvo v kraji je v okrese Brno-venkov, nejvyšší podíl dětské složky na obyvatelstvu (17,1 %) s sebou nese i nejnižší průměrný věk mužů (39,5 roku) i žen (42,0 roku). V Brně-městě a okrese Hodonín je shodně zaznamenán nejvyšší průměrný věk mužů (40,9 roku) a žen (44,3 roku). V Brně-městě je to dáno nejvyšším podílem osob ve věku 65 a více let (19,9 %), v okrese Hodonín pak nejnižším podílem osob v dětském věku (14,0 %).

Nejpočetnější věkovou skupinou mezi obyvateli kraje byly v roce 2015 osoby ve věku 40 a 41 let (21 179, resp. 21 158 osob). Nejvíce mužů bylo ve věku 41 let, a to 10 824, nejvíce žen bylo ve věku 40 let, a to 10 383.

Děti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2015

Index stáří v obcích k 31. 12. 2015

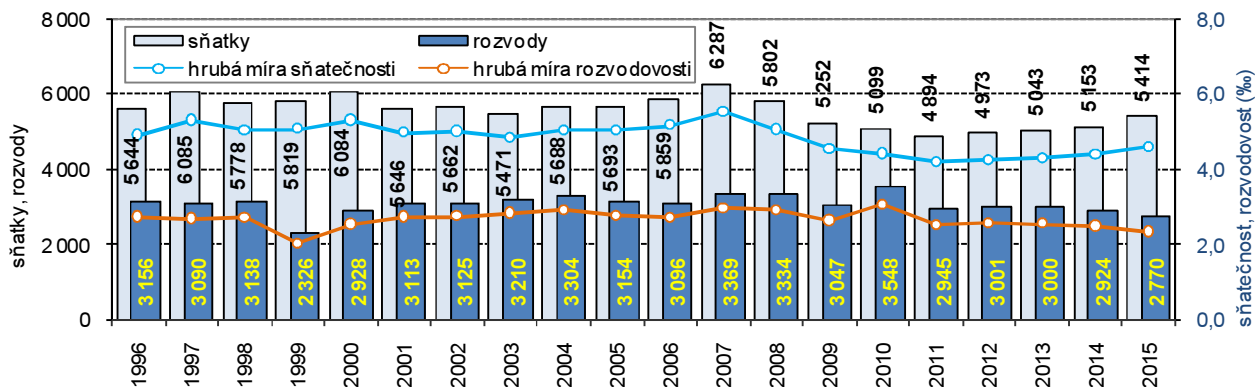

Demografické události

Šťastné datum pro uzavření sňatku.

Úroveň sňatečnosti v posledních 4 letech mírně vzrůstá. Nejvyšší počet sňatků v posledních 20 letech byl uzavřen v roce 2007. Zřejmě se projevila tzv. příznivá „konstelace šťastných čísel“ a 7. 7. 2007 (připadající na sobotu) bylo v kraji uzavřeno 487 sňatků, což bylo téměř 8 % z celkového počtu sňatků. Podobná situace, i když s podstatně nižším počtem uzavřených sňatků, nastala i v roce 2009, kdy 6. 6. bylo uzavřeno 258 sňatků a právě v roce 2015, kdy opět 6. 6. bylo uzavřeno 278 sňatků.

Graf 1.9 Sňatky a rozvody v Jihomoravském kraji

Již 4 roky se počet sňatků zvyšuje.

Počet sňatků již 3. rok překročil hranici 5 tisíc, celkem bylo uzavřeno 5 414 sňatků, což bylo o 261 více než v roce 2014. V roce 2011 byl uzavřen nejnižší počet sňatků od roku 1991, tedy od roku, od něhož jsou k dispozici přepočtené údaje za současnou strukturu správního uspořádání Jihomoravského kraje. Úroveň hrubé míry sňatečnosti v roce 2015 ve výši 4,61 ‰ převyšovala republikovou hodnotu (4,57 ‰) a byla mezi kraji 4. nejvyšší spolu se Zlínským a Pardubickým krajem.

Zvyšuje se i průměrný věk snoubenců.

Průměrný věk ženichů při prvním sňatku v roce 2015 v kraji dosáhl 31,8 let, průměrný věk nevěst 29,1 let. U mužů to bylo o 2,2 roku a u žen o 2,0 roku více než před deseti lety. Zatímco ještě v roce 2006 se na celkovém počtu nově uzavíraných manželství podílely ženy ve věku 29 let a méně z 66,3 %, o deset let později to bylo už jen 51,8 %. V případě mužů byl tento pokles také zřetelný – z podílu 48,5 % v roce 2006 na 33,9 % o deset let později.

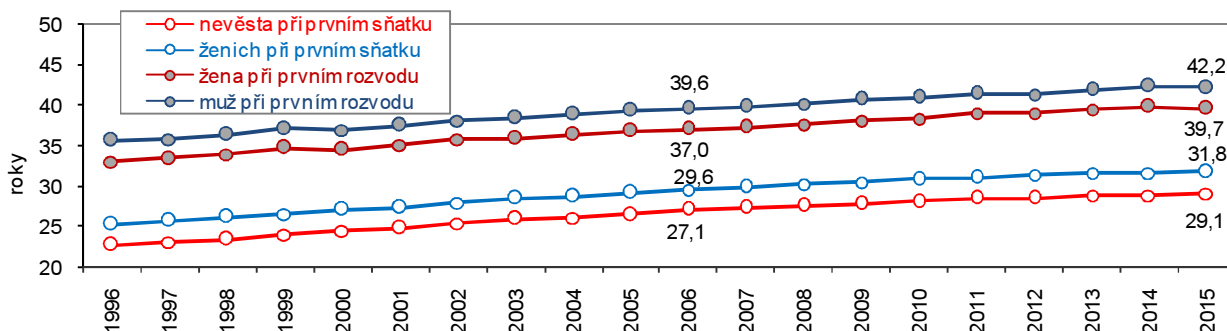
Sňatek uzavírají i osoby v „pokročilejším“ věku.

Lze také uvést, že v letech 2006 až 2015 uzavřelo sňatek na jedné straně věkového spektra 101 ženichů ve věku do 19 let, nevěst v tomto věku bylo 633. Na opačném konci věkového rozmezí bylo 1 435 ženichů ve věku 60 a více let, nevěst v tomto „pokročilejším“ věku bylo za 10 let 664.

Převaha svobodných snoubenců.

Vcelku stálá zůstává v průběhu 10 let struktura snoubenců podle rodinného stavu. Největší část tvořili svobodní (v průměru 77,5 % ženichů a 78,2 % nevěst), následovali rozvedení (21,6 % ženichů a 20,8 % nevěst), zbylý podíl připadá na ovdovělé.

Graf 1.10 Průměrný věk mužů a žen při prvním sňatku a prvním rozvodu v Jihomoravském kraji

Pokles počtu rozvodů, ...

Počet rozvodů se proti roku 2014 snížil, i když každoroční údaje jsou ovlivňovány délkou trvání rozvodového řízení. V roce 2015 bylo v kraji

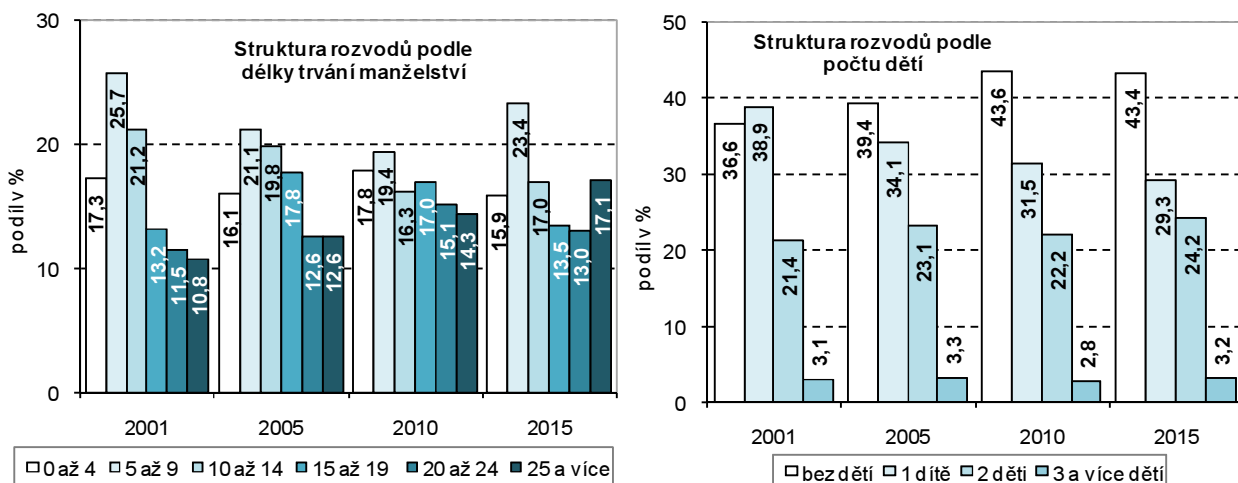
... míra rozvodovosti byla mezi kraji 3. nejnižší.

rozvedeno 2 770 manželství, což bylo o 154 manželství méně než v předchozím roce. Hrubá míra rozvodovosti dosáhla 2,36 ‰ (3. nejnižší mezi kraji spolu s Prahou a Pardubickým krajem) a byla mírně pod úrovní ČR (2,47 ‰). Index rozvodovosti (počet rozvodů na 100 sňatků) se v porovnání s rokem 2014 vlivem zvýšení počtu sňatků a poklesem počtu rozvodů snížil, a to z 56,7 v roce 2014 na 51,2 v roce 2015.

Zvyšování průměrného věku osob při konci manželství.

Tak jak se v minulých letech zvyšoval průměrný věk při uzavírání manželství, podobně se zvyšoval i průměrný věk při jeho ukončení. U mužů se průměrný věk u prvního rozvodu zvýšil z 39,6 roku v roce 2006 na 42,2 v roce 2015, u žen u prvního rozvodu z 37,0 na 39,7 roků.

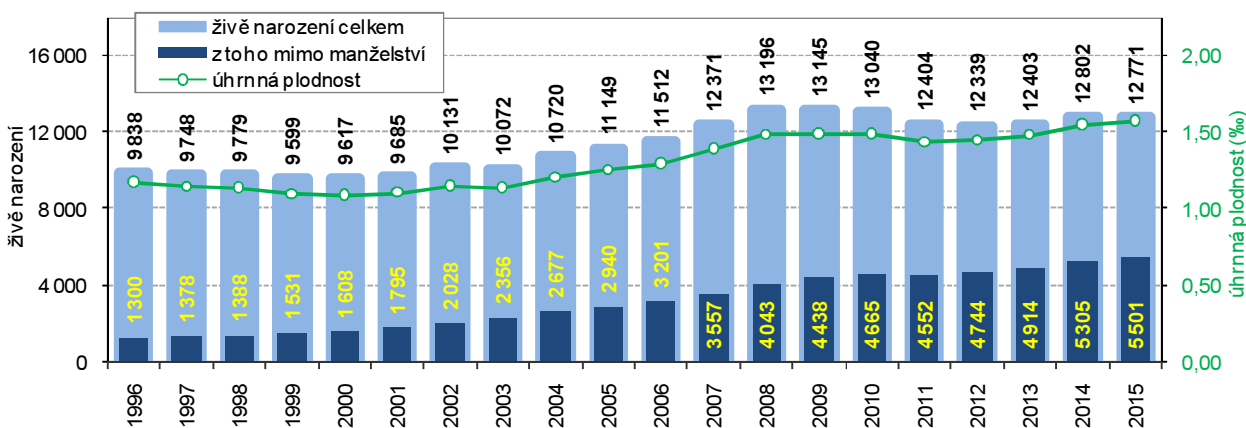
Graf 1.11 Rozvody podle délky trvání manželství a počtu nezletilých dětí v Jihomoravském kraji

Nárůst podílu rozvodů déle trvajících manželství doprovází snížení podílu rozvedených manželství s nezletilými dětmi.

V roce 2015 byla v polovině případů navrhovatelkou rozvodu žena (1 393 rozvodů, tj. 50,3 % celku) a 654 rozvodů bylo výsledkem společného návrhu (23,6 % z celkového počtu rozvodů). V 1 569 případech (56,6 % celku) bylo rozvedeno manželství s nezletilými dětmi (811 manželství s 1 dítětem, 670 manželství se 2 dětmi a 88 manželství se 3 a více dětmi). Podíl rozvedených manželství bez dětí se mezi roky 2001 a 2015 zvýšil o 6,8 procentních bodů. U rozvodů z hlediska délky trvání manželství nejvyšší podíl tvořily ve vybraných letech (graf 1.11) manželství trvající 5 až 9 let. Je však zřejmé, jak postupně rostl podíl manželství trvající více než 25 let.

Graf 1.12 Živě narození, živě narození mimo manželství a úhrnná plodnost v Jihomoravském kraji

Počet narozených sice mírně poklesl, míra porodnosti ale byla 3. nejvyšší.

V roce 2015 se v kraji živě narodilo 12 771 dětí, na 1 000 obyvatel tak připadlo 10,9 narozených dětí. Hrubá míra porodnosti byla mezi kraji 3. nejvyšší. Míra porodnosti se v kraji zvyšovala nepřetržitě od roku 2004, v roce 2008 dosáhla hodnoty 11,5 ‰, když se narodilo 13 196 dětí. V dalších 4 letech počet narozených dětí klesal, v roce 2013 i 2014 byl ale opět zaznamenán meziroční nárůst (o 64, resp. o 399 živě narozených), v roce 2015 byl počet živě narozených meziročně o 31 dětí nižší.

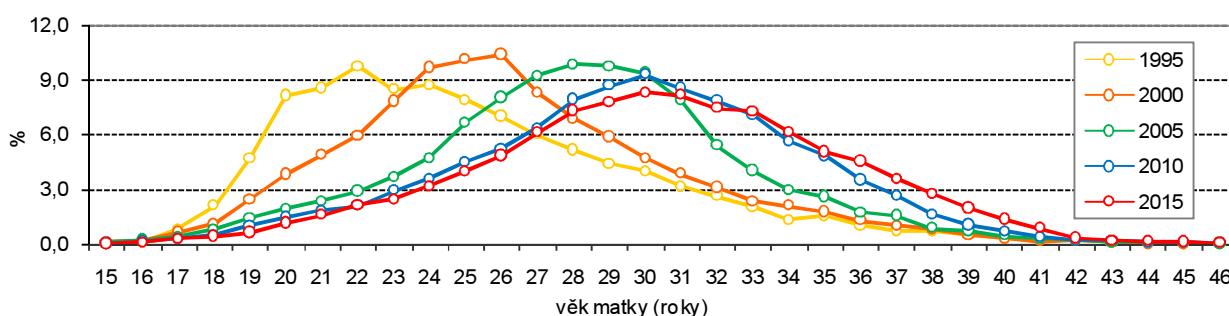
Mezi narozenými je více chlapců.

Mezi narozenými dětmi zpravidla převažují chlapci, což platilo i v roce 2015 – narodilo se 6 489 chlapců a 6 282 děvčat. V okrese Břeclav chlapci tvořili dokonce 52,6 % narozených dětí, naproti tomu v okrese Znojmo pouze 49,0 %. Celkem 48,3 % všech živě narozených dětí bylo prvorozených (6 171 dětí), 37,7 % druhorozených (4 813 dětí) a 1 787 dětí bylo pro matku již jako třetí či další dítě (14,0 %).

Od roku 2000 se postupně zvyšuje úhrnná plodnost.

Vývoj úhrnné plodnosti¹ ukazuje výrazný odklon od vícedětných rodin, který započal na začátku 90. let a pokračoval prakticky až do roku 2000. Jestliže v roce 1991 by na ženu v reprodukčním období v kraji připadlo 1,893 narozených dětí, v roce 1996 to bylo 1,176 dětí a v roce 2000 to byla minimální hodnota, a to jen 1,092 dětí. Po opětovném postupném nárůstu úhrnné plodnosti byly v roce 2014 a 2015 zaznamenány dosavadní maxima posledních let, a to 1,553 dětí, resp. 1,575 dětí.

Graf 1.13 Podíl živě narozených podle věku matky při narození dítěte v Jihomoravském kraji

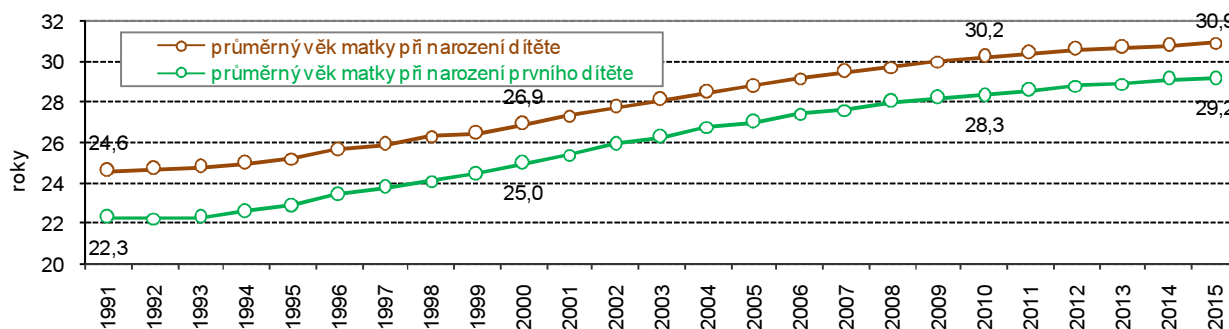

Mimo manželství se rodí stále více dětí.

Mimo manželství se v Jihomoravském kraji v roce 2015 narodilo 5 501 dětí. Tento počet byl nejvyšší v novodobé historii kraje a tvořil 43,1 % z počtu živě narozených dětí (v roce 2014 podíl činil 41,4 %). I přes nárůst byl podíl narozených mimo manželství mezi ostatními kraji 4. nejvyšší.

V roce 2014 u 1 117 dětí narozených mimo manželství nebyl uveden otec. Z toho u 985 dětí bez uvedeného otce byla matka svobodná, u 127 dětí matka rozvedená a u 5 dětí bez uvedeného otce byla matkou vdova. V roce 2015 byla situace obdobná, otec nebyl uveden u 1 083 narozených mimo manželství – u 978 dětí bez uvedeného otce byla matka svobodná, u 103 dětí matka rozvedená a u 2 dětí byla matkou vdova.

Graf 1.14 Průměrný věk matky živě narozených dětí v Jihomoravském kraji

Očekávání dítěte není důvodem k uzavírání manželství.

Očekávání narození dítěte již není pádným důvodem pro uzavření manželství. Toto konstatování lze vyjádřit pomocí demografického ukazatele „předmanželské koncepce“. Ukazatel udává, kolik procent živě narozených dětí se vdané matce, jakožto první v pořadí v nynějším manželství, narodilo do sedmi měsíců po sňatku. Jednodušeji řečeno – je to podíl dětí, které jejich rodiče čekali už před svatbou. Od počátku 80. let až do poloviny 90. let 20. století v rámci České republiky podíl dětí, které jejich rodiče čekali už před svatbou, tvořil více než polovinu narozených dětí. Podobně tomu bylo

¹ úhrnná plodnost udává průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě v průběhu jejího reprodukčního období (15 - 49 let), pokud by po celou dobu zůstaly zachovány míry plodnosti daného roku

Pouze čtvrtina dětí se rodí v předmanželské koncepci.

i v Jihomoravském kraji. V roce 2006 se v předmanželské koncepci narodilo již jen 31,8 % dětí v kraji. Ovšem v roce 2015 se jako první dítě v současném manželství narodilo celkem 3 711 dětí a z toho pouze 899 dětí, tj. 24,2 %, se narodilo v době do 7 měsíců po uzavření sňatku.

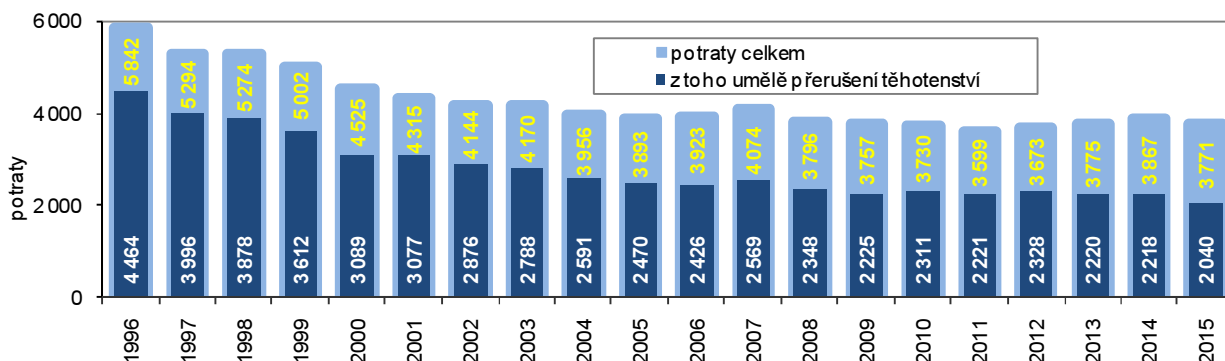
Nejvíce matek bylo ve věku 30 let.

Vývoj posledních let v České republice ukazuje trend postupného zvyšování průměrného věku matky při narození dítěte. Nejinak tomu je i v Jihomoravském kraji, z grafu 1.13 je patrné, že v roce 1995 se nejvíce dětí narodilo matkám ve věku 22 let (1 004 matek), v roce 2005 bylo nejvíce matek ve věku 28 let (1 094) a v roce 2015 už ve věku 30 let (1 059 matek).

Zvyšování průměrného věku matek již není tak výrazné.

Trend odkládání porodů do vyššího věku matky, a to zejména prvního porodu, sílil až do roku 2010, v posledních 5 letech není zvyšování průměrného věku matky tak výrazné. V roce 2015 rodily ženy v průměru poprvé ve věku 29,2 let, v roce 2010 to bylo o rok dříve, v porovnání s rokem 2000 však rozdíl činil již 4 roky. V roce 1991 bylo matce bez ohledu na pořadí porodu v průměru 24,6 let, v roce 2015 již téměř 31 let.

Graf 1.15 Potraty v Jihomoravském kraji

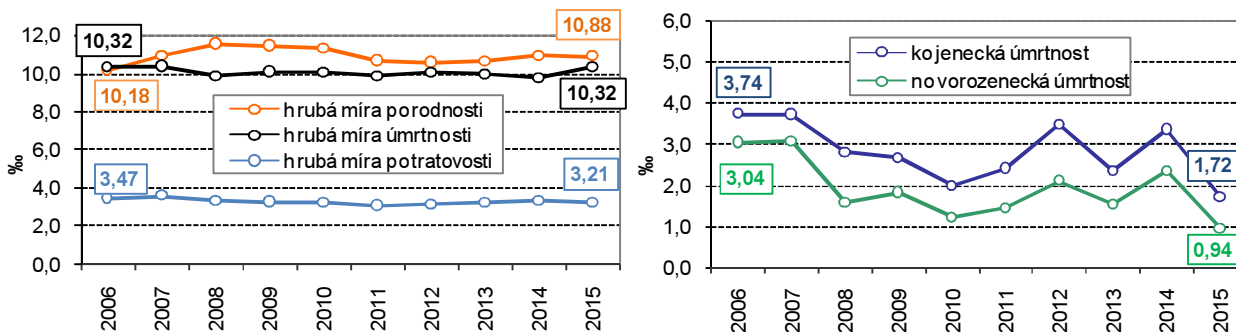
Pokles počtu umělých přerušeni těhotenství.

V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji evidováno 3 771 potratů, což v meziročním porovnání znamená pokles o 96 případů. Počet potratů z dlouhodobého pohledu postupně klesal, v posledních 6 letech spíše kolísal. Snižoval se však počet umělých přerušeni těhotenství, počet zaznamenaný v roce 2015, a to 2 040 UPT, byl meziročně o 178 nižší a zároveň byl nejnižším počtem v uplynulých 20 letech. Potratem v roce 2015 skončilo 22,73 % těhotenství, 0,28 % těhotenství skončilo narozením mrtvého dítěte a 76,99 % těhotenství skončilo narozením živého dítěte.

Míra potratovosti byla pod republikovým průměrem.

Potratovost žen se posouvala do vyšších věkových kategorií. V roce 2000 nejvíce potratů vykazovala skupina žen ve věku 25–29 let, v roce 2015 byl zjištěn nejvyšší počet potratů u věkové skupiny 30–34 let. Hrubá míra potratovosti (počet potratů na 1 000 obyvatel) v roce 2015 dosáhla hodnoty 3,21 ‰. V průběhu 10 let, uvedených v grafu 1.16, se pohybovala pod republikovým průměrem a v roce 2015 byla mezi kraji 6. nejnižší.

Graf 1.16 Porodnost, úmrtnost a potratovost v Jihomoravském kraji

Po 10 letech překročil počet zemřelých hranici 12 tisíc, ...

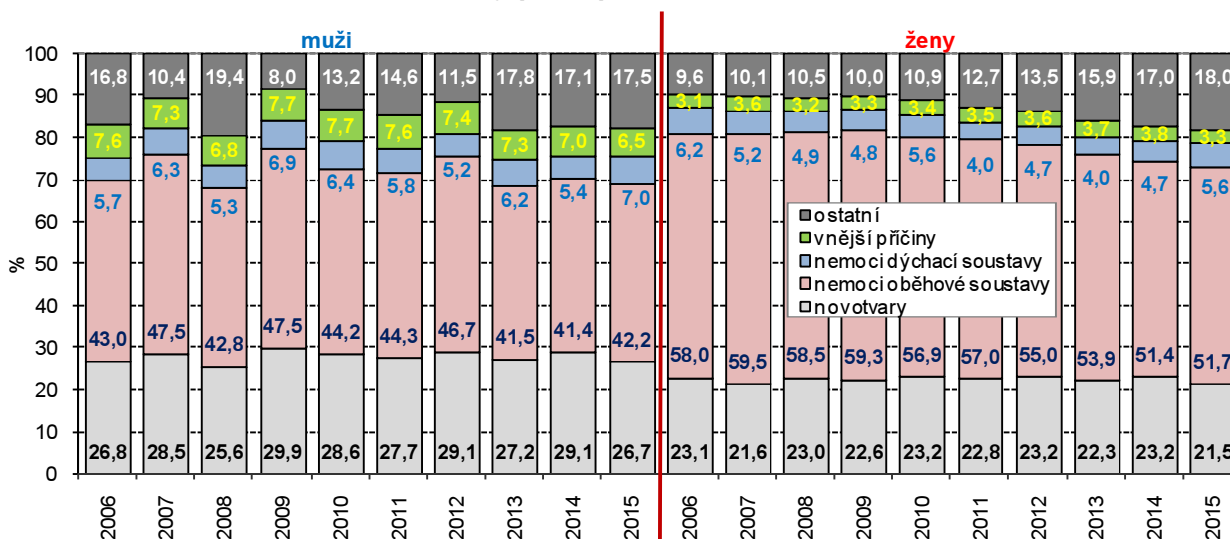
Hrubá míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1 000 obyvatel) v roce 2015 v Jihomoravském kraji činila 10,32 ‰ (4. nejnižší mezi kraji). V kraji zemřelo 12 106 osob (5 998 mužů, 6 108 žen), což bylo o 707 osob více než v předcházejícím roce. Hranice 12 tisíc zemřelých byla v kraji naposled

... příčinou téměř poloviny úmrtí byly nemoci oběhové soustavy.

překročena v roce 2005, kdy zemřelo 12 059 osob. Příčinou úmrtí u tří čtvrtin zemřelých jsou dlouhodobě, a to nejen v Jihomoravském kraji, nemoci oběhové soustavy nebo nádorová onemocnění. Na nemoci oběhové soustavy zemřelo 47,0 % z celkového počtu zemřelých (42,2 % ze zemřelých mužů a 51,7 % ze zemřelých žen), na nádorová onemocnění 24,1 % z počtu zemřelých (26,7 % ze zemřelých mužů a 21,5 % ze zemřelých žen). Na třetím místě jsou nemoci dýchací soustavy – 6,3 % úmrtí celkem, 7,0 % zemřelých mužů a 5,6 % zemřelých žen. Příčinou 132 úmrtí byla sebevražda (110 mužů a 22 žen), což bylo o 32 méně, než v roce 2014, V roce 2013 bylo v kraji spácháno 183 sebevražd, což byl nejvyšší počet od roku 1993, kdy bylo v kraji spácháno 186 sebevražd.

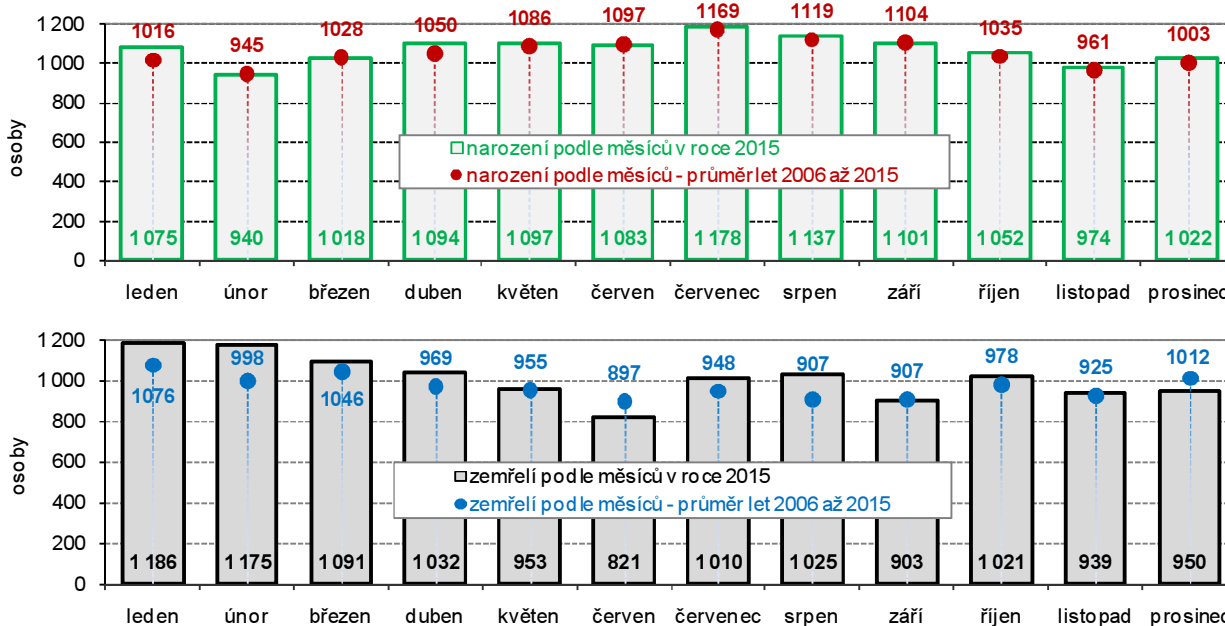
Graf 1.17 Zemřeli v Jihomoravském kraji podle příčin smrti

Úmrtnost kojenců a novorozenců kolísá.

Ukazatele úmrtnosti v nízkém věku mají v pohledu na delší časové období klesající trend, v krátkodobém pohledu však spíše kolísají. V porovnání s průměrem ČR roku 2015 byla v kraji kojenecká i novorozenecká úmrtnost nižší. Kojenecká úmrtnost (zemřeli do 1 roku na 1 000 živě narozených) v kraji činila 1,72 ‰ (v ČR 2,46 ‰); novorozenecká úmrtnost (zemřeli do 28 dnů na 1 000 živě narozených) činila 0,94 ‰ (v ČR 1,49 ‰).

Graf 1.18 Narození a zemřeli v Jihomoravském kraji podle měsíců

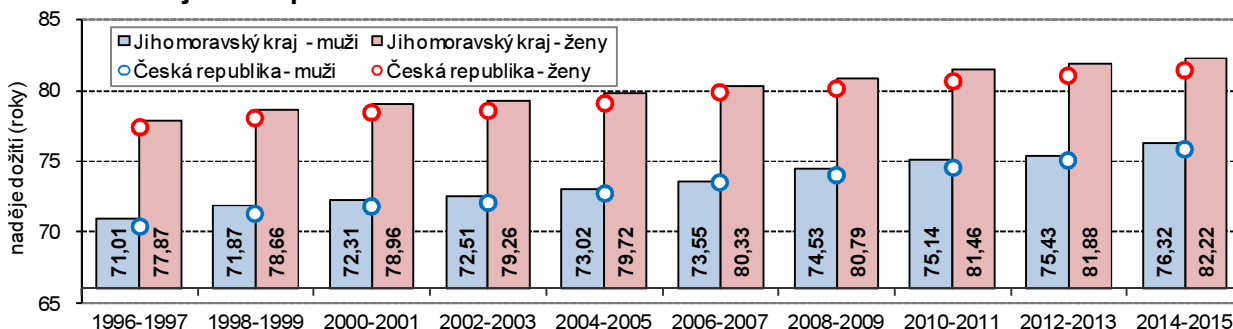
Počty narozených i zemřelých ...

Průběh vývoje počtu narozených i zemřelých v jednotlivých měsících roku 2015 se od průměru posledních 10 let vcelku lišil. Počet narozených převyšoval

... v 8 měsících roku
převyšovaly 10letý
průměr.

průměrný počet v 8 měsících (kromě února, března, června a září). Nejvíce děti se v roce 2015 narodilo v červenci (1 178). Podobně počet zemřelých 10letý průměr převyšoval také v 8 měsících (kromě května, června, září a prosince), nejvíce zemřelých bylo evidováno v lednu (1 186).

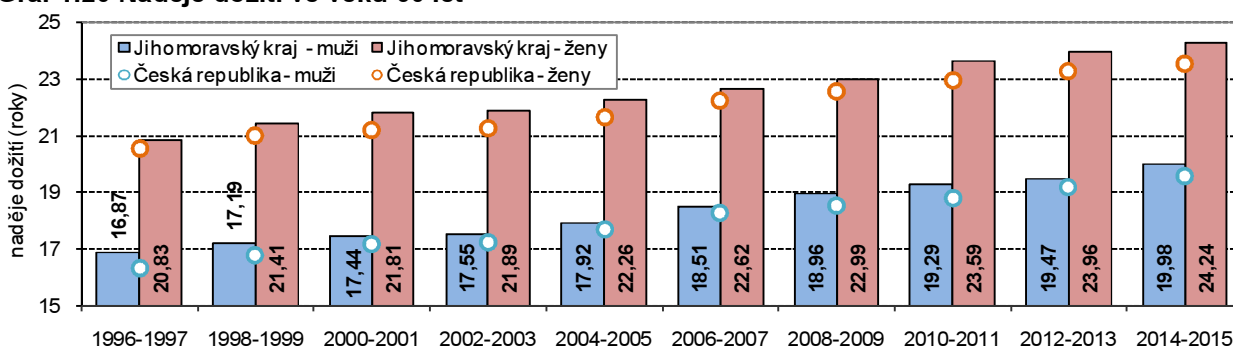
Graf 1.19 Naděje dožití při narození

Dožijeme se vyššího věku, naděje dožití (střední délka života) se postupně zvyšuje.

Údaje o naději dožití (střední délce života) zjištěné z dvouletých průměrů let 2014 a 2015 udávají, že v Jihomoravském kraji se muž narozený v roce 2015 pravděpodobně dožije věku 76,32 let, což je mezi kraji pátý nejvyšší věk. Žena narozená v roce 2015 v Jihomoravském kraji se pravděpodobně dožije 82,22 let, což je věk mezi kraji třetí nejvyšší. Střední délka života se postupně zvyšuje, což je patrné zejména z delšího časového úseku uvedeném v grafu 1.19. Od roku 1996 (resp. průměru let 1996 a 1997) vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 5,37 roku a u žen o 4,41 roku (v rámci ČR došlo ke zvýšení o 5,73 resp. 4,74 roku). Obdobně muž, který žije v Jihomoravském kraji a v roce 2015 dovršil 60 let, má pravděpodobně před sebou ještě téměř 20 let života, šedesátiletá žena 24 let. I zde je patrný nárůst – proti roku 1996 je to u šedesátiletých mužů i žen zvýšení o více než 3 roky.

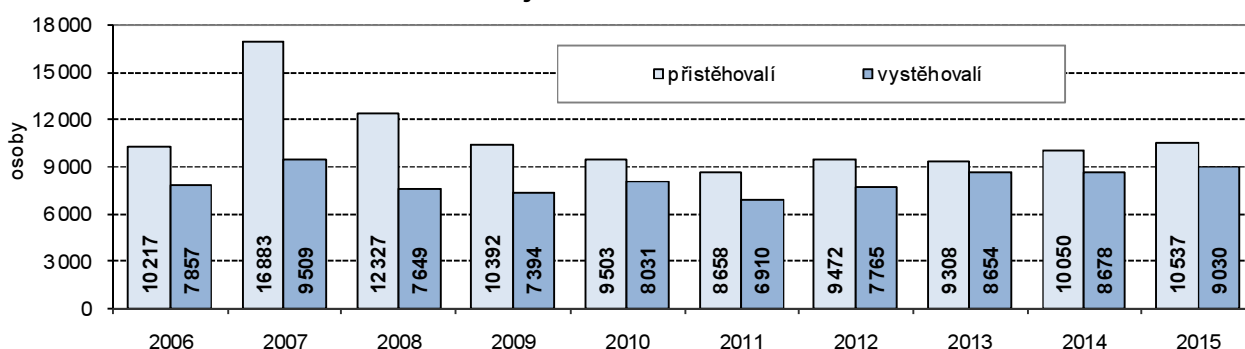
Graf 1.20 Naděje dožití ve věku 60 let

Počet přistěhovaných byl nejvyšší od roku 2008, ...

Do Jihomoravského kraje se v průběhu roku 2015 přistěhovalo 10 537 osob, tedy o 487 osob více než v roce 2014. Z ostatních krajů ČR se přistěhovalo 6 188 osob a 4 349 osob ze zahraničí (41,3 % přistěhovaných). Více než tři čtvrtiny přistěhovaných z ciziny mířily do Brna (3 380 osob, tj. 77,7 % krajského celku). Podle státního občanství bylo mezi přistěhovanými z ciziny nejvíce osob ze Slovenska (1 019), Ukrajiny (556) a Ruska (305).

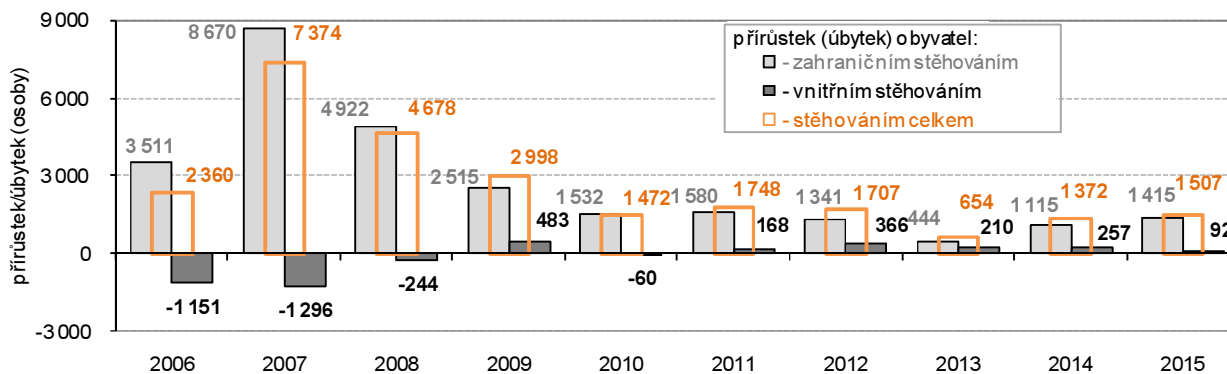
Graf 1.21 Stěhování v Jihomoravském kraji

... počet vystěhovaných byl nejvyšší od roku 2007.

Ve stejném období se z kraje vystěhovalo 9 030 osob (o 352 osob více než v roce 2014). Do ostatních krajů ČR se vystěhovalo 6 096 osob a 2 934 osob se odstěhovalo do zahraničí (32,5 % vystěhovaných). Zásluhou stěhování se počet obyvatel v Jihomoravském kraji zvýšil o 1 507 osob. Saldo zahraničního stěhování bylo výrazně vyšší (počet přistěhovaných z ciziny převyšil počet vystěhovaných do ciziny o 1 415 osob). Z jiných krajů se přistěhovalo o 92 osob víc, než se do jiných krajů ČR vystěhovalo.

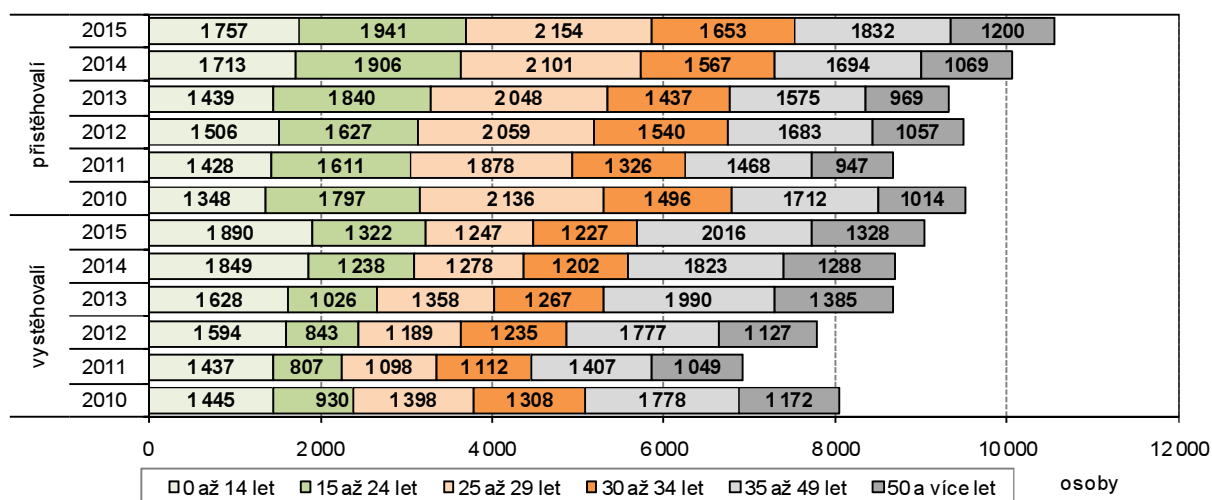
Graf 1.22 Přírůstek/úbytek obyvatel stěhování v Jihomoravském kraji

Saldo zahraničního stěhování bylo v posledních 10 letech vždy kladné.

V grafu 1.21 je znázorněn rozklad přírůstku či úbytku obyvatel stěhování na saldo vnitřního a zahraničního stěhování za roky 2006 až 2015. Saldo zahraničního stěhování bylo v uvedených 10 letech vždy kladné a v letech 2006 až 2008 a v roce 2010 bylo výhradním nositelem přírůstku obyvatel stěhování, neboť saldo vnitřního stěhování bylo záporné. V letech 2011 až 2015 bylo kladné i saldo vnitřního stěhování. Z hlediska pohlaví v uplynulých 10 letech mezi přistěhovanými i vystěhovanými převládali muži, v průměru tvořili 52,9 % přistěhovaných a 51,5 % vystěhovaných

Graf 1.23 Přistěhovalí a vystěhovalí v Jihomoravském kraji podle věkových skupin

Stěhování přibylí lidé ve věku 15 až 34 let.

Ve věkové struktuře přistěhovaných tvořily nadpoloviční většinu osoby ve věku 15 až 34 let (v letech 2010 až 2015 v průměru 55,9 %). U vystěhovaných tato věková skupina tvořila v průměru 43,0 %. Z tohoto faktu pak vyplývá skutečnost, že v jednotlivých letech uvedených v grafu 1.22, ve 3 věkových skupinách zahrnujících věk 15 až 34 let, převyšoval počet přistěhovaných počet vystěhovaných (kladné saldo migrace osob těchto věkových skupin). Ve věkových skupinách 0 až 14 let a 35 a více let byl jev opačný – počet vystěhovaných převyšoval počet přistěhovaných (záporné saldo stěhování osob těchto věkových skupin).

2. Sociální vývoj

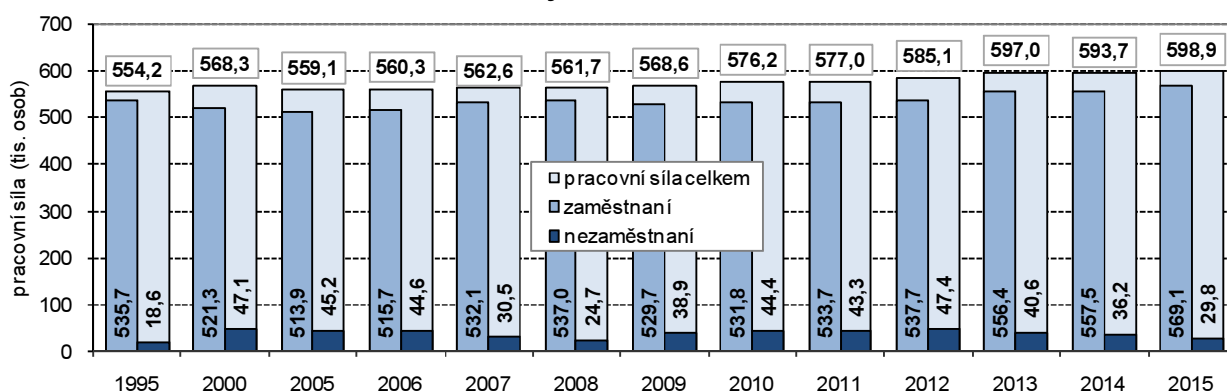
Zaměstnanost, ekonomická aktivita (VŠPS)

Zdrojem údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva je výběrové šetření pracovních sil.

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let tvoří osoby ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Účastníci trhu práce vytváří možný lidský potenciál – pracovní sílu. Využitou pracovní silou jsou zaměstnaní v národním hospodářství, druhou část pracovní síly tvoří nezaměstnaní. Skupinu osob ekonomicky neaktivních tvoří v základním dělení důchodci, žáci a studenti a osoby pečující o rodinu.

Údaje o pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti jsou získávány z Výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS). Ukazatele za rok 2011 jsou vážené na data demografické statistiky po promítnutí výsledků SLDB 2011. Při posuzování výsledků VŠPS je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření, výsledné údaje jsou reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, především na úrovni regionů.

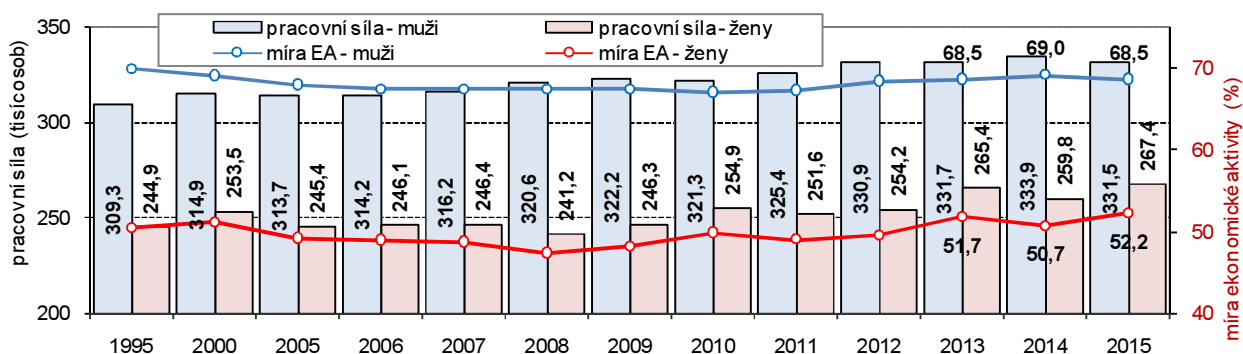
Graf 2.1 Pracovní síla v Jihomoravském kraji

Pracovní sílu tvořilo téměř 600 tisíc osob, zvýšil se počet zaměstnaných, poklesl počet nezaměstnaných.

V roce 2015 žilo podle výsledků VŠPS v Jihomoravském kraji 996,4 tisíc obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 598,9 tisíc osob (331,5 tisíc mužů a 267,4 tisíc žen). V členění podle ekonomického postavení pracovní sílu tvořilo 569,1 tisíc zaměstnaných a 29,8 tisíc nezaměstnaných. V dlouhodobém pohledu se velikost pracovní síly postupně zvětšovala. Meziročně objem pracovní síly vzrostl o 5,2 tisíc osob – počet mužů poklesl o 2,4 tisíc a počet žen vzrostl o 7,6 tisíc. Z pohledu postavení pracovní síly vzrostl počet zaměstnaných (o 11,6 tisíc osob) a počet nezaměstnaných poklesl o 6,4 tisíc osob.

Graf 2.2 Pracovní síla a míra ekonomické aktivity podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Míra ekonomické aktivity žen ...

Pracovní síla v Jihomoravském kraji v roce 2015 tvořila polovinu celkového počtu obyvatel (51,0 %). Míra ekonomické aktivity (EA) podle výsledků VŠPS činila 60,1 % (5. nejvyšší mezi kraji spolu s Pardubickým krajem). Vzhledem k meziročnímu nárůstu o 0,5 bodu byla zjištěná míra EA v roce 2015 nejvyšší od roku 1999, kdy dosáhla 60,3 %. Přetrvává ale výrazný rozdíl v míře EA mužů a žen. V roce 2015 u mužů starších 15 let tvořilo pracovní sílu 68,5 %

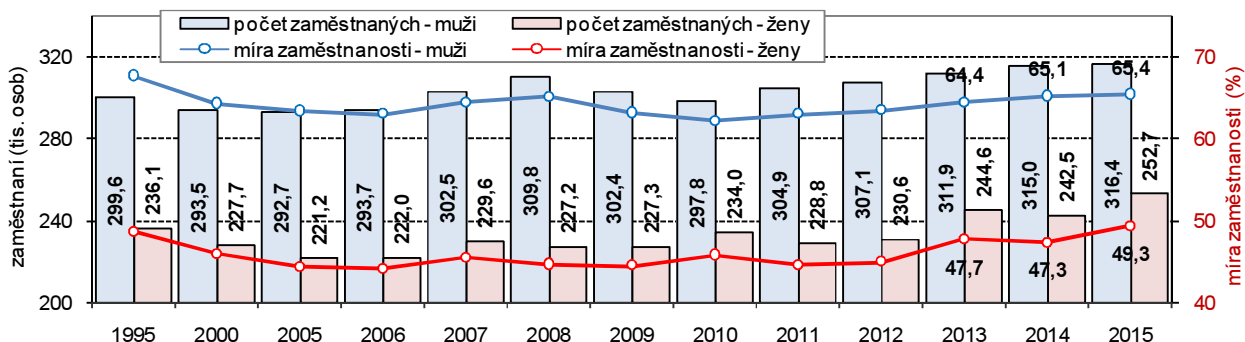
... byla nejvyšší od roku 1993.

z nich (v roce 2014 69,0 %). U žen byla míra EA sice pouze 52,2 %, ale oproti předchozímu roku vzrostla o 1,5 procentního bodu a dosažená hodnota je nejvyšší od roku 1993 (tedy od roku, kdy jsou míry EA² v této podobě zjišťovány)

Míra zaměstnanosti mužů i žen vzrostla.

Mezi zaměstnanými v kraji bylo v roce 2015 316,4 tisíc mužů a 252,7 tisíc žen, meziročně se počet zaměstnaných mužů zvýšil o 1,4 tisíc, počet zaměstnaných žen vzrostl dokonce o 10,2 tisíc. Změnám v počtu zaměstnaných odpovídaly i změny v míře zaměstnanosti podle pohlaví. Míra zaměstnanosti mužů vzrostla z 65,1 % v roce 2014 na 65,4 % v roce 2015, míra zaměstnanosti žen vzrostla z 47,3 % na 49,3 %. Celková míra zaměstnanosti dosáhla 57,1 %, meziročně se zvýšila o 1,2 bodu a mezi kraji byla 5. nejvyšší.

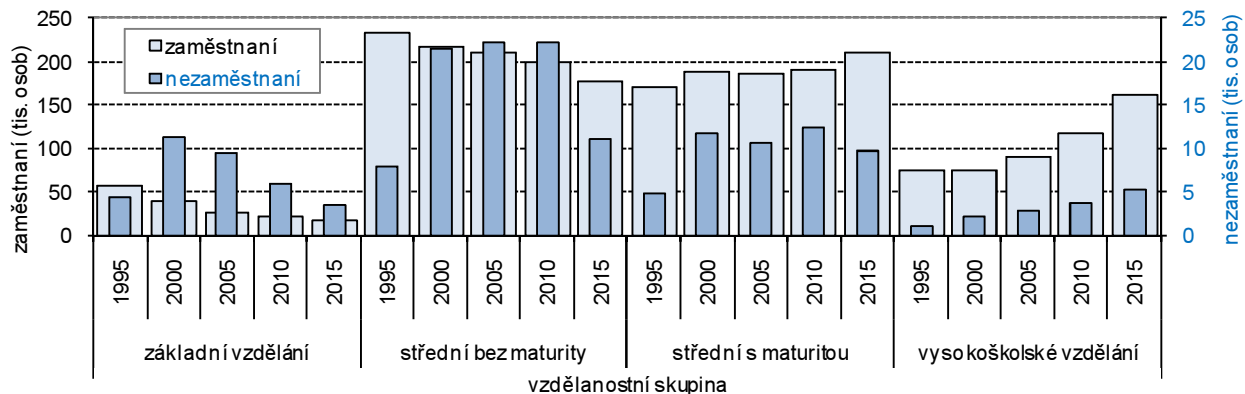
Graf 2.3 Počet zaměstnaných a míra zaměstnanosti podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zvyšování úrovně vzdělanosti pracovní síly.

Změny ve vzdělanostní struktuře pracovní síly jsou zřejmé především ve srovnání delšího časového období. U zaměstnaných v Jihomoravském kraji postupně klesal počet i podíl osob se základním vzděláním a se středním vzděláním bez maturity. V roce 1995 tvořil mezi zaměstnanými podíl osob se základním vzděláním 10,8 % (se středním bez maturity 43,4 %), v roce 2005 to bylo 5,3 % (41,0 %) a v roce 2015 již jen 3,0 % (31,4 %). Nejvýrazněji se zvýšil podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním – v roce 1995 tvořil 14,0 %, v roce 2005 17,6 % a v roce 2015 už 28,5 %.

Graf 2.4 Pracovní síla podle vzdělání v Jihomoravském kraji

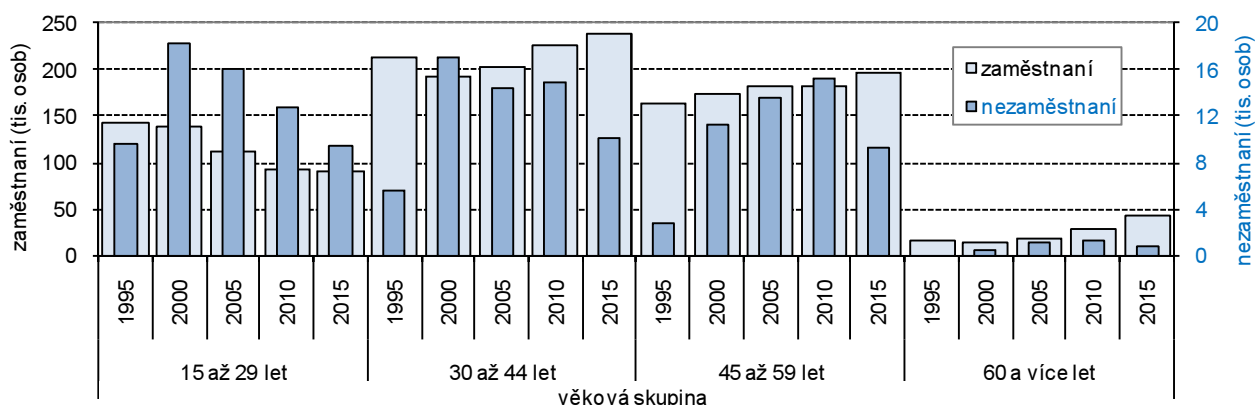
Vzdělání jako faktor míry nezaměstnanosti – vyšší vzdělání doprovází ...

Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2015 v Jihomoravském kraji činila 5,0 % (v roce 2014 6,1 %). Největší skupinu nezaměstnaných v kraji tvořily podle výsledků VŠPS osoby se středním vzděláním bez maturity (11,0 tisíc osob). Obecně platí, že specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání. V Jihomoravském kraji v roce 2015 dosáhla

² Míra ekonomické aktivity je podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, tedy pracovní síly, na počtu osob starších 15 let; míra zaměstnanosti je podíl počtu zaměstnaných na počtu osob starších 15 let; obecná míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných z pracovní síly.

... nižší míru specifické nezaměstnanosti. specifická míra nezaměstnanosti osob se základním vzděláním 17,3 % (v roce 2014 21,9 %), u osob se středním vzděláním bez maturity činila 5,8 % (7,7 %), u osob se středním vzděláním s maturitou 4,4 % (5,3 %) a u vysokoškoláků 3,2 % (v roce 2014 2,8 %).

Graf 2.5 Pracovní síla podle věku v Jihomoravském kraji

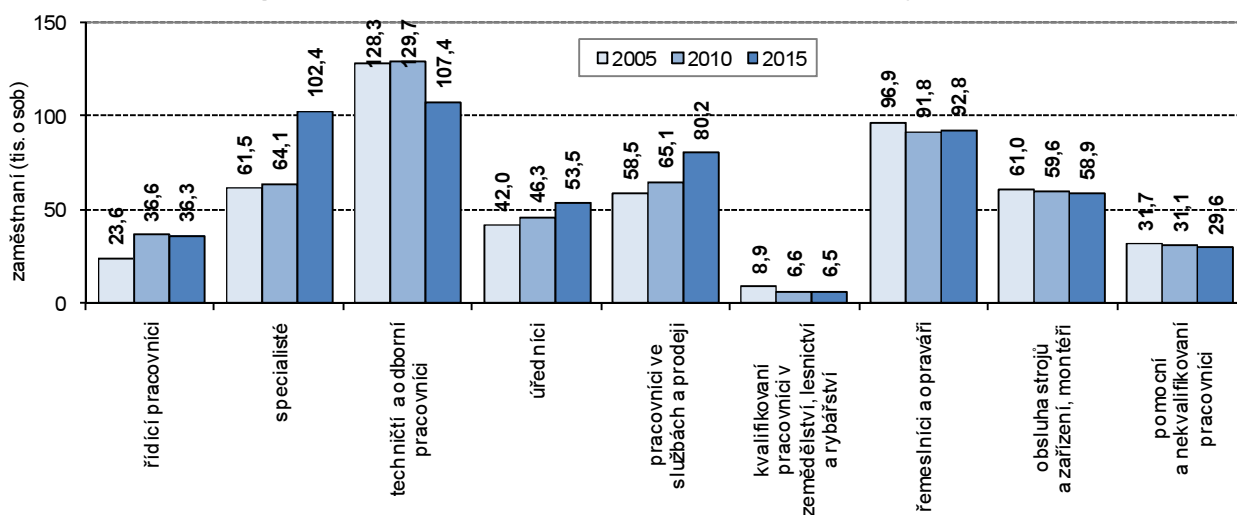
Přibývá zaměstnaných i nezaměstnaných ve věku 60 a více let.

Nejčetnější věkovou skupinou mezi zaměstnanými i nezaměstnanými jsou osoby ve věku 30 až 44 let. V průběhu minulých let jsou změny v počtech patrné především u zaměstnaných ve věkové kategorii 15 až 29 let, kde počet z dlouhodobého pohledu postupně klesal, v posledních letech se již ale stabilizoval. Naopak ve věkové skupině 45 až 59 let je zřejmý mírný nárůst u počtu zaměstnaných, u počtu nezaměstnaných výrazný pokles v roce 2015. Podobně je posun patrný v kategorii 60 a více let, kde v důsledku změn v důchodovém zabezpečení postupně narůstá počet zaměstnaných a mírněji i počet nezaměstnaných.

Mezi mladými je vyšší nezaměstnanost.

Specifická míra nezaměstnanosti podle věku se v jednotlivých věkových kategoriích pracovní síly také výrazně liší. Obecná míra nezaměstnanosti, jak bylo uvedeno, v roce 2015 v kraji činila 5,0 %. Ovšem specifická míra nezaměstnanosti ve věkové skupině 15 až 29 let činila 9,5 % (v roce 2014 10,5 %), naproti tomu ve věkové skupině 30 až 44 let to bylo pouze 4,1 % (6,0 %) a ve věkové skupině osob starších 60 let pouze 2,0 % (4,1 %).

Graf 2.6 Zaměstnaní podle klasifikace zaměstnání v Jihomoravském kraji

Převaha sektoru služeb.

Ve struktuře zaměstnaných podle sektorů dochází k postupným změnám, jež jsou patrné rovněž v dlouhodobějším pohledu. Srovnáme-li rok 2015 např. s rokem 2000, pak podíl zaměstnaných v primárním sektoru se snížil z 5,34 % na 2,57 %. Podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru se také snížil, a to z 38,79 % na 36,06 %. V sektoru služeb byl pohyb nejpatrnější, podíl zaměstnaných v terciárním sektoru se zvýšil z 55,87 % na 61,37 %.

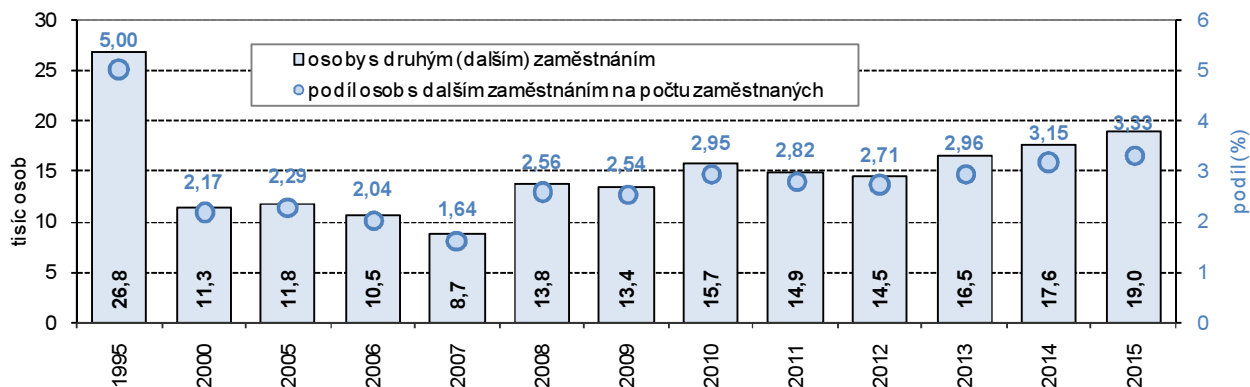
Podnikatelé tvořili více než 15 % zaměstnaných.

Z hlediska postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými dlouhodobě převažují zaměstnanci (vč. členů produkčních družstev), v roce 2015 v kraji tvořili 84,0 % zaměstnaných. Celkem 15,4 % ze zaměstnaných byli podnikatelé (3,2 % zaměstnavatelé a 12,2 % pracující na vlastní účet). Z pohledu klasifikace zaměstnání v roce 2015 v kraji tvořili největší část pracovníci zařazení jako techničtí a odborní pracovníci, v pořadí četnosti následovali specialisté a řemeslníci a opraváři.

Jedno zaměstnání mnohdy nestačí.

Počet osob s druhým, resp. dalším zaměstnáním se od roku 2013 zvyšoval. V kraji bylo v roce 2015 již 19,0 tisíc osob s dalším zaměstnáním (nejvyšší počet od roku 1998), tvořily 3,33 % zaměstnaných. Počet byl nejvyšší mezi kraji a tvořil 16,4 % z počtu těchto osob v ČR.

Graf 2.7 Osoby s druhým (dalším) zaměstnáním v Jihomoravském kraji

Tři pětiny ekonomicky neaktivních je ve věku 60 a více let.

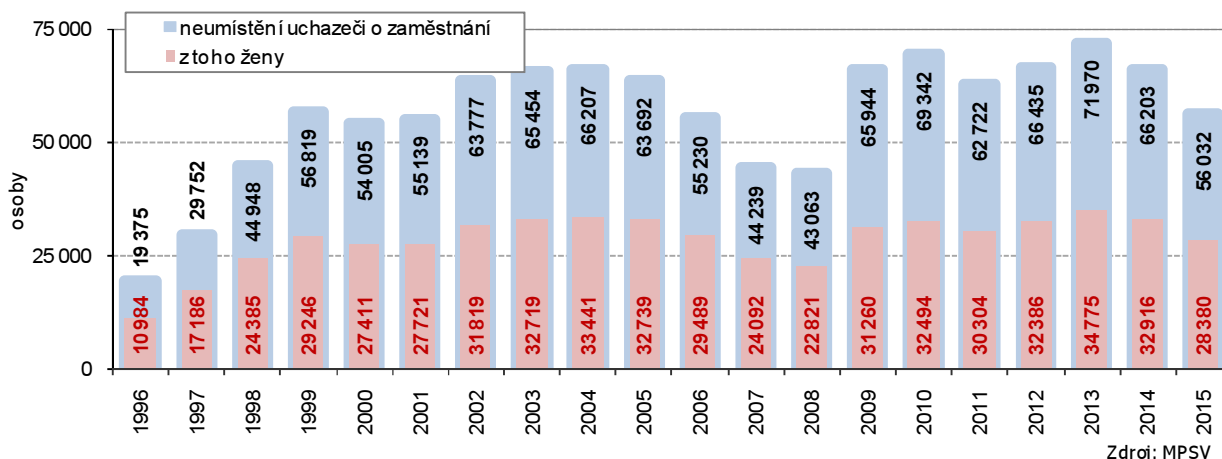
Vedle ekonomicky aktivních, kteří se účastní trhu práce, tvoří významnou část obyvatelstva skupina ekonomicky neaktivních. V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji 397,5 tisíc neaktivních osob (152,4 tisíc mužů a 245,1 tisíc žen), tvořily 39,9 % obyvatel starších 15 let a jejich počet se meziročně snížil o 5,3 tisíc. Podle věku je mezi osobami ekonomicky neaktivními nejpočetnější skupina osob ve věku 60 a více let (249,6 tisíc, tj. 62,8 % z neaktivních) a osoby ve věku 15 až 29 let (94,6 tisíc, tj. 23,8 %).

Nezaměstnanost (MPSV)

Více než 56 tisíc uchazečů o práci.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2015 na úřadech práce v Jihomoravském kraji evidováno 56 032 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 28 380 žen (50,6 %). Proti konci roku 2014 se počet nezaměstnaných snížil o 10 171.

Graf 2.8 Neumístění uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

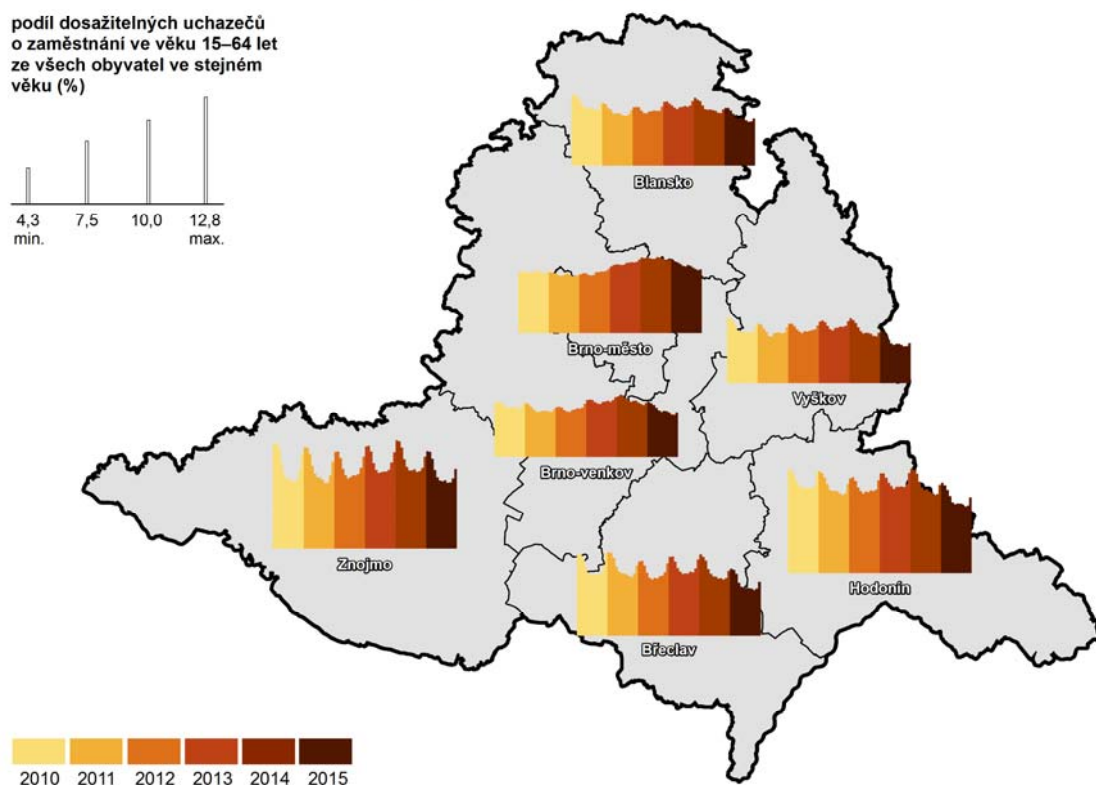
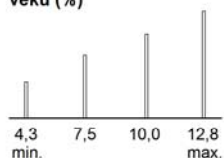

Čtvrtina z nich pobírala podporu v nezaměstnanosti.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání bylo 97,2 % uchazečů dosažitelných (ti, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa). Mezi uchazeči o práci bylo 5,2 % absolventů a mladistvých, 13,3 % osob se zdravotním postižením, 24,1 % uchazečů o zaměstnání mělo nárok na podporu.

Nezaměstnanost v okresech Jihomoravského kraje v letech 2010 až 2015 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

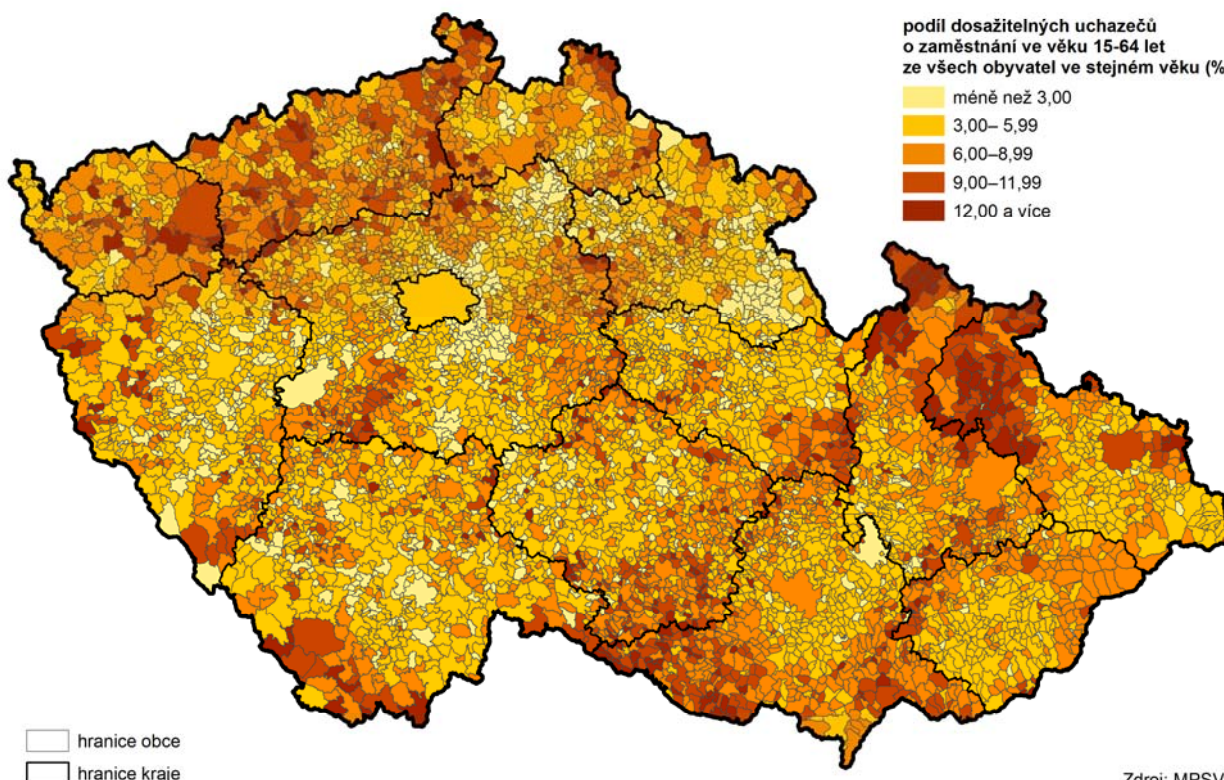
podíl dosažitelných uchazečů
o zaměstnání ve věku 15–64 let
ze všech obyvatel ve stejném
věku (%)

Zdroj: MPSV

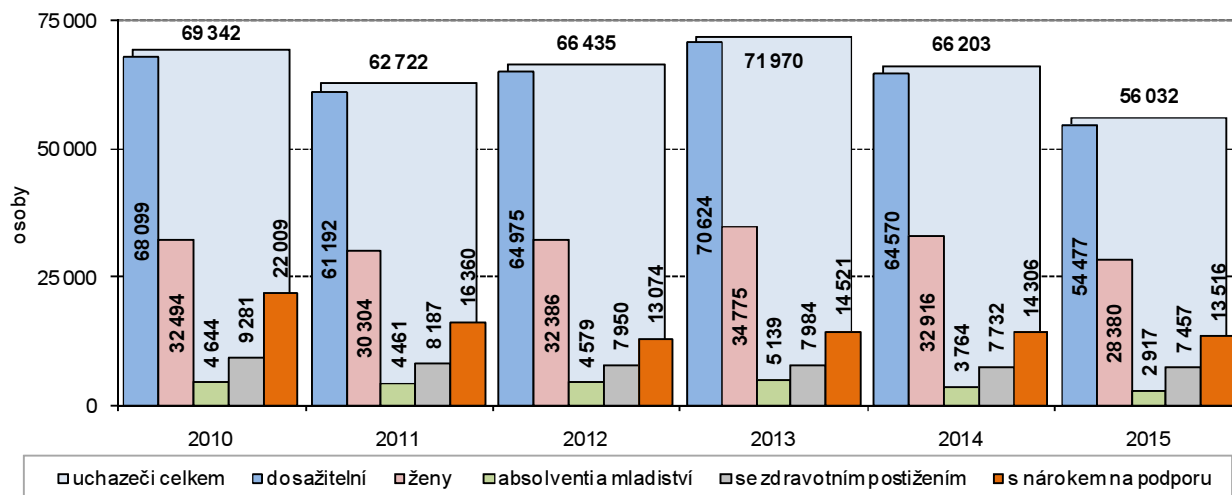
Nezaměstnanost v obcích k 31. 12. 2015

podíl dosažitelných uchazečů
o zaměstnání ve věku 15–64 let
ze všech obyvatel ve stejném věku (%)

Zdroj: MPSV

Graf 2.9 Složení uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

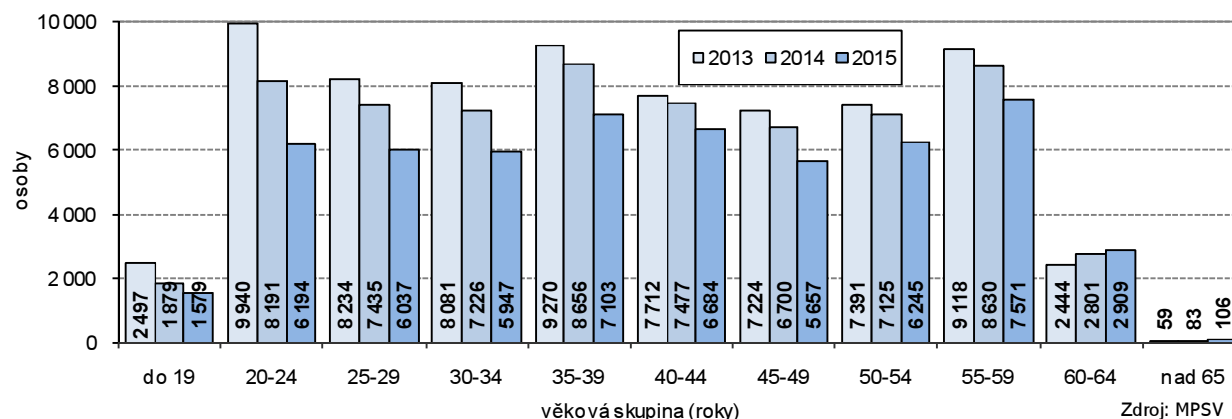

Zdroj: MPSV

Průměrný věk uchazeče o práci byl 41 let.

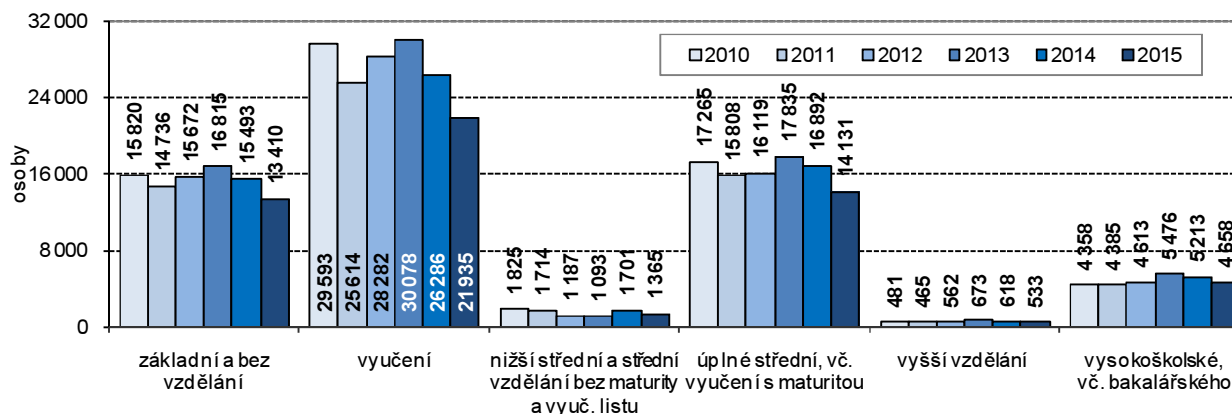
Z rozčlenění uchazečů do pětiletých věkových skupin vyplývá, že nejpočetněji byly na konci roku 2015 zastoupeny osoby ve věku 55 až 59 let (13,5 % z celku). V porovnání se stavem ke konci roku 2014 se snížil počet nezaměstnaných ve všech věkových kategoriích. Zvýšil se pouze počet nezaměstnaných ve věku 60 až 64 let (o 108 osob) a počet osob ve věku 65 a více let (o 23). Průměrný věk uchazečů o zaměstnání dosáhl 41,0 let (na konci roku 2014 to bylo 40,3 roku).

Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle věkových skupin (k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Graf 2.11 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle vzdělání (k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

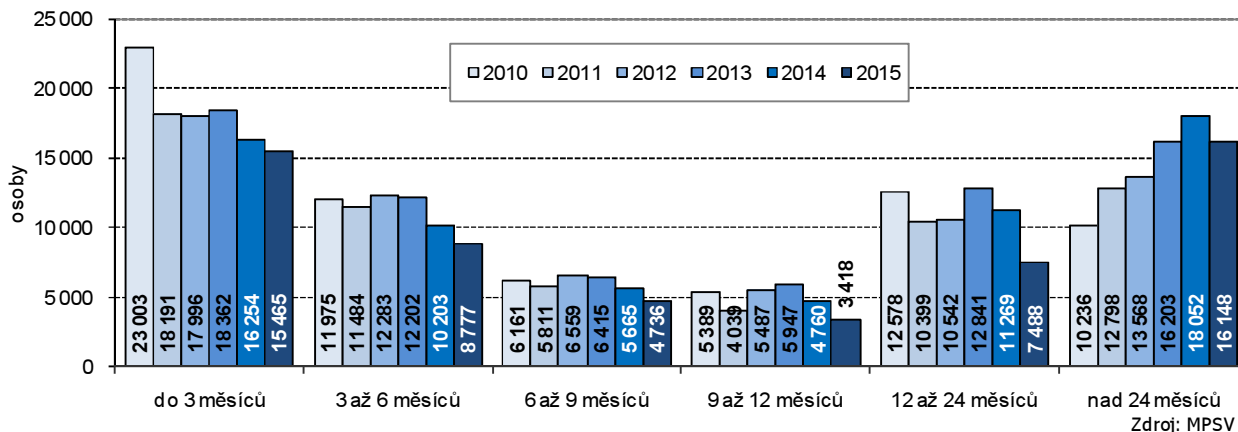
Dvě pětiny uchazečů o práci jsou vyučení, ...

Ve složení uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání převládali vyučení, 21 935 osob tvořilo 39,1 % celkového počtu nezaměstnaných (v roce 2014 podíl 39,7 %). Čtvrtinu nezaměstnaných v kraji tvořili uchazeči s úplným středním vzděláním včetně vyučení s maturitou (14 131 osob, tj. 25,2 % celku);

... zvyšuje se podíl uchazečů o práci s vysokoškolským vzděláním.

v roce 2014 podíl 25,5 %). Nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním bylo v kraji na konci roku 2015 celkem 4 658, tvořili 8,3 % celku. Počet nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním se meziročně snížil (o 555 osob). Podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se ale postupně zvyšoval, na konci roku 2010 tvořil 6,3 % z celku, v roce 2014 již 7,9 % a v roce 2015 již uvedených 8,3 %. Meziroční pokles počtu nezaměstnaných se projevil u všech vzdělanostních skupin uchazečů o zaměstnání.

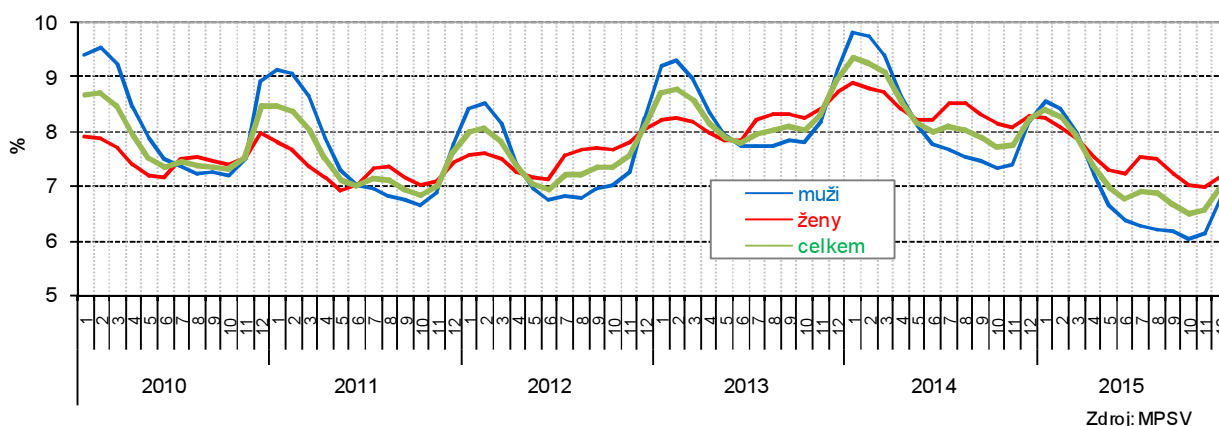
Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle délky nezaměstnanosti (k 31. 12.)

Dva pohledy na problém dlouhodobé nezaměstnanosti.

Z grafu 2.12 je zřejmé, že problém dlouhodobé nezaměstnanosti i přes meziroční pokles přetrvává. Počet nezaměstnaných, kteří jsou bez práce déle, než 24 měsíců, převýšil všechny ostatní kategorie rozsahu délky nezaměstnanosti v letech 2014 i 2015. Na konci roku 2010 tvořil podíl nezaměstnaných déle než 2 roky 14,8 % z celku, v roce 2014 již 27,3 % a v roce 2015 dosáhl 28,8 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání. Dlouhodobá nezaměstnanost je prezentována i jako podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let. V tomto způsobu vyjádření došlo k mírnému zlepšení dlouhodobé nezaměstnanosti – v letech 2013 a 2014 podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let v kraji činil 3,7 %, v roce 2015 poklesl na 3,0 %.

Graf 2.13 Podíl nezaměstnaných na konci měsíce v Jihomoravském kraji podle pohlaví

Nezaměstnanost a sezonní práce.

Podíl nezaměstnaných osob³ k 31. 12. 2015 činil 7,01 % (4. nejvyšší podíl mezi kraji spolu s Olomouckým krajem), oproti konci roku 2014 se snížil o 1,23 bodu. Z grafu 2.13 je zřejmý vliv sezonních prací, především u hodnoty podílu nezaměstnaných mužů – k nárůstu podílu dochází v zimních měsících, nejnižší hodnoty jsou zaznamenány v jarních až podzimních měsících.

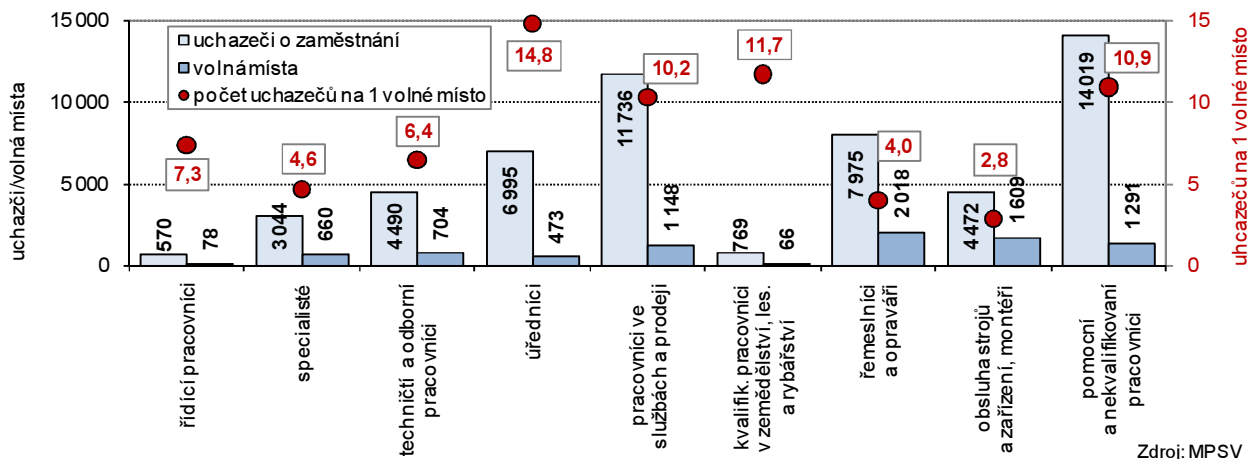
³ Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu je podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

Nárůst počtu volných pracovních míst.

Úřady práce v Jihomoravském kraji nabízely ke konci prosince 2015 celkem 8 097 volných pracovních míst, což bylo meziročně o 3 574 míst více. Zvýšení počtu volných pracovních míst a snížení počtu uchazečů o zaměstnání znamenalo, že počet uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo se meziročně výrazně snížil. Ke konci prosince 2014 připadlo na 1 volné místo 14,6 uchazečů. Na konci prosince 2015 to sice bylo „jen“ 6,9 uchazečů, přesto to byl 3. nejvyšší počet mezi kraji.

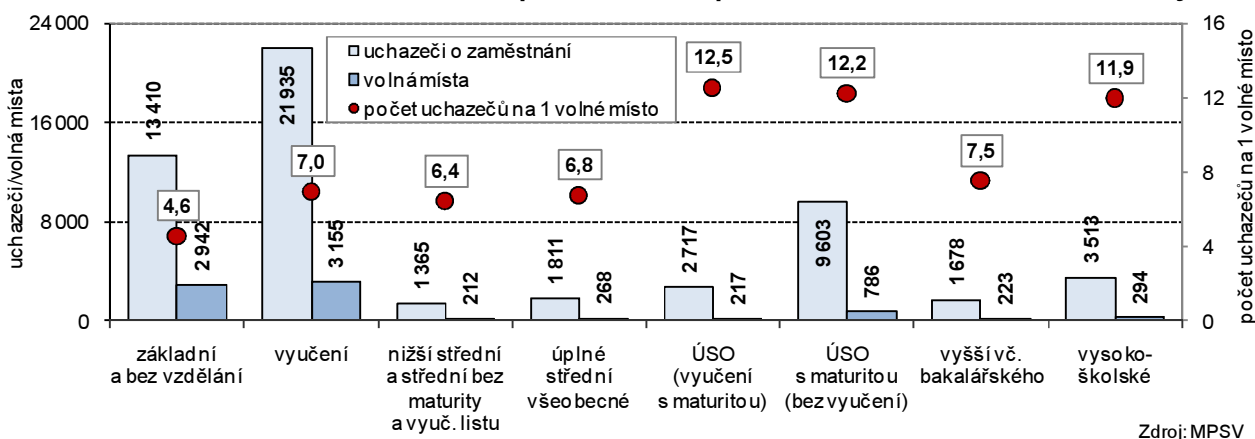
Graf 2.14 Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa podle klasifikace zaměstnání v kraji

Největší šanci na uplatnění mají montéři a obsluhy strojů a zařízení.

Podle údajů MPSM k 31. 12. 2015 lze provést i porovnání nabídky pracovních míst podle klasifikace zaměstnání či podle požadovaného vzdělání s nabídkou na trhu práce danou charakteristikami řad uchazečů o zaměstnání. Je zřejmé, že nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání byl v kraji zařazen mezi pomocné a nekvalifikované pracovníky (14 019 uchazečů), nejvyšší počet volných pracovních míst byl k dispozici pro řemeslníky a opraváře. Nejprůzračnější postavení na trhu práce měli pracovníci v zařazení jako obsluha strojů a zařízení, montéři, kde na 1 volné místo bylo „pouze“ 2,8 uchazečů. Naproti tomu na 1 „úřednické“ místo připadlo na konci roku 2015 v kraji 14,8 uchazečů o zaměstnání.

Graf 2.15 Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa podle vzdělání v Jihomoravském kraji

Příjmy a životní podmínky domácností

Občan kraje v roce 2014 mohl disponovat částkou 203 tisíc Kč.

Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2014 v Jihomoravském kraji 237,9 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 203,2 tisíc Kč. Tento makroekonomický ukazatel, i když vyjádřený v běžných cenách, se v celém období uvedeném v grafu 2.16 zvyšoval (s výjimkou roku 2011) jak v absolutním vyjádření, tak v přepočtu na 1 obyvatele.

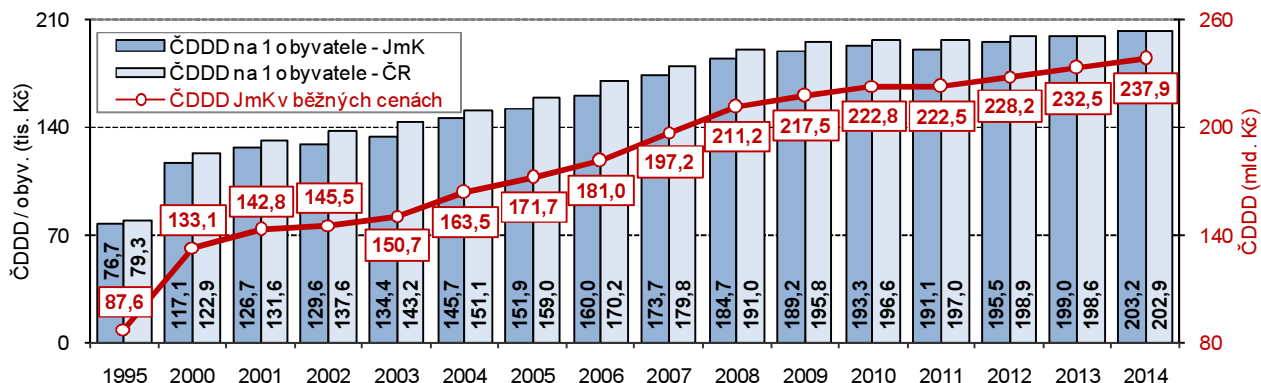
V roce 2013 a 2014 byla krajská hodnota disponibilního ...

Podíl Jihomoravského kraje na ČDDD republiky byl v letech 1995 až 2014 nejnižší v roce 2003 (10,3 %) a nejvyšší v posledních 3 letech sledovaného období – v roce 2012 dosáhl 10,9 % a v letech 2013 a 2014 již 11,1 %.

... důchodu na obyvatele nad republikovým průměrem.

kraje na republikovém ČDDD byl v roce 2014 mezi kraji 3. nejvyšší. Hodnota ČDDD přepočtená na obyvatele byla až do roku 2012 pod republikovým průměrem (v roce 2003 minimum 93,8 %, v roce 2010 a 2012 maximum 98,3 %). V roce 2013 a 2014 byl však republikový průměr překročen (o 0,2 %, resp. o 0,1 %). Hodnota ČDDD na obyvatele byla mezi kraji 4. nejvyšší.

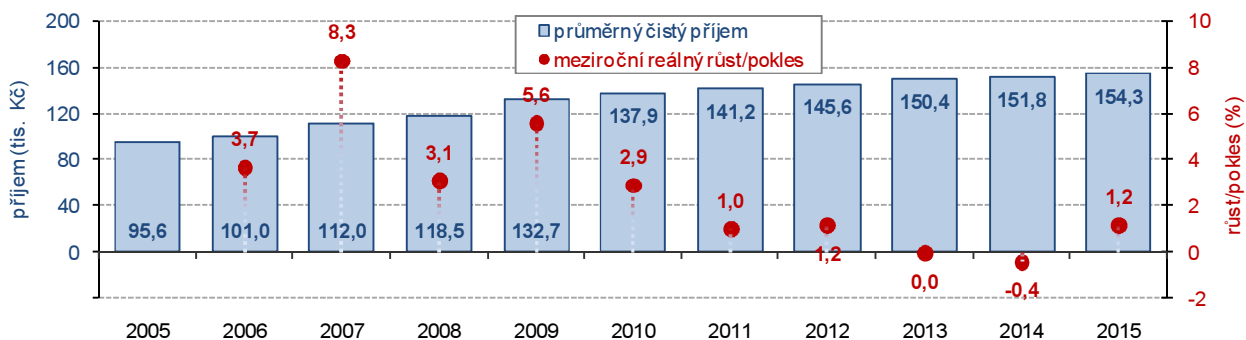
Graf 2.16 Čistý disponibilní důchod domácnosti v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Výsledky šetření ukázaly zlepšení příjmové situace domácností.

Výsledky jedenáctého ročníku šetření Životní podmínky přineslo údaje týkající se sociální a ekonomické situace domácností. Šetření proběhlo na jaře 2015, hlavní výsledky mapují výši a složení příjmů domácností v kraji v roce 2014. Průměrný čistý roční příjem domácnosti v Jihomoravském kraji meziročně vzrostl z 151,8 tisíc Kč na osobu v roce 2013 na 154,3 tisíc Kč v roce 2014. Průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 12 653 Kč na 12 862 Kč. Příjem tak nominálně vzrostl o 1,6 %, reálně (se zohledněním inflace) vzrostl o 1,2 %. Je nutno zdůraznit, že reálný růst příjmu domácností v kraji se obnovil po stagnaci v roce 2012 a poklesu reálného příjmu v roce 2013.

Graf 2.17 Průměrný roční peněžní příjem^{*)} na osobu v domácnosti v Jihomoravském kraji

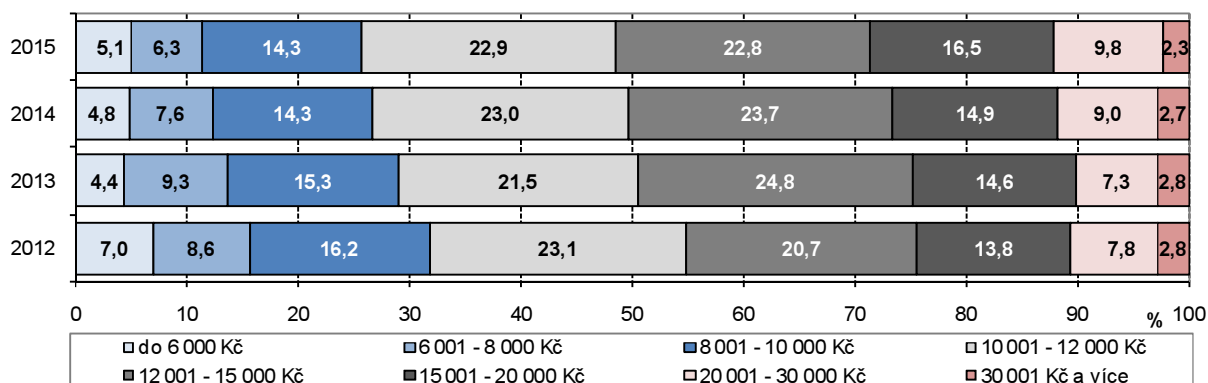

^{*)} příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

Nejvyšší roční příjmy domácností jsou ale v Praze.

V žebříčku 14 krajů ČR byl Jihomoravský kraj výši průměrných čistých ročních příjmů na osobu na 5. místě (počítáno od nejvyšší hodnoty) a byl 3,3 tisíc Kč pod republikovým průměrem. Nejvyšší roční příjmy byly očekávaně v Hl. m. Praze (téměř 210 tisíc Kč ročně na osobu), naopak nejnižší částka byla zjištěna v Moravskoslezském kraji (136,0 tisíc Kč na osobu).

Graf 2.18 Rozdělení domácností v Jihomoravském kraji podle čistého měsíčního příjmu na osobu

Měsíční příjem na osobu ve výši 10 až 15 tisíc Kč mělo 46 % domácností.

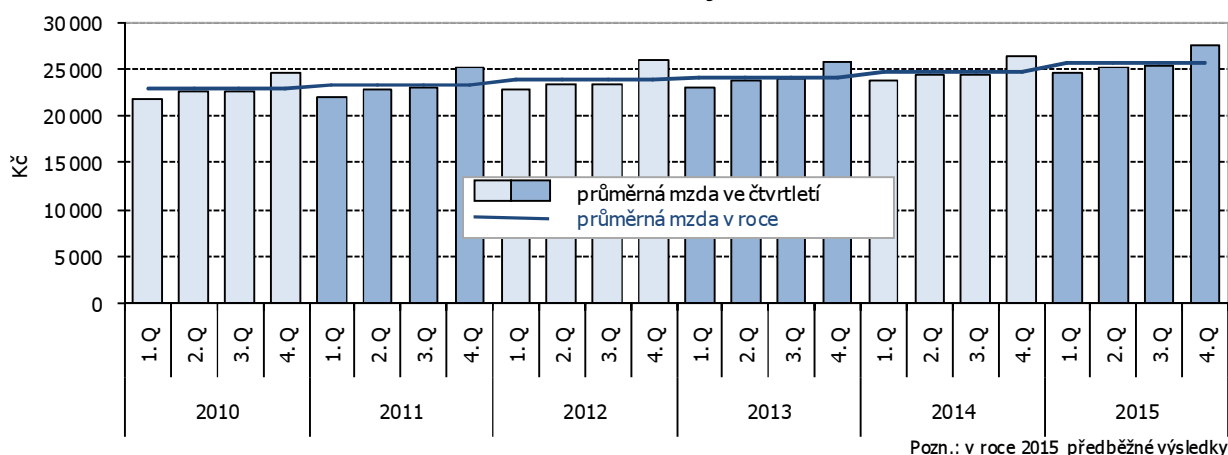
Nejvíce jihomoravských domácností mělo podle výsledků šetření čistý měsíční příjem v rozmezí 10 až 12 tisíc Kč na osobu (22,9 % domácností), následovalo příjmové rozmezí 12 až 15 tisíc Kč na osobu (22,8 % domácností). Nejnižší příjmovou hranici do 6 tisíce Kč měsíčně na osobu přiznalo 5,1 % domácností, proti předchozímu roku se uvedený podíl mírně vzrostl (o 0,3 procentního bodu). V kraji bylo i 2,3 % domácností, v nichž čistý měsíční příjem na osobu přesahoval 30 tisíc Kč, podíl těchto domácností ale proti předchozímu roku poklesl o 0,4 procentního bodu. Nejvýrazněji vzrostl podíl domácností s příjmem 15 až 20 tisíc Kč na osobu – podíl vzrostl o 1,6 bodu.

Mzdy

Mzdy jsou zjišťovány podle skutečného místa pracoviště.

Průměrná měsíční mzda (v přepočtu na plně zaměstnané) byla do roku 2011 zjišťována podnikovou metodou - vykazující jednotka byla zařazena do kraje, v němž sídlí jeho ústředí. V současnosti je územní třídění provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců, tzv. pracovištní metodou, která poskytuje pravdivější regionální pohled na trh práce. Údaje v grafu 2.19 jsou zpětně přepočteny podle pracovištní metody.

Graf 2.19 Průměrná měsíční mzda v Jihomoravském kraji

Nominální a reálný růst průměrné měsíční mzdy.

Průměrná nominální mzda dosáhla v Jihomoravském kraji za 12 měsíců roku 2015 podle předběžných výsledků výše 25 718 Kč a proti předešlému roku vzrostla o 3,8 %. Ve srovnání s ostatními kraji byly mzdy v kraji 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji), růst mezd byl 4. nejvyšší. Spotřebitelské ceny se v 1. až 4. čtvrtletí 2015 zvýšily o 0,3 %, předběžná výše reálné mzdy tak v kraji proti roku 2014 vzrostla o 3,5 %.

Nejvyšší mzdy jsou v oblasti informačních technologií.

V členění podle odvětví je k dispozici pouze předběžná průměrná mzda za rok 2014. Nejvyšší mzdy podle těchto výsledků byly v kraji vypláceny v odvětví informačních a komunikačních technologií (více než 43 tisíc Kč) a v těžbě a dobývání (téměř 39 tisíc Kč). Naopak v odvětví ubytování, stravování a pohostinství nedosahovala částka průměrné mzdy ani 13 tisíc Kč.

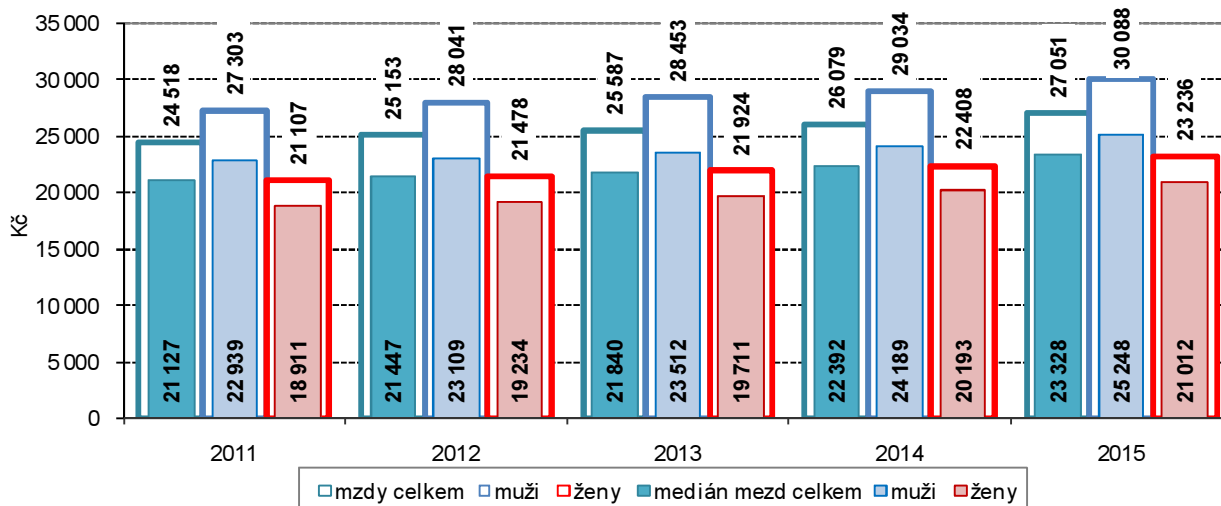
Strukturální šetření o mzdách se liší od ostatních mzdových zjišťování.

Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí publikuje již několik let výsledky strukturální statistiky mezd zaměstnanců. Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. To je jedním z důvodů, proč se průměrná mzda z různých mzdových zjišťování od sebe liší. Od roku 2011 byli do šetření zahrnuti i dříve nesledovaní zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob.

Výrazný rozdíl ve mzdách mužů a žen.

Průměrná hrubá měsíční mzda v Jihomoravském kraji v roce 2015 dosáhla podle výsledků strukturálního šetření částky 27 051 Kč (30 088 Kč u mužů a 23 236 Kč u žen), ve srovnání s ostatními kraji byla 3. nejvyšší. Proti roku 2014 se průměrná měsíční mzda zvýšila o 972 Kč (o 1 054 Kč u mužů a o 828 Kč u žen). Mzdy mužů v kraji jsou dlouhodobě vyšší než mzdy žen, rozdíl mezi nimi se meztím dále zvýšil. V roce 2014 byla průměrná mzda žen v Jihomoravském kraji nižší o 6 626 Kč, v roce 2015 byl rozdíl 6 852 Kč.

Graf 2.20 Průměrná měsíční mzda a medián mzdy v Jihomoravském kraji

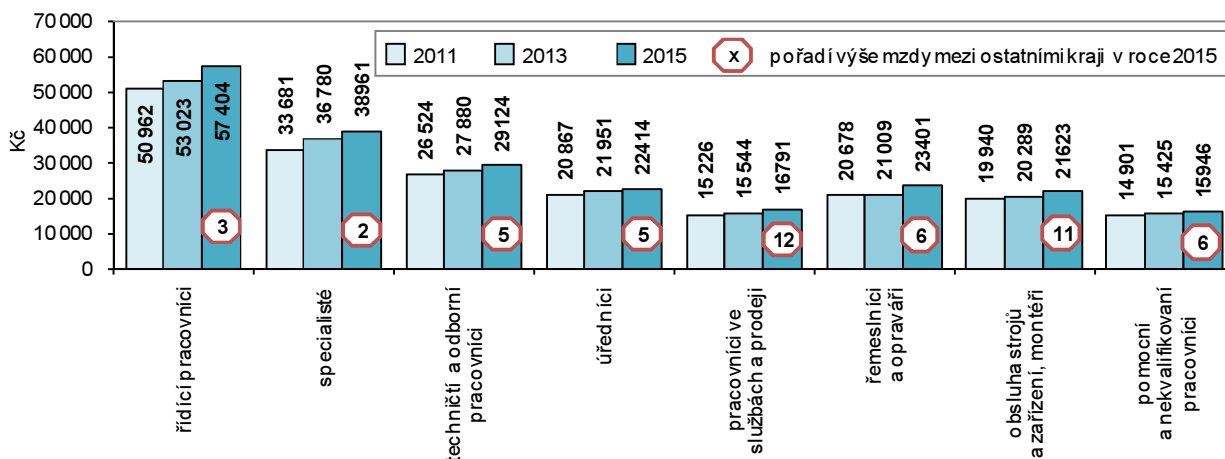
Medián mzdy vypovídá o mzdové úrovni.

Ve strukturálním šetření mezd není používána pouze průměrná mzda (aritmetický průměr), ale také medián mzdy. Ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (právě stejný počet mezd je vyšších i nižších než medián) a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mzdy v Jihomoravském kraji v roce 2015 dosáhl částky 23 328 Kč (25 248 Kč u mužů a 21 012 Kč u žen). Rozdíl výše průměrné mzdy a mediánu mezd činil 3 723 Kč. Medián mzdy v Jihomoravském kraji byl mezi kraji 5. nejvyšší.

Mzdy podle zaměstnání.

Důležitým výsledkem šetření mezd jsou jejich výstupy podle zaměstnání. K tomu je používána klasifikace zaměstnání ČSÚ (CZ-ISCO), vypracovaná na podkladě mezinárodního standardu. Srovnání Jihomoravského kraje s úrovní republiky i ostatními kraji je znázorněno v grafu 2.21 – čísla v kroužku znamenají pořadí mezi kraji (řazeno od nejvyšší hodnoty). V pomyslném žebříčku jsou nejlépe umístěni vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci (první 2 kategorie zařazení).

Graf 2.21 Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Jihomoravském kraji

Rozdíl výše mezd mezi nejlépe a nejhůře placenými zaměstnáními se zvýšil.

Nejvyšší meziroční nárůst průměrné mzdy podle kategorie zaměstnání v absolutním vyjádření byl v Jihomoravském kraji zjištěn u řídicích pracovníků (o 2 457 Kč), nejvyšší nárůst v relativním vyjádření byl u řemeslníků a opravářů (o 5,8 %). Rozdíl výše mezd v kraji mezi nejlépe a nejhůře odměňovanými kategoriemi zaměstnání (řídící pracovníci vs. pomocní a nekvalifikovaní pracovníci) se zvýšil. V roce 2011 mzda řídicích pracovníků byla vyšší o 36,1 tisíc Kč, v roce 2015 byla proti mzdě pomocných pracovníků již o 41,5 tisíc Kč vyšší.

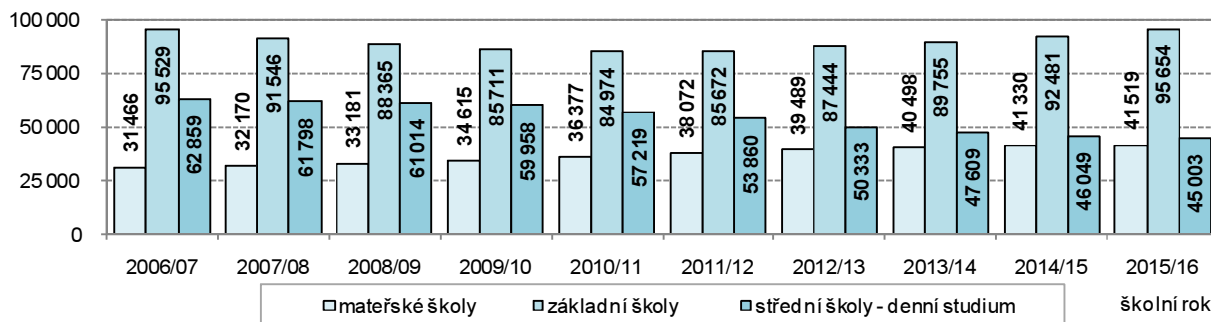

Vzdělávání

Přibývá děti v mateřských školách i žáků základních škol.

Demografický vývoj s odstupem času kopíruje situace ve školství. V posledních 10 letech (resp. školních letech) se každoročně zvyšovaly nároky na kapacity mateřských škol - v roce 2006 bylo ve školách v kraji 31,5 tisíc dětí, v roce 2015 už o 10,0 tisíc více (o 31,9 %). Základní školy se naopak až do roku 2010 potýkaly s poklesem počtu žáků (z 95,5 tisíc na 85,0 tisíc žáků), následující roky byly roky zvyšování počtu až na 95,7 tisíc ve školním roce 2015/2016, což se rovnalo stavu před 10 lety.

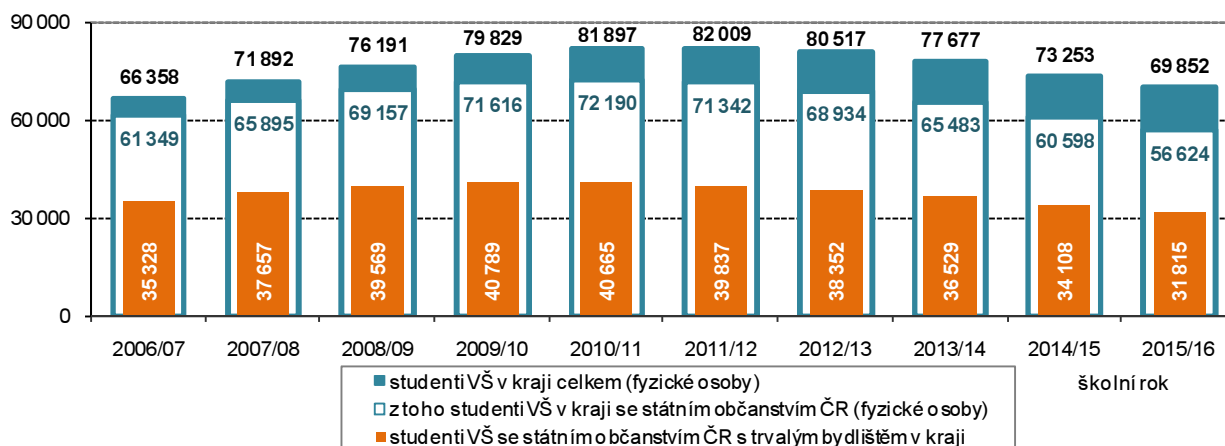
Graf 2.22 Žáci mateřských, základních a středních škol v Jihomoravském kraji

Naopak počty studentů středních škol se snižují.

Stejně výrazná relativní změna v počtu žáků jako v mateřských školách, i když v opačném směru, se v průběhu 10 školních let udála na středních školách v kraji u denní formy studia. Nástup slabých populačních ročníků do středních škol způsobil, že z výchozího stavu 62,9 tisíc žáků v roce 2006 se jejich počet postupně snížil až na 45,0 tisíc v roce 2015 (pokles o 17,9 tisíc žáků, tj. o 28,4 %).

Graf 2.23 Studenti vysokých škol (veřejných a soukromých) v Jihomoravském kraji

Poklesl i počet studentů vysokých škol s bydlištěm v kraji, snížil se i celkový počet studentů vysokých škol v kraji.

Počet studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v Jihomoravském kraji se zvyšoval až do roku 2009, kdy dosáhl 40,8 tisíc. V následujících letech se počty vysokoškoláků s bydlištěm v kraji pravidelně snižovaly až na 31,8 tisíc v roce 2015, což je minimum v desetiletém období uvedeném v grafu 2.22.

Na veřejných a soukromých vysokých školách v kraji v roce 2015 studovalo téměř 70 tisíc studentů, z tohoto počtu bylo 46,0 tisíc studentů se státním občanstvím ČR v prezenčním studiu. Nejvyšší počet studentů VŠ v kraji byl zaznamenán v roce 2011 – celkem 82,0 tisíc, v prezenčním studiu v roce 2010 (55,1 tisíc). V roce 2015 vysokou školu v kraji úspěšně dokončilo 15,7 tisíc absolventů se státním občanstvím ČR, nejvyšší počet absolventů, a to 17,8 tisíc, byl zaznamenán v roce 2013.

Zdravotnictví

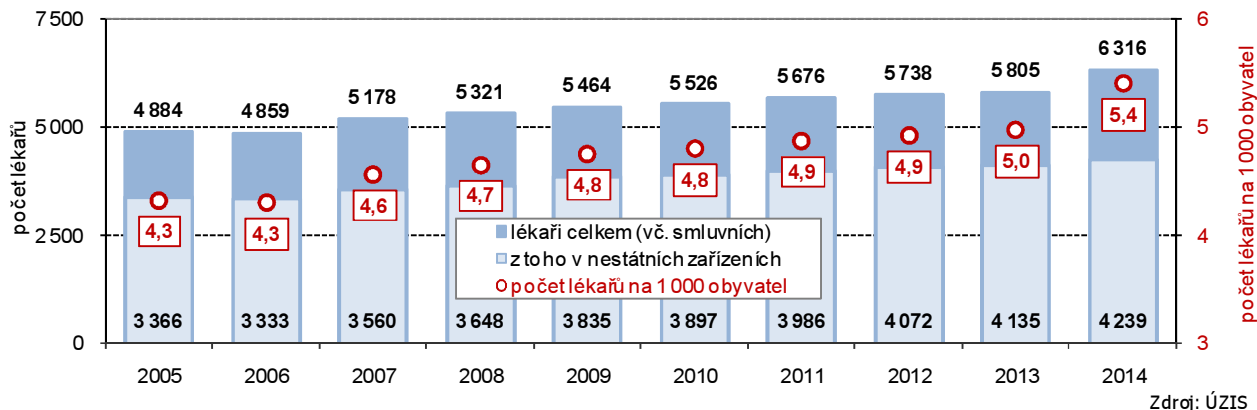
Počet lékařů v kraji roste, ...

Ve zdravotnických zařízeních v Jihomoravském kraji v roce 2014 působilo 6 316 lékařů (počet přepočtený na plně zaměstnané), z toho 4 239 z nich (67,1 %) pracovalo v nestátních zařízeních. Od roku 2007, jak je zřejmé z grafu 2.24, se počet lékařů v kraji každoročně zvyšoval. Postupně se tak zvyšoval

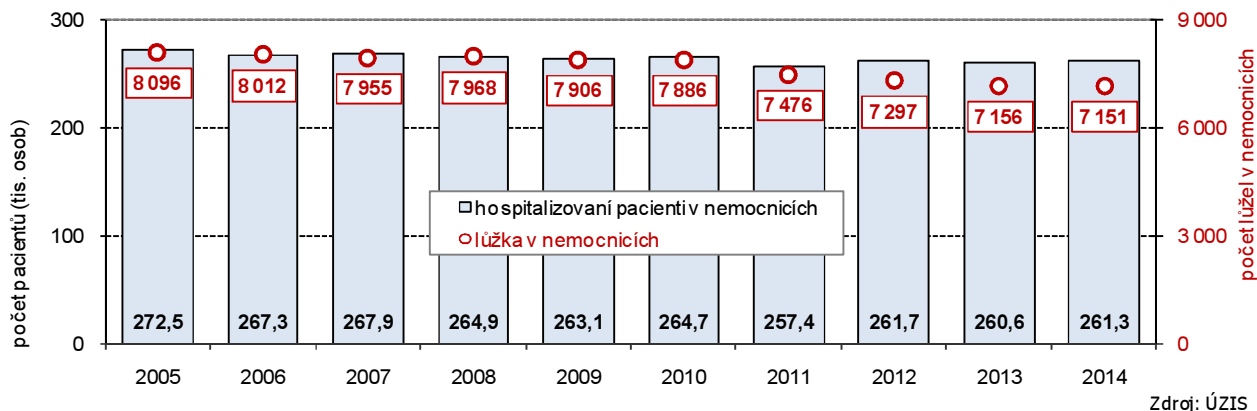
... v rámci kraje ale existují výrazné rozdíly.

i relativní ukazatel - počet lékařů na 1 000 obyvatel dosáhl v roce 2014 hodnoty 5,4 (mezi kraji 2. nejvyšší hodnota po Hl. m. Praze). V rámci kraje však existují podstatné rozdíly. Zatímco v Brně-městě na 1 000 obyvatel připadá 10,3 lékařů, v okrese Brno-venkov je to jen 1,8 lékařů.

Graf 2.24 Lékaři (přepočtené osoby) v Jihomoravském kraji

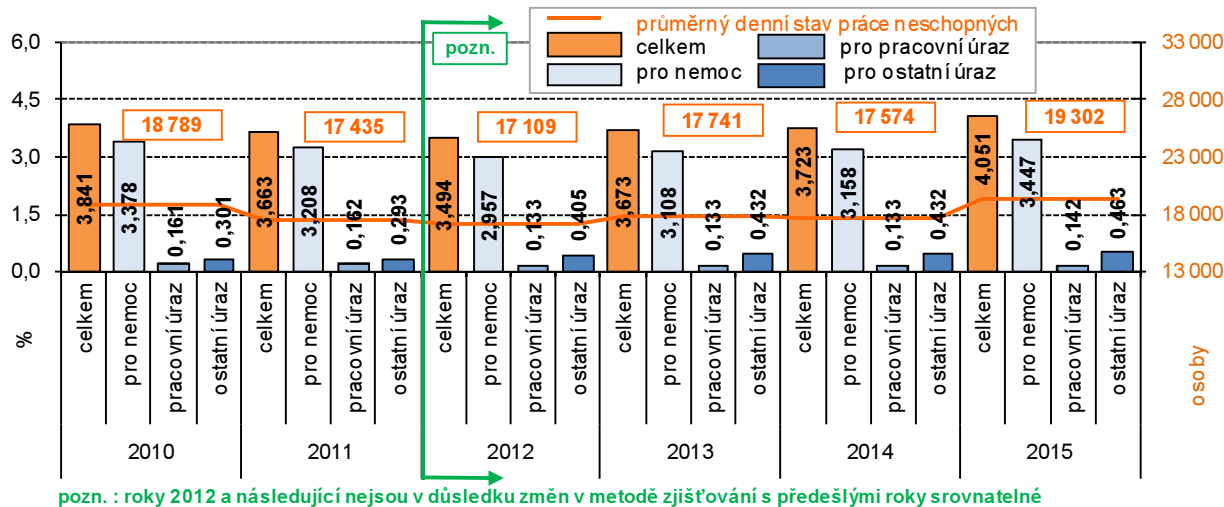
Graf 2.25 Hospitalizovaní v nemocnicích a počet lůžek v nemocnicích v Jihomoravském kraji

V průběhu 10 let poklesl počet lůžek v nemocnicích i počet hospitalizovaných.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2014 v provozu 22 nemocnic, v nichž bylo k dispozici 7 151 lůžek. Hospitalizováno bylo 261,3 tisíc pacientů, pacient strávil v nemocnici v průměru 7,4 dne. Z hodnot uvedených v grafu je patrné, že počet lůžek meziročně kolísal či mírně klesal, v porovnání s výchozím stavem v roce 2005 byl o 945 lůžek nižší. Počet hospitalizovaných, který byl v letech 2012 až 2014 téměř shodný, se proti roku 2005 také snížil, a to o 11,2 tisíc. Průměrná doba ošetření se v průběhu 10 let snížila o 1,3 dne.

Graf 2.26 Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v Jihomoravském kraji

Změny ve sledování dočasné pracovní neschopnosti.

Údaje statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz jsou od roku 2012 získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (IS ČSSZ). Statistika zachycuje veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob. Administrativní data IS ČSSZ jsou vykazována za všechny zaměstnance právnických i fyzických osob a samostatně za osoby samostatně výdělečně činné.

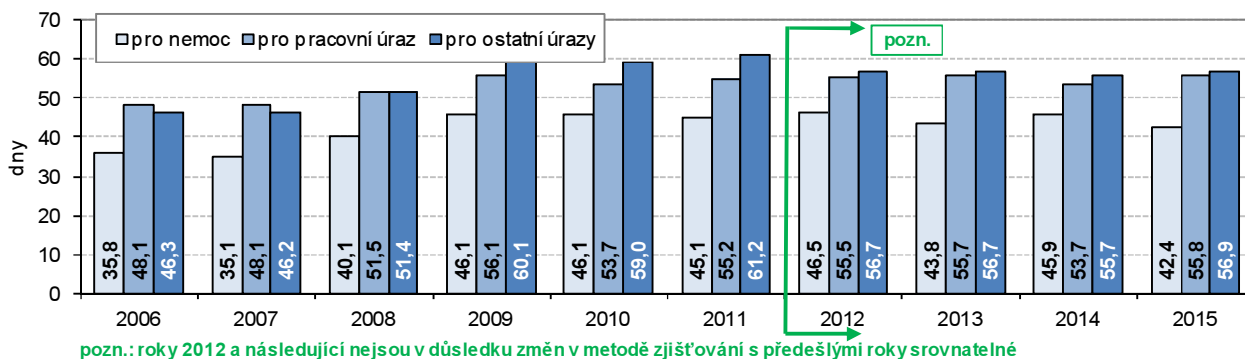
Nemocnost se zvyšovala již třetím rokem.

V roce 2015 bylo v kraji evidováno 476,5 tisíc nemocensky pojištěných osob (2. nejvyšší počet mezi kraji). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti (udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz) se v Jihomoravském kraji meziročně zvýšilo z 3,723 % v roce 2014 na 4,051 % v roce 2015. I když nárůst procenta dočasné pracovní neschopnosti byl v kraji zaznamenán již třetí rok, hodnota roku 2015 byla v porovnání s ostatními kraji 3. nejnižší. V okresech kraje se hodnota ukazatele pohybovala od 3,353 % v okrese Brno-město po 5,502 % v okrese Břeclav.

Necelých 12 % případů dočasné pracovní neschopnosti tvořily úrazy.

Ve všech krajích republiky vzrostl počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti celkem. V Jihomoravském kraji vzrostl z 136,3 tisíc v roce 2014 na 159,8 tisíc v roce 2015, tj. o 17,3 %. V celkovém počtu nově hlášených případů bylo zahrnuto 141,3 tisíc případů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc (88,4 % všech případů pracovní neschopnosti), 4,4 tisíc případů dočasné pracovní neschopnosti pro pracovní úraz a 14,1 tisíc případů ostatních úrazů. Počet případů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc meziročně vzrostl o 22,6 tisíc, tj. o 19,1 %.

Graf 2.27 Průměrná doba trvání 1 nově hlášeného případu pracovní neschopnosti v kraji

Na pracovišti chybělo denně v průměru 19 tisíc práce neschopných.

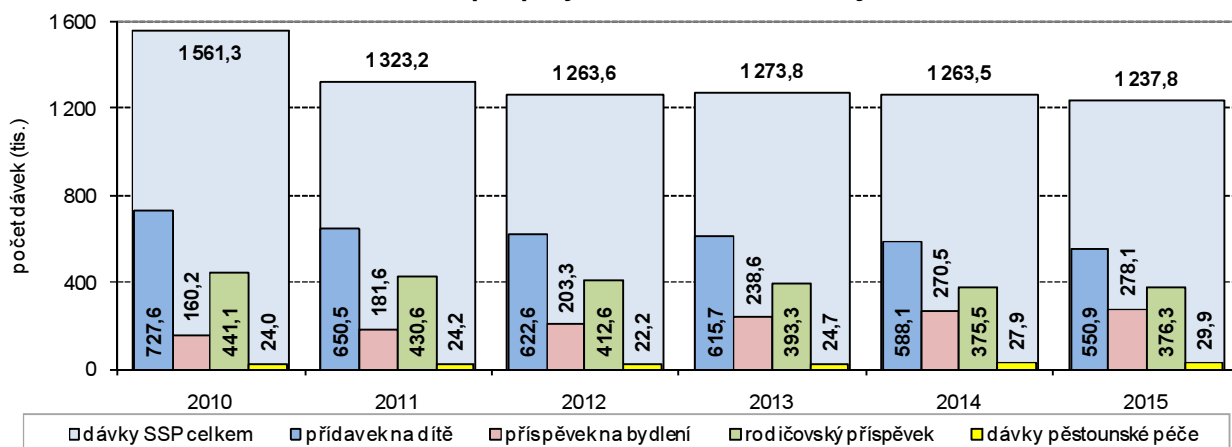
V Jihomoravském kraji bylo v roce 2015 denně v průměru 19 302 práce neschopných osob (o 1 728 osob víc než v roce 2014), z toho 16 424 pro nemoc, 674 pro pracovní úraz a 2 204 pro ostatní úraz. Přesto, že se průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v kalendářních dnech v kraji v roce 2015 snížila o 3,0 dne na 44,1 dne, byla 5. nejdelší mezi kraji. Nejkratší průměrná doba dočasné pracovní neschopnosti byla v Hl. městě Praze (38,7 dne), nejdelší ve Zlínském kraji (50,3 dne). Nejkratší dobu trvání každoročně mají případy pracovní neschopnosti pro nemoc, naopak nejdelší průměrnou dobu léčení mají případy pracovní neschopnosti pro ostatní úrazy.

Státní sociální podpora

Dávky státní sociální podpory přesáhly částku 4 mld. Kč.

Mezi dávky státní sociální podpory se řadí přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné. K dávkám pěstounské péče mj. patří příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna. V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji vyplaceno 1,2 mil. dávek státní sociální podpory a pěstounské péče v celkové výši 4,17 mld. Kč. Na jednoho obyvatele v kraji tak v průměru připadla částka 3 553 Kč. Počet vyplacených dávek sice byl 2. nejvyšší mezi kraji (po Moravskoslezským kraji), ovšem výše vyplacených dávek byla až 4. nejvyšší a přepočtená částka na jednoho obyvatele až 6. nejvyšší.

Graf 2.28 Počet dávek státní sociální podpory v Jihomoravském kraji

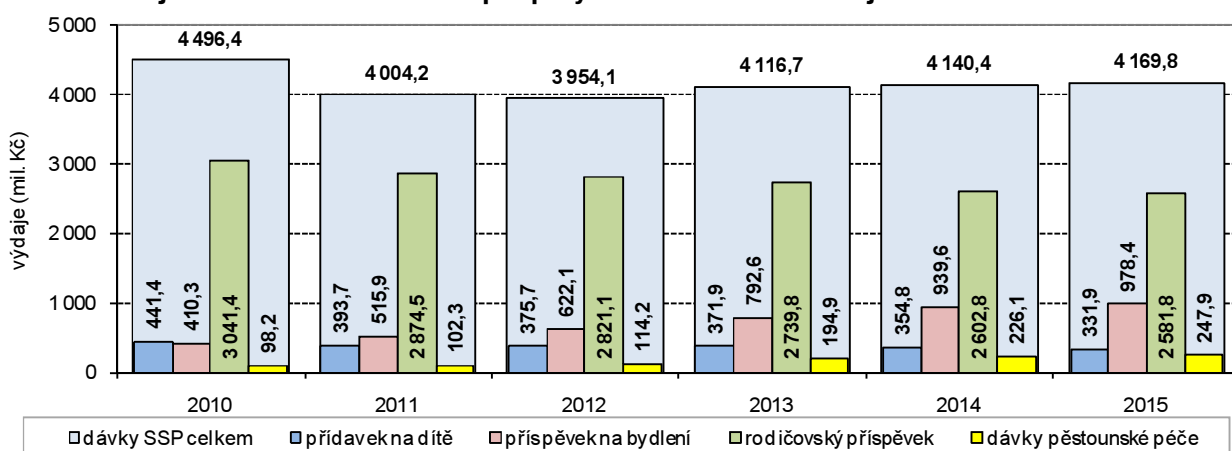

Zdroj: MPSV

Proti roku 2013 počet dávek v letech 2014 a 2015 klesal, objem vyplacených dávek ale narůstal.

K údajům uvedených v grafech 2.28 a 2.29 je třeba uvést skutečnost, že do roku 2012 se jedná o data podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce. V počtu vyplacených dávek v jednotlivých letech tvořil největší část přídavek na dítě (44,5 % v roce 2015), v objemu vyplacených dávek největší částka vždy připadla na rodičovský příspěvek (61,9 % v roce 2015). Proti roku 2013 počet vyplacených dávek v roce 2015 poklesl o 36,0 tisíc, nejvyšší pokles byl zaznamenán u přídavku na dítě (o 64,8 tisíc), nejvýrazněji vzrostl počet příspěvků na bydlení (o 39,5 tisíc). Výše vyplacených dávek celkem vzrostla o 53,1 mil. Kč. Na jedné straně byl pokles rodičovského příspěvku (o 157,9 mil. Kč), na druhé straně nárůst částky příspěvku na bydlení (o 185,8 mil. Kč). V relativním vyjádření však nejvýrazněji vzrostly dávky na pěstounskou péči (o 27,2 %).

Graf 2.28 Objem dávek státní sociální podpory v Jihomoravském kraji

Zdroj: MPSV

Nemocenské pojištění

Na obyvatele kraje připadlo v průměru 2 233 Kč vyplacených ve formě dávek nemocenského pojištění.

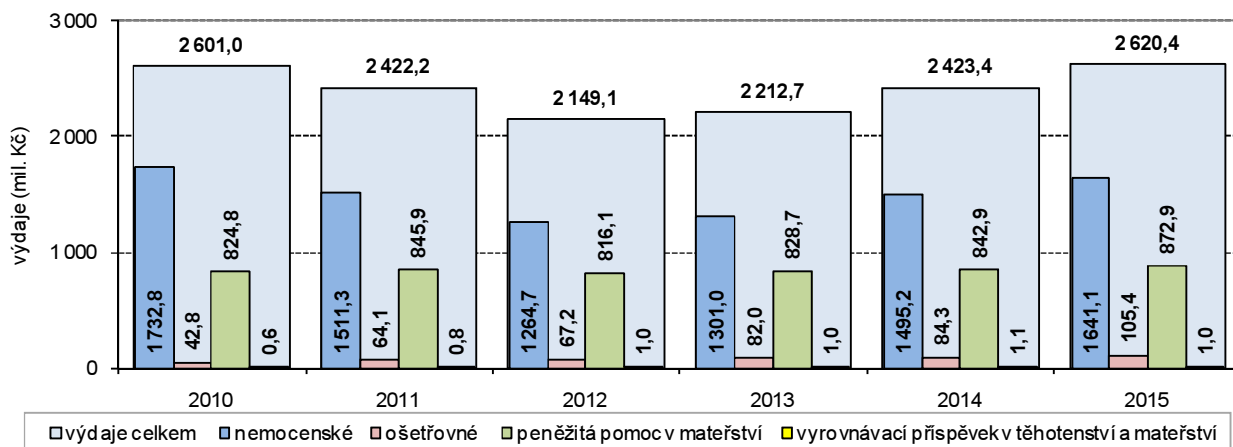
V roce 2015 byla v Jihomoravském kraji na dávkách nemocenského pojištění vyplacena částka 2,62 mld. Kč, na jednoho obyvatele kraje připadla částka 2 233 Kč. Celková výše i přepočtená hodnota vyplacených dávek byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji). Největší díl z dávek nemocenského pojištění připadá na nemocenské (62,6 % v roce 2015), následuje částka na peněžitou podporu v mateřství (33,3 % v roce 2015). Podíly dávek na celku se v jednotlivých letech nijak výrazně neměnily.

Objem dávek rostl od roku 2013 až na 2,6 mld. Kč v roce 2015.

Hodnota vyplacených dávek v kraji se zvyšovala každoročně od roku 2013. Proti roku 2012, kdy byla zaznamenána nejnižší hodnota z 6 let uvedených v grafu 2.29, se skutečnost roku 2015 zvýšila o pětinu (o 471,3 mil. Kč, tj. o 21,9 %). V porovnání s rokem 2012 se v absolutním vyjádření nejvíce zvýšily dávky nemocenského – o 376,4 mil. Kč, tj. o 29,8 %, nejvyšší relativní nárůst byl zaznamenán u ošetřovného (o 56,8 %).

Graf 2.30 Výdaje na dávky nemocenského pojištění v Jihomoravském kraji

Zdroj: MPSV

Zařízení sociálních služeb

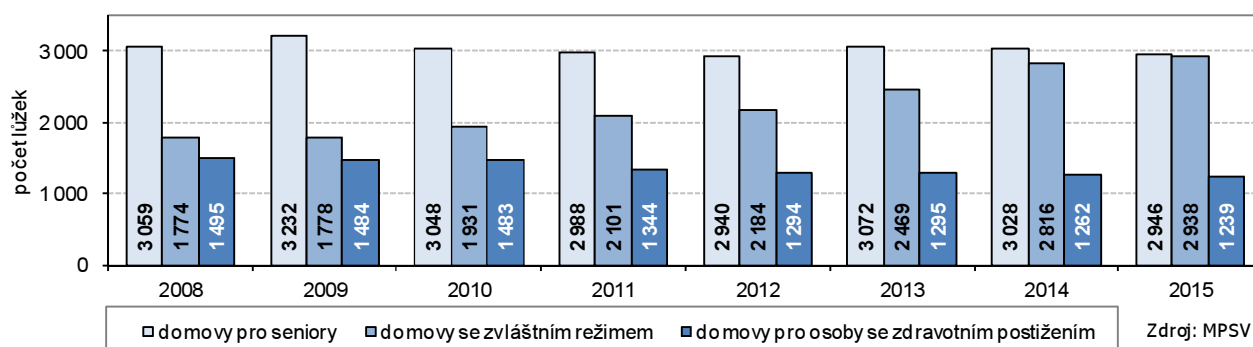
Pobytová zařízení sociálních služeb v kraji ...

Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.) definuje 20 druhů zařízení poskytující sociální služby. Mezi ně se řadí i domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Domovy pro seniory jsou určeny zpravidla pro osoby ve věku 65 a více let, mající sníženou soběstačnost především z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Domovy se zvláštním režimem jsou určeny pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění - stařecká, Alzheimerova a ostatní typy demencí – vyžadující komplexní péči.

... nabízela 8 538 míst.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2015 v zařízeních sociálních služeb poskytováno 323 služeb, nejčetnější pobytovou službou byly domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. V zařízeních poskytujících sociální služby bylo k dispozici celkem 8 538 míst, z tohoto počtu bylo 2 946 míst v domovech pro seniory, 2 938 míst v domovech se zvláštním režimem a 1 239 míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

Graf 2.31 Počet lůžek ve vybraných zařízeních sociálních služeb v Jihomoravském kraji

Zdroj: MPSV

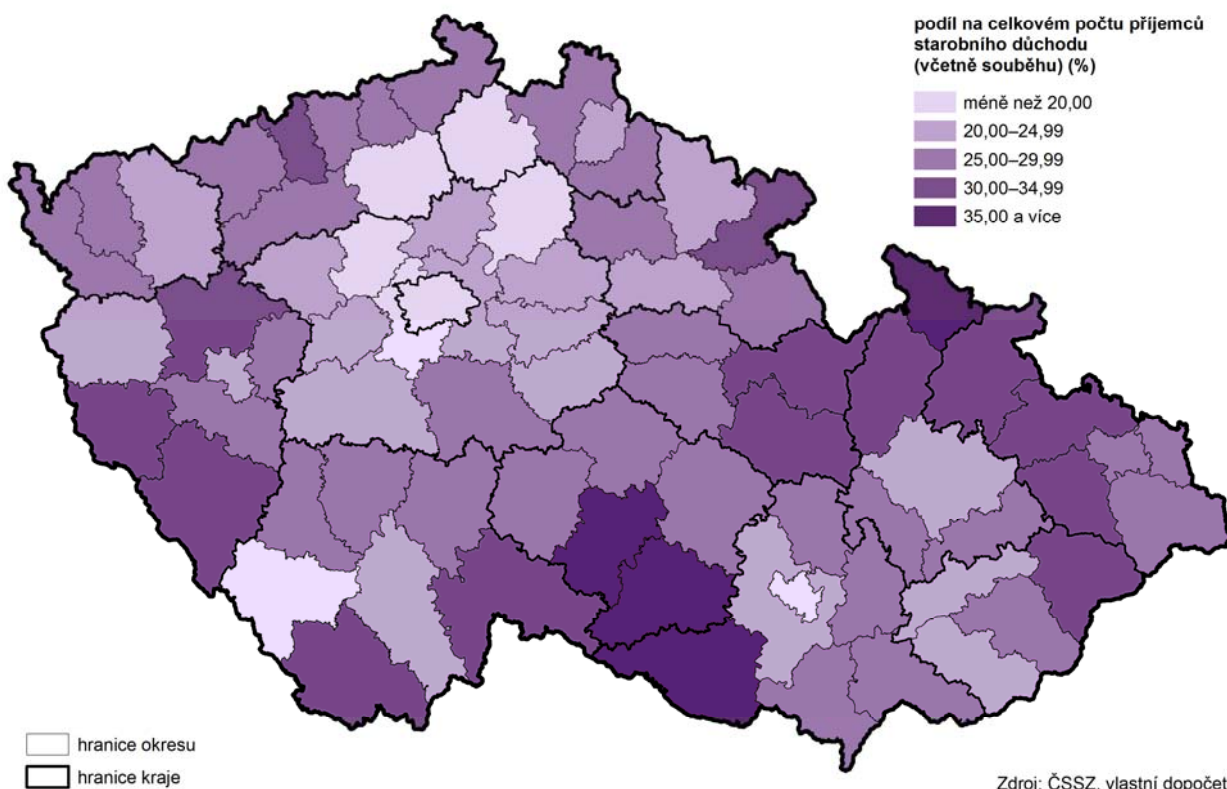
Zvýšení počtu míst v domovech se zvláštním režimem.

Celková kapacita zařízení vybraných pobytových sociálních služeb se od roku 2008 v Jihomoravském kraji zvýšila. Nejvýraznější nárůst byl zaznamenán u počtu míst v domovech se zvláštním režimem, počet míst byl v roce 2015 o 1 164 vyšší. Naproti tomu počet míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením se v průběhu 8 let snížil o 256 míst a v domovech pro seniory poklesl o 113 míst.

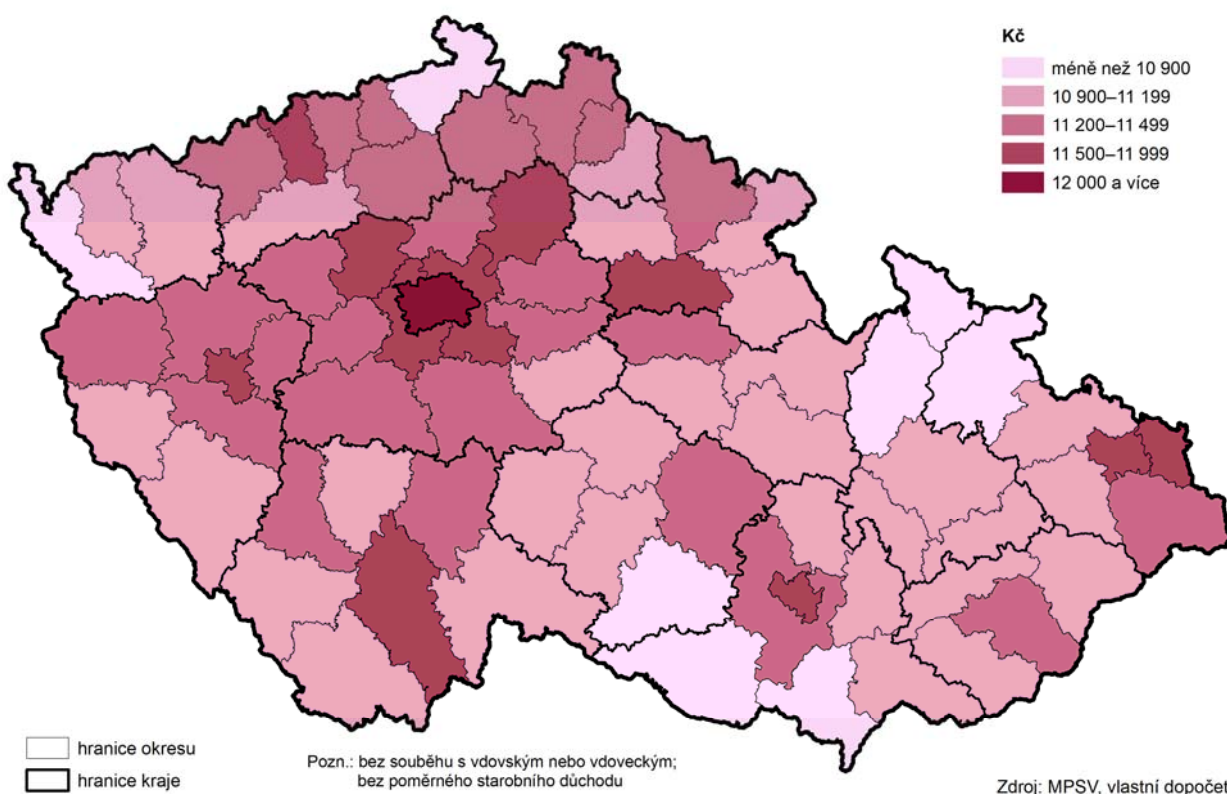
Zájem o pobytové sociální služby.

Vývoji počtu míst odpovídal i vývoj počtu klientů dané sociální služby (dále jsou k dispozici pouze údaje do roku 2014). V domovech pro seniory bylo ke konci roku 2014 v Jihomoravském kraji 2 946 klientů, tento počet byl proti konci roku 2008 o 17 osob nižší. Obdobou byl počet osob v domovech se zdravotním postižením – na konci roku 2014 zde bylo 1 239 klientů, což bylo o 135 méně než na konci roku 2008. Ovšem počet klientů domovů se zvláštním režimem byl proti roku 2008 o 995 osob vyšší a dosáhl počtu 2 697 osob.

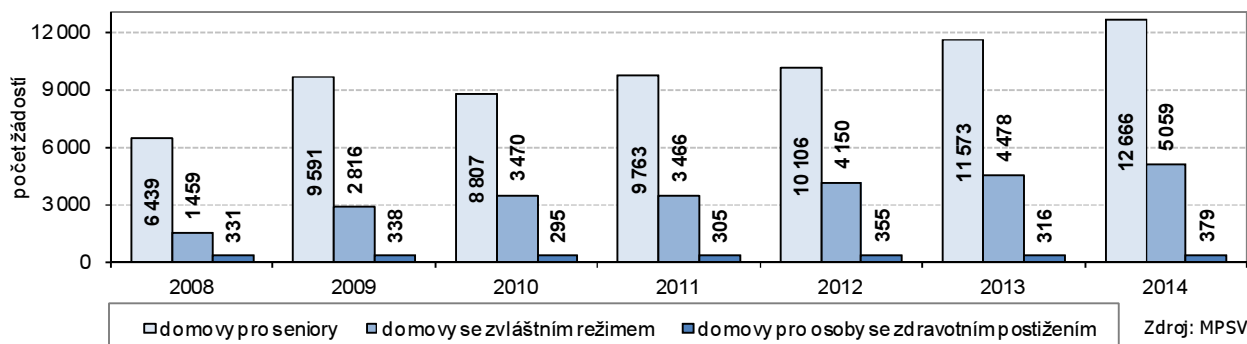
Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2015

Průměrný měsíční starobní důchod (sólo) v prosinci 2015

Graf 2.32 Neuspokojené žádosti o umístění ve vybraných zařízeních sociálních služeb v kraji

Počet neuspokojených žádostí o umístění v zařízeních sociálních služeb každoročně narůstá.

Očekávané navyšování počtu osob v seniorském věku v blízké budoucnosti bude klást zvýšené požadavky na sociální služby. Služby, které ale i v současnosti svými kapacitami nestačí pokrýt vznesené požadavky. Počty neuspokojených žádostí o umístění do vybraného typu sociálního zařízení jsou uvedeny v grafu 2.32. Na konci roku 2014 bylo v kraji 12,7 tisíc neuspokojených žadatelů o umístění do domova pro seniory (od roku 2008 se počet zvýšil o 6,2 tisíc žádostí) a 5,0 tisíc žadatelů o umístění do domova se zvláštním režimem (nárůst o 3,6 tisíc žádostí). Mezikrajské srovnání v roce 2014 Jihomoravskému kraji přináší nelichotivé prvenství v počtu neuspokojených žádostí o umístění u obou druhů zařízení. Faktem však je, že jedna osoba může žádat o umístění ve více zařízeních, počty neuspokojených žádostí tak mohou být zkreslené.

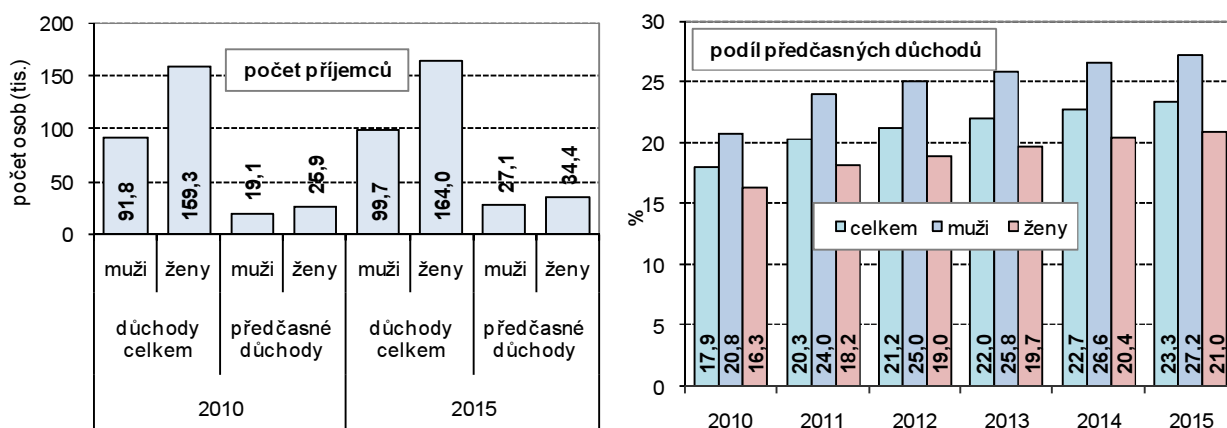
Důchodci, důchody

Starobní důchod v kraji pobírá téměř 264 tisíc osob.

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2015 celkem 263,7 tisíc příjemců starobního důchodu (uváděn počet včetně souběhu s vdovským či vdoveckým důchodem, podle metodiky MPSV ČR bez poměrného starobního důchodu). V celkovém počtu příjemců bylo 99,7 tisíc mužů a 164,0 tisíc žen. Proti roku 2010 vzrostl počet příjemců starobního důchodu o 12,6 tisíc, tj. o 5,0 %. Výrazněji vzrostl počet mužů, a to o 7,9 tisíc (o 8,6 %), počet žen se mezi příjemci důchodu zvýšil o 4,7 tisíc, tj. o 3,0 %.

Z celkového počtu příjemců starobního důchodu byl v roce 2015 v kraji 195,8 tisíc příjemců starobního důchodu sólo (bez „souběhu“). Jejich počet od roku 2010 vzrostl o 12,7 tisíc, tj. o 6,9 %.

Graf 33 Počet a podíl příjemců předčasného starobního důchodu (vč. souběhu) v kraji

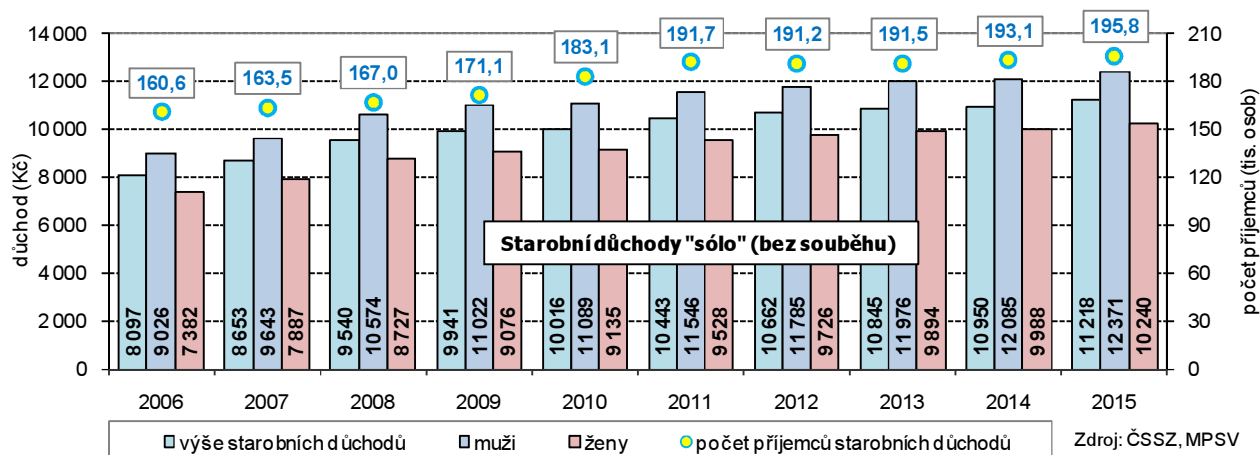

Mezi důchodci je více než 61 tisíc příjemců předčasného důchodu.

Mezi příjemci starobního důchodu (vč. souběhu) bylo v roce 2015 i 61,5 tisíc příjemců předčasného důchodu (27,1 tisíc mužů a 34,4 tisíc žen). Tento počet byl proti roku 2010 o více než třetinu vyšší (o 16,5 tisíc, tj. o 36,8 %). I když počet žen mezi příjemci předčasného starobního důchodu vzrostl v absolutním vyjádření výrazněji (o 8,5 tisíc, tj. o 32,9 %), relativní nárůst byl vyšší u mužů (o 8,0 tisíc, tj. o 42,0 %). Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na celkovém počtu příjemců starobního důchodu v roce 2015 dosáhl 23,3 % (mezi

kraji 3. nejnižší hodnota po Praze a Středočeském kraji) a proti roku 2010 vzrostl o 5,4 procentních bodů.

Graf 34 Průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v Jihomoravském kraji

Výše důchodů je pod republikovým průměrem.

Průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v kraji na konci roku 2015 činil 11 218 Kč, proti průměru ČR byl o 145 Kč nižší a ve srovnání s ostatními kraji byl až 9. nejvyšší (resp. 6. nejnižší). Starobní důchod mužů v kraji činil na konci roku 2015 v průměru 12 371 Kč a o 2 131 Kč převyšoval průměrnou částku důchodu žen. V rámci kraje jsou dlouhodobě nejvyšší starobní důchody vypláceny v Brně-městě (v roce 2015 v průměru 11 634 Kč). Nejnižší částky, a to také dlouhodobě, jsou vypláceny starobním důchodcům v okrese Znojmo (10 471 Kč na konci roku 2015). Tato skutečnost souvisí i s podílem příjemců předčasného starobního důchodu, neboť nejvyšší podíl příjemců předčasného důchodu v roce 2015 byl zjištěn právě v okrese Znojmo (37,4 %) a nejnižší v Brně-městě (16,8 %).

Důchod nedosahuje poloviny mediánu průměrného výdělků.

Výši průměrného starobního důchodu sólo (bez souběhu) lze posuzovat i ve vztahu k mediánu průměrné mzdy v kraji. V letech 2012 a 2013 průměrný důchod tvořil 49,7 % mediánu průměrného výdělků. V roce 2015 se tento podíl snížil na 48,1 %.

Kriminalita, dopravní nehody

Výrazný pokles kriminality ...

Do roku 2009 nebyly do počtu zjištěných trestných činů zahrnuty trestné činy spáchané na železnici, od roku 2010 jsou v celkovém souhrnu uváděny i trestné činy zjištěné na letištích. Přes tyto skutečnosti byl počet zjištěných trestných činů v Jihomoravském kraji v roce 2015 o čtvrtinu nižší, než před 10 lety. V roce 2015 bylo zjištěno 23 828 trestných činů, což proti roku 2006 bylo o 8 214 trestných činů méně (o 25,6 %).

... byl v kraji zaznamenán především v roce 2015.

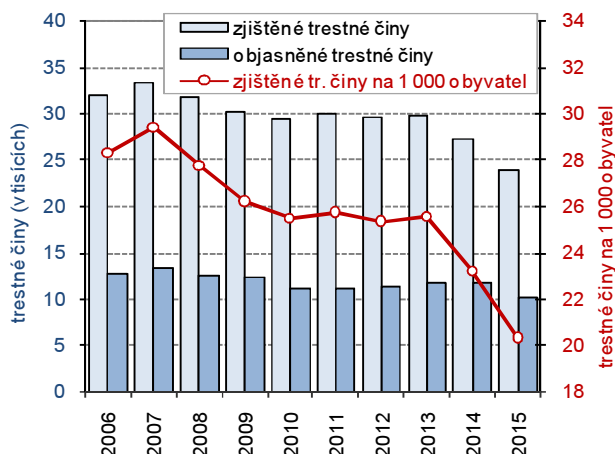
Sestupný trend ve vývoji počtu trestných činů v kraji lze, i přes určité výkyvy, vidět od roku 2008. Výrazný pokles byl zaznamenán v roce 2014 (proti roku 2013 pokles o 2 702 trestných činů). K nejvýznamnějšímu meziročnímu poklesu došlo právě v roce 2015 (pokles o 3 281 trestných činů), když meziroční pokles počtu zjištěných trestných činů byl zaznamenán ve všech krajích ČR. V mezikrajském srovnání byl absolutní počet zjištěných trestných činů 4. nejvyšší, v přepočtu na tisíc obyvatel (20,3) pak 5. nejvyšší počet.

Tři čtvrtiny zjištěných trestných činů tvoří násilné, mravnostní a majetkové trestné činy.

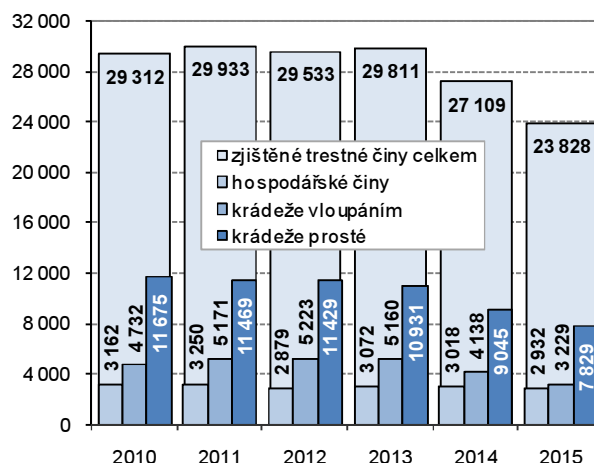
Z hlediska klasifikace trestných činů patřila většina trestných činů mezi obecné trestné činy (násilné, mravnostní a majetkové trestné činy) – v roce 2015 tvořily 72,5 % z celkového počtu zjištěných trestných činů. Hospodářské činy tvořily 12,3 % z celku a na tzv. „zbyvajících“ kriminalitu připadlo 15,2 % trestných činů. V uvedených 10 letech tvořily obecné trestné činy v průměru tři čtvrtiny trestných činů (75,1 % z celku) a více než desetinou se na celku podílely hospodářské trestné činy (11,2 %). Souběžně s počtem spáchaných trestných činů se vyvíjel i počet objasněných trestných činů – v roce 2015 bylo objasněno 10 074 trestných činů, což byl o 13,3 % nižší počet jako v roce 2014 (11 619 objasněných trestných činů).

Graf 35 Kriminalita v Jihomoravském kraji

Graf 36 Vybrané ukazatele kriminality v kraji

Nejnižší úroveň kriminality byla v okrese Hodonín.

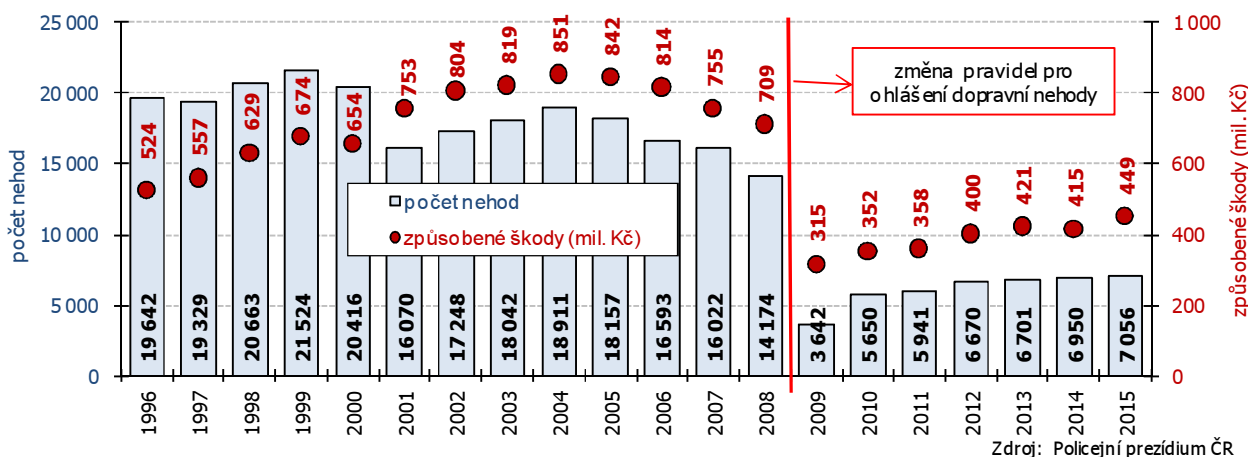
Z okresů Jihomoravského kraje bylo nejvíce trestných činů v roce 2015 zjištěno v Brně-městě (12 918) a nejméně v okrese Vyškov (1 119). V přepočtu na 1 000 obyvatel byla nejvyšší kriminalita také v Brně (34,3 trestných činů), nejnižší úroveň kriminality v tomto vyjádření byla zjištěna v okrese Hodonín (11,4 trestných činů na 1 000 obyvatel). Je však třeba uvést, že meziroční pokles počtu zjištěných trestných činů byl zaznamenán ve všech okresech kraje.

Počet dopravních nehod od roku 2009 každoročně stoupá.

Na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2015 k 7 056 dopravním nehodám. O život při nich přišlo 81 osob, 293 osob bylo těžce a 2 726 osob lehce zraněno. Hmotná škoda dosáhla částky téměř 450 mil. Kč.

S provozem dopravních prostředků, který v kraji probíhá na 4,5 tisíc kilometrů silnic a dálnic, je spojena i negativní stránka, a tou je nehodovost. Jestliže v letech 2005 až 2008 počty dopravních nehod i způsobené škody postupně klesaly, po roce 2009, kdy došlo ke změnám v povinnosti ohlášení dopravní nehody, docházelo ke každoročnímu růstu. V roce 2009, jako v prvním roce nových pravidel, bylo nahlášeno 3 642 dopravních nehod, již v roce následujícím se ale jejich počet zvýšil o 55,1 %. V dalších letech přes každoroční zvýšení počtu nehod již nebyly změny tak výrazné. Pokud ovšem srovnáme rok 2015 s rokem 2009, je loňský počet nehod téměř dvojnásobný a hmotná škoda o více než třetinu vyšší

Graf 37 Dopravní nehody a způsobená škoda při nehodách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

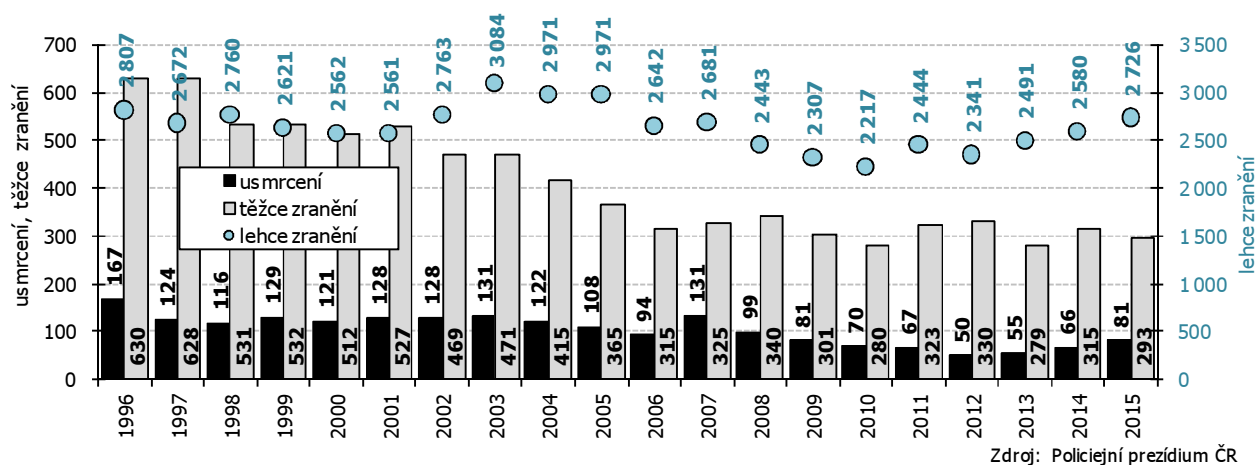
Zvyšuje se i výše škody způsobené dopravními nehodami.

Rozdílný způsob povinnosti ohlašování dopravních nehod se projevil i v průměrné hodnotě škody způsobené dopravní nehodou. Do roku 2008 se průměr škod způsobených dopravní nehodou pohyboval v rozmezí 30 až 50 tisíc Kč. V roce 2009 průměrná způsobená škoda jedné dopravní nehody výrazně vzrostla, a to až na částku přesahující 86 tisíc Kč. V letech 2010 až 2015 se pohybovala v rozmezí 59,7 tis. Kč (rok 2014) až 63,6 tis. Kč (rok 2015).

Tragické následky dopravních nehod.

Neměnným ukazatelem nehodovosti se tak stávají škody způsobené na zdraví. Pokud by měřítkem byl pouze počet usmrcených (osoby, které zemřely na následky dopravní nehody do 30 dnů), pak nejpriznivějším rokem v novodobé historii Jihomoravského kraje byl rok 2012 - 50 usmrcených byl počtem o 117 nižší oproti roku 1996. Právě v tomto roce bylo zaznamenáno maximum zemřelých při nehodách v Jihomoravském kraji a rok 1996 je zároveň počátečním rokem, od něhož jsou k dispozici časové řady s ukazateli nehodovosti za Jihomoravský kraj v současném správním uspořádání. V dalších 3 letech po roce 2012 počet zemřelých při dopravních nehodách v kraji každoročně narůstal až na 81 osob v roce 2015.

Graf 38 Škody na zdraví při dopravních nehodách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Policieji prezidium ČR

Počet zemřelých při dopravních nehodách byl v roce 2015 druhý nejvyšší, ...

Počet dopravních nehod v Jihomoravském kraji byl v roce 2015 ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší, počet zemřelých byl 2. nejvyšší. Nejvíce nehod bylo v Praze, nejméně v Karlovarském kraji, nejnižší počet usmrcených byl v Libereckém kraji, naopak nejvyšší počet usmrcených byl ve Středočeském kraji.

... v relativním vyjádření byl mezi kraji pátý nejvyšší.

Přepočteme-li počet usmrcených na tisíc hlášených nehod, pak nehody s nejtragičtějšími následky byly v roce 2015 v Jihočeském kraji – na tisíc hlášených nehod připadlo 15,8 usmrcených. Naproti tomu v Praze připadlo na tisíc nehod pouze 1,2 usmrcených (v Jihomoravském kraji 11,5 usmrcených, což byla mezi kraji 5. nejvyšší hodnota).

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

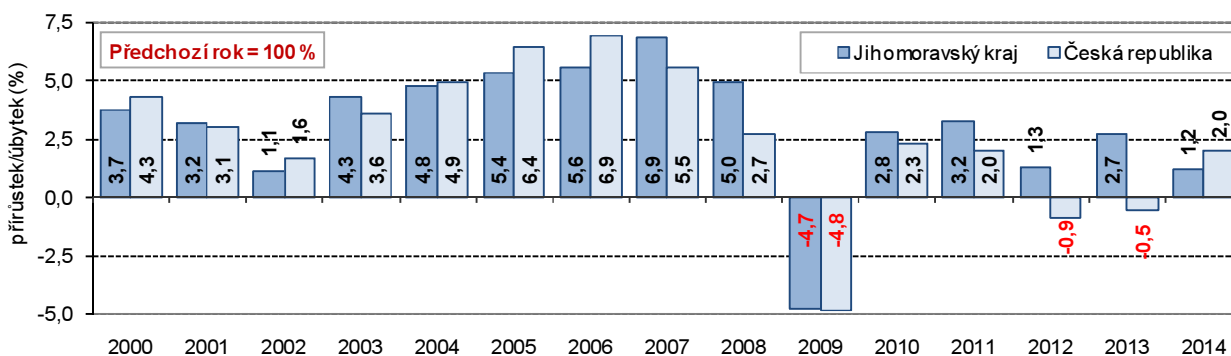
Pro regionální makroekonomické ukazatele byl významný rok 2011.

Z pohledu vývoje makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji významné roky 2008 až 2011. Rok 2008 byl ještě rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně.

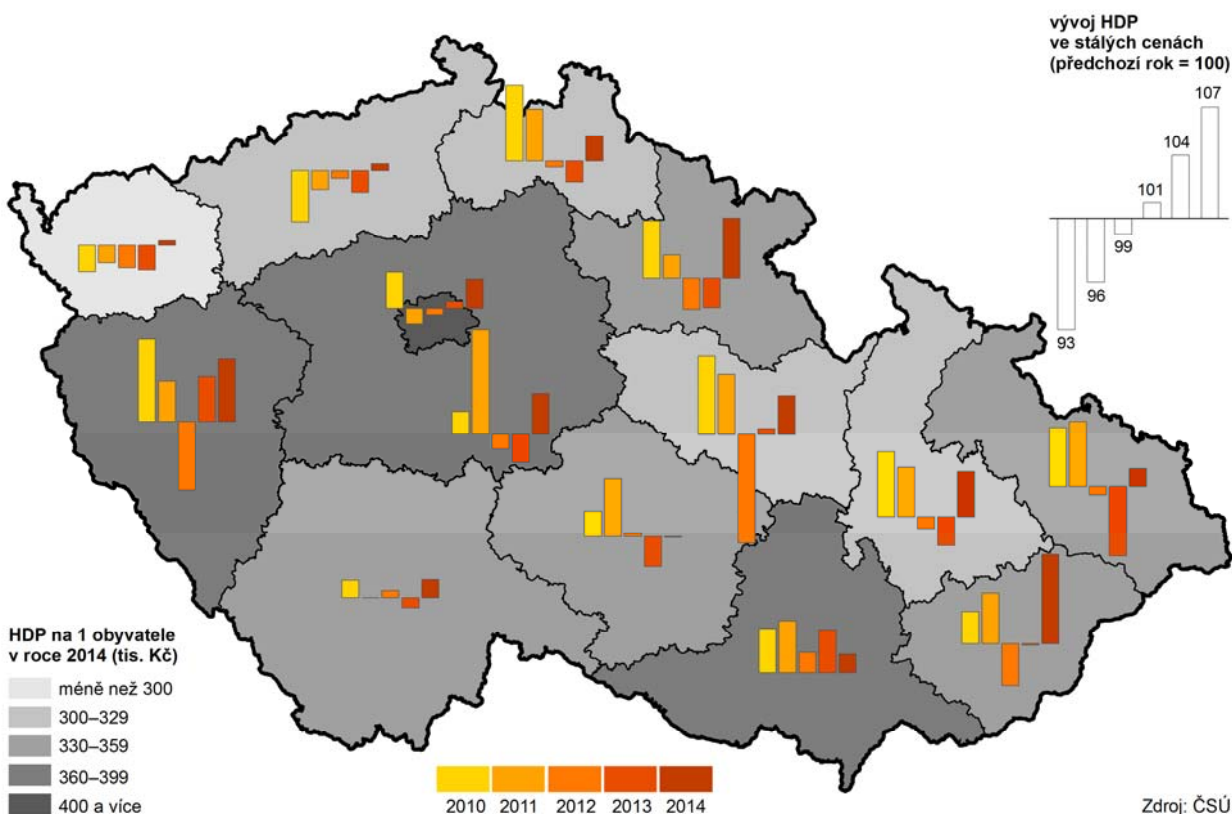
S výjimkou let 2012 a 2013 byl směr vývoje HDP v kraji podobný s vývojem v ČR.

Regionální hrubý domácí produkt (HDP) v Jihomoravském kraji dosáhl v roce 2014 hodnoty 465,0 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu představovalo 397,2 tisíc Kč na jednoho obyvatele. Meziročně byl zaznamenán reálný růst HDP ve srovnatelných cenách o 1,2 % (v ČR o 2,0 %). V letech 2000 až 2014 byl směr vývoje HDP ve srovnatelných cenách (reálný růst, pokles) v kraji shodný jako vývoj v rámci České republiky. Výjimkou byly roky 2012 a 2013 – v ČR došlo k meziročnímu poklesu objemu HDP, v kraji byl zaznamenán meziroční nárůst (o 1,3 %, resp. o 2,7 %).

Graf 3.1 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100 %)

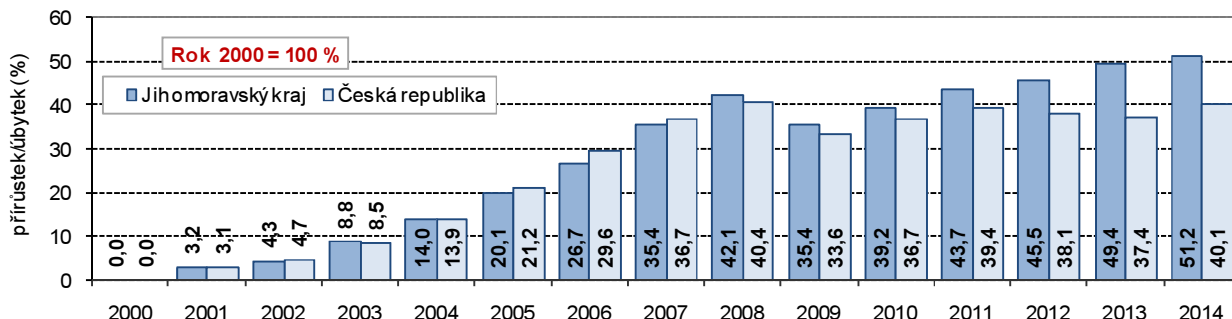
Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2010 až 2014

V letech 2010 až 2014 ze všech krajů pouze v Jihomoravském kraji HDP rostl v každém roce.

Z obrázku s regionálním HDP v krajích v letech 2010 až 2014 je zřejmé, že meziroční zvýšení HDP v roce 2014 bylo zaznamenáno ve všech krajích ČR s výjimkou Kraje Vysočina, kde se objem HDP prakticky nezměnil. Nárůst v Jihomoravském kraji byl mezi kraji sice až 9. nejvyšší, na druhé straně ale pouze v Jihomoravském kraji byl zaznamenán meziroční nárůst HDP ve všech 5 letech uvedeného období.

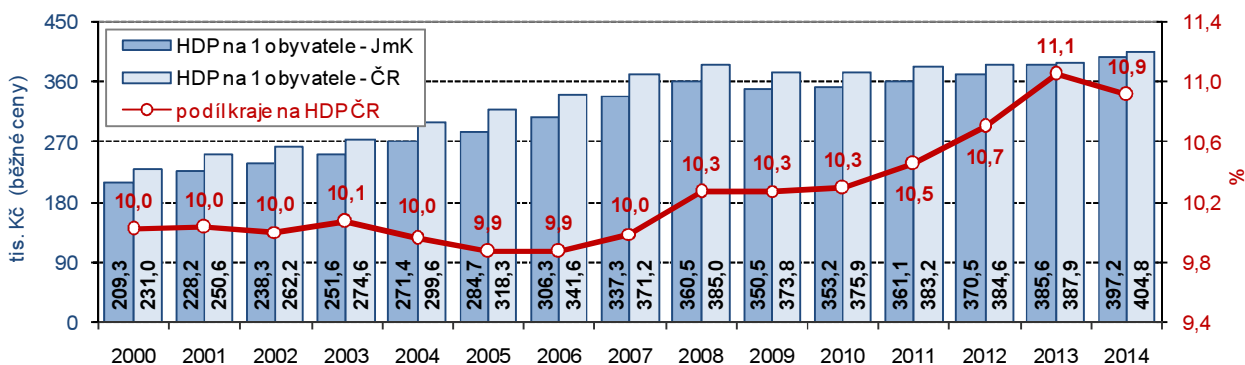
Graf 3.2 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (rok 2000 = 100 %)

V roce 2011 hodnota HDP v kraji překonala „předkrizovou“ hodnotu.

Z vývoje regionálního HDP ve stálých cenách roku 2000 je patrný fakt, že již v roce 2011 se v kraji nárůstem o 43,7 % podařilo překonat předkrizovou hodnotu HDP, za niž je možno považovat rok 2008 (v tomto roce byl zaznamenán nárůst HDP oproti roku 2000 o 42,1 %). Regionální HDP v Jihomoravském kraji byl v roce 2014 v porovnání s rokem 2000 již o více než polovinu vyšší (o 51,2 %).

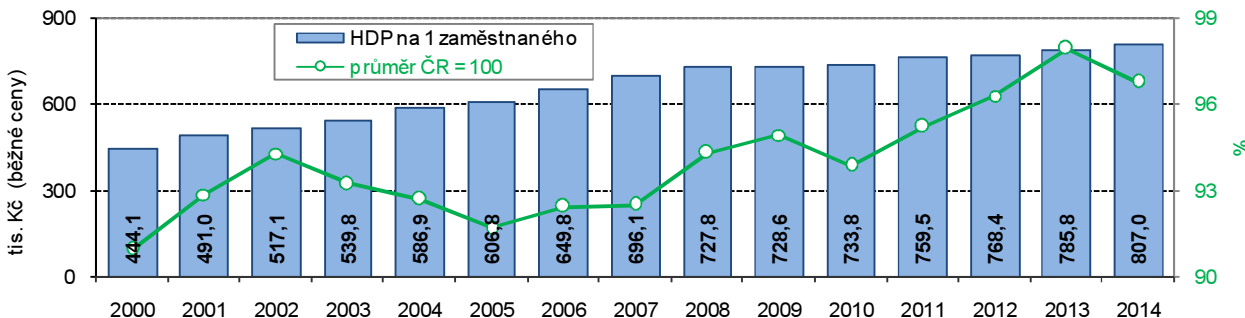
Graf 3.3 HDP na obyvatele a podíl Jihomoravského kraje na HDP ČR

Meziroční snížení krajského podílu na HDP ČR.

Z grafu 3.3 je zřejmé, že v letech 2000 až 2014 byla krajská hodnota HDP na obyvatele pod průměrem ČR. V roce 2005 činila dokonce jen 89,4 % průměru ČR, k hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2013 (99,4 %). Právě v těchto letech se Jihomoravský kraj podílel nejnižším (9,9 %), resp. nejvyšším (11,1 %) dílem na republikové hodnotě HDP. Podíl kraje na republikovém HDP se v roce 2014 meziročně snížil o 0,2 procentního bodu na 10,9 %. Podíl kraje byl ve srovnání s ostatními kraji 3. nejvyšší.

Graf 3.4 Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Dominantní postavení ...

Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou úrovní HI.

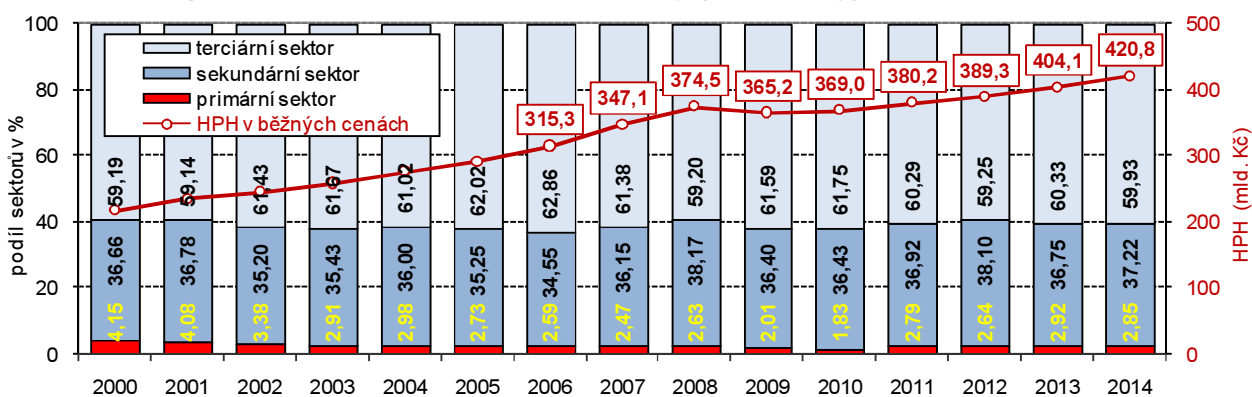
... Hl. m. Prahy.

m. Praha (v roce 2014 829,2 tisíc Kč HDP na obyvatele), a to do té míry, že pod průměrem ČR jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se ale řadí na 2. místo v pořadí krajů, nejnižší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla zaznamenána v Karlovarském kraji - 276,9 tisíc Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP ČR (1,9 %).

Hodnota HDP v přepočtu na zaměstnaného se rovnoměrně zvyšovala, nedosahovala však průměru ČR.

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce. V roce 2014 v Jihomoravském kraji dosáhl objem HDP na zaměstnaného hodnoty 807,0 tisíc Kč běžných cen, což bylo o 21,1 tisíc Kč (o 2,7 %) více než v roce 2013. Proti předkrizovému roku 2008 (727,8 tisíc Kč) to bylo téměř o 80 tisíc Kč na zaměstnaného více. Skutečnost, že ke zvýšení produktivity práce došlo i v roce 2009, je dána tím, že pokles zaměstnanosti v roce 2009 byl vyšší, než pokles objemu HDP v běžných cenách (2,4 % resp. 2,2 %). Zatímco hodnota HDP na zaměstnaného v kraji se až do roku 2014 celkem rovnoměrně zvyšovala, její vztah k průměru ČR neustále kolísal. V roce 2013 se k průměru ČR kraj přiblížil nejvíce (97,9 %), v roce 2014 byl podíl nižší, a to 96,8 %. V mezikrajském srovnání byl objem HDP na zaměstnaného 3. nejvyšší (za Hl. m. Prahou a Středočeským krajem), stejně tak dopadlo i srovnání podílu ve vztahu k průměru ČR.

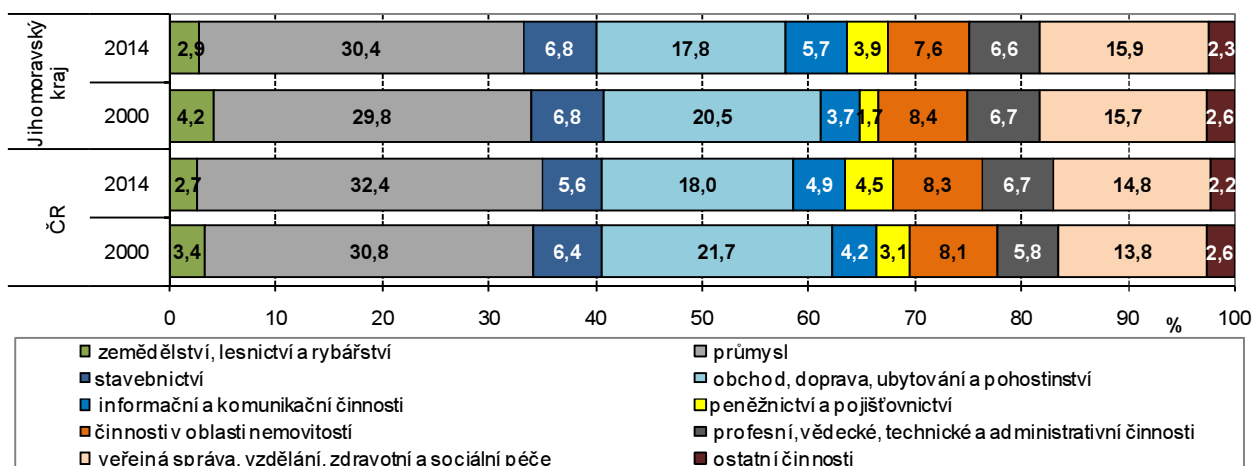
Graf 3.5 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Meziroční nárůst objemu hrubé přidané hodnoty.

Regionální hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2014 objemu 420,8 mld. Kč běžných cen. Objem HPH se od roku 2010 každoročně zvyšoval a nejvýrazněji právě v roce 2014 – meziroční nárůst o 4,1 %. Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2014 3. nejvyšší (po Hl. m. Praze a Středočeském krajem).

Graf 3.6 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty

Sektor služeb je zastoupen nejvyšším podílem, podíl primárního sektoru se snižuje, ...

Ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství. Primární sektor je zastoupen nejméně, ještě v roce 2000 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 4,15 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,83 %), zároveň byl zaznamenán i nejnižší objem HPH vytvořený v primárním sektoru (6,7 mld. Kč). V roce 2014 tvořil podíl primárního

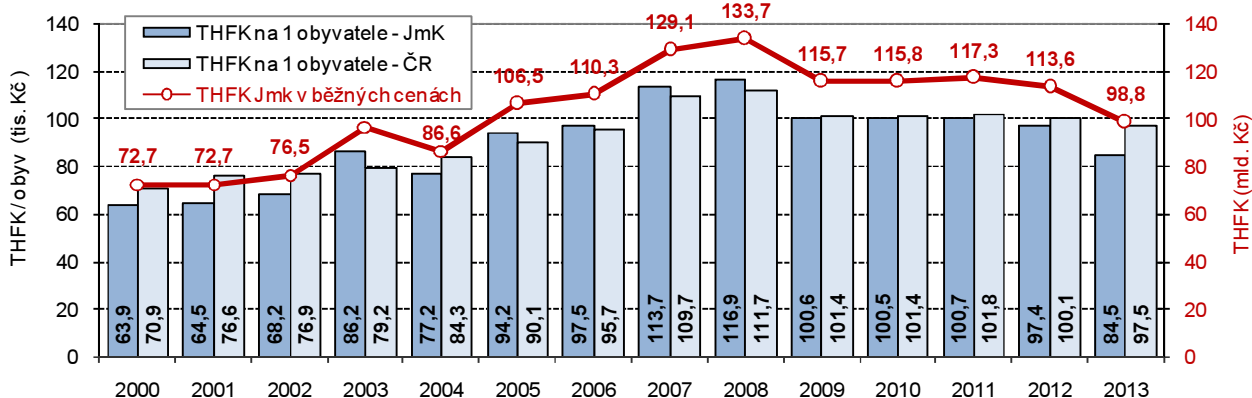
... ale objem HPH vytvořený v primárním sektoru v roce 2014 byl nejvyšší od roku 2000.

sektoru 2,85 % (o 1,30 bodu méně než v roce 2000), objem v běžných cenách však byl od roku 2000 nejvyšší, a to 12,0 mld. Kč. Podíl sekundárního sektoru v roce 2014 činil 37,22 %, proti roku 2000 vzrostl o 0,56 bodu (absolutní hodnota v roce 2014 činila 156,6 mld. Kč běžných cen). Terciární sektor se na HPH se podílel hodnotou 59,93 %, což bylo proti roku 2000 o 0,74 bodu více (absolutní hodnota v roce 2014 činila 252,2 mld. Kč běžných cen).

Podobný trend změn.

Z grafu 3.6 je zřejmé, že trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2014 proti roku 2000 byl velmi podobný republikovým změnám, i když podíly jednotlivých odvětví byly rozdílné (zejména nižší podíl průmyslu, vyšší podíl zemědělství, stavebnictví a veřejné správy a vzdělávání).

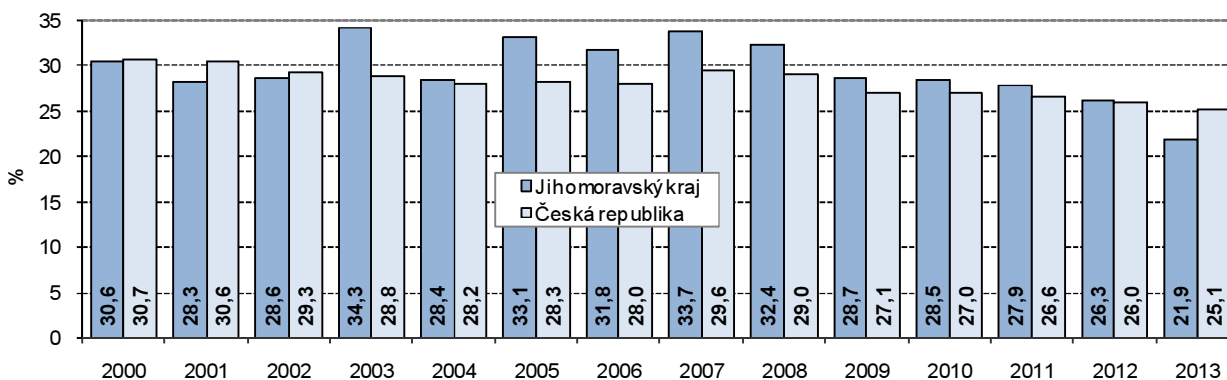
Graf 3.7 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Pokles investiční aktivity.

Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,6 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013. Objem THFK v roce 2013 dosáhl v kraji 98,8 mld. Kč (běžné ceny) a proti roku 2012 poklesl o 14,8 mld. Kč (o 13,1 %). Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele byl v letech 2009 až 2012 ve srovnání s republikovým průměrem jen nepatrně nižší, v letech 2005 až 2008 ho dokonce převyšoval. V roce 2013 objem THFK na jednoho obyvatele v kraji činil 84,5 tisíc Kč, tvořil tak pouze 86,7 % republikového průměru a byl tak proti němu o 13,0 tisíc Kč nižší

Graf 3.8 Míra investic

Do roku 2012 bylo srovnání míry investic s republikovým průměrem příznivé.

V letech 2003 až 2012 Jihomoravský kraj vycházel příznivě ze srovnání míry investic vyjádřené jako podíl úhrnu THFK v běžných cenách na úhrnu HDP v procentech. V uvedených letech míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Maxima v kraji dosáhla v roce 2007 (33,7 %), od roku 2008 se, stejně jako republiková míra investic, postupně snižovala. V roce 2013 ale míra investic v kraji činila pouze 21,9 %, meziročně tak poklesla o 4,4 bodu a proti republikovému průměru už byla nižší o 3,2 bodu. Z pohledu mezikrajského srovnání byla THFK na jednoho obyvatele v roce 2013 v Jihomoravském kraji 5. nejvyšší. Naopak míra investic byla spolu s Plzeňským krajem 5. nejnižší.

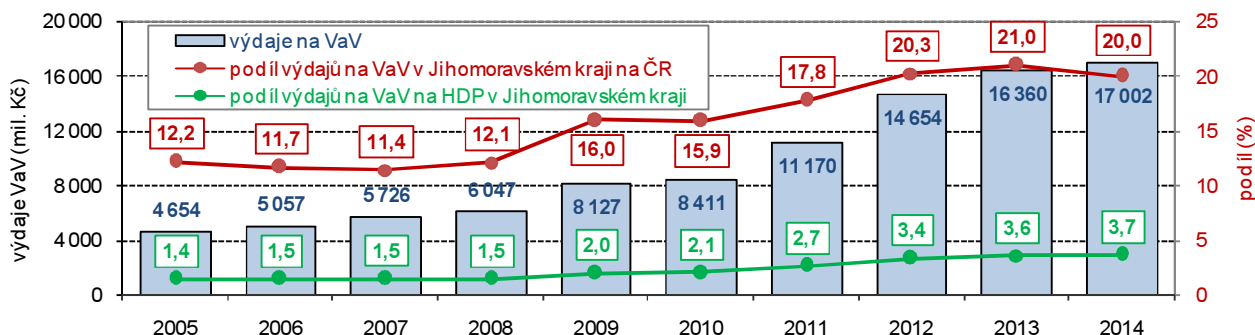

Věda, ICT

Pětina republikových výdajů na výzkum a vývoj je realizována v Jihomoravském kraji.

Jihomoravský kraj je významným centrem výzkumu a vývoje. V roce 2014 zde bylo 439 ekonomických subjektů s 467 pracovišti provádějícími výzkum a vývoj (VaV). Počet pracovišť meziročně vzrostl o 14, ovšem proti roku 2005 se zvýšil o 175 pracovišť, tj. o 59,9 %. V roce 2014 dosáhl objem výdajů na VaV částky 17,0 mld. Kč, proti předešlému roku byl vyšší o 642 mil. Kč, tj. o 3,9 %. V letech 2005 až 2014 se objem výdajů na VaV v kraji zvyšoval každoročně. K nejvýraznějším meziročním změnám došlo v roce 2011 a 2012 (v roce 2011 nárůst o 32,8 %, v roce 2012 nárůst o 31,2 %). Růst výdajů na VaV doprovázelo i zvýraznění role Jihomoravského kraje v rámci ČR. Jestliže se v roce 2007 kraj na republikovém celku podílel 11,4 %, v roce 2014 to bylo již 20,0 %. Tento podíl byl mezi kraji druhý nejvyšší po Hl. m. Praze (34,8 %).

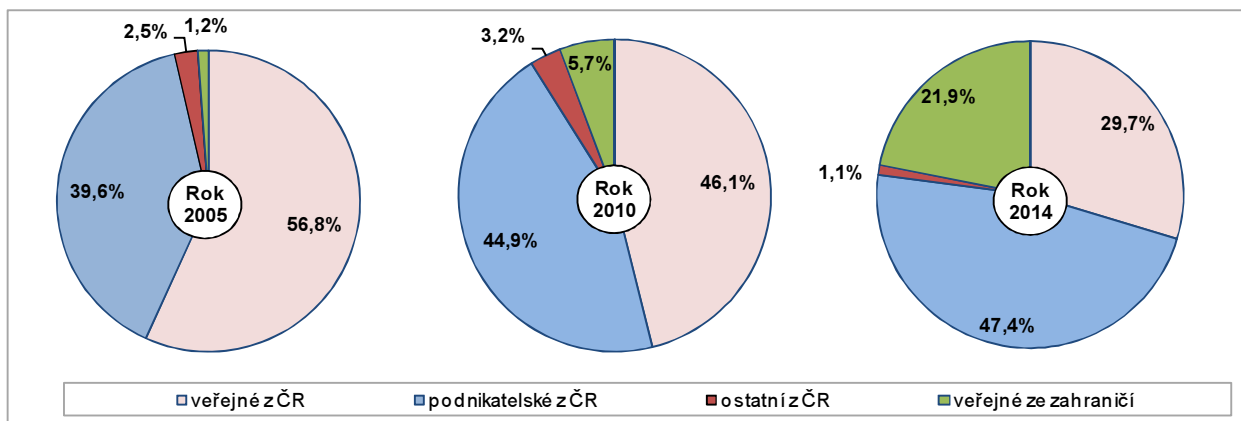
Graf 3.9 Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Téměř polovina výdajů je financována z podnikatelských zdrojů,...

Z pohledu zdrojů financování byl VaV v Jihomoravském kraji v roce 2014 financován především z podnikatelských zdrojů (8,1 mld. Kč, tj. 47,4 % celkového objemu) a z domácích veřejných zdrojů (5,0 mld. Kč, tj. 29,7 %). Objem zdrojů ze zahraničí ve výši 3,7 mld. Kč sice meziročně o 20,0 % poklesl, ale např. proti roku 2010 byl takřka osminásobný.

Graf 3.10 Struktura zdrojů financování výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

... ale zároveň je více než polovina výdajů pro podnikatelský sektor určena.

Z pohledu sektorů provádění v roce 2014 byla největší část prostředků (podobně jako v minulosti) určena pro podnikatelský sektor – 9,1 mld. Kč, tj. 53,6 % z celku. Do sektoru vyššího odborného a vysokého školství mířilo 6,3 mld. Kč (37,2 %) a do vládního sektoru 1,5 mld. Kč (9,0 % celku).

Zaměstnanci na plný pracovní úvazek.

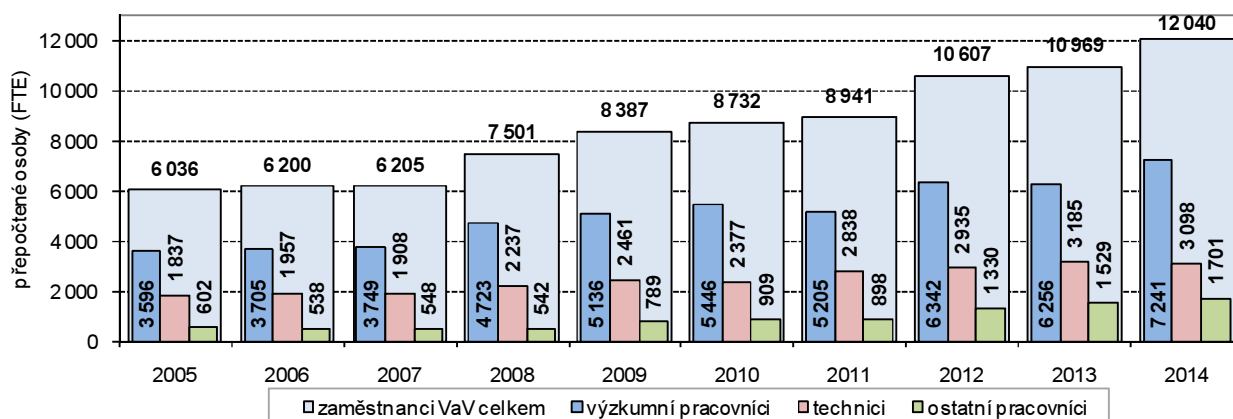
U počtu zaměstnanců a počtu výzkumných pracovníků je uvedena zkratka FTE. Jedná se o průměrný evidenční počet zaměstnanců na plný pracovní úvazek věnovaný výzkumným a vývojovým činnostem (jeden FTE se rovná jednomu roku práce zaměstnance na plný úvazek, který se na sto procent věnuje výzkumné a vývojové činnosti).

Počet zaměstnanců se za 10 let zdvojnásobil, ...

V roce 2014 bylo na pracovištích VaV Jihomoravského kraje zaměstnáno 12 040 zaměstnanců (přepočtené osoby), meziročně se jejich počet zvýšil o 1 071 osob, tj. o 9,8 %. Proti roku 2005 byl jejich počet dvojnásobný. Z pohledu činnosti pracovníků byla mezi pracovníky VaV v kraji v roce 2014 60,1 % výzkumných pracovníků, 25,7 % techniků a 14,1 % ostatních

... tři pětiny z nich tvoří pracovníků. Podíl výzkumných pracovníků se v uplynulých letech téměř výzkumní pracovníci. neměnil, na úkor techniků mírně rostl podíl ostatních pracovníků (proti roku 2005 o 4,1 procentního bodu).

Graf 3.11 Počet přepočtených pracovníků (FTE) výzkumu a vývoje v Jihomoravském kraji

Téměř tři čtvrtiny jihomoravských domácností mají osobní počítač a internet.

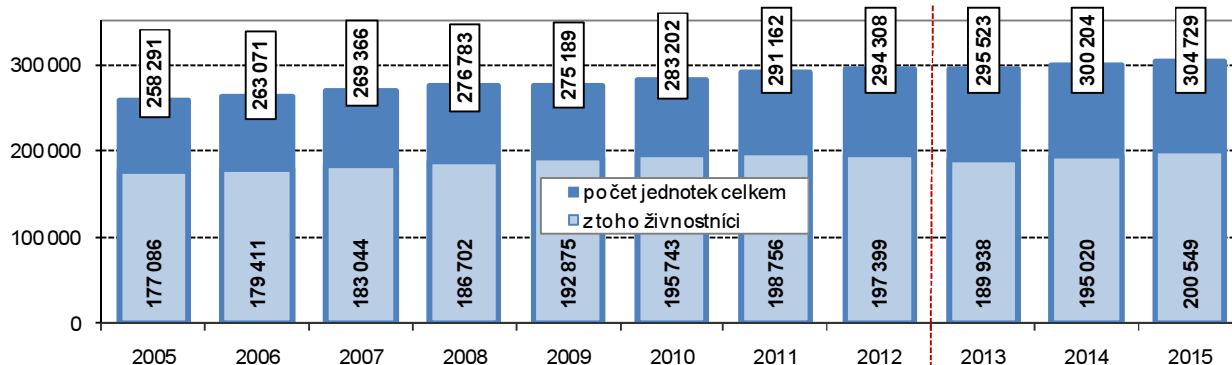
Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2014⁴ 73,4 % domácností v Jihomoravském kraji vybaveno osobním počítačem, mezi kraji byl tento podíl 4. nejvyšší. Proti roku 2010 (resp. průměru let 2009 až 2011) se vybavenost v kraji zvýšila o 11,0 bodu. K internetu bylo připojeno 73,1 % jihomoravských domácností (v roce 2010 59,6 %), což byl mezi kraji 3. nejvyšší podíl. Počítač a internet již běžně používají tři čtvrtiny obyvatel ve věku 16 a více let. Ještě v roce 2010 v této generaci počítač používalo 67,2 % a internet 65,0 % osob. Nejvýrazněji se zvýšil podíl nakupujících přes internet – ještě v roce 2005 to bylo pouze 7,3 % z obyvatel ve věku 16 a více let, v roce 2010 již 23,9 % a v roce 2014 dokonce 41,2 %.

Organizační struktura

V registru ekonomických subjektů je 305 tisíc jednotek.

Údaje v registru ekonomických subjektů (RES) byly v roce 2013 zpřesněny podle Registru osob (ROS), údaje do roku 2012 tak nejsou s následujícími roky srovnatelné. V RES bylo k 31. prosinci 2015 evidováno téměř 305 tisíc subjektů se sídlem v Jihomoravském kraji (3. nejvyšší počet mezi kraji, 11,0 % z republikového celku). Meziročně se jejich počet zvýšil o 4,5 tisíc jednotek (o 1,5 %).

Graf 3.12 Ekonomické subjekty v Jihomoravském kraji

Pozn.: zpřesněním dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje po roce 2013 plně srovnatelné s předchozími roky

Tři čtvrtiny z celku jsou fyzické osoby, z nich 200 tisíc jsou živnostníci.

V registru kraje bylo 227,9 tisíc fyzických osob (74,8 % celku) a 76,8 tisíc právnických osob (25,2 %). Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci (200,5 tisíc, tj. 88,0 % fyzických osob), mezi právnickými osobami je nejvíce obchodních společností (50,0 tis., tj. 65,1 %). Meziročně se nejvýrazněji zvýšil

⁴ Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (např. hodnota uvedená za rok 2014 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí let 2013, 2014 a 2015)

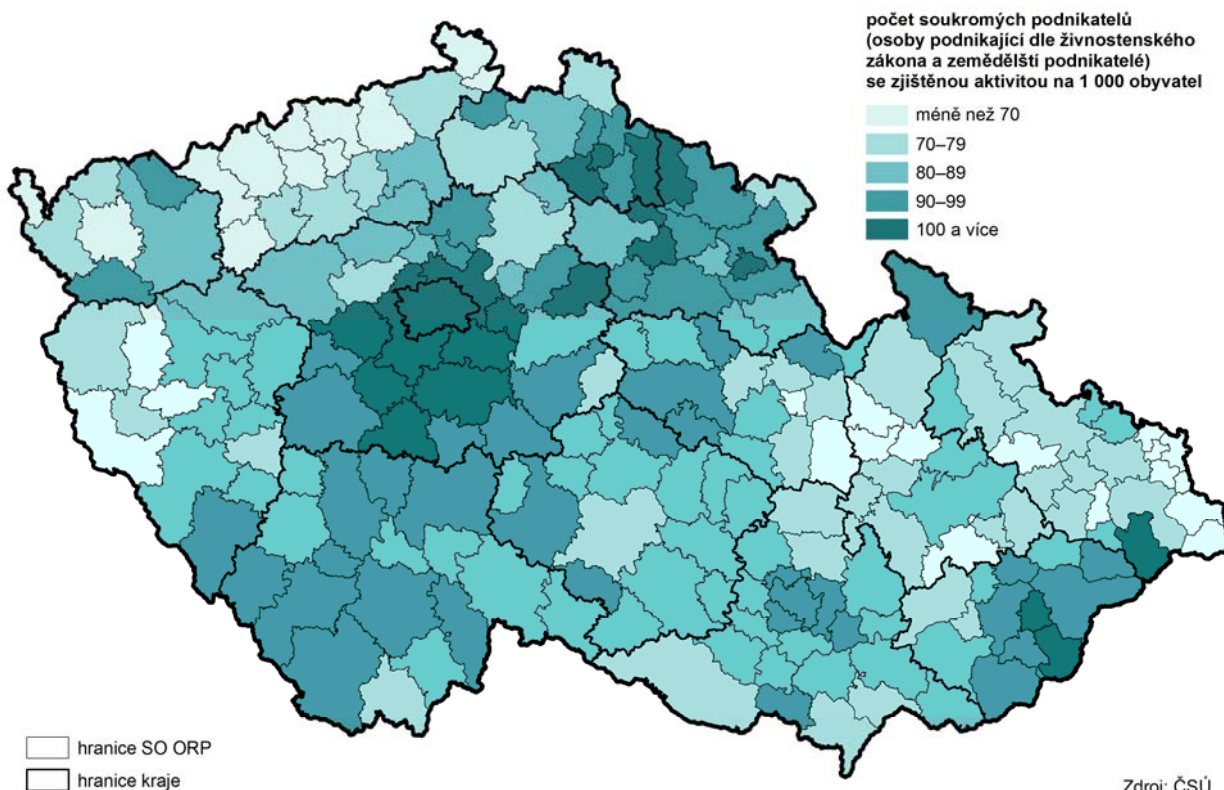
Počet živnostníků se zvyšuje.

počet živnostníků, a to o 5,5 tisíc. Vyšší přírůstek počtu živnostníků byl zaznamenán pouze v roce 2009 (o 6,2 tisíc), jenž byl zmiňován jako důsledek - snižování počtu zaměstnanců vedlo k růstu počtu živnostníků.

Na Šlapanicku je nejvyšší úroveň podnikatelské aktivity.

V rámci kraje byla nejvyšší úroveň podnikatelské aktivity (vyjádřena jako počet podnikatelů - osob podnikajících dle živnostenského zákona a zemědělských podnikatelů - na 1 000 obyvatel) ve správních obvodech ORP Šlapanice (95,2 podnikatelů na 1 000 obyvatel), Slavkova u Brna (94,6) a v Brně (93,6).

Soukromí podnikatelé ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2015

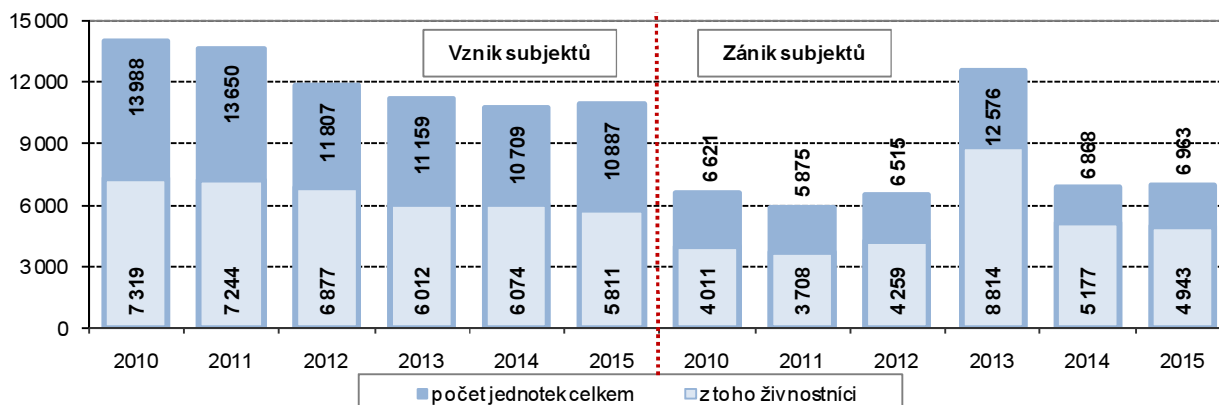

Zdroj: ČSÚ

Vzniklo téměř 11 tisíc nových subjektů.

V roce 2015 v kraji vzniklo 10,9 tisíc nových subjektů, z toho bylo 6,8 tisíc fyzických osob (5,8 tisíc živnostníků). Zaniklo téměř 7 tisíc subjektů, z tohoto počtu bylo 5,7 tisíc fyzických osob (4,9 tisíc živnostníků).

Graf 3.13 Vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

U více než poloviny jednotek v registru není uveden počet zaměstnanců.

U nadpoloviční většiny jednotek RES v kraji v roce 2015 není uveden údaj o počtu zaměstnanců (176,2 tisíc, tj. 57,8 % celku), dalších 95,5 tisíc jednotek (31,3 %) bylo bez zaměstnanců. Strukturu dotváří podniky se zaměstnanci – 26,4 tisíc mikropodniků (1 až 9 zaměstnanců), tj. 8,6 % celku; 5,2 tisíc (1,7 %) malých podniků (10 až 49 zaměstnanců); 1,2 tisíc (0,4 %) středních podniků (50 až 249 zaměstnanců). Dále v kraji sídlí 224 podniků s 250 a více

zaměstnanci, z tohoto počtu bylo 29 podniků v kategorii 1 000 a více zaměstnanců.

Z hlediska statistického využití je 53 % jednotek ekonomicky aktivních.

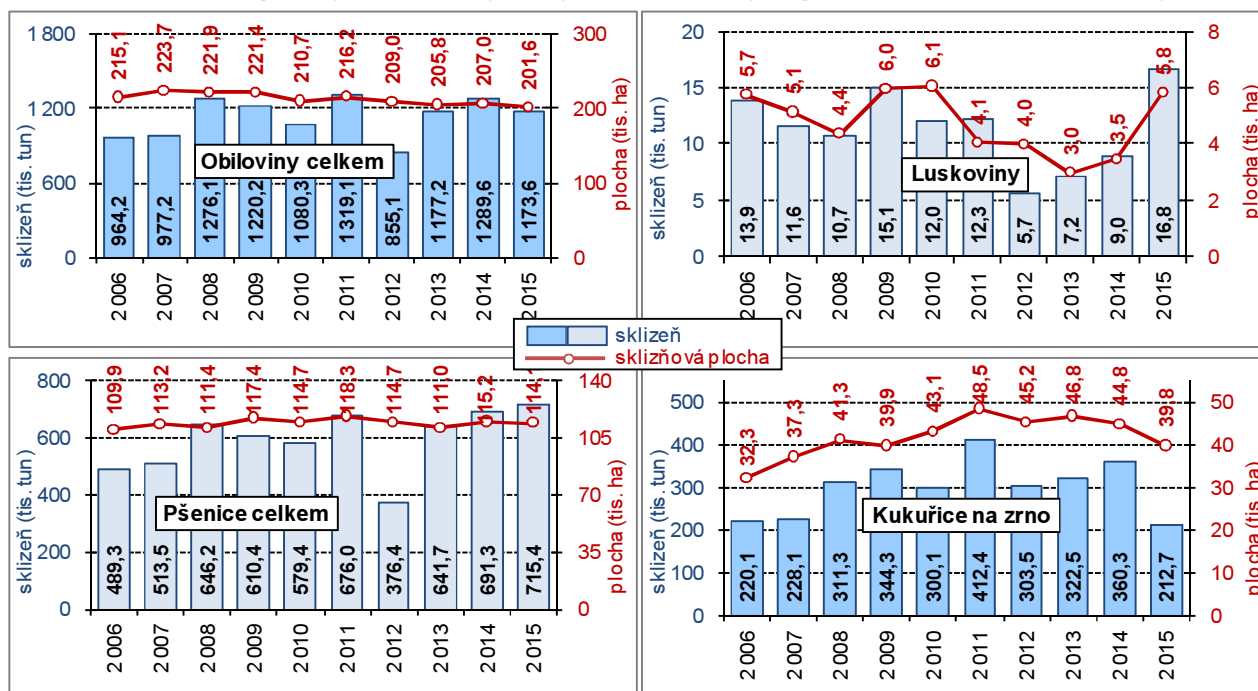
Je nutno uvést, že v RES jsou uvedeny všechny jednotky bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Užší soubor, i když spíše z hlediska statistického využití, tvoří údaje za subjekty se zjištěnou aktivitou. Za tuto jednotku je považován subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou činnost. Ke konci roku 2015 byla aktivita zjištěna 161,2 tisíc jednotek, což bylo 52,9 % z celkového počtu subjektů v RES.

Zemědělství

Rok 2008 objemem zemědělské produkce zůstane nejpříznivějším rokem.

Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2015 dosud nejsou k dispozici. Výsledky sklizně obilovin byly sice nižší, další ukazatele však nasvědčují, že celková bilance se může přiblížit roku 2014. V roce 2014 podle předběžných výsledků dosáhl objem zemědělské produkce 12,56 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Částku 8,20 mld. Kč tvořila rostlinná produkce a 3,85 mld. Kč živočišná produkce. Nejúspěšnějším rokem v zemědělství Jihomoravského kraje byl v minulých letech rok 2008, kdy objem zemědělské produkce dosáhl 14,5 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000), z toho rostlinná produkce dosáhla objemu 8,17 mld. Kč a živočišná produkce 5,51 mld. Kč. Objem zemědělské produkce v roce 2014 vyjádřený v běžných cenách, dosáhl hodnoty 14,90 mld. Kč, což v přepočtu na 1 hektar obhospodařované půdy činilo 41,1 tisíc Kč. Přepočtený údaj byl meziročně o 9,3 % vyšší a mezi kraji byl 5. nejvyšší.

Graf 3.14 Sklizňové plochy a sklizeň vybraných zemědělských plodin v Jihomoravském kraji

Snížení výměry obhospodařované půdy.

V roce 2015 byla v Jihomoravském kraji obhospodařovaná zemědělská půda o rozloze 361,3 tisíc ha, meziročně se její výměra snížila o 2,8 tisíc ha (o 0,8%), proti roku 2006 byla nižší dokonce o 5,5 tisíc ha (o 1,5 %). Největší část obhospodařované plochy v kraji tradičně zaujímají obiloviny.

Propad sklizně obilovin, hektarový výnos však převyšoval pětiletý průměr.

V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji sklizeno 1,17 mil. tun obilovin, což bylo pouze 91,0 % skutečnosti roku 2014 (o 116,1 tis tun méně). Na propadu sklizně obilovin se zčásti podílel pokles sklizňových ploch (z 207,0 tisíc ha na 201,6 tisíc ha), větší část propadu sklizně připadá na pokles hektarových výnosů – z 6,23 t/ha na 5,82 t/ha. I přes meziroční pokles výnosy obilovin v kraji v roce 2015 převyšovaly hodnotu pětiletého i desetiletého průměru výnosů (5,59 t/ha, resp. 5,32 t/ha). Nárůst výnosů i sklizně byl v kraji zaznamenán u pšenice a ječmene.

Nejvýrazněji poklesla sklizeň kukuřice.

Jihomoravský kraj je největším pěstitelem kukuřice na zrno. Tato plodina byla v roce 2015 pěstována na ploše 39,8 tisíce ha (proti předchozímu roku o 5,1 tisíc ha méně). Sklizeň 212,7 tisíc tun tvořila pouze 59,0 % skutečnosti roku 2014. K propadu objemu sklizně přispěly vedle redukce sklizňových ploch i nízké hektarové výnosy, jejichž výše 5,35 tuny v roce 2015 představovala 66,5 % skutečnosti roku 2014.

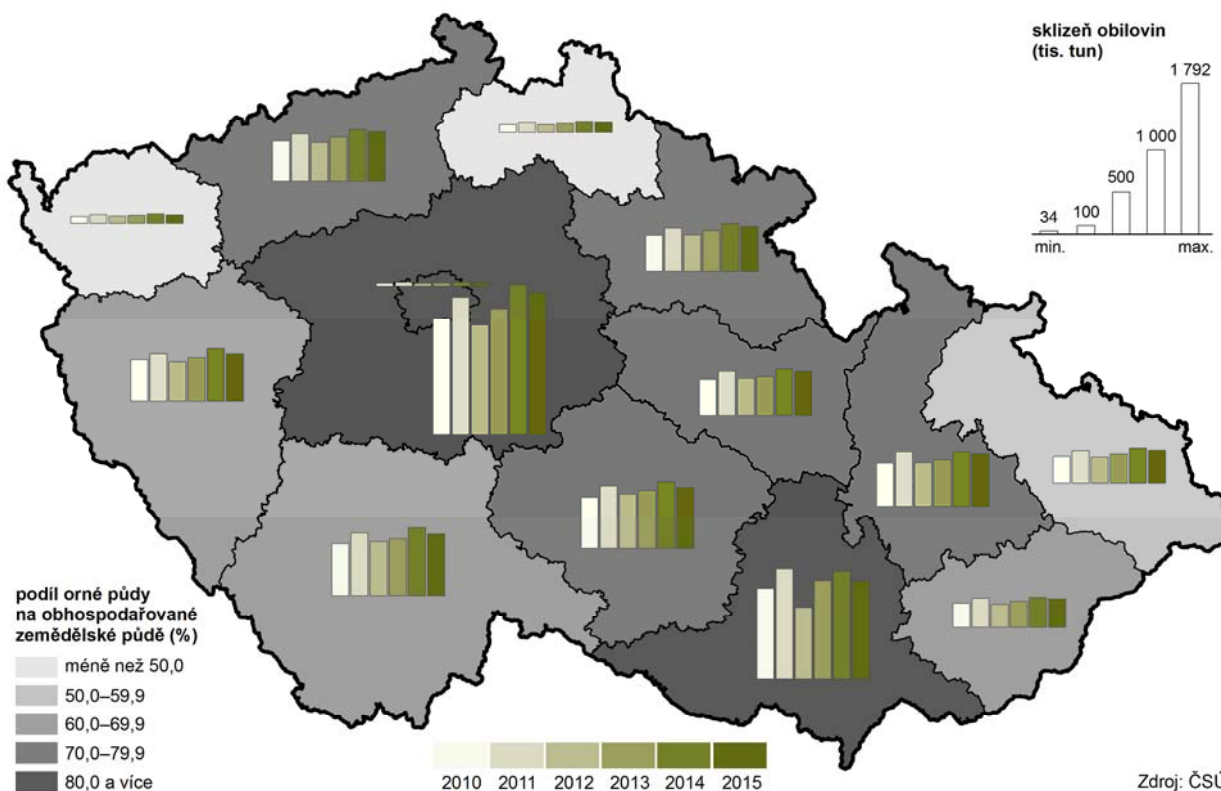
Naopak vzrostl objem sklizených luskovin ...

Kraj je druhým největším pěstitelem luskovin (po Středočeském kraji), z plochy 5,8 tisíc hektarů bylo sklizeno 16,8 tisíc tun luskovin (17,5 % republikového celku). Plocha, z níž byly v kraji luskoviny sklizeny, byla proti roku 2014 o 68,4 % vyšší, sklizeň byla dokonce o 85,9 % vyšší a hektarový výnos 2,87 tun luskovin z hektaru byl ve srovnání se skutečností roku 2014 vyšší o 10,4 %.

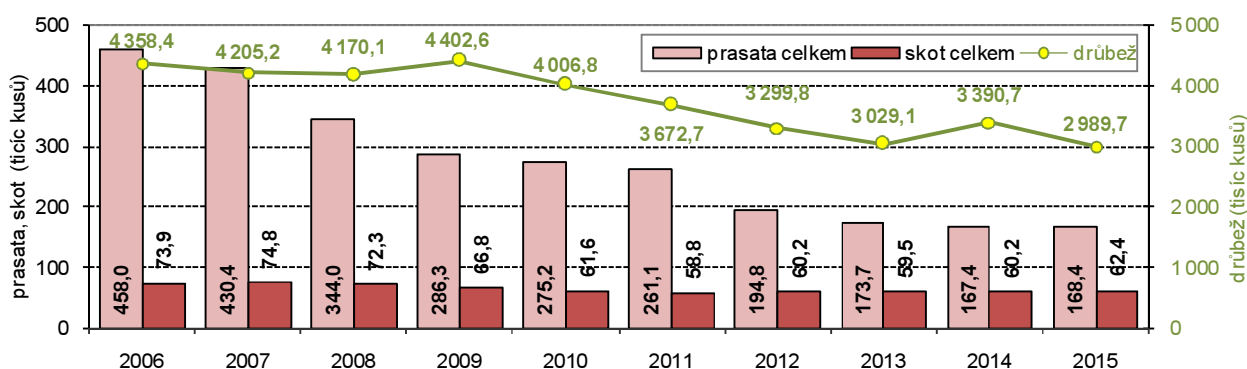
... a hroznového vína.

Jihomoravský kraj je největší vinařskou oblastí v ČR, v roce 2015 plocha vinice plodné dosáhla 14,7 tisíc hektarů, což bylo 93,2 % republikového celku. Pro vinaře příznivé počasí se promítlo do úrody - hektarové výnosy vinic meziročně vzrostly až o 43,1 % - při hektarovém výnosu 5,79 tun se sklídilo 85,4 tisíce tun hroznového vína, což bylo o 25,9 tisíc tun více, než v roce 2014.

Sklizeň obilovin v krajích v letech 2010 až 2015

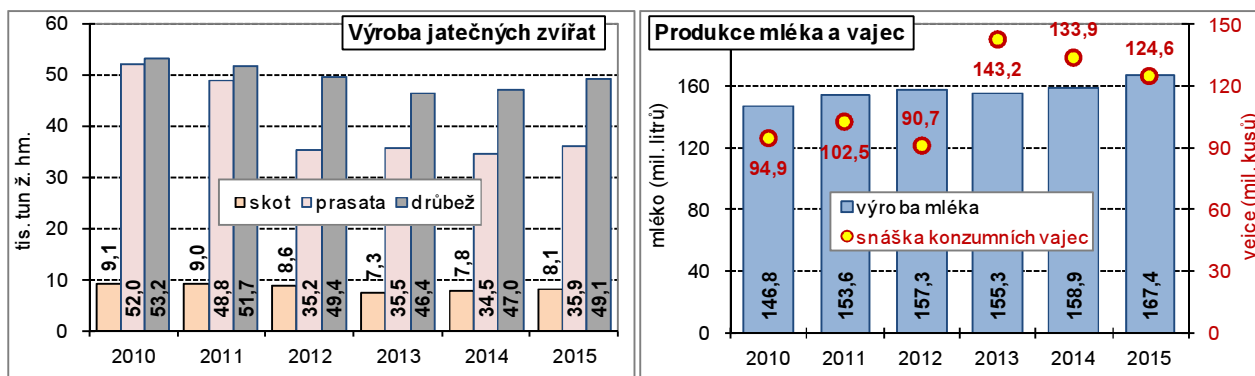
Graf 3.15 Stavby skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji (stav k 1. 4.)

Mírné zvýšení stavu skotu a prasat, pokles početního stavu drůbeže.

Chovy hospodářských zvířat (podle soupisu k 1. 4.) v kraji do roku 2013 vykazovaly postupný pokles, v roce 2014 se mírně zvýšily stavy skotu a drůbeže, pokles stavu prasat pokračoval i nadále. V roce 2015 dále mírně vzrostly stavy skotu, vzrostl i stav prasat, poklesl však početní stav drůbeže. Podle soupisu hospodářského zvířectva k 1. 4. tak v kraji bylo celkem 62,4 tisíc kusů skotu (nárůst o 2 145 kusů), 168,4 tisíc kusů prasat (o 982 více) a 2,99 mil. kusů drůbeže (pokles o 400,9 tisíc kusů).

Graf 3.16 Produkce jatečných zvířat, mléka a vajec v Jihomoravském kraji

Nárůst užitkovosti hospodářských zvířat.

Přes nepatrné meziroční změny ve stavech hospodářských zvířat vzrostly užitkové ukazatele chovu. Jak je zřejmé z grafu 3.16, vzrostla výroba jatečných zvířat, výroba mléka a poklesla pouze snáška konzumních vajec. V kraji bylo v roce 2015 vyrobeno 8,1 tisíc tun živé hmotnosti (t ž. hm.) jatečného skotu (meziroční nárůst o 4,0 %), 35,9 tisíc t ž. hm. jatečných prasat (+4,2 %) a 49,1 tisíc t ž. hm. jatečné drůbeže (+4,6 %). Bylo vyrobeno 167,4 mil. litrů mléka (+5,3 %) a 124,6 mil. kusů konzumních vajec (-7,0 %).

Lesnictví

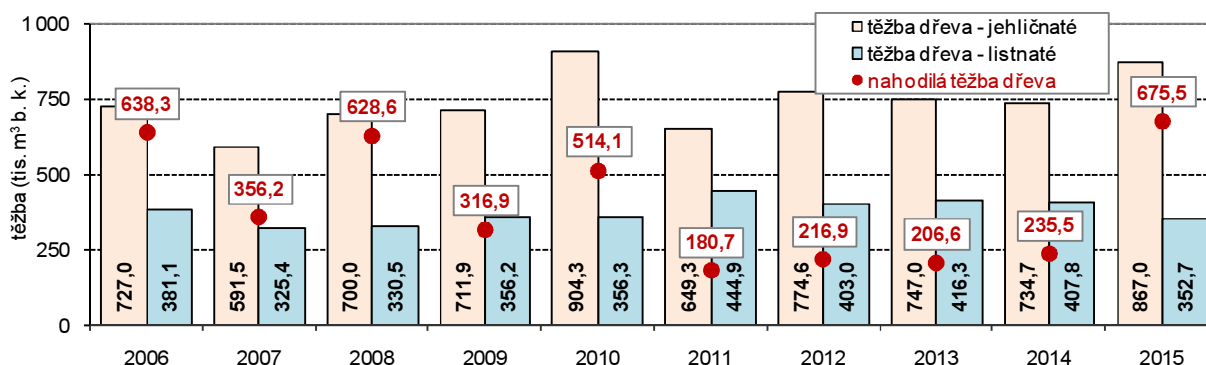
Plocha lesních pozemků s listnatými dřevinami je mezi kraji nejvyšší.

Lesní pozemky na konci roku 2015 tvořily 28,1 % rozlohy Jihomoravského kraje, rozkládaly se na ploše 202,1 tisíc hektarů a od roku 2006 se jejich plocha zvýšila o 826 hektarů (lesní pozemek je pozemek s lesním porostem, lesní průsek, nezpevněné cesty). Rozloha jihomoravských lesních pozemků tvoří 7,6 % republikového celku (5. největší podíl mezi kraji). Porostní plochy dřevin celkem tvořily 94,0 % lesních pozemků (190,0 tis. ha). Jehličnaté dřeviny zaujímaly plochu 91,0 tisíc hektarů (z toho 49,0 tis. ha smrk a 30,3 tis. ha borovice), listnaté dřeviny plochu 99,0 tisíc hektarů (z toho 40,4 tis. ha dub a 17,9 tis. ha buk). Plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší a tvoří 14,4 % úhrnu ČR.

Snížení porostní plochy jehličnanů, zvýšení porostní plochy listnáčů.

Proti roku 2006 se porostní plocha s jehličnatými dřevinami snížila o 7,0 tisíc hektarů (o 7,1 %), plocha s listnatými dřevinami se navýšila o 2,2 tisíc hektarů (o 2,3 %). Podíl plochy listnatých dřevin na celku se zvýšil ze 49,7 % v roce 2006 na 52,1 % v roce 2015. Zvyšování podílu listnatých dřevin je žádoucí, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.

Graf 3.17 Těžba dřeva v Jihomoravském kraji

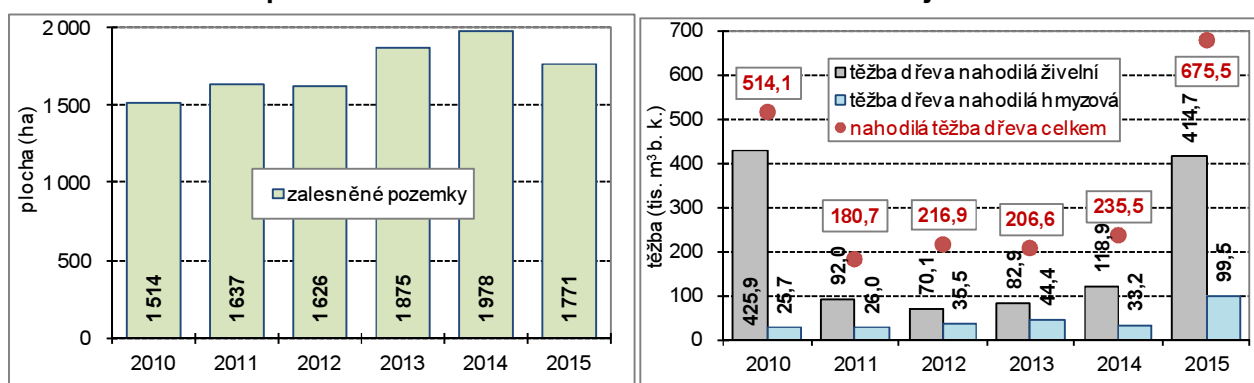
Ročně je zalesněno v průměru 1 600 hektarů pozemků

Skladbu lesních porostů ovlivňuje struktura těžby dřeva a následné zalesňování. V letech 2006 až 2015 bylo v průměru každý rok zalesněno 1 658 hektarů pozemků, nejvíce v roce 2014 - téměř 2 tisíce hektarů. V roce 2015 bylo zalesněno 1 771 hektarů půdy. Jehličnany byly vysazeny na 806 hektarech, z toho smrk tvořil 65,1 % této plochy a borovice 25,6 %. Zalesnění listnatými dřevinami bylo provedeno na 965 hektarech, z toho dub tvořil více jak polovinu tohoto celku (54,6 %) a buk více jak pětinu (22,9 %).

Jihomoravský kraj je největším producentem dřeva listnatých stromů.

V roce 2015 se v kraji vytěžilo 1 219,7 tisíce m³ dřeva bez kůry, z toho jehličnany představovaly 71,1 %. Ve struktuře vytěženého dřeva celkem podle dřevin převažuje smrk (52,6 % z celku); borovice tvořila 11,5 %, buk 10,7 % a dub 8,2 %. Jihomoravský kraj je největším producentem dřeva listnatých stromů. Vytěžený objem 352,7 tisíc m³ dřeva bez kůry představuje téměř pětinu republikového celku. V Jihomoravském kraji se v roce 2015 vytěžilo 130,9 tisíc m³ bukového dřeva, což je druhý největší republikový objem, prvenství Jihomoravský kraj drží v těžbě dubového dřeva (99,9 tisíc m³). Těžba listnatého dřeva v Jihomoravském kraji zaznamenala meziroční propad o 13,5 %, naopak objem vytěženého dřeva jehličnanů se navýšila o 18,0 %.

Graf 3.18 Zalesněná plocha a nahodilá těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Více než 500 tisíc kubíků dřeva pochází z kalamitní těžby.

Objem zpracované nahodilé těžby dřeva (bez kůry) v Jihomoravském kraji v roce 2015 dosáhl 675,5 tisíc m³ dřeva bez kůry a tvořil více jak polovinu celkové těžby (3. nejvyšší podíl mezi kraji). V kraji bylo v roce 2015 zpracováno 414,7 tisíc m³ dřeva (bez kůry) z nahodilé těžby z důvodu živelních příčin a 99,5 tisíc m³ dřeva bez kůry kvůli hmyzovým kalamitám.

Lesy hospodářské, lesy zvláštního určení a lesy ochranné.

Těžba dřeva a způsob zalesňování je dán kategorií určení lesa. V Jihomoravském kraji většina lesních pozemků patří do kategorie hospodářské, v roce 2015 to bylo 125,2 tis. ha (65,9 % výměry lesů v kraji). Do kategorie lesů zvláštního určení (např. území parků a rezervací, přírodních památek, lesy významné pro zachování biodiverzity, obory a bažantnice) patřilo v Jihomoravském kraji 61,2 tis. ha (32,2 % lesů) a do kategorie lesů ochranných patřilo 3,6 tis. ha lesů (1,9 %). Proti roku 2006 došlo v poměrech kategorií ke zvýšení zastoupení kategorie lesů zvláštního určení na úkor kategorie hospodářské - podíl lesů zvláštního určení vzrostl o 3,0 bodu, podíl kategorie lesů hospodářského určení poklesl v kraji o 2,9 bodu.

Průmysl

Druhý rok rostly tržby velkých průmyslových podniků.

V Jihomoravském kraji v roce 2015 sídlilo celkem 247 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslového povahy (dále jen „tržby“) dosáhly v těchto podnicích 216,3 mld. Kč (6. nejvyšší objem mezi kraji) a tvořily 6,4 % republikového celku. Proti roku 2014 tržby vzrostly o 6,6 %. Růst tržeb byl zaznamenán již druhý rok po předchozím dvouletém poklesu. Na tržbách se v letech 2010 až 2015 přibližně polovinou podílely tržby za přímý vývoz (podíl v rozmezí 46,9 % až 52,0 %). V roce 2015 dosáhly 111,5 mld. Kč (51,5 % z tržeb) a proti roku 2014 byly o 7,6 % vyšší.

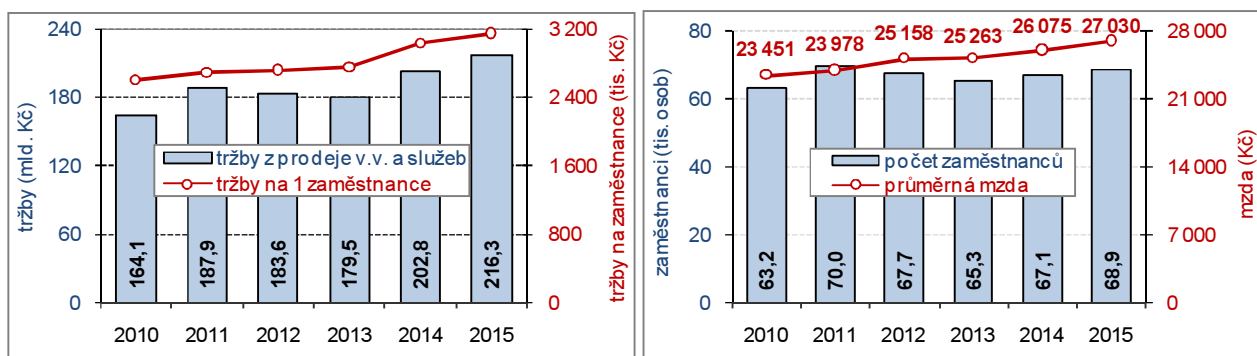
Zvýšil se i počet zaměstnanců ...

Velké průmyslové podniky zaměstnávaly 68,9 tisíc zaměstnanců (fyzické osoby), počet zaměstnanců se meziročně zvýšil o 1,8 tisíc osob (o 2,7 %). Produktivita vyjádřená jako přepočtené tržby na jednoho zaměstnance meziročně

... a jejich průměrné mzdy.

vzrostla, neboť tempo růstu objemu tržeb bylo vyšší než nárůst počtu zaměstnanců. Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích dosáhla částky 27 030 Kč. Proti roku 2014 bylo sice zaznamenáno zvýšení mzdy, ale stejně jako v minulých letech byla průměrná mzda nižší oproti republikovému průměru (rozdíl 1 892 Kč).

Graf 3.19 Průmysl v Jihomoravském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci)

Polovinu tržeb ve zpracovatelském průmyslu tvořily tržby za přímý vývoz.

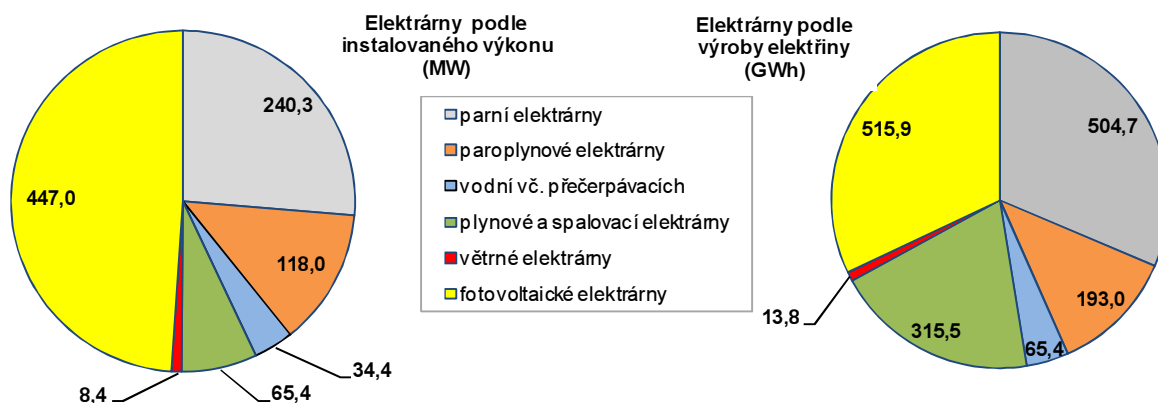
Ve zpracovatelském průmyslu v roce 2015 pracovalo 67,3 tisíc zaměstnanců (v roce 2014 65,3 tisíc). Tržby ve zpracovatelském průmyslu v kraji v roce 2015 dosáhly 207,8 mld. Kč (v roce 2014 193,7 mld. Kč), z toho 53,4 % (resp. 53,3 %) tvořily tržby za přímý vývoz. Více než pětina tržeb byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení (22,0 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu v roce 2015), v tomto odvětví zpracovatelského průmyslu ale bylo zaměstnáno pouze 4,5 % z celkového počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. Nejvíce zaměstnanců (18,6 % celku) působilo v podnicích vyrábějících stroje a zařízení jinde neuvedené, na tržbách zpracovatelského průmyslu se toto odvětví podílelo 16,4 %.

Energetika

Nizký podíl kraje na výrobě elektřiny.

Instalovaný výkon elektrizační soustavy v Jihomoravském kraji v roce 2015 činil 913,6 MW, na instalovaném výkonu ČR se kraj podílel 4,2 % (6. nejnižší podíl mezi kraji). V elektrárnách v kraji bylo v roce 2015 vyrobeno 1 608,2 GWh elektřiny, což bylo pouze 1,9 % výroby elektřiny v ČR (také 6. nejnižší podíl mezi kraji). Čtvrtina republikového instalovaného výkonu i čtvrtina výroby elektřiny je realizována v Ústeckém kraji. Struktura instalovaného výkonu i podíl jednotlivých druhů elektráren na výrobě elektřiny je zřejmý z grafu 3.20. Je možno konstatovat, že pomocí síly slunce, větru a vody se v Jihomoravském kraji v roce 2015 vyrobilo 37,0 % elektřiny

Graf 3.20 Instalovaný výkon elektráren podle typu elektrárny a výroba elektřiny v elektrárnách podle typu v Jihomoravském kraji v roce 2015

Nárůst instalovaného výkonu solárních elektráren.

Změny instalovaného výkonu byly patrné jednak u plynových a spalovacích elektráren – proti roku 2010 je současný výkon téměř trojnásobný. Především však vzrostla kapacita solárních elektráren v kraji, ještě v roce 2008 instalovaný výkon dosahoval 15,2 MW, v roce 2009 již 125,0 MW a v roce 2015 447,0 MW. Instalované výkony ostatních druhů elektráren v kraji byly v posledních letech stálé.

Spotřeba elektřiny v domácnostech v kraji patří k nejnižším.

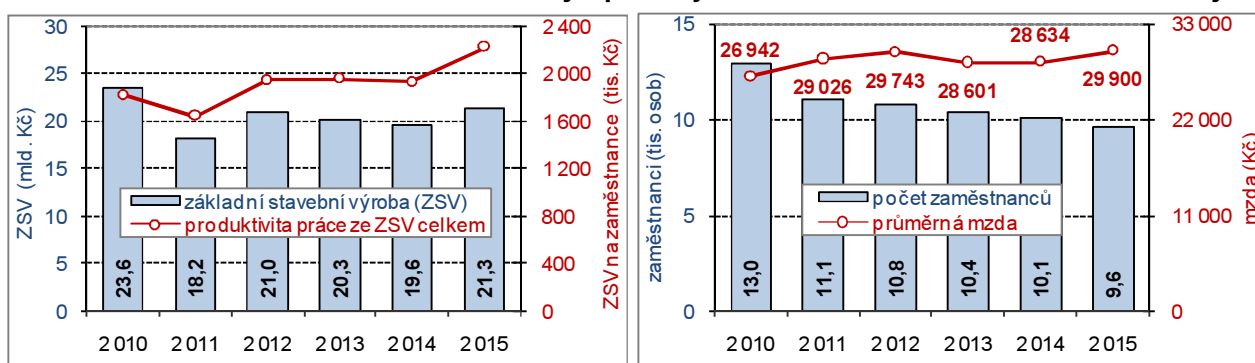
Spotřeba elektřiny v roce 2015 v Jihomoravském kraji dosáhla 5 098,3 GWh (9,0 % spotřeby v ČR). Čtvrtinu z tohoto množství spotřebovaly domácnosti kraje, na jednoho obyvatele domácnosti tak připadla spotřeba 1 066,6 kWh (2. nejnížší spotřeba mezi kraji – po Moravskoslezském kraji). Snaha šetřit energií v domácnostech se projevila snížením spotřeby proti roku 2010 o 70 kWh na 1 obyvatele.

Stavebnictví

Pokles počtu zaměstnanců velkých stavebních podniků.

V kraji v roce 2015 sídlilo celkem 74 stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci, pracovalo v nich 9,6 tis. osob. Počet zaměstnanců se proti roku 2014 snížil o 512 osob, tj. o 5,1 %. Počet podniků i počet zaměstnanců byl mezi kraji 2. nejvyšší. Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích Jihomoravského kraje dosáhla částky 29 900 Kč, proti roku 2014 vzrostla o 1 266 Kč, tj. o 4,4 % a proti průměru ČR byla o 1 775 Kč nižší.

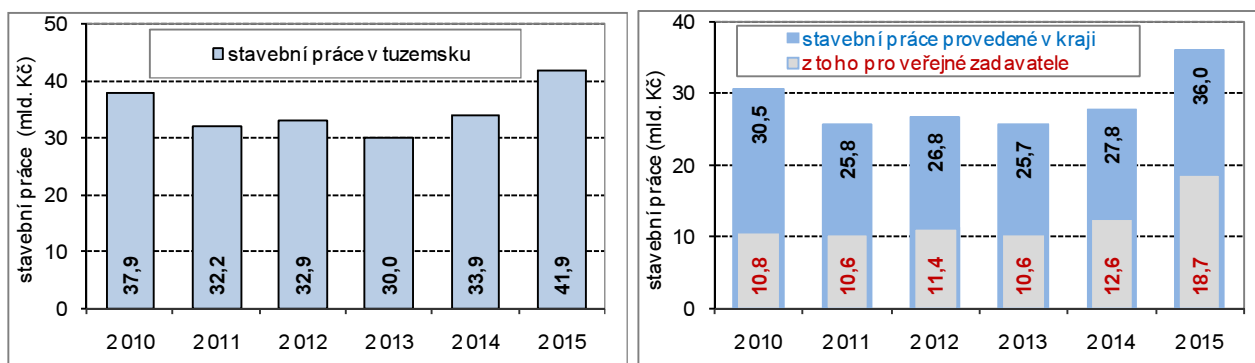
Graf 3.21 Stavebnictví v Jihomoravském kraji - podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Objem základní stavební výroby překročil 21 mld. Kč.

Základní stavební výroba (ZSV) ve výši 21,3 mld. Kč v běžných cenách zařadila Jihomoravský kraj rovněž na 2. místo v mezikrajském srovnání. Meziročně se objem prací zvýšil o 1,8 mld. Kč (o 9,0 %). Jihomoravské stavební podniky realizovaly práce ve výši 19,8 mld. Kč v tuzemsku, z toho pozemní stavitelství dosáhlo objemu 8,3 mld. Kč (snížení o 0,5 mld. Kč, tj. 5,9 %), na inženýrské stavitelství připadlo 11,5 mld. Kč (meziroční nárůst o 2,5 mld. Kč, tj. o 28,2 %). Produktivita práce vyjádřená jako přepočtený objem ZSV na 1 pracovníka dosáhla v kraji 2,2 mil. Kč. Tato hodnota výrazně vzrostla, neboť při růstu objemu stavebních prací byl zaznamenán pokles počtu pracovníků.

Graf 3.22 Stavební práce podle dodavatelských smluv - podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v Jihomoravském kraji

Malé stavební podniky na území kraje realizovaly práce za 36 mld. Kč, ...

Podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v Jihomoravském kraji realizovaly stavební práce v tuzemsku ve výši 41,9 mld. Kč (meziroční nárůst o 8,0 mld. Kč, tj. o 23,5 %). Stavební práce podle dodavatelských smluv provedené v Jihomoravském kraji (podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji) dosáhly částky 36,0 mld. Kč (meziroční nárůst o 8,2 mld. Kč, tj. o 29,5 %).

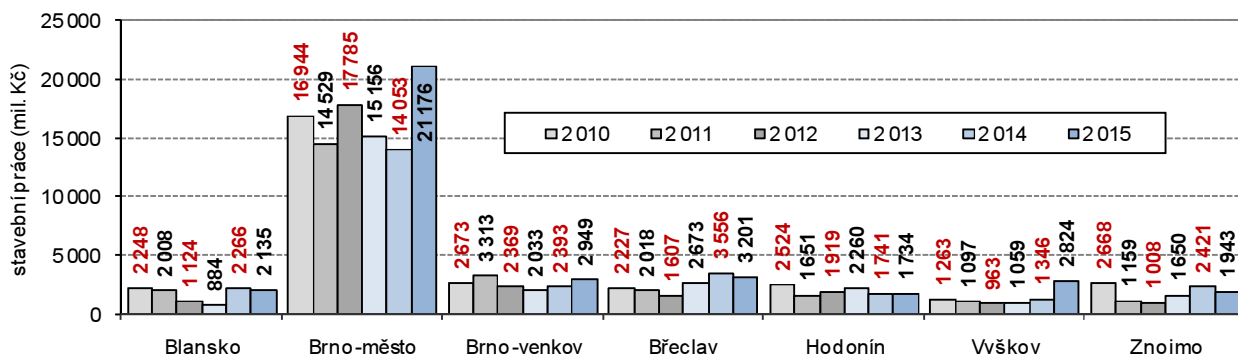
... v přepočtu na obyvatele to byla 3. nejvyšší hodnota.

Na jednoho obyvatele kraje tak v roce 2015 připadly stavební práce provedené v kraji v hodnotě 30,6 tis. Kč, což byla mezi kraji nejvyšší 3. hodnota. Z grafu 3.23 je zřejmé, že dlouhodobě je nejvyšší objem stavebních prací realizován v Brně-městě - v uvedených letech vždy více než polovina celkového objemu (od 50,6 % z celku v roce 2014 po 66,4 % z celku v roce 2012). Uvedenou

Nejvíce se stavělo v Brně.

skutečnost dokládá i přepočítaný podíl hodnoty stavebních prací na obyvatele – v roce 2015 v Brně-městě na 1 obyvatele připadly stavební práce ve výši 56,2 tisíc Kč, v dalších okresech kraje to byly hodnoty výrazně nižší – od 11,2 tisíc Kč v okrese Hodonín po 31,2 tisíc Kč v okrese Vyškov.

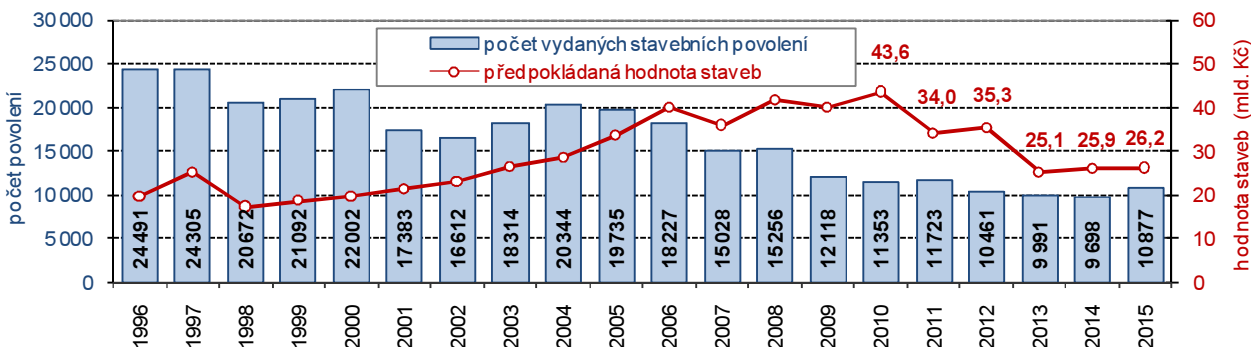
Graf 3.23 Stavební práce podle dodavatelských smluv provedené v okresech Jihomoravského kraje - podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Počet vydaných stavebních povolení po 2 letech překročil hranici 10 tisíc.

Počet vydaných stavebních povolení (SP) v Jihomoravském kraji se po předchozích 3 letech poklesu meziročně zvýšil – z 9 698 v roce 2014 na 10 877 v roce 2015. Počet povolení byl mezi kraji 2. nejvyšší a tvořil 13,5 % republikového celku. Relativní nárůst (o 12,2 %) byl mezi kraji nejvyšší, ale zvýšení stavební aktivity vyjádřené nárůstem počtu SP bylo zaznamenáno jen v dalších 6 krajích.

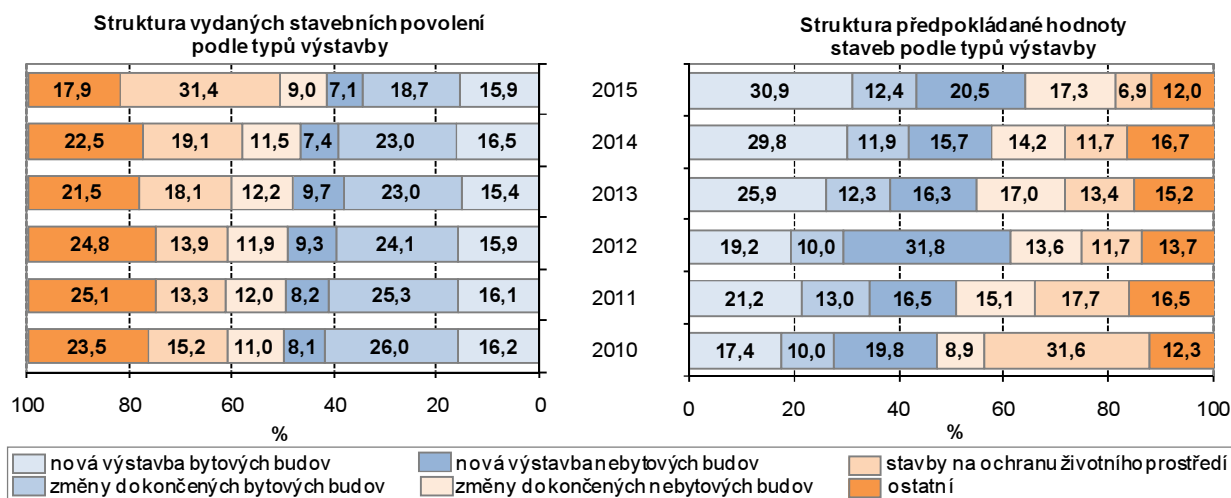
Graf 3.24 Stavební povolení v Jihomoravském kraji

Orientační hodnota staveb ve výši 26 mld. Kč.

Orientační hodnota staveb, na které bylo v kraji vydáno SP, dosáhla částky 26,2 mld. Kč (10,3 % republikového celku, 3. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání). Meziročně byla o 277 mil. Kč vyšší (o 1,1 %), k růstu tohoto ukazatele došlo celkem v 7 krajích ČR.

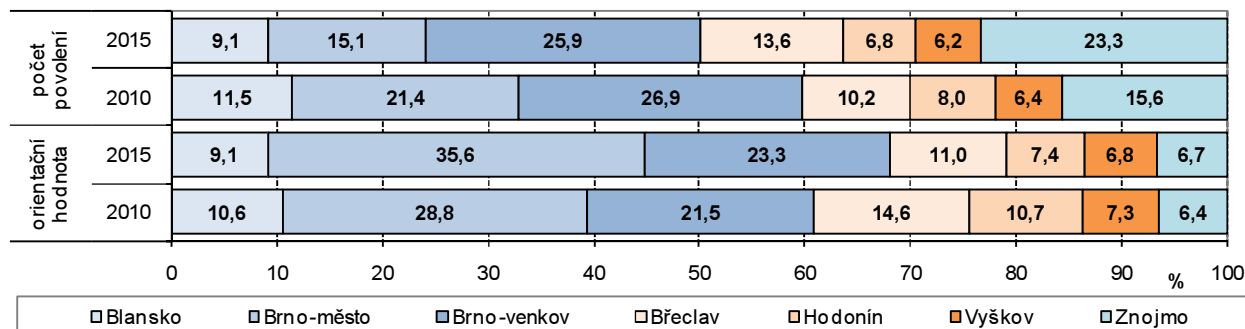
Graf 3.25 Vydaná stavební povolení podle typů výstavby v Jihomoravském kraji

Zvýšení podílu vydaných povolení na stavby na ochranu životního prostředí.

Struktura vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji se změnila až s odstupem 5 let. V letech 2010 až 2012 bylo zastoupení jednotlivých druhů staveb prakticky totožné, v roce 2013, 2014 a především v roce 2015 se zvýšil podíl počtu SP vydaných na stavby na ochranu životního prostředí. Naproti tomu struktura předpokládané hodnoty staveb se měnila v každém roce bez zřejmé závislosti. Spíše zajímavostí je nepoměr v roce 2015 mezi vysokým podílem počtu SP na ochranu životního prostředí z celku (31,4 %) a vcelku nízkým podílem na předpokládané hodnotě staveb (6,9 %).

Graf 3.26 Struktura vydaných stavebních povolení podle okresů v Jihomoravském kraji

Nejdražší stavby budou v Brně.

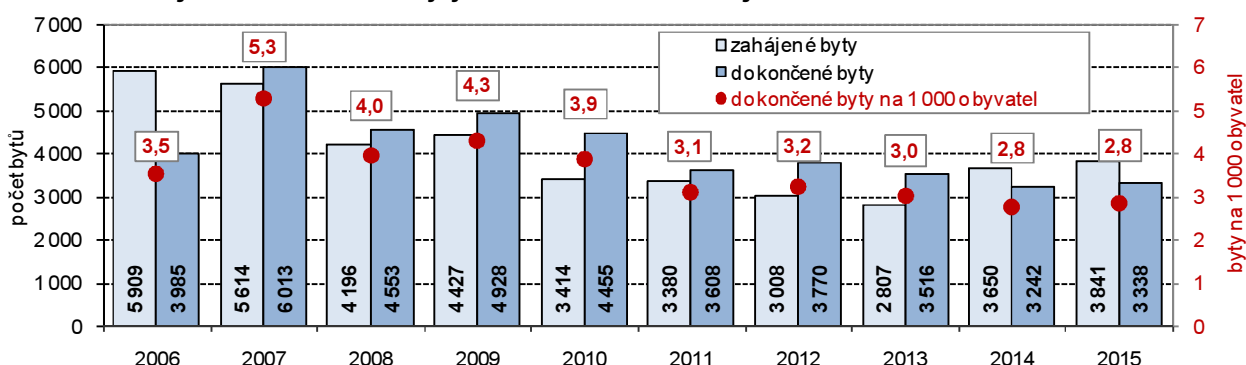
Z okresů Jihomoravského kraje byl nejvyšší počet vydaných stavebních povolení v roce 2015 zaznamenán v okrese Brno-venkov (2 822), nejméně v okrese Vyškov (675). Nejvyšší orientační hodnota staveb, na něž bylo vydáno stavební povolení, byla zjištěna v Brně-městě (9,3 mld. Kč), nejnižší v okrese Znojmo (1,8 mld. Kč). V Brně-městě byla dosažena nejvyšší průměrná hodnota na jedno SP v meziokresním srovnání, a to 5 704 tis. Kč.

Bytová výstavba

V roce 2015 vzrostl počet zahájených bytů ...

V Jihomoravském kraji byla v roce 2015 zahájena výstavba 3 841 bytů. Tento počet byl třetí nejvyšší mezi kraji (14,6 % republikového celku), proti roku 2014 vzrostl o 191 bytů, tj. o 5,2 %. Počet zahájených bytů vzrostl celkem v 9 krajích ČR. V roce 2015 byla v kraji zahájena výstavba 1 811 bytů v rodinných domech (o 206 více než v roce 2014), 860 bytů v bytových domech (o 372 méně), 603 bytů v nástavbách rodinných či bytových domů (o 219 více). Celkem 169 bytů bylo zahájeno v domovech-penzionech a domovech pro seniory (o 1 více), 368 bytů v nebytových budovách (o 147 více) a 30 bytů ve stavebně upravených nebytových prostorách (o 10 méně).

Graf 3.27 Zahájené a dokončené byty v Jihomoravském kraji

... i počet dokončených bytů.

V roce 2015 bylo v kraji dokončeno 3 338 bytů (o 96 bytů více než v roce 2014). Tento počet byl 3. nejvyšší mezi kraji a tvořil 13,3 % celku ČR. Počet dokončených bytů meziročně poklesl pouze ve 4 krajích. Intenzita bytové výstavby (2,8 dokončených bytů na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji také 3. nejvyšší.

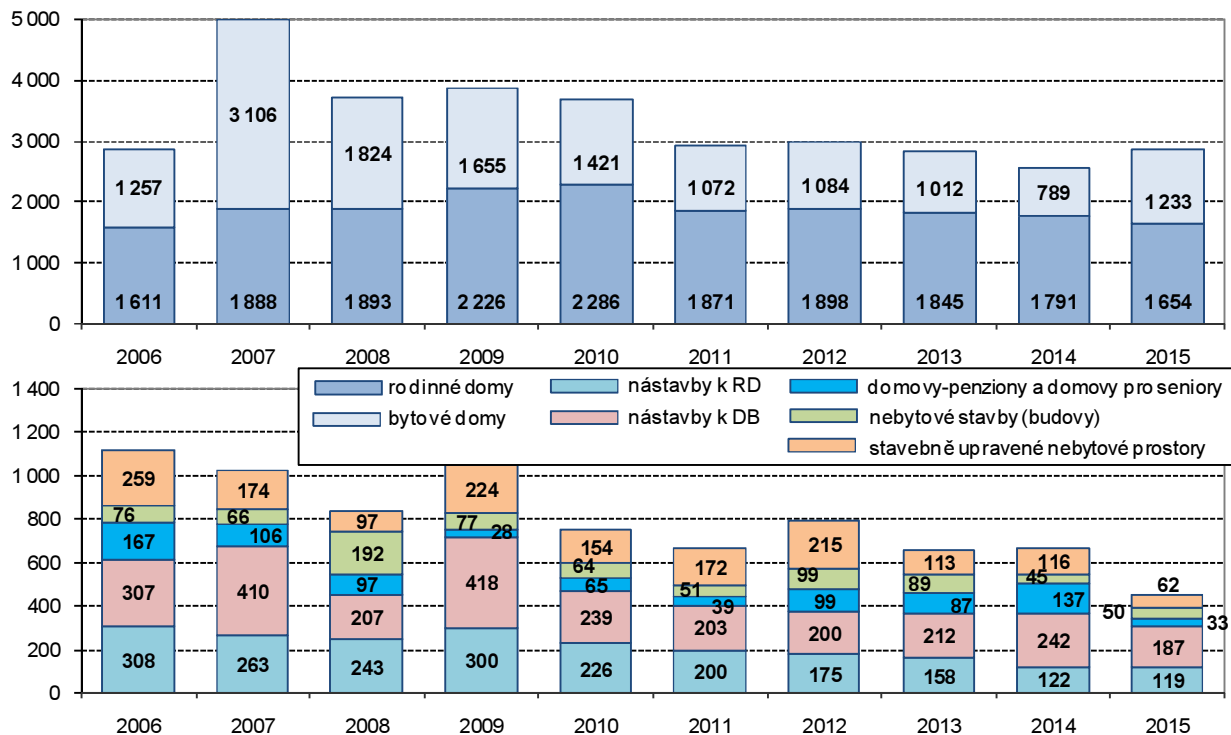
Počet dokončených bytů vzrostl jen zásluhou ...

Počty dokončených bytů podle typu výstavby v posledních 10 letech ukazuje graf 3.28. V roce 2015 bylo v kraji dokončeno 1 654 bytů v rodinných domech (49,6 % celku) a 1 233 bytů v novostavbách bytových domů (36,9 %). Počet

... růstu počtu dokončených bytů v bytových domech a bytů v nebytových budovách.

bytů dokončených v rodinných domech byl proti roku 2014 o 137 bytů nižší, u bytů dokončených v bytových domech bylo navýšení počtu o 444 bytů. Přístavbou a nástavbou ve starších budovách vzniklo 119 bytů v rodinných domech (o 3 méně) a 187 bytů v bytových domech (o 55 méně). V domovech-penzionech a domovech pro seniory bylo dokončeno 33 bytů (o 104 méně), v nebytových budovách bylo postaveno 50 bytů (o 5 více) a stavební úpravou nebytových prostor vzniklo 62 bytů (o 54 méně než v roce 2014).

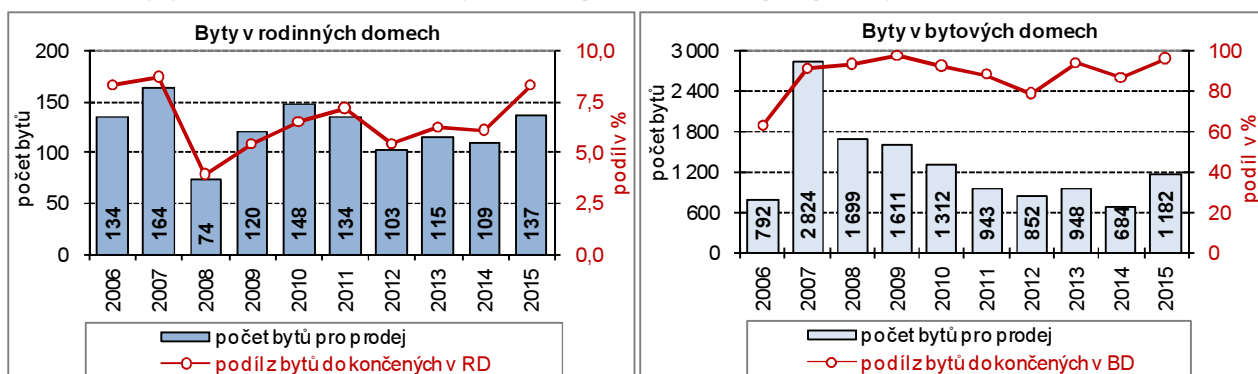
Graf 3.28 Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Byty v rodinných domech jsou určeny pro vlastní potřebu, byty v bytových domech jsou předmětem obchodu.

Z hlediska možného komerčního využití mezi byty dokončenými v rodinných domech dominují v Jihomoravském kraji byty stavěné pro vlastní potřebu. Byty určených pro prodej bylo v letech 2006 až 2015 celkem 1 238 a tvořily pouze 6,5 % z počtu dokončených bytů v rodinných domech. Naproti tomu u bytů v bytových domech se projevuje vliv změny ve struktuře vlastnictví – nové byty méně stavěla bytová družstva či obce, ale více ostatní právnické osoby, pro něž jsou dokončené byty především předmětem obchodu. Od roku 2006 bylo dokončeno 14 453 bytů v bytových domech, z tohoto počtu bylo 12 847 bytů (88,9 % z desetiletého úhrnu) určeno pro komerční využití.

Graf 3.29 Byty v Jihomoravském kraji určené po dokončení pro prodej

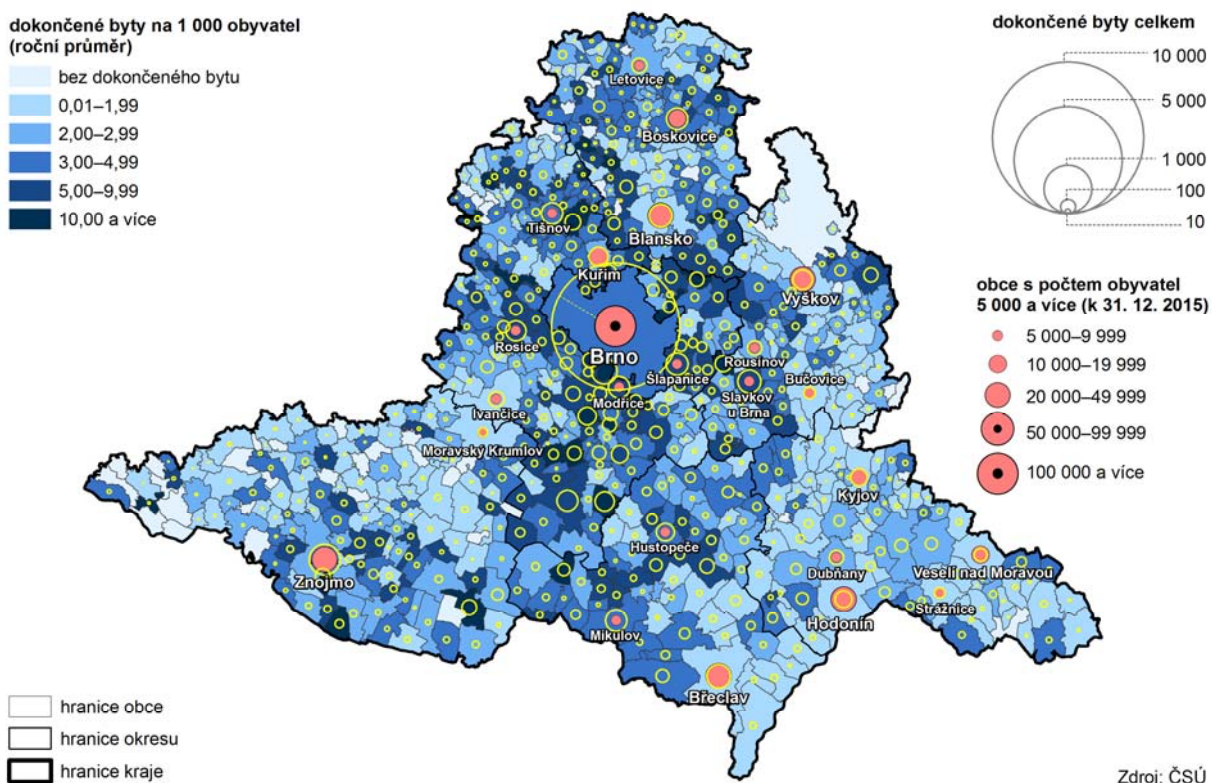

Nejvyšší intenzita bytové výstavby je v okolí krajského města.

V letech 2010 až 2015 bylo v kraji dokončeno celkem 21 929 bytů, v přepočtu 3,1 bytů na 1 000 obyvatel. Intenzita bytové výstavby podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) se ale významně lišila – nejvyšší byla očekávaně v okolí krajského města – SO ORP Pohořelice (7,0), Šlapanice (5,9), Židlochovice (5,4) a Slavkov u Brna (4,7). Nejnižší přepočtené hodnoty vykázaly SO ORP Veselí nad Moravou (1,5) a Hodonín (1,6).

Bytová výstavba v obcích Jihomoravského kraje v letech 2010 až 2015

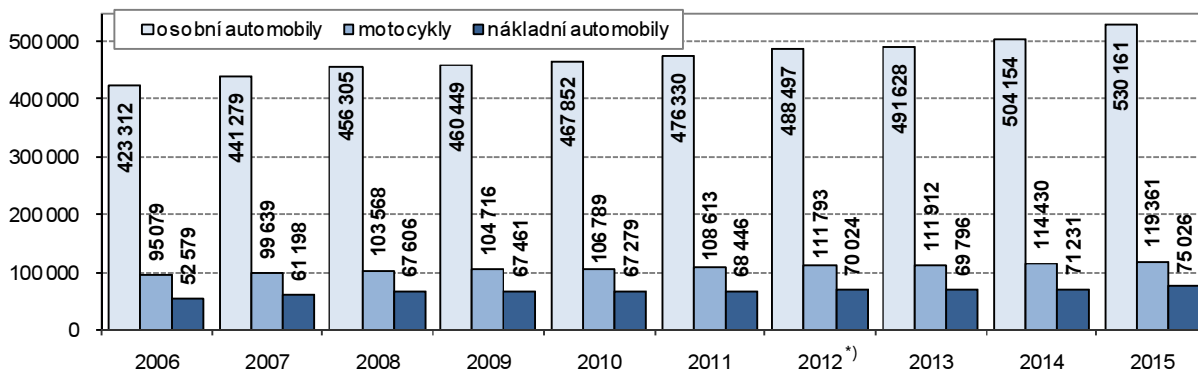

Doprava

V kraji je 4,5 tisíc kilometrů silnic a dálnic.

V silniční dopravě je v Jihomoravském kraji využíváno 4,5 tisíc kilometrů silnic a dálnic. Od 1. ledna roku 2016 došlo ke změně zákona o pozemních komunikacích. V důsledku tzv. nového pojetí dálniční sítě byla většina rychlostních silnic přeznačena na dálnice II. třídy (v Jihomoravském kraji se tento bod týkal 25,8 km silnic). Podle nového pojetí silniční dopravní síť v kraji tvoří 134,5 km dálnic I. třídy, 25,8 km dálnic II. třídy, 422,1 km silnic 1. třídy, 1 467,8 km silnic 2. třídy a 2 400,1 km silnic 3. třídy. Hustota silniční sítě v Jihomoravském kraji (61,9 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší.

Graf 3.30 Vozidla v Jihomoravském kraji

^{*)} za rok 2012 stav k 1. 7. 2013, přechod na nový systém evidence v Centrálním registru vozidel

Zdroj: MV ČR, Centrální registr vozidel

Počet vozidel narůstá, přesto počet osobních automobilů v přepočtu na tisíc obyvatel ...

Na konci roku 2015 bylo podle Centrálního registru vozidel v Jihomoravském kraji evidováno 530,2 tisíc osobních vozidel, 119,4 tisíc motocyklů, 75,0 tisíc nákladních automobilů, 3,4 tisíc speciálních aut a 2,0 tisíc autobusů. Každoroční nárůst je patrný především u počtu osobních automobilů. Pro srovnání úrovně „motorizace“ krajů lze použít přepočtu počtu osobních automobilů na 1 000 obyvatel. V tomto srovnání je Jihomoravský kraj s počtem

... je 4. nejnižší.

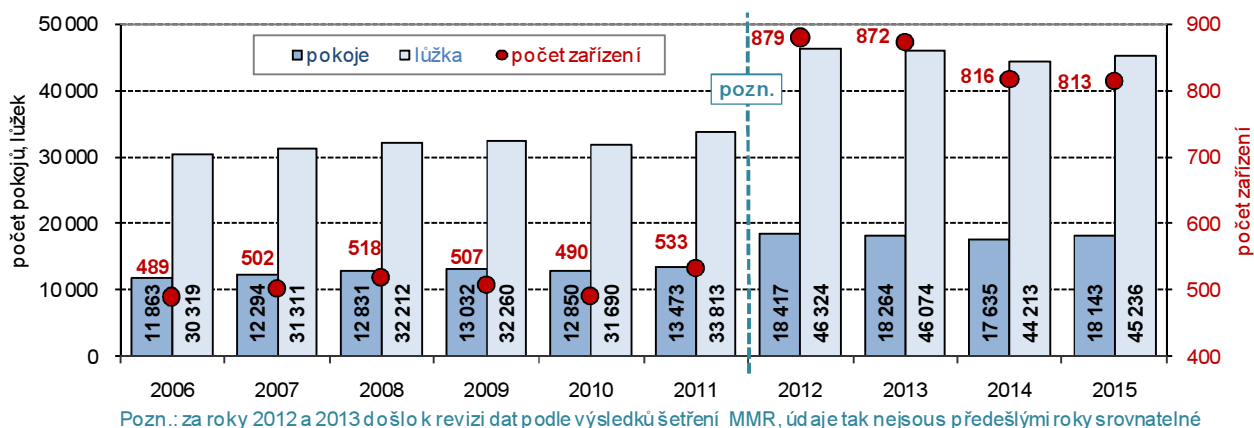
451,8 osobních automobilů na 1 000 obyvatel až na 11. místě, nejvíce aut je v Praze (623,2) a nejméně v Moravskoslezském kraji (410,0 osobních automobilů na 1 000 obyvatel).

Cestovní ruch

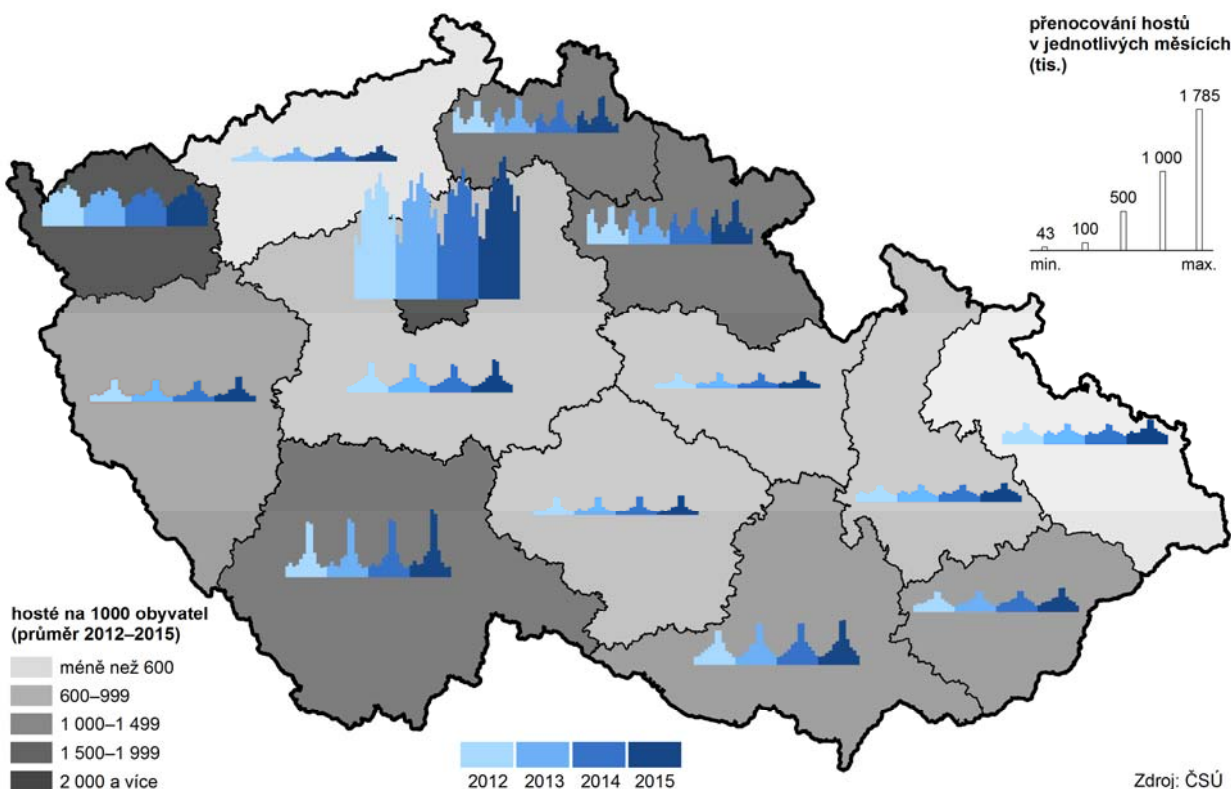
Revize dat o kapacitách a návštěvnosti ubytovacích zařízení.

V údajích o hromadných ubytovacích zařízeních došlo na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti za roky 2012 a 2013. Proto nejsou údaje před rokem 2012 srovnatelné. Podle výsledků šetření bylo v Jihomoravském kraji v roce 2015 813 hromadných ubytovacích zařízení, bylo v nich 18,1 tisíc pokojů a 45,2 tisíc lůžek.

Graf 3.31 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 až 2015

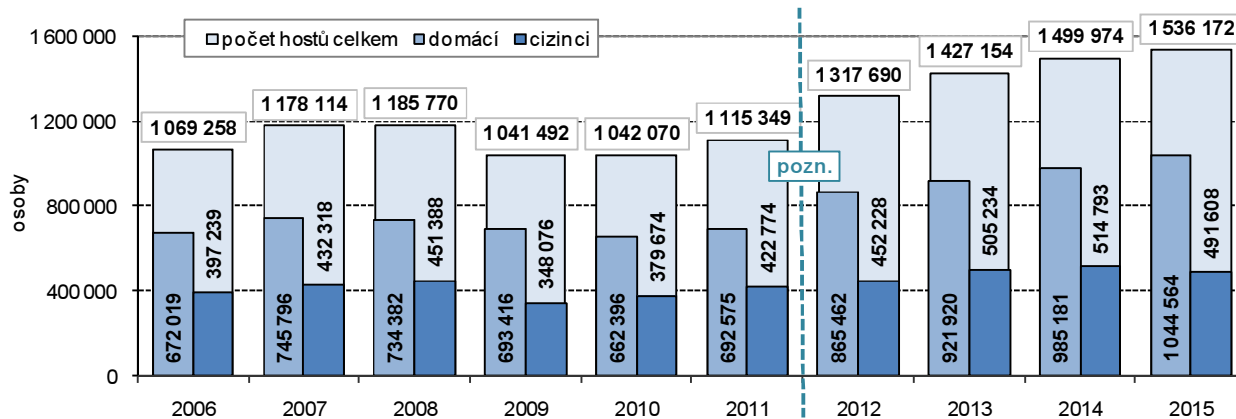

1,5 milionu ubytovaných.

V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2015 ubytovalo více než 1,5 milionu hostů, což byl po Hl. m. Praze druhý nejvyšší počet. Proti roku 2014 byl počet hostů o 36,2 tisíc vyšší, meziročně se zvýšil počet hostů tuzemských (o 59,4 tisíc), počet hostů zahraničních meziročně poklesl o 23,2 tisíc osob.

Graf 3.32 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

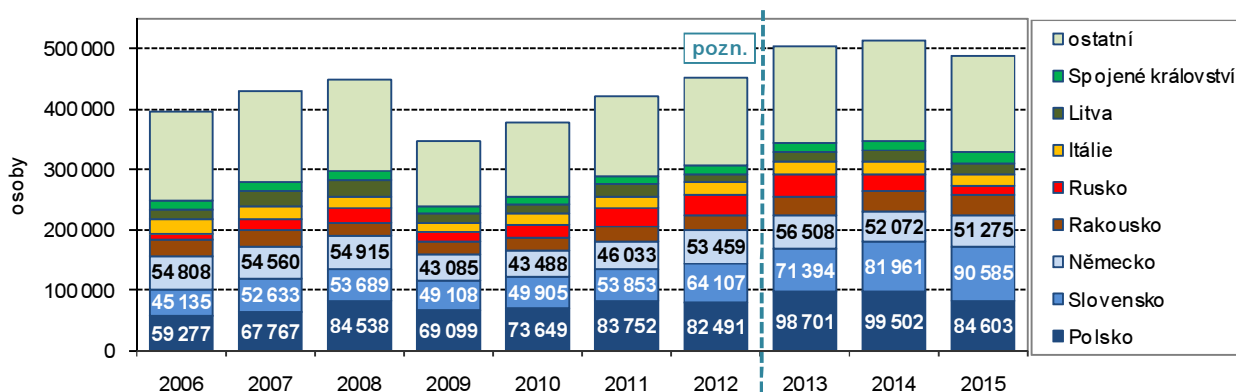

Pozn.: za roky 2012 a 2013 došlo k revizi dat podle výsledků šetření MMR, údaje tak nejsou předešlymi roky srovnatelné

Mezi zahraniční klientelou poprvé převládli hosté ze Slovenska.

Nejvíce zahraničních hostů v roce 2015 přijelo do Jihomoravského kraje ze Slovenska (90,6 tisíc), z Polska (84,6 tisíc) a z Německa (51,3 tisíc). Počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí poprvé, do roku 2014 byli nejpoměrněji zastoupeni vždy hosté z Polska. Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování na 1 hosta. Zatímco např. v Karlovarském kraji host přenocuje nejméně pětkrát, v Jihomoravském kraji host stráví v průměru pouze 2 noci.

Graf 3.33 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

Pozn.: za roky 2012 a 2013 došlo k revizi dat podle výsledků šetření MMR, údaje tak nejsou předešlymi roky srovnatelné

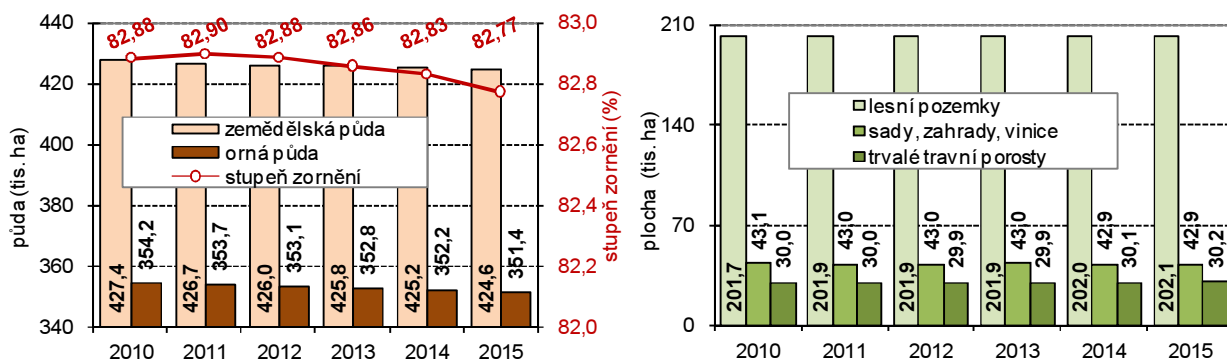
4. Životní prostředí

Půdní fond

Orná půda tvoří téměř 49 % rozlohy kraje.

Jihomoravský kraj se v roce 2015 rozkládal na ploše 719,5 hektarů (od 1. 1. 2016 se rozloha kraje redukcí katastrálního území vojenského újezdu Březina snížila o 722 hektarů). V roce 2015 zde bylo 424,6 tisíc hektarů zemědělské půdy, z toho bylo 351,4 tisíc hektarů půdy orné (48,8 % výměry kraje). Výměra zemědělské půdy se proti roku 2010 v kraji snížila o 2,8 tisíc hektarů, ve stejném rozsahu se snížila i výměra orné půdy. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské), který byl v roce 2015 spolu se Středočeským krajem mezi kraji nejvyšší, poklesl jen nepatrně, a to z 82,9 % v roce 2010 na 82,8 % v roce 2015.

Graf 4.1 Plochy vybraných druhů pozemků v Jihomoravském kraji

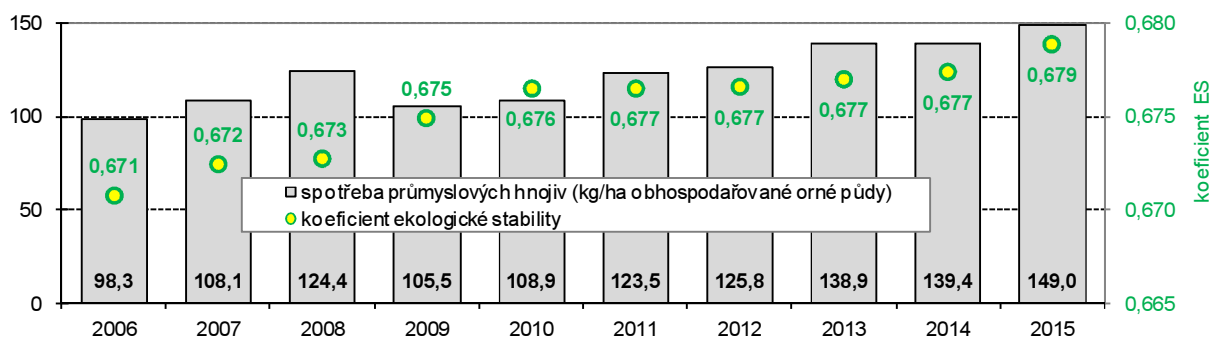
Plocha ekologicky stabilních prvků se prakticky nezměnila.

Trendem ve vztahu zemědělství k přírodě a životnímu prostředí je snižování rozlohy orné půdy doprovázené intenzivním a efektivním využíváním stávající. V zájmu péče o životní prostředí je i rozšiřování plochy ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy). V Jihomoravském kraji sice výměra orné půdy mírně poklesla, ale plocha ekologicky stabilních prvků se prakticky nezměnila – v roce 2010 v součtu tvořily plochu 290,3 tisíc hektarů a v roce 2015 290,9 tisíc hektarů. V souvislosti s tímto vývojem je zvýšení koeficientu ekonomické stability v kraji prakticky neznamenné (koeficient stability je vypočten jako poměr ekologicky stabilních a nestabilních prvků - orná půda, zastavěná a ostatní plocha).

Nárůst spotřeby průmyslových hnojiv.

O intenzivním využívání orné půdy svědčí i nárůst spotřeby průmyslových hnojiv. Za hospodářský rok 2014/2015 se v kraji spotřebovalo 47,4 tisíc tun minerálních hnojiv v čistých živinách, což v přepočtu činilo 149,0 kg na hektar obhospodařované orné půdy (v roce 2014 to bylo 44,5 tisíce tun, resp. 139,4 kg na hektar orné půdy). Přepočtená hodnota spotřeby průmyslových hnojiv se proti roku 2005 zvýšila o 41,8 %.

Graf 4.2 Spotřeba průmyslových hnojiv a koeficient ekologické stability v Jihomoravském kraji

Konvenční vs. ekologické zemědělství.

Intenzivní zemědělská výroba je tedy spojena s používáním průmyslových hnojiv a ochranných chemických látek, tedy látek, jejichž výroba i spotřeba životní prostředí výrazně zatěžuje. K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání

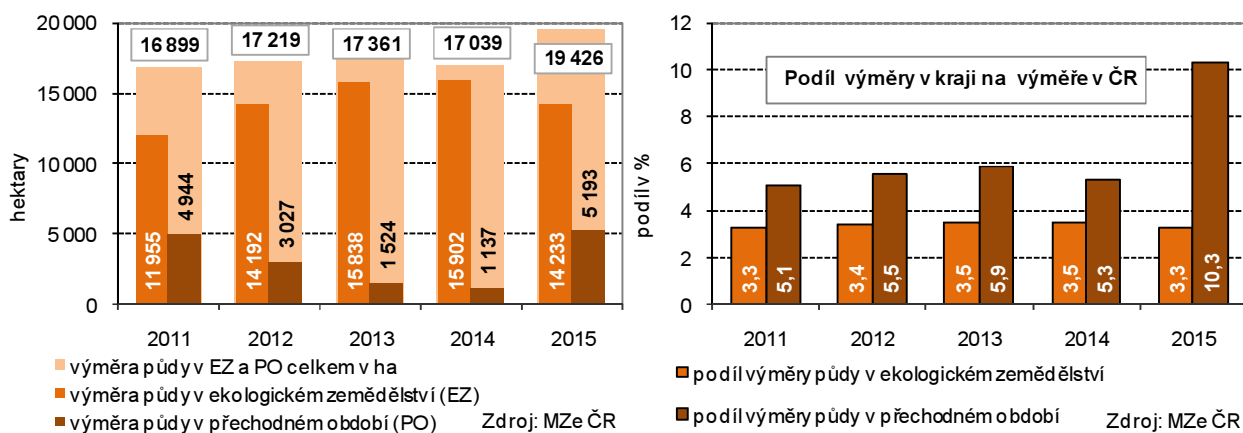

umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to jak v rostlinné, tak v živočišné výrobě, popř. při obhospodařování lesních pozemků.

Ekologicky obhospodařovaná půda v kraji tvoří pouze 4 % z republikového celku.

V Jihomoravském kraji se ekologické zemědělství rozvíjí pomaleji, neboť se uplatňuje spíše tam, kde nejsou pro konvenční zemědělství podmínky (např. v podhorských oblastech). Půda, na níž v roce 2015 v Jihomoravském kraji hospodařili ekologičtí zemědělci, měla rozlohu 14,2 tisíc hektarů, dalších 5,2 tisíc hektarů půdy bylo v tzv. přechodném období. Celková plocha 19,4 tisíc hektarů tvořila 4,0 % z výměry ekologicky obhospodařované půdy (vč. půdy v přechodném období) v České republice. Podíl byl mezi kraji 3. nejnížší po Středočeském a Pardubickém kraji (pořadí bez Hl. m. Prahy). Meziročně plocha ekologicky obhospodařované půdy v kraji vzrostla o 2,4 tis. hektarů (o 14,0 %).

Graf 4.3 Výměra půdy v ekologickém zemědělství v Jihomoravském kraji

Chráněná území v kraji jsou na ploše 49 tisíc hektarů.

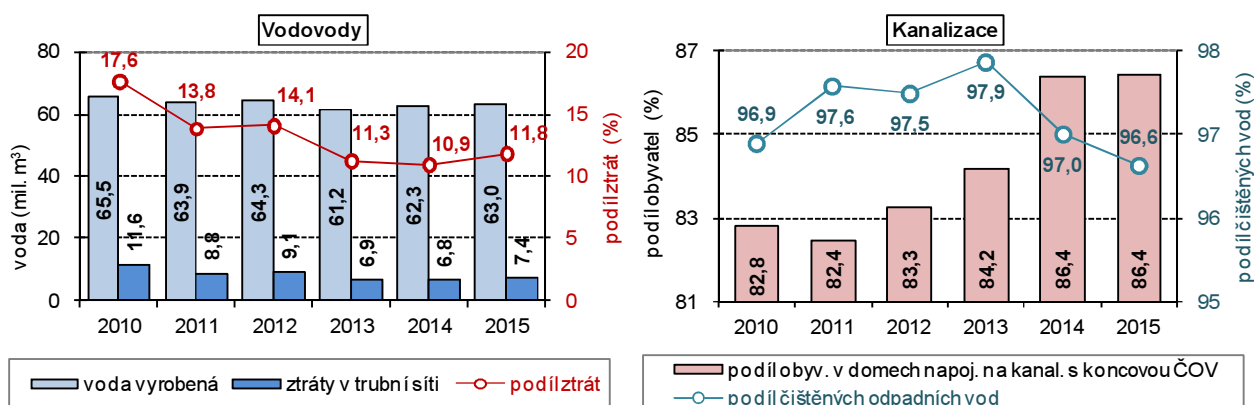
Na území Jihomoravského kraje se nachází i chráněná území. Rozlohu 6 259 ha zaujímá Národní park Podyjí (vyhlášen v roce 1991), 3 chráněné krajinné oblasti (Moravský kras, Pálava, Bílé Karpaty) se rozkládají na ploše 35 512 ha. Maloplošných chráněných území je v kraji 343 (národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky, přírodní rezervace) a zaujímají plochu 10 322 hektarů. Podle vyhlášek, jimiž je chráněné území vymezeno, celková rozloha chráněných území činí 52,1 tisíc ha, z toho na území kraje se nachází 48,8 tis. ha. Chráněná území tak na konci roku 2014 tvořila 6,8 % z rozlohy kraje.

Vodovody a kanalizace

Z veřejných vodovodů je zásobováno 95 % obyvatel kraje.

V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji zásobováno pitnou vodou z veřejných vodovodů 1 118,9 tisíce osob, což bylo 95,3 % obyvatel kraje (7. nejvyšší podíl mezi kraji, v ČR 94,2 %). Délka vodovodní sítě v Jihomoravském kraji dosahovala téměř 7,9 tisíc kilometrů (2. největší hodnota mezi kraji), bylo zde 265,6 tisíc vodovodních přípojek.

Graf 4.4 Vodovody a kanalizace v Jihomoravském kraji

Vody se vyrobilo více, zvýšila se i spotřeba vody na osobu a den, jež je mezi kraji druhá nejvyšší.

V kraji bylo vyrobeno 63,0 mil. m³ vody, v tomto množství bylo 54,4 mil. m³ fakturované pitné vody (z toho 37,7 mil. m³ bylo fakturováno domácnostem) a 8,6 mil. m³ vody nefakturované. Objem vyrobené vody byl meziročně o 1,1 % vyšší, objem fakturované pitné vody celkem vzrostl jen o 0,1 %, výrazně se však zvýšil (zásluhou růstu ztrát v potrubní síti) objem nefakturované vody, a to o 7,9 %. Objem fakturované pitné vody pro domácnosti sice poklesl (o 0,5 %), mírně však vzrostla specifická spotřeba vody na osobu a den, a to z 91,5 na 92,4 litrů. Tato hodnota zůstává mezi kraji 2. nejvyšší. Největší spotřebu vody v domácnostech mají pražané, kde denně jedna osoba odebere průměrně 106,0 litry vody.

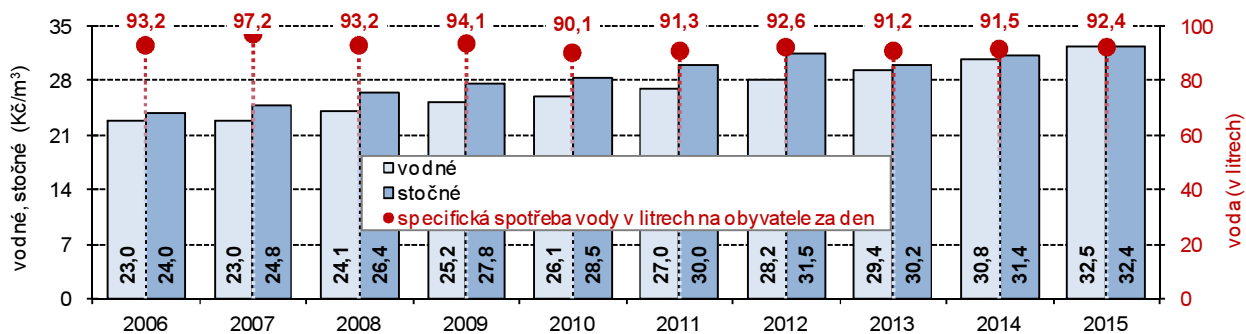
Zvýšení ceny vodného.

Objem tržeb za vodné celkem v Jihomoravském kraji dosáhl 1 768,4 mil. Kč (bez DPH), což je o 5,8 % více proti roku 2014. V mezikrajském porovnání se průměrná cena za 1 m³ fakturované vody v roce 2015 pohybovala od 31,00 Kč v Pardubickém kraji do 42,50 Kč v Ústeckém kraji. Průměrná cena za 1 m³ fakturované vody v Jihomoravském kraji v roce 2015 činila 32,50 Kč a proti předchozímu roku vzrostla o 1,70 Kč.

86 % obyvatel kraje žije v domech napojených na kanalizaci ústící do čistírny odpadních vod.

V domech s napojením na kanalizaci odpadních vod žilo v roce 2015 v kraji 1 055,2 tisíc obyvatel (89,9 % obyvatel kraje). V domech napojených na kanalizaci ústící do čistírny odpadních vod žilo 1 014,2 tisíce osob (86,4 % z počtu obyvatel), v porovnání s rokem 2014 to bylo o 2,9 tisíce osob více. Délka kanalizační sítě se v roce 2015 proti předchozímu roku rozšířila o 131 km na 5 420 km, počet kanalizačních přípojek vzrostl o 1,4 tisíc na 235,7 tisíc.

Graf 4.5 Spotřeba vody na obyvatele, vodné a stočné v Jihomoravském kraji

Výkony čistění odpadních vod.

V roce 2015 bylo do kanalizace vypuštěno 59,2 mil. m³ odpadních vod (v roce 2014 60,0 mil. m³), z toho byly 37,3 mil. m³, tj. 63,0 % vody splaškové. Podíl čistěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace představoval 96,6 %. V roce 2015 jihomoravské čistírny odpadních vod vyčistily 75,9 mil. m³ vody celkem (47,0 % tvořily vody splaškové, 34,4 % vody srážkové – balastní a 18,6 % vody průmyslové a ostatní). Do vodních toků bylo v kraji v roce 2015 vypuštěno celkem 80,8 mil. m³ odpadních vod, v roce předchozím to bylo o 4,9 mil. m³ více.

Vzrostla také cena stočného.

Tržby za stočné v Jihomoravském kraji meziročně vzrostly o 2,0 % a v roce 2015 dosáhly 1 920,4 mil. Kč (bez DPH). V mezikrajském porovnání se průměrná cena za 1 m³ odváděných odpadních vod pohybovala od 24,60 Kč v Plzeňském kraji do 40,40 Kč v Libereckém kraji. Cena stočného 32,40 Kč v Jihomoravském kraji byla 5. nejvyšší a proti roku 2014 se zvýšila o 1,00 Kč.

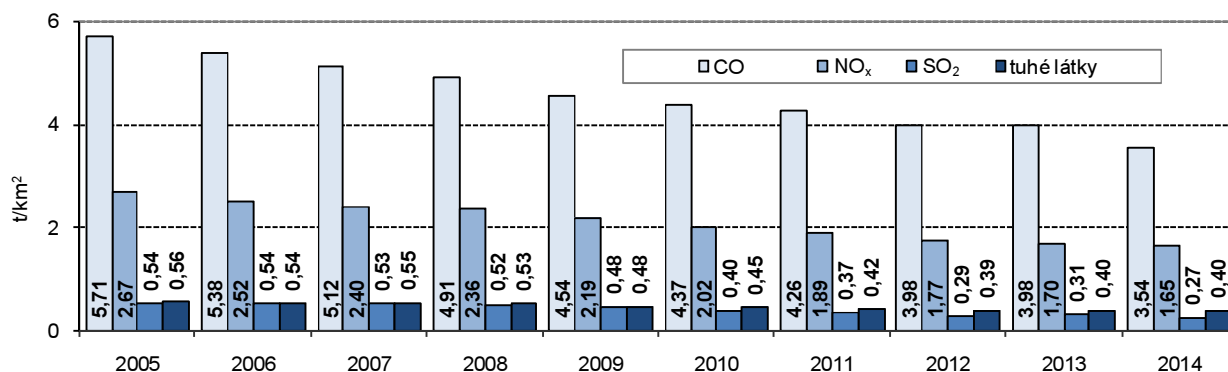
Emise

Znečišťující látky, jejich měření, zdroje a evidence.

Emisí je označován děj, při kterém jsou do ovzduší vnášeny látky různého skupenství. Mezi základní znečišťující látky patří oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), oxid siřičitý (SO₂) a tuhé emise v ovzduší. Měří se jejich celková produkce v tunách, případně měrné emise těchto látek – v přepočtu v tunách na km² nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonech se REZZO člení na REZZO 1 (velké stacionární zdroje znečišťování), REZZO 2 (střední stacionární zdroje znečišťování), REZZO 3 (malé stacionární zdroje znečišťování) a REZZO 4 (mobilní zdroje znečišťování).

Graf 4.6 Měrné emise REZZO 1-4 v Jihomoravském kraji

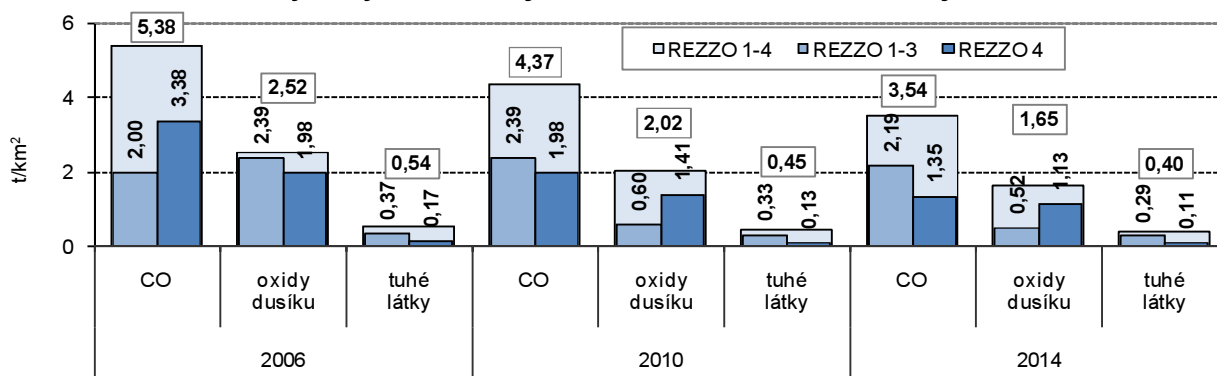
Nová časová řada emisí.

Je třeba zmínit, že Český hydrometeorologický ústav provedl v roce 2014 z důvodů nové struktury stacionárních zdrojů přepočítání celé časové řady emisí. Emisní bilance za rok 2013 byla zpracována pro všechny kategorie zdrojů z aktuálních dostupných podkladů a odpovídá požadavkům na mezinárodní inventarizace emisí.

Postupné snižování měrných emisních ukazatelů, měrné emise oxidu siřičitého byly mezi kraji nejnižší.

V roce 2014 bylo v Jihomoravském kraji všemi zdroji vyprodukováno 25,5 tisíc tun CO (28,6 tisíc tun v roce 2013), 11,9 tisíc tun NO_x (12,2 tisíc tun v roce 2013), emise SO₂ dosáhly objemu 1,9 tisíc tun (2,2 tisíc tun v roce 2013) a tuhé látky 2,9 tisíc tun (shodně s minulým rokem). Jak je zřejmé z grafu 4.6, hodnoty měrných emisních ukazatelů v uvedeném období pozvolna klesají postupně již od roku 2007, výjimku tvořilo pouze meziroční navýšení emisí tuhých látek v roce 2012. Zatímco měrné emise NO_x jsou ve srovnání s ostatními kraji průměrné (8. nejnižší), měrné emise tuhých látek byly 5. nejnižší, měrné emise CO 4. nejnižší a měrné emise SO₂ dokonce nejnižší mezi kraji (spolu s Krajem Vysočina).

Graf 4.7 Měrné emise vybraných znečišťujících látek v Jihomoravském kraji

Úloha mobilních zdrojů znečišťování.

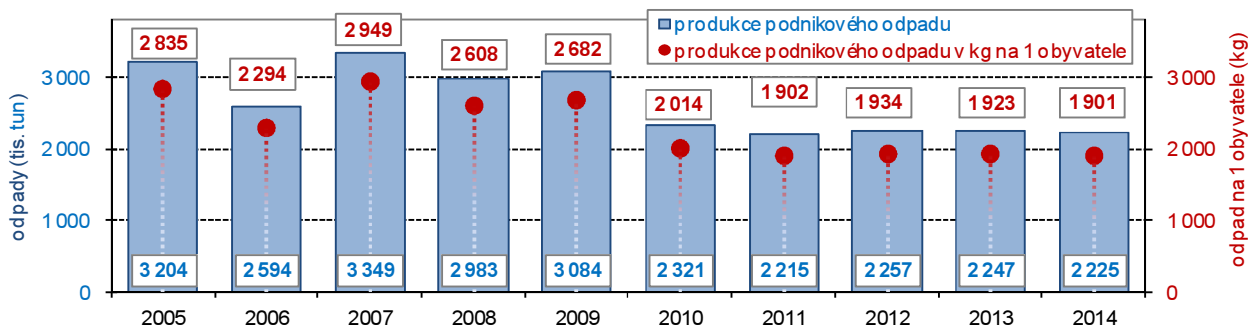
Na produkci oxidu uhelnatého, oxidů dusíku a tuhých látek se nejvíce podílí „mobilní zdroje znečišťování“ (REZZO 4). V roce 2014 z těchto zdrojů dosáhly měrné emise oxidu uhelnatého 1,35 tun na km², oxidů dusíku 1,13 tun na km² a tuhých látek 0,11 tun na km². Na produkci oxidu siřičitého mají největší podíl „velké zdroje znečišťování“ (REZZO 1), v roce 2014 měrné emise SO₂ činily 0,22 tun na km².

Odpady

Objem podnikového odpadu se meziročně snížil, odpadová náročnost výroby byla nejnižší v posledních letech.

Cílem činnosti podnikového i komunálního odpadového hospodářství je minimalizovat vedlejší produkty a jejich vliv na život kolem a maximalizovat jejich další možné využití. V roce 2014 vyprodukovaly podniky se sídlem v Jihomoravském kraji 2,23 mil. tun odpadů, meziročně se objem odpadů snížil o 22,4 tisíc tun (o 1,0 %). Proti roku 2005 se produkce podnikového odpadu snížila téměř o třetinu (o 979,2 tisíc tun, tj. o 30,6 %). „Odpadová náročnost“ hospodářské činnosti v kraji byla v roce 2014 nejnižší z posledních let – zatímco např. v roce 2005 připadlo na 1 mil. Kč vytvořeného HDP (v běžných cenách) 10,0 tun podnikového odpadu, v roce 2014 to bylo jen poloviční množství (4,8 tun odpadu na 1 mil. Kč HDP).

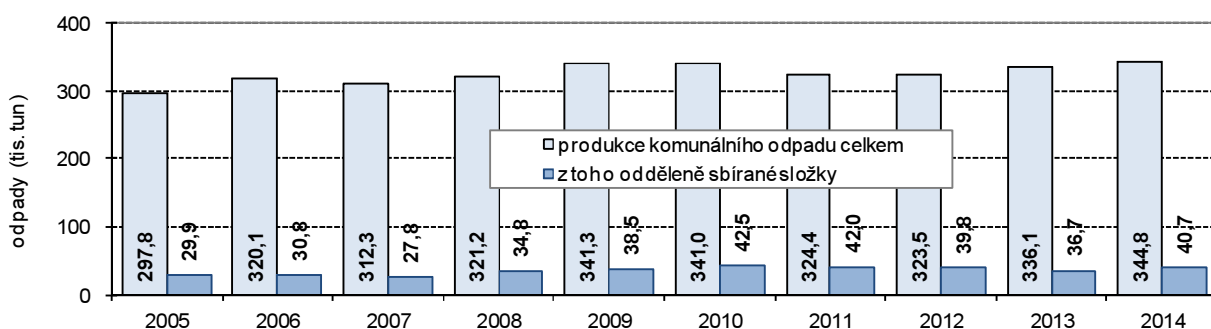
Graf 4.8 Podnikový odpad v Jihomoravském kraji

Pokles se projevili i v relativním vyjádření.

Pokles produkce podnikového odpadu je znatelný i ve vyjádření v kg na obyvatele, hodnota 1 901 kg podnikového odpadu na 1 obyvatele v roce 2014 byla nejnižší v letech 2005 až 2014. Přesto byla 4. nejvyšší mezi kraji.

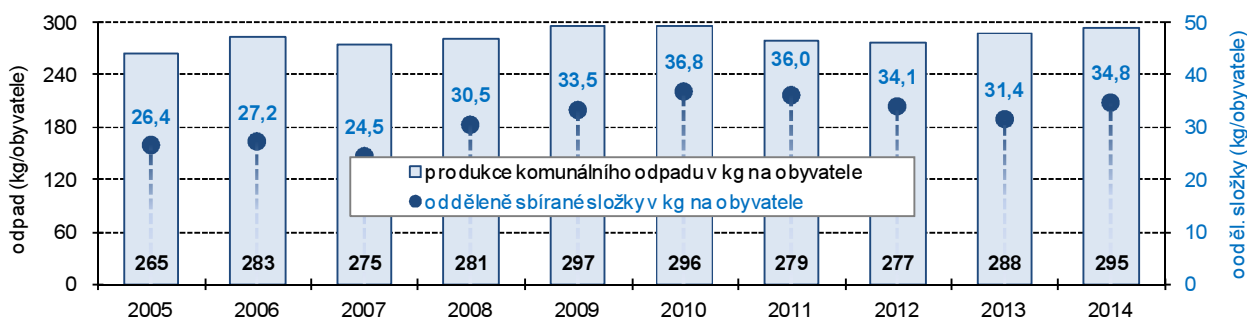
Graf 4.9 Komunální odpad v Jihomoravském kraji

Obyvatel kraje opět vyprodukoval více komunálního odpadu.

V roce 2014 bylo v Jihomoravském kraji vyprodukováno celkem 344,8 tis. tun komunálního odpadu, na jednoho obyvatele kraje tak připadlo 295 kg odpadu. Doposud byl nejvyšší objem komunálního odpadu v absolutním vyjádření zaznamenán v roce 2009, a to 341,3 mil. tun, skutečnost roku 2014 je tak o 3,5 mil. tun vyšší. Přepočtená hodnota produkce komunálního odpadu na obyvatele však proti dosavadnímu maximu z roku 2009 „zaostala“ o 2 kg, meziročně však vzrostla o 7 kg. Objem komunálního odpadu v absolutním vyjádření byl mezi kraji 4. nejvyšší, ovšem v přepočtu na obyvatele byl v roce 2014 mezi kraji 4. nejnižší.

Graf 4.10 Komunální odpad na obyvatele v Jihomoravském kraji

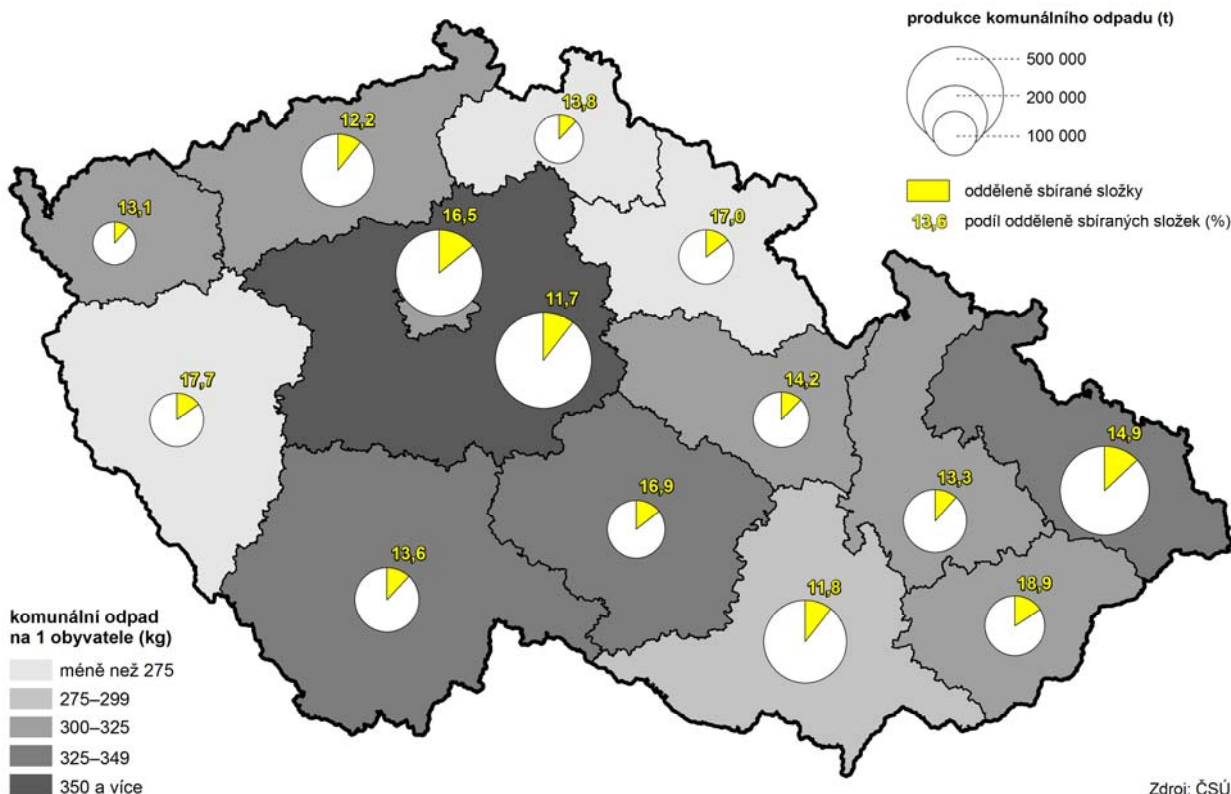

V třídění odpadu obyvatelé kraje nevyňikají.

Z celkového objemu komunálního odpadu v kraji bylo v roce 2014 40,7 tisíc tun odděleně sbíraných složek, podíl tvořil pouze 11,8 % z celku a byl mezi kraji 2. nejnižší (v ČR 14,3 %). V letech 2005 až 2014 se podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v kraji pohyboval v rozmezí 8,9 % v roce 2007 až 12,9 % v roce 2011. Na 1 obyvatele v kraji tak v roce 2014 připadlo 34,8 kg tříděného odpadu, což sice znamenalo meziroční zvýšení o 3,4 kg, přesto to v tomto vyjádření byla mezi kraji nejnižší hodnota (v ČR 44,4 kg na obyvatele). Nejvíce třídili odpad obyvatelé ve Zlínském kraji – 58,1 kg na obyvatele.

Komunální odpad v krajích v roce 2014

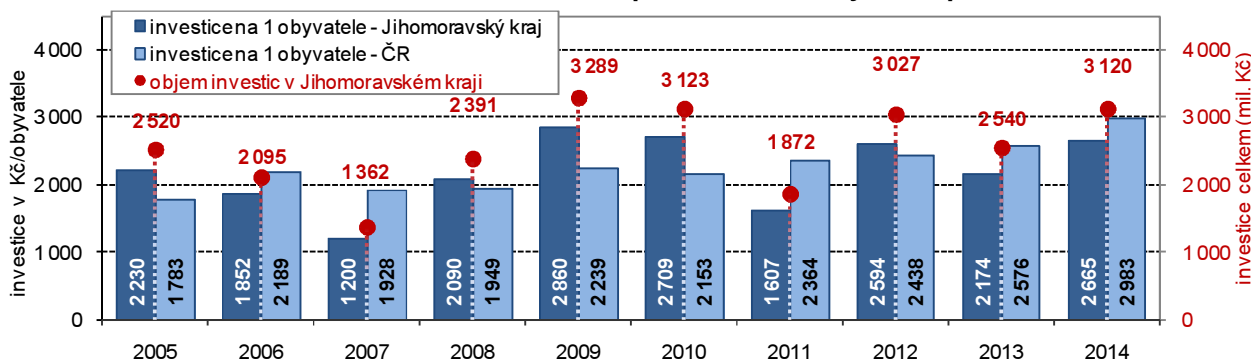

Výdaje na ochranu životního prostředí

Rozdíl mezi výdaji investorů v kraji a výdaji realizovanými na území kraje.

U výdajů na ochranu životního prostředí je nutno rozlišit výdaje investorů se sídlem v kraji (bez územního určení) a výdaje, které jsou realizovány na území kraje. U investorů se sídlem v kraji výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují investiční výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je hlavním účelem ochrana životního prostředí.

Graf 4.11 Pořízené investice na ochranu životního prostředí na 1 obyvatele podle místa investice

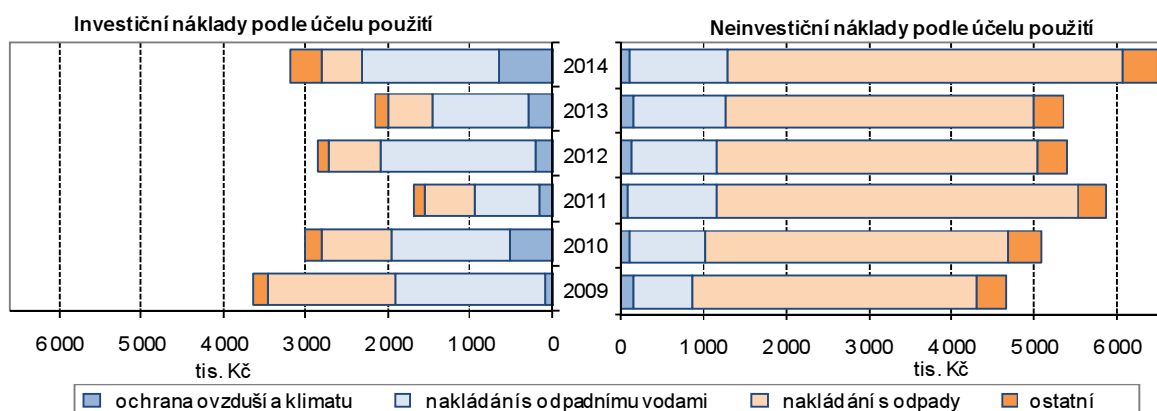
Na ochranu životního prostředí bylo na území kraje investováno více než 3 mld. Kč.

Na území Jihomoravského kraje bylo na ochranu životního prostředí v roce 2014 investováno 3,12 mld. Kč, částka proti roku 2013 vzrostla o 580,0 mil. Kč, tj. o 22,8 %. Ve srovnání let 2005 až 2014 (graf 4.11) to byla 3. nejvyšší hodnota. Ve vyjádření investiční aktivity v přepočtu na jednoho obyvatele (2 665 Kč) bylo také zaznamenáno meziroční zvýšení, a to o 492 Kč, přepočtená hodnota však zaostala za průměrem ČR (2 983 Kč na obyvatele) a mezi kraji byla až 9. nejvyšší. Ve sledovaných 10 letech uvedených v grafu 4.11 jen v 5 letech krajský objem investic na obyvatele převyšoval republikový průměr.

Krajští investoři na životní prostředí vydali 9,7 mld. Kč.

Investoři se sídlem v Jihomoravském kraji na ochranu životního prostředí vynaložili v roce 2014 celkem 9,68 mld. Kč, v této částce byly zahrnuty investice za 3,20 mld. Kč, dalších 6,48 mld. Kč tvořily neinvestiční náklady. Celkový objem výdajů se meziročně zvýšil o více než čtvrtinu (o 2,17 mld. Kč, tj. o 28,8 %).

Graf 4.12 Investice na ochranu životního prostředí v Jihomoravském kraji podle sídla investora

Investiční náklady tvořily třetinu celkových výdajů, nejvíce je investováno do nakládání s odpadními vodami.

Objem investic na ochranu životního prostředí tvořil třetinu celkových nákladů (33,1 %), meziročně se zvýšil o 1,02 mld. Kč. V roce 2014 byly investice ve výši 665,6 mil. Kč určeny na ochranu ovzduší (20,8 % celku), 1,67 mld. Kč na nakládání s odpadními vodami (52,2 %) a 492,7 mil. Kč na nakládání s odpady (15,4 %). Objem investic i poměr určení částek ovšem v 6 letech, uvedených v grafu 4.11, kolísal. Např. nejvyšší objem investic byl zaznamenán v roce 2009 a nejnižší v roce 2011 (3,65 mld. Kč, resp. 1,71 mld. Kč). Nejvyšší podíl ve prospěch investic na ochranu ovzduší byl zjištěn právě v roce 2014 (20,8 %), nejvyšší podíl investic určených na nakládání s odpadními vodami v roce 2012 (65,5 %) a nejvyšší podíl investic na nakládání s odpady v roce 2009 (42,4 %).

U neinvestičních nákladů směřuje největší část na nakládání s odpady.

Dvě třetiny výdajů na ochranu životního prostředí vynaložili investoři se sídlem v kraji na neinvestiční výdaje. V roce 2014 objem neinvestičních nákladů překročil hranici 6 miliard, meziročně byl o pětinu vyšší – nárůst o 1,15 mld. Kč, tj. o 21,5 %. Dosud (resp. v letech 2009 až 2014) byl nejvyšší objem zaznamenán v roce 2011, a to 5,86 mld. Kč. Rozložení výdajů podle druhu určení je v tomto případě v posledních letech vcelku stálé, neboť vždy přibližně 73 % připadalo na nakládání s odpady - v roce 2014 to bylo 4,78 mld. Kč (73,7 % z celku). Na ochranu ovzduší a klimatu byla určena částka 103,5 mil. Kč (1,6 % z celku), na nakládání s odpadními vodami bylo vynaloženo 1,18 mld. Kč (18,2 % z celkové částky neinvestičních výdajů).

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2015 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o víc než 4 % – nejvyšší za posledních osm let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2014 (výsledky za rok 2015 budou zveřejněny v prosinci 2016). Hospodářský vývoj v roce 2014 ukončil období recese, když HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně neklesl v žádném kraji – ve 13 krajích vzrostl a v jednom kraji stagnoval. Takto příznivý meziroční vývoj z hlediska všech krajů byl naposledy zjištěn v roce 2007. V letech 2008–2013 pak regionální HDP v s. c. každým rokem klesal minimálně ve dvou krajích. Jednotlivé kraje zaznamenaly v tomto období meziroční pokles HDP nejčastěji třikrát. Pouze jednou (v roce 2009) HDP poklesl v Jihomoravském kraji. Naopak vleklé hospodářské problémy měly Karlovarský a Ústecký kraj, ve kterých HDP v s. c. klesal po celé období 2008–2013, respektive v letech 2009–2013.

Populace stárne ve všech krajích, lidé se dožívají vyššího věku.

Demografický vývoj v jednotlivých krajích sdílel v letech 2010–2015 řadu společných rysů. V celém státě populace stárla, což dokumentoval rostoucí průměrný věk obyvatel. Zvýšil se podíl dětí i seniorů, vzrostl průměrný věk snoubenců při prvním sňatku a podíl dětí narozených mimo manželství. Ve srovnání mezních let uvedeného časového intervalu klesl ve všech krajích počet narozených dětí i počet rozvodů, naopak vzrostl absolutní počet zemřelých. S ohledem na celospolečenský vývoj, životní styl nebo pokroky v medicíně se neustále zvyšovala střední délka života. Naděje dožití mužů i žen díky tomu vzrostla ve všech krajích.

Od roku 2010 je nejlidnatějším územím kraj Středočeský.

I přes výše uvedené společné demografické tendence lze vysledovat mnoho územních disparit, z nichž některé si udržely déletrvající platnost. Vysoká různorodost byla v mezikrajském srovnání zachována u počtu obyvatel a hustoty zalidnění. Výměrou největšími kraji České republiky zůstaly kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenším krajem je Hlavní město Praha. Od vzniku současné podoby krajů (k 1. 1. 2000) se jejich vnější hranice měnily minimálně, proto se pořadí krajů podle katastrální výměry nezměnilo. Poslední úpravy hranic krajů proběhly k 1. lednu 2016 v souvislosti s redukcí vojenských újezdů.

Dynamičtější vývoj byl ve sledovaném období zaznamenán v počtu obyvatel a s tím spojené hustotě zalidnění. Až do roku 2008 byl nejlidnatějším kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 žije nejvíce obyvatel v kraji Středočeském. Především díky výrazné migrační vlně se populace Středočeského kraje v letech 2000–2015 zvětšila o 209,0 tis. osob. Druhý nejvyšší přírůstek obyvatel (114,4 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšimu kraji Hlavnímu městu Praze, a to opět zásluhou vysokých počtů přistěhovaných. Třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský charakterizoval trend opačný. Od roku 2000 přišel o nejvíce obyvatel ze všech krajů (o 46,9 tis. osob). Převažující populační úbytek byl v letech 2000–2015 vykázan v šesti ze čtrnácti krajů, přičemž k nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, především vlivem zvýšeného počtu vystěhovaných po roce 2008.

Jihočeský kraj má mezi kraji nejnižší hustotu zalidnění.

Nejvyšší hustota zalidnění, 2 555 obyvatel na km², náležela Hlavnímu městu Praze, kde druhý nejvyšší počet obyvatel žije na nejmenší ploše. Hustota obyvatel v Praze byla více než jedenáctkrát vyšší než u druhého v pořadí - kraje Moravskoslezského. Celorepublikový průměr 134 obyvatel km² překonaly ještě kraje Jihomoravský, Ústecký, Zlínský a Liberecký. Odlišnou sídelní strukturu charakterizuje především rozlehlý kraj Jihočeský s hustotou 64 obyvatel na km², v jehož příhraničí se nachází řídko osídlená část Šumavy.

Nejvyšší úbytek obyvatel stěhováním je dlouhodobě v kraji Moravskoslezském.

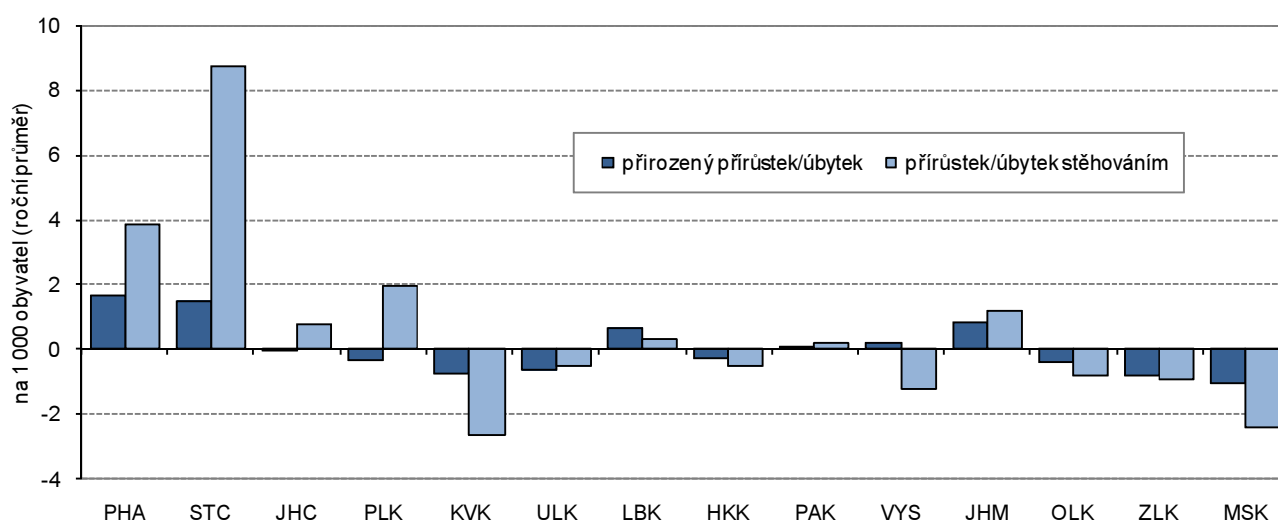
Dlouhodobou převahu živě narozených nad zemřelými vykazovala od roku 2000 trojice krajů Liberecký, Středočeský a Hl. m. Praha. Od roku 2010 se k nim přiřadily kraje Jihomoravský, Kraj Vysočina, Pardubický a Jihočeský. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají i základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v relativním pohledu v letech 2000–2015 kraj Středočeský, s odstupem následovaný Prahou a dále krajem Plzeňským. Trvale kladné migrační saldo si od roku 2000 držel vedle Středočeského kraje pouze kraj Jihočeský. Opačný trend nastal v kraji Moravskoslezském. Déletrvající převaha

vystěhovaných nad přistěhovanými je dále typická pro kraje Karlovarský, Olomoucký, Zlínský a Kraj Vysočina.

V roce 2015 poprvé převážily počty osob starších 65 let nad počty dětí do 15 let ve všech krajích.

Ke změně věkového složení a stárnutí populace docházelo ve všech krajích České republiky. Zatímco v roce 2000 byla nejmladší populace Karlovarského kraje s průměrným věkem 37,7 let, o 15 let později byli v průměru nejmladší obyvatelé Středočeského kraje s věkem 40,8 let. Jelikož stěhování je častější u mladší generace, nejvyšší růst průměrného věku vykázaly kraje s vysokým migračním úbytkem. Naopak velmi pozvolné bylo stárnutí populace v Praze a Středočeském kraji. Hlavní město v roce 2013 ztratilo pozici věkově nejstaršího kraje, kterou do té doby zastávalo, v roce 2015 bylo dokonce pátým nejmladším mezi 14 kraji. Nejstarším krajem byl v letech 2013–2015 kraj Královéhradecký. V roce 2000 měly všechny kraje (s výjimkou Hlavního města Prahy) více dětí do 15 let než osob ve věku 65 a více let. Stárnutím populace kraje postupně přišly o převahu dětí nad seniory, jako poslední ji zaznamenal Středočeský kraj v roce 2014 a v roce 2015 již bylo ve všech krajích více seniorů než dětí.

Graf 5.1 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2010 až 2015

Nejvyšší úmrtnost v Moravskoslezském a Ústeckém kraji.

Dlouhodobě nejvyšší úmrtnost obyvatel charakterizuje území s vysokým zastoupením těžebního průmyslu a výrazným znečištěním ovzduší, tj. kraj Moravskoslezský a Ústecký (shodně 11,2 zemřelých na 1 000 obyvatel). Za touto dvojicí se v roce 2015 řadil kraj Olomoucký a Plzeňský. Úmrtnost je kromě věkové struktury, struktury zaměstnanosti a kvality životního prostředí ovlivňována širokou škálou faktorů – od genetických po kvalitu a dostupnost zdravotní péče. Také proto dosahuje horších výsledků nejen pohraničí, ale i odlehlejší oblasti (tzv. vnitřní periferie). Nejpříznivější úmrtnostní poměry naopak vykazuje většina velkých měst a jejich zázemí. Z pohledu krajů byla nejnižší úmrtnost v roce 2015 zaznamenána v Hlavním městě Praze (9,8 zemřelých na 1 000 obyvatel).

Nejvyšší naděje dožití je v Praze.

Zlepšování úmrtnostních poměrů se dlouhodobě promítá i do rostoucí naděje dožití. Nejvyšší naději dožití měly v letech 2010–2015 děti narozené v Praze, kde naděje dožití chlapce narozeného v letech 2014–2015 činila 77,7 let a dívky 82,6 let. Na opačném pólu se umístil kraj Ústecký, naděje dožití zde u chlapců činila 73,9 let a u dívek 79,6 let. Od roku 2010 vzrostla střední délka života ve všech krajích. Nejvyšší růst byl u mužů zaznamenán v kraji Zlínském a u žen v kraji Olomouckém.

Podíl cizinců vzrostl ve všech krajích, nejvíc jich žije v Praze.

Zastoupení cizinců v populaci se od roku 2011 postupně mírně zvyšuje, v roce 2015 se meziročně zvýšilo ve všech krajích. Jejich nejvyšší podíl byl v Praze (13,5 %), kde mezi roky 2010 a 2015 vzrostl počet cizinců o téměř 23 tis. osob. V ostatních krajích se v roce 2015 pohyboval podíl cizinců od 6,4 % v kraji Karlovarském po 1,5 % v kraji Zlínském. Z celkového počtu 464,7 tis. cizinců v České republice jich nejvíce žilo v Praze (36,9 %).

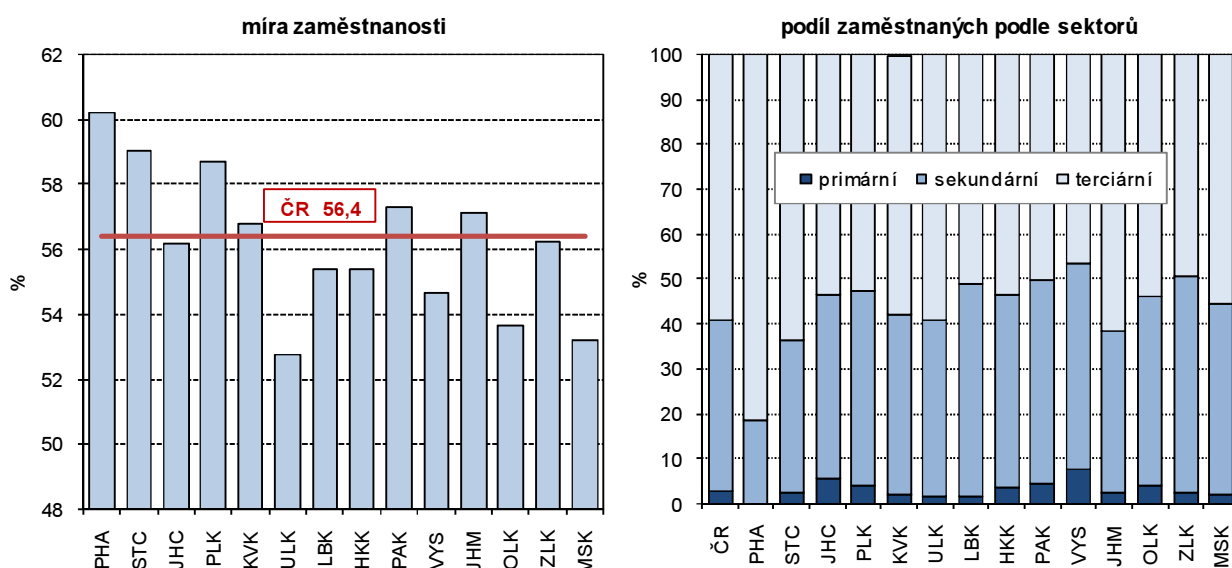
Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu v roce 2015.

Růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost rostla v posledních pěti letech; v roce 2015 bylo tempo růstu nejrychlejší. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2015 byla nejvyšší zaměstnanost v Hl. městě Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší v regionech na severu Čech a Moravy (v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Zaměstnanost rostla proti roku 2014 meziročně nejrychleji ve čtyřech krajích (Plzeňský, Karlovarský, Olomoucký a Zlínský) shodně o 1,5 procentního bodu; ve dvou krajích (Hl. městě Praze a Kraji Vysočina) došlo k meziročnímu poklesu.

Největší rozdíly v zaměstnanosti mezi pohlavími v kraji Libereckém.

Zaměstnanost mužů a žen se od sebe logicky liší ve vazbě na mateřství a větší zapojení žen do výchovy dětí. U obou pohlaví byla nejvyšší zaměstnanost v Hlavním městě Praze; u mužů se přes meziroční pokles přiblížila k hodnotě 70 %, u žen se přehoupla přes 50% hranici. Největší rozdíl v zaměstnanosti obou pohlaví byl zaznamenán v Libereckém kraji, v roce 2015 činil 19 procentních bodů.

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a zaměstnanost podle sektorů v krajích v roce 2015

Dlouhodobý růst zaměstnanosti v sektoru služeb.

V současnosti je nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti sektor služeb (terciární sektor). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste a dlouhodobě se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích značně liší. Více než 80 % zaměstnaných v tomto sektoru má Hlavní město Praha, naopak v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji je ve službách zaměstnána necelá polovina z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji.

Oživení zaměstnanosti v sektoru průmyslu a stavebnictví.

V posledních letech se zvýšila zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví. Zatímco po roce 2008 došlo v tomto sektoru k výraznému útlumu, v posledních dvou letech je vidět oživení. Meziroční nárůst počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru proti roku 2014 se nejvíc projevil v Královéhradeckém kraji, kde zaměstnanost meziročně stoupla o 3,9 %, v dalších dvou krajích (Karlovarském a Jihočeském) byl nárůst více než 3%.

Nejvíce volných pracovních míst v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji.

Svižný růst ekonomiky se kladně promítl i do nezaměstnanosti. Zatímco na sklonku roku 2014 nabízely úřady práce 59 tis. volných pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 103 tis. volných pozic. Nejvíce jich bylo k dispozici v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji, tedy v regionech s nižší nezaměstnaností. Tento nesoulad mezi nabídkou volných pracovních míst a počty uchazečů o zaměstnání má vedle regionálního rozměru i aspekt kvalifikační.

Nezaměstnanost klesala ve všech krajích, u mužů rychleji než u žen.

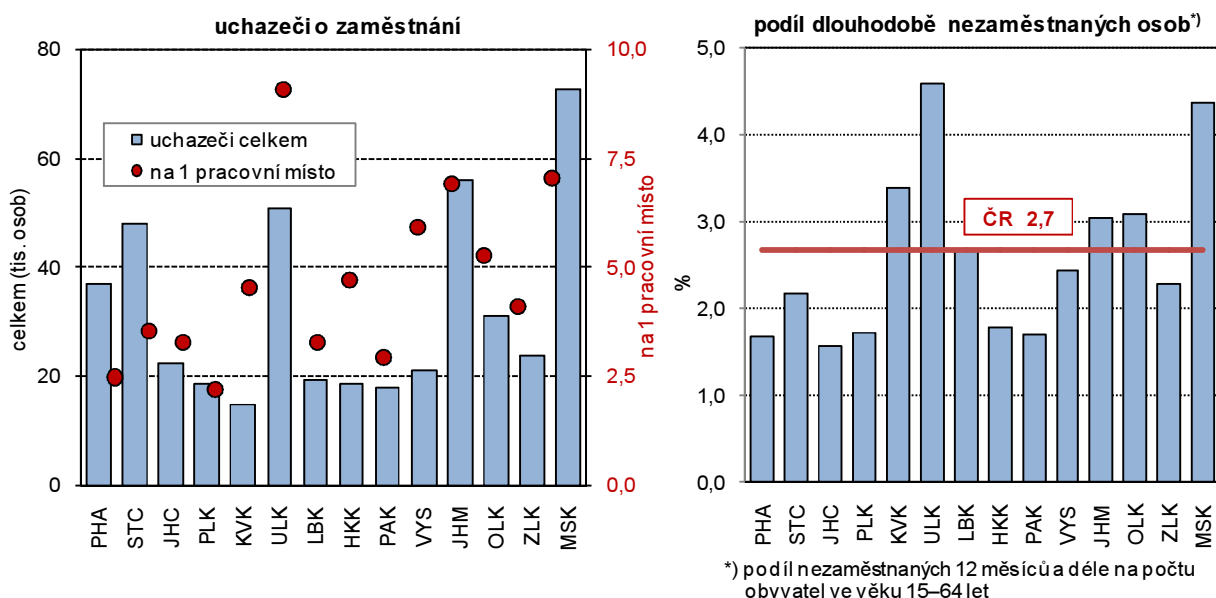
Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2009 rostl (s víceméně pravidelnými cyklickými výkyvy) a kulminoval počátkem roku 2014, kdy se nezaměstnanost vyšplhala k 8,6 %. V průběhu celého roku 2015 se podíl nezaměstnaných snižoval, nejnižší úroveň byla na podzim (v říjnu a listopadu shodně 5,9 %), mírný nárůst nastal v závěru roku. Proti konci roku 2014 se nezaměstnanost snížila o 1,2 bodu, pokles podílu nezaměstnaných mužů byl rychlejší než u žen.

Největší meziroční pokles nezaměstnanosti v Olomouckém a Ústeckém kraji.

Ve všech krajích došlo k meziročnímu snížení podílu nezaměstnaných, nejvýraznější pokles byl v krajích Olomouckém a Ústeckém; obdobný vývoj nezaměstnanosti byl zaznamenán u obou pohlaví. Navzdory příznivému vývoji se nezaměstnanost v Ústeckém a Moravskoslezském kraji pohybovala na sklonku roku 2015 výrazně přes 8 %. Podíl nezaměstnaných mužů byl nejvyšší v kraji Moravskoslezském (8,7 %) a žen v kraji Ústeckém (9,3 %).

Dobrym signálem je úbytek uchazečů, kteří hledají své místo na trhu práce déle než jeden rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob meziročně klesl ve všech krajích, nejvíce v kraji Olomouckém a Ústeckém.

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost podle krajů k 31. 12. 2015

Příjmy domácností se postupně zvyšují, ale rozdíly mezi krají zůstávají.

Z výsledků výběrového šetření o sociální a ekonomické situaci domácností Životní podmínky 2015 vyplývá, že čistý peněžní příjem domácností na osobu vzrostl v posledním zjišťovaném roce (2014) oproti roku předchozímu v průměru o 4,4 tis. Kč, pouze v Kraji Vysočina došlo meziročně k poklesu příjmů. Nejvýraznější (více než desetiprocentní) nárůst zaznamenaly příjmy v kraji Karlovarském, v peněžním vyjádření to představuje vzestup o více než 14 tis. Kč na osobu za rok. Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v Hl. městě Praze a naopak nejnižší čisté příjmy měly domácnosti v kraji Moravskoslezském.

Oživení růstu mezd v posledních dvou letech.

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Jejich relativně rychlý růst se po roce 2008 značně zpomalil a až v posledních dvou letech je znát oživení. Tempo růstu mezd v roce 2015 bylo nejrychlejší za posledních sedm let a v průběhu roku se zrychlilo (z 1,6 % v 1. čtvrtletí na 3,3 % v závěru roku).

Mzdy v Praze byly o téměř 30 % vyšší ...

Podle předběžných výsledků roku 2015 rostly meziročně mzdy v průměru o 2,7 %, nejrychleji pak v Karlovarském a Jihočeském kraji (o 4,4, resp. 4,2 %), nejpomaleji v Hl. městě Praze (o 1,2 %). Diference mezi krají zůstávají zachovány, i když náskok Hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší

... oproti ostatním krajům.

průměrné mzdy v roce 2015 byly vypláceny v Hl. městě Praze (33 852 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (22 750 Kč) byly o 11 tis. Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd, avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (necelých 7 tisíc korun).

Starobní důchody mužů jsou o pětinu vyšší než důchody žen.

Výše starobních důchodů vzrostla v roce 2015 meziročně o 2,5 % a tempo růstu bylo nejrychlejší za poslední čtyři roky. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v Hlavním městě Praze a v Olomouckém kraji byl 10% a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší důchod než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve vyplácených starobních důchodech pohybují od 18 % v Hlavním městě Praze po téměř 32 % v kraji Moravskoslezském.

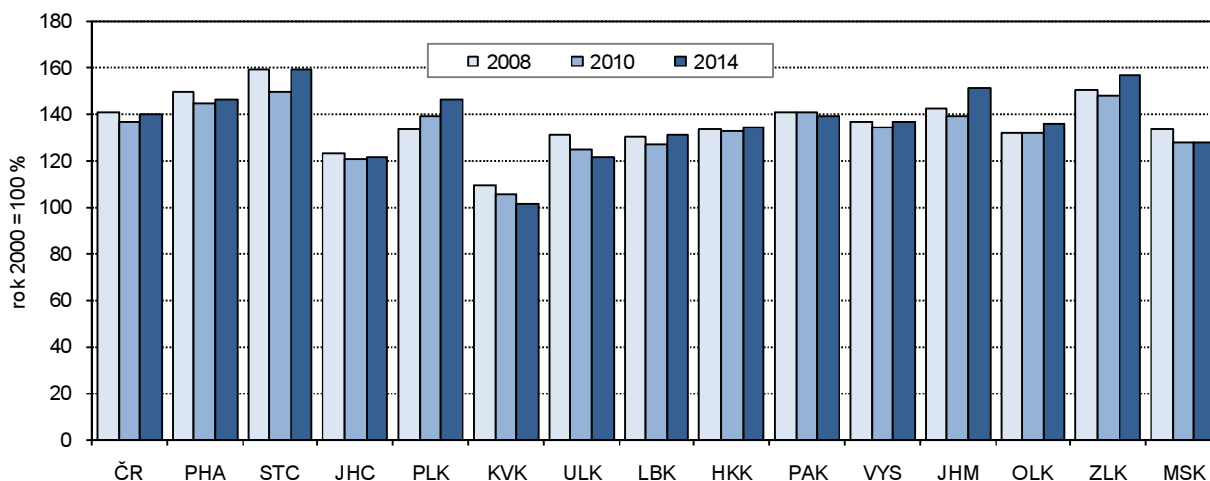
Tempo růstu podílu příjemců předčasných důchodů zpomalilo.

I když se ekonomice v roce 2015 dařilo, podíl příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů dále rostl. Tempo růstu se ale výrazně zpomalilo a bylo čtyřikrát nižší než v roce 2011. Nejvyšší podíl předčasných důchodů má Kraj Vysočina (31,1 %); v tomto kraji spolu s Jihočeským, Pardubickým a Olomouckým rostl podíl předčasných důchodů meziročně nejrychleji. Z hlediska pohlaví převažuje ve všech krajích podíl předčasných důchodů mužů. Největší rozdíl v roce 2015 byl v kraji Olomouckém, kde předčasný důchod pobíralo 32 % starobních důchodců - mužů a 25 % starobních důchodkyň - žen.

HDP v roce 2014 nepřekonal v polovině krajů předkrizový rok 2008.

Z hlediska hospodářského vývoje po období recese došlo v roce 2014 již prakticky ve všech krajích k oživení ekonomiky, pouze v jednom kraji HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) stagnoval. Tento pozitivní vývoj však v celé polovině krajů nestačil k dosažení hodnot předkrizového roku 2008. To platí i pro výkonnost české ekonomiky, která se nad úroveň roku 2008 dostala až v roce 2015. Mezi kraji nejpříznivější vývoj a největší nárůst HDP v s. c. ve srovnání s rokem 2008 dosáhly kraje Plzeňský, Jihomoravský a Zlínský. Naopak nejvíce se za rokem 2008 opožďují Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v letech 2008, 2010 a 2014 podle krajů

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal po roce 2010 podíl stavebnictví a služeb.

Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH). Na rozdíl od dlouhodobých trendů se v letech 2010 až 2014 ve všech krajích zvyšoval podíl primárního sektoru a s výjimkou Prahy klesal podíl terciéru. Ze sekundárního sektoru se ve všech krajích snížilo zastoupení stavebnictví a zvýšilo zastoupení zpracovatelského průmyslu. Váha zpracovatelského průmyslu nejvíce vzrostla v krajích Moravskoslezském, Královéhradeckém, Ústeckém, Kraji Vysočina a Středočeském kraji.

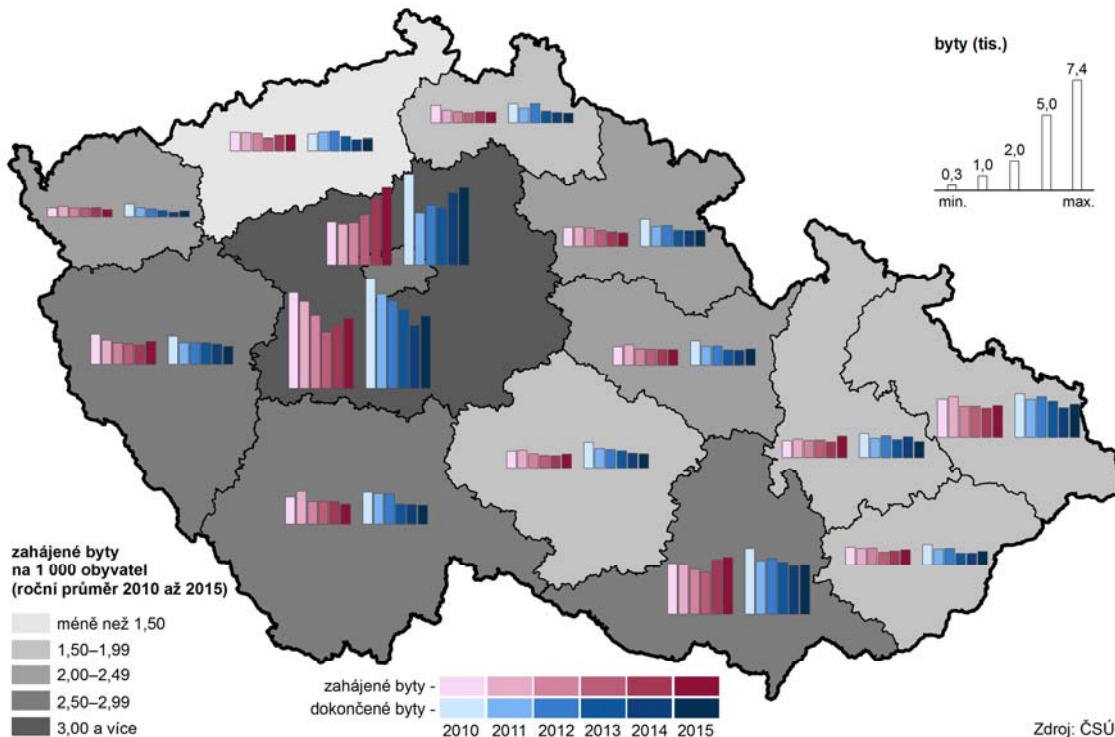
Nejvyšší ekonomickou výkonnost má Hlavní město Praha.	Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je Hlavní město Praha, které má mezi kraji výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy v přepočtu na obyvatele překračuje již od roku 2001 dvojnásobek republikového průměru a v posledních osmi letech je trojnásobný v porovnání s nejméně úspěšným Karlovarským krajem. Ani ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejmíc se mu přibližuje Jihomoravský kraj.
Zemědělská produkce v roce 2014 nejvyšší v historii ve všech krajích kromě Jihomoravského.	Zemědělská produkce roku 2014 v b. c. byla ve všech krajích kromě Jihomoravského historicky nejvyšší. Tomuto výsledku napomohla rekordní sklizeň většiny plodin. Výsledek Jihomoravského kraje, který je naším největším pěstitelem vinné révy, ovlivnila horší úroda hroznů. V mezikrajském srovnání měl v letech 2012 až 2014 nejvyšší zemědělskou produkci na hektar zemědělské půdy Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.
V roce 2015 výsledky sklizně horší, v chovu skotu lepší.	Sklizeň roku 2015 sice nepřekonala rekordní rok 2014, ale produkce obilovin a řepky byla relativně vysoká. Suché a teplé počasí v průběhu vegetace však nepříznivě poznamenalo sklizeň brambor a píce. V živočišné výrobě se v roce 2015 zvýšila meziročně výroba mléka, jatečného skotu a drůbeže, naopak klesla snáška vajec a výroba jatečných prasat. Jak se tyto změny společně s cenovým vývojem projeví na hodnotě zemědělské produkce za rok 2015, bude zveřejněno koncem roku 2016.
Již dva roky se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Roste podíl tržeb za přímý vývoz.	Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci jsou v roce 2015 příznivé. Tržby z průmyslové činnosti vzrostly, zvýšila se orientace na přímý vývoz. Největší podíl tržeb za přímý vývoz (nad 70 %) mají kraje Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Pardubický a Kraj Vysočina. Naopak nejméně je na exportu závislé Hlavní město Praha (podíl 40 %) a Ústecký kraj (42 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se meziročně již dva roky zvyšuje, vzrostla ve většině krajů (kromě Hlavního města Prahy a Karlovarského kraje), nejmíc v krajích Olomouckém a Zlínském. Dlouhodobě největší počet osob zaměstnává „velký“ průmysl v Moravskoslezském kraji; v roce 2015 celkem 107 tis. osob.
Stavební produkce se po letech restrikcí druhým rokem zvyšuje.	Stavebnictví prošlo v letech 2009–2013 kritickým obdobím snižování výroby, kdy se během pěti let objem stavebních prací provedených podniky s 20 a více zaměstnanci v tuzemsku propadl o třetinu. V roce 2014 došlo k obratu ve vývoji a produkce stavebnictví se již druhým rokem zvyšuje. Vzdůstá objem prací provedených pro soukromé zadavatele; ještě rychleji rostou práce pro veřejného zadavatele. V roce 2015 v ČR tvořily 41 % celkového objemu stavebních prací. Nejvyšší podíl veřejných zakázek měl v roce 2015 Kraj Vysočina (téměř 54 %), nadpoloviční podíl měly i kraje Jihomoravský, Liberecký a Olomoucký. Naopak nejnižší podíl veřejných zakázek mělo Hlavní město Praha (29 %) a Ústecký kraj (33 %).
V přepočtu na obyvatele se nejmíc staví v Praze a v Jihočeském kraji, nejméně ve Zlínském kraji.	Objem stavebních prací provedených na území kraje v roce 2015 meziročně vzrostl ve všech krajích s výjimkou Plzeňského, Karlovarského a Zlínského. V intenzitě výstavby je v období 2010–2015 mezi kraji premiantem Hl. m. Praha, která je o 78 % nad republikovým průměrem, za ní v pořadí je kraj Jihočeský (nad průměrem o 38 %) a těsně nadprůměrné jsou Jihomoravský a Karlovarský kraj (ten vlivem výstavby v roce 2010). Ostatní kraje již mají podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší je ve Zlínském kraji – 72 % republikového průměru.
Počet zahájených bytů se od roku 2014 zvyšuje.	Oživení ekonomiky v roce 2014 přineslo i rozvoj bytové výstavby. Po roce 2013, kdy byla celostátně zahájena výstavba nejmenšího počtu bytů od roku 2000, se jejich počty začaly zvyšovat. S ročním posunem totéž platí pro dokončené byty: jejich počet dosáhl svého dna v roce 2014 a v roce 2015 již počty rostly. V regionálním členění počet zahájených a dokončených bytů v roce 2015 vzrostl v devíti krajích.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Praha a Středočeský kraj a nejnižší Ústecký kraj.

V letech 2010–2013 měl nejvyšší intenzitu zahájené i dokončené bytové výstavby Středočeský kraj, který byl v roce 2014 odsunut Hl. městem Prahou na druhé místo. Také v roce 2015 mělo nejvyšší intenzitu výstavby bytů Hl. město Praha – 4,1 zahájených i dokončených bytů na 1 000 obyvatel. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Bytová výstavba v krajích v letech 2010 až 2015

Ve všech krajích vzrostl počet hostů ubytovaných v HUZ, čtyři kraje měly nižší počet přenocování cizinců.

Růst ekonomiky a vyšší zaměstnanost patřily v roce 2015 k faktorům, které přispěly ke zvýšení počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenaly zvýšený zájem jak domácí, tak zahraniční klientely, pouze v Kraji Vysočina a v Jihomoravském kraji se počet zahraničních hostů snížil. Ve všech krajích vzrostl rovněž celkový počet přenocování hostů. Přitom ve čtyřech krajích (Karlovarském, Zlínském, Jihomoravském a Kraji Vysočina) se o tento nárůst zasloužila tuzemská klientela, která eliminovala úbytek počtu nocí zahraničních hostů.

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj.

Dominantní postavení v cestovním ruchu má Hlavní město Praha, které láká zejména cizince. Na celorepublikové návštěvnosti cizinců se podílí ze dvou třetin, na počtu tuzemských hostů z desetiny. V roce 2015 se v HUZ Prahy ubytovalo 6,6 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadá v Praze 12,6 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (15,5 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (6,6 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (5,9 a 5,7 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Úbytek orné půdy ve prospěch trvalých travních porostů a lesní půdy...

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orná půda (v porovnání let 2015 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 10 %). Druhou příčku obsadil kraj Karlovarský (pokles o 8 %), třetí příčka pak patřila Hlavnímu městu Praze (snížení o 7,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán ve Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2015 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,6 %).

...nárůst zastavěných ploch a nádvorí.

Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvorí, nejvíce v kraji Jihočeském (o více než 4 % proti roku 2010).

Rozšiřování ploch ekologického zemědělství ve všech krajích.

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2015 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl vykazoval kraj Pardubický (2,8 %), za ním následovaly kraje Jihomoravský a Středočeský (po 4 %).

Růst podílu obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

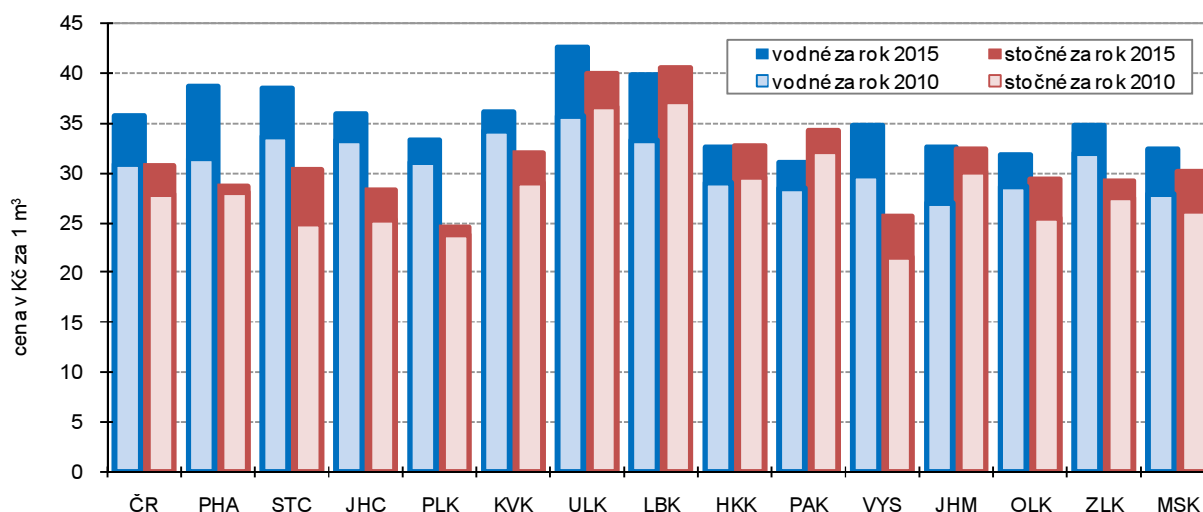
Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2015 Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Ve srovnání let 2010 a 2015 stoupl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR kromě Jihočeského kraje, kde došlo k poklesu o 0,3 procentního bodu.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji.

V České republice dlouhodobě klesala výroba i spotřeba vody, v roce 2015 se pokles zastavil. Cena vody (bez DPH) však neustále roste; nejdražší voda je v Ústeckém kraji. V roce 2015 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 42,50 Kč, zatímco v celé České republice 35,60 Kč, proti průměru republiky byla tak jednotková cena vody v roce 2015 v Ústeckém kraji vyšší o 6,90 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Pardubickém kraji (31 Kč za 1 m³).

V roce 2015 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 106 litrů na osobu a den), naproti tomu ve Zlínském kraji byla denní spotřeba vody na obyvatele nižší než 76 litrů.

Graf 5.5 Průměrná cena za vodné a stočné podle krajů v letech 2010 a 2015

Postupné snižování měrných emisí, velké rozdíly mezi krajími však zůstávají.

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejbližší stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přiřadilo i Hlavní město Praha a kraj Středočeský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele poklesla pouze v šesti krajích ČR.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2010 a 2014 klesla v šesti krajích České republiky, nejvíce pak ve Středočeském kraji, a to téměř o 62 kg. Ve zbylých osmi krajích byl zaznamenán nárůst, přičemž nejvíce se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Kraji Vysočina – o 28 kg na jednoho obyvatele. V meziročním srovnání let 2013 a 2014 poklesla produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele celkem ve čtyřech krajích, a to ve Středočeském a Ústeckém kraji, v Hlavním městě Praze a v Královéhradeckém kraji.

Růst objemu investic na ochranu životního prostředí v 11 krajích republiky.

Objem investic na ochranu životního prostředí podle místa investice v meziročním srovnání let 2010 a 2014 vzrostl celkem v jedenácti krajích ČR (nejvíce v Kraji Vysočina), naopak pokles investic byl zaznamenán v Hlavním městě Praze, Libereckém a Královéhradeckém kraji. Nejvíce prostředků na jednoho obyvatele bylo v roce 2014 investováno v Kraji Vysočina (5 513 Kč), Moravskoslezském (4 718 Kč) a Plzeňském kraji (4 344 Kč).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly ve všech krajích kromě Ústeckého.

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2010 a 2014 ve všech krajích České republiky s výjimkou Ústeckého, kde došlo ke snížení neinvestičních výdajů o více jak polovinu. Na 1 obyvatele bylo v roce 2014 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v Hlavním městě Praze (11 tis. Kč), pětikrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	⁴⁾ 1 163 627	1 166 313	1 168 650	1 170 078	1 172 853	1 175 025
v tom: muži		⁴⁾ 569 267	570 795	571 982	572 533	574 178	575 536
ženy		⁴⁾ 594 360	595 518	596 668	597 545	598 675	599 489
z toho cizinci (bez azylantů)		35 953	36 386	36 690	37 804	38 588	40 366
Sňatky	počet	5 099	4 894	4 973	5 043	5 153	5 414
Rozvody	počet	3 548	2 945	3 001	3 000	2 924	2 770
Rozvody na 100 sňatků	počet	69,6	60,2	60,3	59,5	56,7	51,2
Živě narození	osoby	13 040	12 404	12 339	12 403	12 802	12 771
z toho mimo manželství	%	35,8	36,7	38,4	39,6	41,4	43,1
Úhrnná plodnost ¹⁾	počet	1,492	1,436	1,447	1,481	1,553	1,575
Potraty	počet	3 730	3 599	3 673	3 775	3 867	3 771
z toho umělá přerušení těhotenství		2 311	2 221	2 328	2 220	2 218	2 040
Potraty na 100 narozených	počet	28,5	28,9	29,7	30,4	30,1	29,4
Zemřelí	osoby	11 566	11 466	11 709	11 629	11 399	12 106
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		5 852	5 846	5 838	5 578	5 282	5 686
novotvary		3 002	2 923	2 999	2 905	2 985	2 915
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	1 474	938	630	774	1 403	665
Přistěhovalí	osoby	9 503	8 658	9 472	9 308	10 050	10 537
z toho z ciziny		2 909	2 743	3 486	3 611	3 905	4 349
Vystěhovalí	osoby	8 031	6 910	7 765	8 654	8 678	9 030
z toho do ciziny		1 377	1 163	2 145	3 167	2 790	2 934
Přirůstek/úbytek stěhováním	osoby	1 472	1 748	1 707	654	1 372	1 507
z toho s cizinou		1 532	1 580	1 341	444	1 115	1 415
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	2 946	2 686	2 337	1 428	2 775	2 172
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	11,3	10,7	10,6	10,6	10,9	10,9
zemřelí	‰	10,0	9,8	3,1	10,0	9,7	10,3
přirozený přírůstek/úbytek	‰	1,3	0,8	0,5	0,7	1,2	0,6
přistěhovalí	‰	8,2	7,4	8,1	8,0	8,6	9,0
vystěhovalí	‰	7,0	5,9	6,7	7,4	7,4	7,7
přirůstek/úbytek stěhováním	‰	1,3	1,5	1,5	0,6	1,2	1,3
celkový přírůstek/úbytek	‰	2,6	2,3	2,0	1,2	2,4	1,9
Mrtvorozenost	‰	2,1	3,1	3,7	2,7	2,9	3,6
Kojenecká úmrtnost	‰	2,0	2,4	3,5	2,3	3,4	1,7
Novorozenecká úmrtnost	‰	1,2	1,5	2,1	1,5	2,3	0,9
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	⁴⁾ 165 555	168 031	170 460	172 886	175 874	178 921
%	%	⁴⁾ 14,2	14,4	14,6	14,8	15,0	15,2
15–64 let	osoby	⁴⁾ 810 293	803 165	796 449	789 416	783 751	777 833
%	%	⁴⁾ 69,6	68,9	68,2	67,5	66,8	66,2
65 a více let	osoby	⁴⁾ 187 779	195 117	201 741	207 776	213 228	218 271
%	%	⁴⁾ 16,1	16,7	17,3	17,8	18,2	18,6
Průměrný věk k 31. 12.	roky	⁴⁾ 41,1	41,3	41,5	41,7	41,9	42,0
v tom: muži		⁴⁾ 39,4	39,7	39,9	40,1	40,3	40,5
ženy		⁴⁾ 42,6	42,8	43,0	43,2	43,4	43,5
Index stáří ²⁾	%	⁴⁾ 113,4	116,1	118,4	120,2	121,2	122,0
Index ekonomického zatížení ³⁾	%	⁴⁾ 43,6	45,2	46,7	48,2	49,6	51,1
Naděje dožití při narození (dvouleté období)	roky						
muži		74,7	75,1	75,2	75,4	76,0	76,3
ženy		81,1	81,5	81,7	81,9	82,0	82,2
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté období)	roky						
muži		15,6	15,8	15,7	16,0	16,4	16,3
ženy		19,0	19,3	19,5	19,7	19,8	19,9

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

³⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁴⁾ stav k 1. 1. 2011

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VYBEROVÉ SETRENÍ PRACOVNÍCH SIL (VSPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	991,2	998,0	997,8	997,2	996,4	996,4
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	16,1	15,7	14,8	13,9	13,6	12,6
střední bez maturity	%	34,3	32,8	32,7	31,7	32,0	30,9
střední s maturitou	%	33,2	33,7	33,3	33,2	33,8	34,5
vysokoškolské ¹⁾	%	16,4	17,8	19,2	21,2	20,7	21,8
Pracovní síla (ekonomicky aktivní obyvatelstvo)	tis. osob	576,2	577,0	585,1	597,0	593,7	598,9
v tom: zaměstnaní v NH		531,8	533,7	537,7	556,4	557,5	569,1
z toho ženy		234,0	228,8	230,6	244,6	242,5	252,7
nezaměstnaní		44,4	43,3	47,4	40,6	36,2	29,8
z toho ženy		20,9	22,8	23,6	20,8	17,3	14,7
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo ve věku 15 a více	tis. osob	415,0	421,0	412,6	400,2	402,8	397,5
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	2,9	2,9	2,9	2,9	2,7	2,6
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	35,7	35,9	36,9	35,3	36,8	36,1
terciární (služby)	%	61,4	61,2	60,2	61,8	60,4	61,4
Zaměstnaní v NH podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ²⁾	%	81,5	81,7	82,4	82,9	83,9	84,0
zaměstnavatelé	%	4,0	4,4	3,2	2,6	3,0	3,2
pracující na vlastní účet	%	14,0	13,4	13,8	13,8	12,4	12,2
Míra ekonomické aktivity	%	58,1	57,8	58,6	59,9	59,6	60,1
v tom: muži		67,0	67,2	68,3	68,5	69,0	68,5
ženy		49,8	49,0	49,5	51,7	50,7	52,2
Míra zaměstnanosti	%	53,7	53,5	53,9	55,8	55,9	57,1
v tom: muži		62,1	62,9	63,4	64,4	65,1	65,4
ženy		45,8	44,5	44,9	47,7	47,3	49,3
Obecná míra nezaměstnanosti	%	7,7	7,5	8,1	6,8	6,1	5,0
v tom: muži		7,3	6,3	7,2	6,0	5,7	4,6
ženy		8,2	9,1	9,3	7,8	6,6	5,5
NEZAMĚSTANOST k 31. 12. (MPSV, evidence úřadů práce)							
Uchazeči o zaměstnání	osoby	69 342	62 722	66 435	71 970	66 203	56 032
z toho: ženy		32 494	30 304	32 386	34 775	32 916	28 380
absolventi škol a mladiství		4 644	4 461	4 579	5 139	3 764	2 917
osoby se zdravotním postižením		9 281	8 187	7 950	7 984	7 732	7 457
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		22 009	16 360	13 074	14 521	14 306	13 516
dosažitelní		68 099	61 192	64 975	70 624	64 570	54 477
v tom podle věku:							
do 19 let		2 681	2 627	2 763	2 497	1 879	1 579
20–24 let		9 015	8 918	9 484	9 940	8 191	6 194
25–34 let		16 643	14 780	15 134	16 315	14 661	11 984
35–44 let		15 082	14 109	14 840	16 982	16 133	13 787
45–54 let		15 366	13 584	14 058	14 615	13 825	11 902
55 a více let		10 555	8 704	10 156	11 621	11 514	10 586
průměrný věk	roky	39,4	38,9	38,4	39,1	40,3	41,0
v tom podle dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		15 820	14 736	15 672	16 815	15 493	13 410
střední bez maturity		31 418	27 328	29 469	31 171	27 987	23 300
střední s maturitou		17 265	15 808	16 119	17 835	16 892	14 131
vyšší odborné vč. nástavbového		481	465	562	673	618	533
vysokoškolské		4 358	4 385	4 613	5 476	5 213	4 658
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		11 919	9 439	6 119	10 216	9 355	8 104
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		18 650	20 009	17 066	24 381	21 992	18 731
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6–8)		20 358	16 160	13 470	19 876	16 113	13 216
nekvalifikovaní (třída 9)		16 263	14 640	11 963	16 698	15 949	14 019

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

1. pokračování

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
z toho podle délky evidence:							
osoby							
do 3 měsíců		23 003	18 191	17 996	18 362	16 254	15 465
3–6 měsíců		11 975	11 484	12 283	12 202	10 203	8 777
6–12 měsíců		11 550	9 850	12 046	12 362	10 425	8 154
od 1 roku do 2 let		12 578	10 399	10 542	12 841	11 269	7 488
více než 2 roky		10 236	12 798	13 568	16 203	18 052	16 148
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč						
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	%	8,46	7,62	8,15	8,94	8,25	7,01
v tom: muži		8,93	7,79	8,24	9,13	8,19	6,83
ženy		7,98	7,44	8,05	8,74	8,30	7,20
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob ⁴⁾	%	2,8	2,9	3,0	3,7	3,7	3,0
Volná pracovní místa	počet	2 955	2 775	2 289	2 262	4 523	8 097
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	23,5	22,6	29,0	31,8	14,6	6,9
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	222 843	222 505	228 211	232 536	237 891	.
na 1 obyvatele	Kč	193 312	191 052	195 530	198 991	203 208	.
průměr ČR = 100	%	98,3	97,0	98,3	100,2	100,1	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁵⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	26 223	24 518	25 153	25 587	26 079	27 051
v tom: muži		29 672	27 303	28 041	28 453	29 034	30 088
ženy		21 727	21 107	21 478	21 924	22 408	23 236
Medián mezd	Kč	22 139	21 127	21 447	21 840	22 392	23 328
v tom: muži		24 293	22 939	23 109	23 512	24 189	25 248
ženy		19 482	18 911	19 234	19 711	20 193	21 012
ŠKOLSTVÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		36 377	38 072	39 489	40 498	41 330	41 519
základních škol		84 974	85 672	87 444	89 755	92 481	95 654
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		57 724	54 359	50 824	48 089	46 536	45 496
vyšších odborných škol (denní studium)		2 703	2 638	2 482	2 369	2 188	2 032
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		40 665	39 837	38 352	36 529	34 108	31 815
s místem výuky v kraji		72 190	71 342	68 934	65 483	60 598	56 624
z toho v prezenčním studiu	%	76,4	77,0	78,1	79,7	81,0	81,2
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	počet	18 034	19 105	19 291	20 051	19 416	18 194
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	5 526	5 676	5 738	5 805	6 316	.
z toho v nestátních zařízeních		3 897	3 986	4 072	4 135	4 239	.
na 1 000 obyvatel		4,8	4,9	4,9	5,0	5,4	.
Nemocnice							
lůžka	počet	7 886	7 476	7 297	7 156	7 151	.
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	264,7	257,4	261,7	260,6	261,3	.
průměrná ošetrovací doba	dny	8,0	7,9	7,6	7,4	7,4	.
využití lůžek	dny	268,3	264,8	271,7	269,5	272,2	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,841	3,663	3,494	3,673	3,723	4,051
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	47,2	46,4	47,8	45,3	47,1	44,1
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)⁶⁾							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péstounské péče)	v tis.	1 561,3	1 323,2	1 263,6	1 273,8	1 263,5	1 237,8
z toho přídavek na dítě		727,6	650,5	622,6	615,7	588,1	550,9
Výdaje na dávky celkem (vč. péstounské péče)	mil. Kč	4 496,4	4 004	3 954	4 117	4 140	4 170
z toho přídavek na dítě		441,4	394	376	372	355	332
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 901	3 438	3 388	3 523	3 537	3 553

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ZARÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory	počet	3 048	2 988	2 940	3 072	3 028	2 946
Lůžka v domovech se zvláštním režimem	počet	1 931	2 101	2 184	2 469	2 816	2 938
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením	počet	1 483	1 344	1 294	1 295	1 262	1 239
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (MPSV, ČSSZ; stav v prosinci)							
Příjemci starobního důchodu celkem ¹⁾	počet	251 029	260 000	259 462	259 632	261 226	263 652
z toho: ženy		159 270	163 760	163 001	162 514	163 022	163 976
Příjemci starobního důchodu sólo (bez souběhu)	počet	183 084	191 679	191 196	191 451	193 103	195 804
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{1) 8)}	počet	44 998	52 888	55 069	57 141	59 393	61 535
z toho ženy		25 898	29 799	30 947	32 041	33 280	34 407
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	17,9	20,3	21,2	22,0	22,7	23,3
v tom: muži		20,8	24,0	25,0	25,8	26,6	27,2
ženy		16,3	18,2	19,0	19,7	20,4	21,0
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ⁹⁾	Kč	10 016	10 443	10 662	10 845	10 950	11 218
v tom: muži		11 089	11 546	11 785	11 976	12 085	12 371
ženy		9 135	9 528	9 726	9 894	9 988	10 240
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ⁹⁾ na mzdovém mediánu	%	45,2	49,4	49,7	49,7	48,9	48,1
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	mil. Kč	2 601,0	2 422,2	2 149,1	2 212,7	2 423,4	2 620,4
z toho dávky:							
nemocenské		1 732,8	1 511,3	1 264,7	1 301,0	1 495,2	1 641,1
peněžitá pomoc v mateřství		824,8	845,9	816,1	828,7	842,9	872,9
ošetřovné		42,8	64,1	67,2	82,0	84,3	105,4
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Zjištěné trestné činy	počet	29 312	29 933	29 533	29 811	27 109	23 828
na 1 000 obyvatel		25,4	25,7	25,3	25,5	23,2	20,3
Objasněné trestné činy	počet	11 105	11 083	11 211	11 625	11 619	10 074
Usmrčené osoby při dopravních nehodách	počet	70	67	50	55	66	81

¹⁾ zahrnuje vyšší odborné vzdělání

²⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

³⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ Zdroj: MPSV ČR (Informační systém o průměrném výdělku) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu);

⁶⁾ data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

⁷⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

⁸⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	407 139	420 506	432 467	450 629	465 032	.
předchozí rok=100 (srovnatelné ceny)	%	102,8	103,2	101,3	102,7	101,2	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	353 185	361 063	370 535	385 622	397 233	.
průměr ČR = 100	%	94,0	94,2	96,3	99,4	98,1	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	733 830	759 510	768 370	785 824	806 961	.
průměr ČR = 100	%	93,9	95,2	96,3	97,9	96,8	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	368 957	380 168	389 284	404 053	420 773	.
v tom sektory: primární	%	1,8	2,8	2,6	2,9	2,9	.
sekundární	%	36,4	36,9	38,1	36,8	37,2	.
terciární	%	61,7	60,3	59,3	60,3	59,9	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	115 833	117 268	113 630	98 782	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	100 483	100 691	97 357	84 532	.	.
průměr ČR = 100	%	99,1	98,9	97,2	86,7	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště ¹⁾	osoby	554 814	553 654	562 837	573 448	576 276	.
z toho zaměstnanci		463 242	461 002	475 902	484 207	494 348	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	30 630	31 504	32 437	32 503	33 631	.
v tom: přímé náklady		22 184	22 807	23 581	23 578	24 433	.
sociální požitky		335	318	297	312	277	.
sociální náklady a výdaje		7 938	8 184	8 367	8 467	8 730	.
personální náklady a výdaje		255	254	253	240	271	.
daně a dotace		-81	-60	-61	-96	-80	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	8 412	11 171	14 654	16 360	17 002	.
z toho: mzdové		3 728	4 198	5 172	6 251	7 415	.
financované z veřejných zdrojů ČR		3 881	4 449	4 812	5 210	5 045	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.	8 732	8 941	10 607	10 969	12 040	.
z toho výzkumní pracovníci		5 446	5 205	6 342	6 256	7 241	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Domácnosti mající: osobní počítač	%	62,4	66,8	69,5	72,3	73,4	.
přístup k internetu	%	59,6	65,0	68,2	71,7	73,1	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ³⁾							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	283 202	291 162	294 308	295 523	300 204	304 729
z toho fyzické osoby		211 952	216 592	217 394	220 142	226 569	227 942
z toho živnostníci		195 743	198 756	197 399	189 938	195 020	200 549
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		155 739	163 547	168 603	164 026	161 931	161 177
z toho fyzické osoby		112 760	117 009	117 877	114 431	117 011	116 348
z toho živnostníci		100 133	102 671	102 473	94 548	96 795	98 806
Vzniklé subjekty	počet	13 988	13 650	11 807	11 159	10 709	10 887
z toho fyzické osoby		8 627	8 040	7 180	6 868	6 787	6 773
z toho živnostníci		7 319	7 244	6 877	6 012	6 074	5 811
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce	mil. Kč	12 401	15 192	13 518	15 505	14 897	.
z toho: rostlinná produkce		7 732	10 077	8 640	10 484	9 821	.
živočišná produkce		3 993	4 204	4 055	4 153	4 329	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	364 380	362 381	361 435	362 720	364 076	361 265
z toho orná		323 304	321 537	319 016	319 685	319 274	318 412
Sklizeň: obilovin	t	1 080 301	1 319 126	855 094	1 177 182	1 289 642	1 173 579
brambor	t	32 008	47 592	31 779	34 817	38 842	36 888
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
skot	počet	61 635	58 782	60 167	59 506	60 240	62 385
prasata	počet	275 242	261 098	194 801	173 734	167 423	168 405
drůbež	počet	4 006 760	3 672 693	3 299 773	3 029 128	3 390 692	2 989 748
Výroba jatečného skotu	t ž.hm.	9 081	9 009	8 633	7 334	7 835	8 145
Výroba jatečných prasat	t ž.hm.	51 982	48 837	35 159	35 480	34 454	35 914
Výroba jatečné drůbeže	t ž.hm.	53 154	51 691	49 370	46 435	46 978	49 149
Výroba mléka	tis. l	146 827	153 576	157 291	155 270	158 932	167 414
Snáška konzumních vajec	tis. ks	94 905	102 468	90 687	143 183	133 929	124 601

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	1 514	1 637	1 626	1 875	1 978	1 771
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 260 568	1 094 231	1 177 594	1 163 365	1 142 460	1 219 712
z toho nahodilá živelní		425 907	92 003	70 086	82 851	118 889	414 680
PRŮMYSL⁴⁾							
Průměrný počet podniků	počet	248	255	254	243	249	259
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy	mil. Kč	164 107	187 881	183 610	179 506	202 801	216 251
na 1 zaměstnance	tis. Kč	2 596	2 685	2 711	2 748	3 023	3 139
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	63 213	69 984	67 716	65 313	67 090	68 901
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	23 451	23 978	25 158	25 263	26 075	27 030
ENERGETIKA (ERÚ)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	1 191	1 526	1 544	1 564	1 521	1 608
podíl na ČR	%	1,4	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9
Spotřeba elektřiny ⁵⁾	GWh	5 710	5 672	5 642	5 398	5 125	5 098
podíl na ČR	%	8,0	8,0	8,0	7,7	9,2	9,0
Spotřeba elektřiny ⁵⁾ v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 136	1 050	1 068	1 077	1 050	1 067
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁶⁾	počet	91	79	79	80	80	74
Základní stavební výroba ⁶⁾	mil. Kč	23 572	18 210	21 039	20 270	19 557	21 324
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 819	1 646	1 948	1 958	1 937	2 224
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁶⁾	fyz. os.	12 956	11 061	10 802	10 351	10 098	9 586
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁶⁾	Kč	26 942	29 026	29 743	28 601	28 634	29 900
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁷⁾	mil. Kč	30 545	25 774	26 775	25 716	27 776	35 963
z toho pro veřejné zadavatele	mil. Kč	10 758	10 568	11 372	10 627	12 615	18 685
VYDANÁ STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	43 634	34 029	35 335	25 140	25 941	26 218
z toho: budov (bytových a nebytových)		24 478	22 398	26 339	17 963	18 582	21 262
na ochranu životního prostředí		13 803	6 024	4 146	3 366	3 027	1 815
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	3 843	2 903	3 378	2 516	2 675	2 410
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	3 414	3 380	3 008	2 807	3 650	3 841
z toho v nových rodinných domech		1 920	1 994	1 764	1 580	1 605	1 811
Dokončené byty	počet	4 455	3 608	3 770	3 516	3 242	3 338
z toho v nových rodinných domech		2 286	1 871	1 898	1 845	1 791	1 654
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy bytu v novém rodinném domě	Kč	33 272	34 459	34 307	34 900	35 600	36 105
v novém bytovém domě	Kč	30 191	35 361	33 204	38 093	40 266	41 291
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily včetně dodávkových k 31. 12.	počet	467 852	476 330	488 497	491 628	504 154	530 161
CESTOVNÍ RUCH⁸⁾							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ) k 31. 12.	počet	490	533	879	872	816	813
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	31 690	33 813	46 324	46 074	44 213	45 236
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	osoby	1 042 070	1 115 349	1 317 690	1 427 154	1 499 974	1 536 172
z toho ze zahraničí		379 674	422 774	452 228	505 234	514 793	491 608
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
z toho hostů ze zahraničí		2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8

¹⁾ odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA 2010 (Evropský systém účtů 2010)

²⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2013 je vypočten z dat roku 2012, 2013 a 2014)

³⁾ vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné.

⁴⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁵⁾ od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

⁶⁾ podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁷⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁸⁾ na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

⁹⁾ od roku 2014 včetně zahraničních fyzických osob

¹⁰⁾ semidefinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda k 31. 12.	ha	427 411	426 703	426 041	425 765	425 168	424 577
z toho: orná půda		354 248	353 724	353 116	352 771	352 171	351 428
zahrady, ovocné sady, vinice		43 121	42 989	43 009	43 050	42 870	42 937
trvalé travní porosty		30 042	29 990	29 916	29 945	30 127	30 212
Nezemědělská půda k 31. 12.	ha	292 052	292 776	293 449	293 746	294 355	294 929
z toho: lesní pozemky		201 675	201 866	201 898	201 926	202 004	202 137
zastavěné plochy a nádvoří		14 179	14 229	14 269	14 274	14 327	14 323
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	90,1	91,3	92,6	91,2	91,5	92,4
Čistírný odpadních vod (ČOV)	počet	198	200	209	210	219	230
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	88,3	87,7	87,7	88,4	90,4	89,9
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		82,8	82,5	83,1	84,2	84,6	86,4
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	96,9	97,6	97,5	97,9	97,0	96,6
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	325 528	326 345	329 806	330 603	335 353	333 672
Produkce kalů z ČOV	t sušiny	20 016	17 743	18 585	18 389	18 358	19 284
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1-4)	t/km ²	0,45	0,42	0,39	0,40	0,40	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		0,33	0,31	0,28	0,29	0,29	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,13	0,12	0,11	0,11	0,11	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1-4)	t/km ²	0,40	0,37	0,29	0,31	0,27	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1-3)		0,40	0,36	0,29	0,31	0,26	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1-4)	t/km ²	2,02	1,89	1,77	1,70	1,65	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		0,60	0,56	0,51	0,49	0,52	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,41	1,32	1,25	1,21	1,13	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1-4)	t/km ²	4,37	4,26	3,98	3,98	3,54	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		2,39	2,51	2,40	2,52	2,19	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,98	1,76	1,58	1,46	1,35	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ¹⁾	t	2 321 387	2 214 993	2 257 008	2 247 396	2 225 041	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	340 181	319 705	402 062	316 769	347 935	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	265 134	263 959	308 884	310 038	264 188	.
stavebnictví	t	1 529 641	1 313 907	1 234 475	1 311 219	1 507 863	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	2 014	1 902	1 934	1 923	1 901	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	296	279	277	288	295	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	12,5	12,9	12,3	10,9	11,8	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	36,8	36,0	34,1	31,4	34,8	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 709	1 607	2 594	2 174	2 665	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	3 015 567	1 712 224	2 857 120	2 182 058	3 200 530	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	17,4	10,2	8,0	14,2	20,8	.
nakládání s odpadními vodami	%	48,2	45,7	65,5	53,3	52,2	.
nakládání s odpady	%	28,2	35,1	21,8	25,0	15,4	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	5 076 922	5 863 639	5 382 408	5 333 743	6 480 354	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	2,2	1,6	2,5	2,8	1,6	.
nakládání s odpadními vodami	%	17,9	17,9	18,8	21,1	18,2	.
nakládání s odpady	%	72,1	74,8	72,1	69,5	73,7	.

¹⁾ podle sídla podniku